

Ellen G. White Estate

VZGOJA

ELLEN G. WHITE

Vzgoja

Ellen G. White

2018

**Copyright © 2021
Ellen G. White Estate, Inc.**

Information about this Book

Overview

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

About the Author

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

Further Links

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)
[About the Ellen G. White Estate](#)

End User License Agreement

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby. (See [EGW Writings End User License Agreement](#).)

Further Information

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate

at mail@whiteestate.org. We are thankful for your interest and feedback and wish you God's blessing as you read.

»Spoznanje Presvetega je razumnost.«
(Prg 9,10 eku)

»Naši sinovi naj bodo kot mladike, ki rastejo v svoji mladosti, naše
hčere kot vogelni stebri, izdolbeni kakor stebri templja.«
(Ps 144,12 eku)

Predgovor

Prej ali slej moramo vsi prevzeti različne odgovornosti. Kako se bomo v tem znašli, ali bomo uspešni ali doživljali poraze, je precej odvisno od tega, kako smo pripravljeni za življenje in kako smo vzgojeni.

Avtorica pričujoče knjige, Ellen G. White, je vplivna sve-tovna veljava. Napisala je več kakor petdeset knjig in nekaj tisoč člankov za različne revije. Poleg knjig z nabožno vsebino, kar lahko štejemo za navdihnjeno razlago Svetega pisma, je objavila tudi nekaj knjig s področja zdravja in vzgoje. Med slednje spadajo Temelji krščanske vzgoje (Fundamentals of Christian Education), Nasveti staršem, učiteljem in učencem (Counsels to Parents, Teachers, and Students) in Vzgoja (Education).

Knjiga Vzgoja je prevedena v mnoge svetovne jezike. Čeprav je prvič izšla v Združenih državah Amerike leta 1903 in se je od tedaj marsikaj spremenilo v pojmovanju, metodah in ciljih vzgoje, je zdržala vse preskuse časa. Ellen G. White ne razpravlja o učnih programih ali vrednostih različnih vzgojnih ustrojev; podaja temeljna načela krščanske vzgoje. Če jih bomo prostovoljno sprejeli in se jih vestno držali, nam bodo pomagala, da se bomo dobro pripravili za radostno službo bližnjim v ožjem in širšem okolju ter za še bolj vzvišeno in radostno službo v svetu, ki bo nastopil.

»Svet danes najbolj potrebuje ljudi, ki jih ni mogoče ne kupiti ne prodati, so v globini duše zvesti in pošteni, se greha ne bojijo imenovati s pravim imenom, je njihova vest zvesta dolžnosti kakor magnetna igla polu in zagovarjajo pravičnost, četudi bi se zrušilo nebo.«

Ellen G. White je želela pomagati vsem izoblikovati takšen značaj. Z enako željo tudi prvič v slovenščini izdajamo to navdihn-jeno knjigo.

Založnik

Contents

Information about this Book	i
Predgovor	iv
Prva Načela	7
1—Vir in cilj prave vzgoje	8
2—Šola v raju	13
3—Spoznanje dobrega in hudega	15
4—Odnos med vzgojo in odrešenjem	19
Ponazoritve	21
5—Vzgoja Izraela	22
6—Preroške šole	30
7—življenje velikih ljudi	34
Daniel, Nebeški Veleposlanik	36
Zanesljiva In Poštena Moža	38
Elizej, Zvest V Malem	39
Mojzes, Mogočen Po Veri	41
Pavel, Vesel V Službi	43
Največji Učitelj	49
8—Učitelj, poslan od Boga	50
9—Prikaz njegovih metod	58
Kristusova Preobražajoča Moč	59
Od Šibkosti Do Moči	60
Poučevanje Z Ljubeznijo	62
Nauk Narave	67
10—Bog v naravi	68
11—Nauki iz življenja	70
Zakon Službe	71
Sejanje Z Vero	71
Življenje, Ki Nastane Zaradi Smrti	75
12—Drugi nauki	77
Sporočilo Zvezd	78
Nauk O Zaupanju	80
Sveto Pismo Kot Vzgojitelj	83
13—Razvoj uma in duha	84
14—znanost in Sveto Pismo	88

15—Načela in metode poslovanja	94
Pošteno Poslovanje	98
16— Svetopisemski življenjepisi	102
Z Vero Do Zmage	104
Šola Bridkosti	106
Jobova Preizkušnja	107
17—Poezija in pesem	112
Moč Pesmi	120
18—Skrivnosti Svetega pisma	122
19—zgodovina in preroštvo	125
20—Poučevanje in preiskovanje Svetega pisma	134
Telesna Vzgoja	141
21—Proučevanje fiziologije	142
22—Zmernost in pravilna prehrana	147
Pravilna Prehrana In Umski Razvoj	148
23—Rekreacija	151
24—Usposabljanje za telesno delo	156
Izoblikovanje Značaja	163
25—Vzgoja in značaj	164
26—Metode poučevanja	168
27—Vedenje	175
28—Obleka in vzgoja	179
29—Sobota	182
30—Vera in molitev	184
31—Življenjsko delo	191
Pomožni Učitelj	199
32—Priprava	200
33—Sodelovanje	206
34—Disciplina	209
Prenašanje Življenjske Discipline	214
Višja Vzgoja	217
35—Šola v prihodnosti	218

Prva Načela

[6]

*»Mi vsi pa z odgrnjenim obrazom gledamo kakor v ogledalu
Gospodovo slavo in se tako v isto podobo spreminjamo iz sijaja v
sijaj, kakor po Gospodovem Duhu.«
(2 Kor 3,18 EKU)*

[10]

1—Vir in cilj prave vzgoje

[11]

*»Spoznanje Presvetega je razumnost.«
(Prg 9,10 EKU)*

*»Spravi se vendar z njim!«
(Job 22,21 SSP)*

Naše predstave o vzgoji so preozke in preveč omejene. Morali bi imeti širše obzorje in si zastaviti višji cilj. Prava vzgoja pomeni več kakor pridobivanje določenega znanja. Pomeni več kakor pripravo za sedanje življenje. Ukvarja se s celotnim človekovim bitjem, nanaša pa se na vse njegovo ži-vljenje. Gre za skladen razvoj telesnih, umskih in duhovnih moči. Učenca pripravi za veselo službo na tem svetu in za še bolj vzvišeno veselje obsežnejše službe na svetu, ki pride.

Vir takšne vzgoje je nakazan v Svetem pismu z besedami, ki kažejo na Neskončnega, »v katerem so skriti vsi zakladi modrosti in spoznanja«. (Kol 2,3) »Pri njem je modrost in moč, njegov je svet in razumnost!« (Job 12,13)

[12]

Svet je imel velike učitelje, ljudi orjaškega uma in izrednih raziskovalnih sposobnosti, ljudi, katerih besede so spodbujale človeško misel in odpirale pogledu široka področja znanja. Bili so cenjeni in spoštovani kot vodniki in dobrotniki človeštva; toda obstaja Eden, ki je nad njimi. Lahko raziskujemo niz svetovnih učiteljev, kolikor daleč seže človeški spomin, toda Luč je bila pred njimi. Kakor mesec in planeti osončja svetijo tako, da odsevajo svetlobo sonca, tako tudi veliki svetovni misleci, če je njihov nauk pravilen, odsevajo žarke Sonca Pravičnosti. Vsak blesk misli, vsak preblisk uma prihaja od Luči sveta.

Danes se mnogo govori o naravi in pomembnosti »višje vzgoje«. Pravo »višjo vzgojo« podeljuje On, v katerem sta »modrost in moč«, (Job 12,13) iz čigar ust prihajata »spoznanje in razumnost«. (Prg 2,6)

Vsako pravo znanje in resnični razvoj izhajata iz spoznanja Boga. Kamor koli se obrnemo - na telesnem, umskem ali duhovnem področju - kar koli opazujemo, ne glede na škodo, ki jo je povzročil greh, se nam povsod odkriva to spoznanje. S kakršnim koli raziskovanjem se ukvarjamo, če iskreno želimo spoznati resnico, pridemo v stik z nevidno, mogočno In-teligenco, ki deluje v vsem in po vsem. Človeški um prihaja v stik z Božjim umom, omejeno z Neskončnim. Učinek takšne zveze na telo, um in dušo je neprecenljiv.

Ta zveza je temelj najvišje vzgoje. Je Božji način razvoja. Človeštvu sporoča: »Sprijazni se ... z njim in imej mir.« (Job 22,21) V teh besedah opisana metoda razvoja je bila upo-rabljena pri vzgoji očeta človeškega rodu. Tako je poučeval Adama, ko v slavi brezgrešne možatosti bival v svetem rajju.

Da bi razumeli, kaj zajema delo vzgoje, moramo upoštevati človekovo naravo in Božji namen z njegovim stvarjenjem. Upoštevati moramo tudi spremembo v človekovem stanju, ki je nastala zaradi spoznanja hudega, in Božji načrt, da navkljub temu doseže veličastni namen, ki ga ima z vzgojo človeškega rodu.

Ko je Adam prišel iz Stvarnikovih rok, mu je bil podoben po telesni, umski in duhovni naravi: »Bog je ustvaril človeka po svoji podobi.« (1 Mz 1,27 ssp) Njegov namen pa je bil, da bi človek toliko popolneje odseval Stvarnikovo slavo, kolikor dlje bi živel. Vse njegove nadarjenosti so se bile zmožne razvijati; njegove sposobnosti in moči bi se lahko stalno povečevale. Za urjenje se mu je ponujalo neizmerljivo območje delovanja, odpirala so se mu neizmerna področja za raziskovanje. Skrivnosti vidnega vesolja - »čudežna dela Vsevednega« (Job 37,16 ssp) - so človeka vabila k raziskovanju. Imel je vzvišeno prednost, da se je lahko pogovarjal s Stvarnikom iz obličja v obličje, od srca k srcu. Če bi ostal zvest Bogu, bi vse to užival za vedno. V stoletjih večnosti bi pridobival nove zaklade znanja, odkrival sveže izvire sreče in vedno jasneje spoznaval Božjo modrost, moč in ljubezen. Kolikor bolj bi izpolnjeval cilj, za katerega je bil ustvarjen, toliko popolneje bi odseval Stvarnikovo slavo.

Toda zaradi neposlušnosti je bilo vse to zapravljen. Greh je popačil in skoraj izbrisal božansko podobo. Človekove telesne moči so bile oslABLJENE, umska sposobnost zmanjšana, duhovni pogled pa zatemnjen. Postal je podvržen smrti. Človeški rod vendar ni ostal brez upanja. Bog je v neskončni ljubezni in usmiljenju naredil načrt

zveličanja in človeku podaril življenje kot čas preizkušnje. Obnoviti Stvarnikovo podobo v človeku in ga vrniti v prvotno popolnost ter spodbujati njegov telesni, umski in duhovni razvoj, da bi se lahko izpolnil namen, ki ga je Bog imel ob stvarjenju - to pomeni delo odrešenja. To je cilj prave vzgoje, veliki življenjski cilj.

Ljubezen, ki je temelj stvarjenja in odrešenja, je obenem temelj prave vzgoje. To je razodeto v zakonu, ki ga je Bog dal kot življenjsko smernico. Prva in največja zapoved se glasi: »Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega srca, z vso dušo, z vso močjo in z vsem mišljenjem.« (Lk 10,27 ssp) Ljubiti neskončnega in vsevednega Boga z vso močjo, umom in srcem pomeni najvišji razvoj vseh sposobnosti. To pomeni, da se Božja podoba obnovi v vsem bitju - v telesu, umu in duši.

[14] Druga zapoved je podobna prvi: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.« (Mt 22,39) Zakon ljubezni zahteva, da posvetimo telo, um in duha službi Bogu in bližnjim. Ta služba pa nas naredi v blagoslov za druge in obenem prinaša največje blagoslove tudi nam. Nesebičnost je temelj vsakega pravega razvoja. Nesebična služba razvije naše najvišje sposobnosti. Vedno bolj postajamo deležni božanske narave. Pripravljeni smo za nebesa, kajti sprejeli smo jih v srce.

Ker je Bog vir vsega pravega znanja, je prvi cilj vzgoje, kot smo videli, usmeriti naše misli k njegovemu razodetju samega sebe. Adam in Eva sta prejemale znanje v neposrednem stiku z njim; spoznavala sta ga tudi po njegovih delih. Vse ustvarjeno je bilo v prvotni popolnosti izraz Božje misli. Za Adama in Evo je bila narava polna dokazov Božje modrosti. Toda prestop je prekinil človekovo učenje od Boga po neposredni zvezi, v veliki meri pa tudi po njegovih delih. Zemlja, ki jo je greh popačil in oskrnil, le nejasno odseva Stvarnikovo slavo. Res je, da njegovi nazorni nauki niso izbrisani. Na vsaki strani veličastne knjige njegovih ustvarjenih del lahko še vedno zasledimo njegovo pisavo. Narava še vedno priča o Stvarniku. Ampak ta razodetja so delna in nepopolna. Poleg tega jih v padlem stanju, z zmanjšanimi sposobnostmi in omejenim razumevanjem ne zmoremo popolnoma razložiti. Potrebujemo popolnejše razodetje Boga, ki nam ga je On dal v pisani Besedi.

Sveto pismo je popolno merilo resnice, zato bi mu morali dati najvišji prostor pri vzgoji. Da bi si pridobili vzgojo, vredno tega

imena, moramo spoznati Boga, Stvarnika, in Kristusa, Odrešenika, kakor sta razodeta v sveti Besedi.

Vsak človek, ustvarjen po Božji podobi, je obdarjen z močjo, ki je sorodna Stvarnikovi - osebnost, zmožnost razmišljanja in delovanja. Ljudje, ki imajo to moč razvito, so ljudje, ki nosijo odgovornosti, so voditelji pri podvigih in vplivajo na značaj drugih. Naloga prave vzgoje je razviti to sposobnost, usposobiti mlade, da bodo znali sami misliti, ne pa zgolj odražati misli drugih. Učence moramo usmeriti k virom resnice, k neizmernim področjem raziskovanja v naravi in razodetju, namesto da njihovo učenje omejimo na to, kar so drugi rekli ali napisali. Naj premišljujejo velike resnice o dolžnosti in usodi, in tako se bo njihov um razvil in okreplil.

[15]

Iz izobraževalnih ustanov bodo namesto izobraženih sla bičev prihajali ljudje močnega duha in odločnega delovanja, ljudje, ki so gospodarji, ne pa sužnji okoliščin, ljudje, ki so velikodušni, bistroumni in pogumni v svojem prepričanju.

Takšna vzgoja zagotavlja več kakor discipliniranje uma, več kakor urjenje telesa. Krepi značaj, tako da resnica in poštenost nista žrtvovani na oltarju sebičnih želja in posvetnih hlepenj. Um utrdi zoper zlo. Namesto da neka sla zagospodari in postane uničujoča sila, se vsaka spodbuda, vsaka želja uskladi z velikimi načeli pravičnosti. Ko razmišljamo o popolnosti Božjega značaja, se um obnavlja, duša pa se znova oblikuje po njegovi podobi.

Katera vzgoja bi še lahko bila višja od te? Kaj ji je lahko enakovredno?

»Prečiščenega zlata ne moreš zanjo dati,
ne dosti srebra odtehtati, da bi jo plačal.
Ne more se ceniti s čistim ofirskim zlatom,
z dragocenim oniksom ali safirjem.
Zlato in steklo se ji ne moreta primerjati,
ne posoda iz prečiščenega zlata zanjo zamenjati.
Koraljev in kristala ni *poleg nje* omenjati,
in pridobiti modrost je veliko dražje kakor bisere.«

(Job 28,15-18)

Božji ideal za njegove otroke je bolj vzvišen od najvišje človeške misli. Cilj, ki ga je treba doseči, je pobožnost - podobnost Bogu.

[16] Pred učencem se odpira pot stalnega napredovanja. Doseči mora cilj in merilo, ki zajemata vse, kar je dobro, čisto in plemenito. Na vseh področjih pravega znanja bo napredoval, kolikor hitro in daleč je to sploh mogoče. Toda njegova prizadevanja bodo usmerjena k ciljem, ki so toliko višji od zgolj sebičnih in začasnih koristi, kakor so nebesa višja od zemlje.

Kdor sodeluje pri uresničevanju Božjega namena, da se na mlade prenaša znanje o Bogu in se njihov značaj oblikuje, da bo v skladnosti z njim, opravlja vzvišeno in plemenito delo. Ko zbudi željo po doseganju Božjega ideala, zagotovi vzgojo, ki je visoka kakor nebesa in široka kakor vesolje; vzgojo, ki ne bo dokončana v tem življenju, temveč se bo nadaljevala v življenju, ki pride; vzgojo, ki uspešnemu učencu zagotovi priporočilo, da iz pripravljalne šole na zemlji prestopi na višjo stopnjo, v nebeško šolo.

2—Šola v raju

[17]

*»Blagor človeku, ki doseza modrost.«
(Prg 3,13)*

Vzgojni ustroj, ki je bil vpeljan v začetku sveta, bi moral biti človeku vzorec za vse prihodnje čase. Za ponazoritev njegovih načel je bila ustanovljena vzorčna šola v raju, v bivališču naših prastaršev. Edenski vrt je bil učilnica, narava je bila učbenik, sam Stvarnik je bil učitelj, prastarši človeške družine pa so bili učenci.

Adam in Eva, ustvarjena, da bi bila »Božja podoba in slava«, (1 Kor 11,7) sta dobila sposobnosti, vredne svojega vzvišenega poklica. Z ljubko in somerno obliko, s pravilnimi in prekrasnimi potezami, z obličjem, ki je žarelo od zdravja, veselja in upanja, sta bila po zunanosti podobna Stvarniku. Ta podobnost se ni kazala le v njuni telesni naravi. Vse umske in duševne sposobnosti so odsevale Stvarnikovo slavo. Adam in Eva sta bila obdarjena z imenitnimi umskimi in duhovnimi darovi, ustvarjena »le malo nižja od angelov«, (Heb 2,7 EKV) da bi lahko spoznavala ne samo čudesa vidnega veselja, marveč dojela tudi svoje moralne odgovornosti in dolžnosti.

»Zasadi pa Gospod Bog vrt v Edenu proti jutru in postavi vanj človeka, ki ga je bil upodobil. In stori Bog, da je pognalo iz tiste zemlje vsaktero drevje, prijetno očesu in dobro v jed, tudi drevo življenja sredi vrta in drevo spoznanja dobrega in hudega.« (1 Mz 2,8.9) Tukaj, sredi čudovitih prizorov narave, neomadeževane z grehom, bi morali biti vzgajani naši prastarši.

[18]

Nebeški Oče je v zanimanju za svoja otroka osebno bedel nad njuno vzgojo. Pogosto so ju obiskovali nebeški poslanci, Božji angeli, da so jima svetovali in ju poučevali. Ko sta se sprehajala po vrtu ob hladilnem vetriču dneva, sta pogosto slišala Božji glas in se iz obličja v obličje pogovarjala z Večnim. Njegove misli zanju so bile »misli o miru, ne pa o nadlogi«. (Jer 29,11) Vsi njegovi nameni so imeli za cilj njuno najvišje dobro.

Adamu in Evi je bila zaupana skrb za vrt, »da bi ga obdelovala in varovala.« (1 Mz 2,15) Čeprav sta imela vse bogastvo, ki jima ga je lahko priskrbel Gospodar vesolja, ni bilo predvideno, da bi živela v brezdelju. Koristna zaposlitev jima je bila določena kot blagoslov, da bi krepila telo, širila duha in razvijala značaj.

Knjiga narave, ki jima je odpirala žive nauke, je pomenila neizčrpen vir poučevanja in naslade. Na vseh gozdnih listih in gorskih kamnih, na vseh sijočih zvezdah, na zemlji, v morju in na nebu, je bilo napisano Božje ime. Prebivalca rajskega vrta sta bila v stiku z živim in neživim stvarstvom - z listom, s cvetlico in z drevjem ter z vsakim živim bitjem, od morskega zmaja do drobnega bitja, ki lebdi v sončnem žarku - od vseh sta nabirala skrivnosti njegovega obstoja. Božja slava na nebu, nešteti svetovi in njihovo urejeno gibanje, »plavanje oblakov«, (Job 37,16) skrivnosti svetlobe in zvoka, dneva in noči - vse to je bilo predmet proučevanja učencev v prvi zemeljski šoli.

Neskončni Stvarnik vsega jima je omogočil spoznavati zakone in delovanje narave ter velika načela resnice, ki upravljajo duhovni svet. V luči »spoznanja Božjega veličastva«, (2 Kor 4,6 EKV) so se razvijale njune umske in duhovne moči, tako da sta spoznala najvišje zadovoljstvo svojega svetega obstoja.

[19] Ne samo rajski vrt, temveč tudi vsa zemlja je bila prekrasna, ko je prišla iz Stvarnikovih rok. Ni bilo nobenega madeža greha ali sence smrti, ki bi kazil lepoto stvarstva. »Njegovo veličastvo pokriva nebesa in zemlja je polna njegove hvale.« (Hab 3,3) Ob stvarjenju »so se skupaj veselile jutranje zvezde in vriskali vsi Božji sinovi«. (Job 38,7 SSP) Tako je bila zemlja primerna predstava njega, ki je »obilan v milosti in resnici«, (2 Mz 34,6) in vredna, da jo proučujejo tisti, ki so bili ustvarjeni po njegovi podobi. Edenski vrt je bil prikaz tega, kar je Bog želel, da bi postala vsa zemlja, njegov namen pa je bil, da bi ljudje, kakor bi se številčno množili, ustanavljali domove in šole, kakršna je bila ta, ki jo je ustanovil. Tako bi bila sčasoma lahko vsa zemlja polna domov in šol, kjer bi proučevali Božje besede in njegova dela in bi se učenci pripravljali, da bi v neskončnih vekih vedno bolj odsevali luč spoznanja njegove slave.

3—Spoznanje dobrega in hudega

[20]

*»Niso marali Boga imeti v spoznanju, tako jih je Bog izročil
popačeni pameti.«
(Rim 1,28)*

Čeprav so bili naši prastarši ustvarjeni nedolžni in sveti, so imeli tudi možnost, da se pregrešijo. Bog bi jih lahko ustvaril tako, da ne bi mogli kršiti njegovih zapovedi, ampak tedaj se značaj ne bi mogel razvijati; njihova služba ne bi bila prostovoljna, temveč prisiljena. Zato jim je dal svobodo izbire - možnost, da privolijo v poslušnost ali pa jo odklonijo. Preden pa so lahko v polnosti prejeli blagoslove, ki jim jih je želel podeliti, je bilo treba preizkusiti njihovo ljubezen in zvestobo.

V edenskem vrtu je raslo »drevo spoznanja dobrega in hudega. ... Gospod Bog zapove človeku, rekoč: ›Od vsega drevja s tega vrta prosto jej; a od drevesa spoznanja dobrega in hudega, od tega ne jej!‹
« (1 Mz 2,9-17) Božja volja je bila, da Adam in Eva ne bi spoznala hudega. Spoznanje hudega - greha in njegovih posledic, utrudljivega dela, mučnih skrbi, razočaranja in žalosti, bolečine in smrti - jima je bilo iz lju-bezni prikrito.

Medtem ko je Bog želel človeku dobro, si je Satan prizadeval za njegov propad. Ko se je Eva kljub Gospodovemu opozorilu drznila približati prepovedanemu drevesu, je prišla v stik s sovražnikom. Ko je Satan zbudil njeno zanimanje in radovednost, je dalje spod- [21] bijal Božjo besedo in podtikal nezaupanje v njegovo modrost in dobroto. Ko je žena glede drevesa spoznanja povedala: »Za sad tistega drevesa, ki je sredi vrta, je rekel Bog: Ne jejta od njega, tudi se ga ne dotaknita, da ne umreta,« (1 Mz 3,3) je skušnjavec odvrnil: »Nikakor ne umrjeta! Bog namreč ve, da tisti dan, ko bosta jedla od njega, se vama odpro oči in bosta kakor Bog ter bosta spoznala dobro in hudo.« (1 Mz 3,4.5)

Satan je želel prikazati, kakor da bo spoznanje dobrega, pomešanega z zlom, v blagoslov in da ju je Bog s tem, ko jima

prepoveduje vzeti sad tega drevesa, prikrajšal za veliko dobrega. Poudaril je, da jima je Bog prepovedal okusiti sad zaradi čudovitih lastnosti drevesa, da podeli modrost in moč, ter jima tako preprečil doseči odličnejši razvoj in večjo srečo. Povedal je, da je sam jedel od prepovedanega sadu in tako pridobil sposobnost govora; če bi torej jedla tudi ona, bi lahko dosegla višje ravni obstoja in prodrla v širša področja znanja.

Ko je Satan trdil, da je pridobil veliko korist od uživanja prepovedanega sadu, ni dovolil, da se pokaže, da je bil zaradi prestopka vržen iz nebes. Tukaj je bila laž tako dobro prikrita pod plaščem navidezne resnice, da Eva, zaslepljena, polaskana in zapeljana, ni zaznala prevare. Zaželela si je to, kar je Bog prepovedal; podvomila je o njegovi modrosti. Zavrgla je vero, ključ do spoznanja.

Eva »je videla, da je dobro tisto drevo za jed in da je veselje očem in da je zaželeli to drevo, ker dodeli spoznanje; vzela je torej od njegovega sadu ter jedla.« (1 Mz 3,6) Bilo je dobrega okusa in ko je jedla, se ji je zazdelo, da občuti poživljajočo moč, domišljala si je, da stopa v višje ravni obstoja. Ko se je sama pregrešila, je postala skušnjavec svojega moža in tudi on »je jedel.« (1 Mz 3,6)

[22] »Bog namreč ve, da tisti dan, ko bosta jedla od njega, se vama odpro oči in bosta kakor Bog ter bosta spoznala dobro in hudo,« (1 Mz 3,5) je rekel sovražnik. Njune oči so se res odprle; toda kako bedno odpiranje! Spoznanje hudega in pre-kletstvo greha je bilo vse, kar sta prestopnika pridobila. V samem sadežu ni bilo nič strupenega in greh ni bil samo v tem, da sta popustila teku. Naši prastarši so postali prestopniki in so na svet prinesli spoznanje hudega, ker so podvomili o Božji dobroti, niso verovali njegovi besedi in so zavrgli njegovo veljavo. Odprli so vrata vsem vrstam laži in zmote.

Človek je izgubil vse, ker se je odločil poslušati zapeljivca namesto njega, ki je Resnica in edini ima spoznanje. Ko je pomešal hudo in dobro, je njegov um postal zbezan, duševne in duhovne moči pa otopljene. Ni mogel več ceniti dobrega, ki mu ga je Bog tako velikodušno podaril.

Adam in Eva sta si izbrala spoznanje hudega in če bosta sploh kdaj znova pridobila položaj, ki sta ga izgubila, si ga bosta morala pridobiti v neugodnih razmerah, v katere sta se sama spravila. Nista več mogla bivati v rajskem vrtu, kajti v popolnosti jih ni več mogel učiti naukov, ki sta jih bila sedaj nujno potrebna. V neizrekljivi

žalosti sta se poslovila od prekrasnega okolja in odšla prebivat na zemlji, na kateri je počivalo prekletstvo greha.

Adamu je Bog rekel: »Ker si poslušal glas svoje žene in si jedel od drevesa, za katero sem ti zapovedal, rekoč: Ne jej od njega - prekleta bodi zemlja zaradi tebe: s trudom se živi od nje vse dni svojega življenja; trnje in osat naj ti poganja, ti pa jej poljsko zelenjavo. V potu svojega obraza uživaj kruh, dokler se ne povrneš v zemljo, ker si bil vzeti iz nje; kajti prah si in v prah se povrneš.« (1 Mz 3,17-19)

Čeprav je zemljo zadelo prekletstvo, je narava še vedno človekov učbenik. Sedaj ni mogla predstavljati samo dobrega, kajti zlo je bilo navzoče vsepovsod; z onesnažujočim dotikom je kazilo zemljo, morje in zrak. Tam, kjer je bil nekoč zapisan samo Božji značaj, spoznanje dobrega, je bilo mogoče brati tudi značaj Satana, spoznanje hudega. Narava, ki je odslej razodevala spoznanje dobrega in hudega, je človeka stalno opozarjala na posledice greha.

Adam in njegova življenjska sopotnica sta v veneči cvetlici in odpadajočem listju s svojimi očmi videla prva znamenja razkroja. Jasno sta dojela neizprosno dejstvo, da mora vsako živo bitje umreti. Celo sam zrak, od katerega je bilo odvisno njuno življenje, je nosil seme smrti. [23]

Stalno sta se spominjala tudi svojega izgubljenega gospostva. Adam je med nižjimi bitji stal kot kralj in dokler je bil zvest Bogu, je vsa narava priznavala njegovo oblast, toda ko se je pregrešil, je bilo njegovo gospostvo zapravljenost. Duh upora, kateremu je sam omogočil vstopiti, se je razširil po vsem živalskem kraljestvu. Tako je ne le življenje človeka, marveč tudi narava živali, drevesa v gozdu in trava na polju, celo sam zrak, ki ga je vdihoval, oznanjalo žalosten nauk o spoznanju hudega.

Toda človek ni bil prepuščen posledicam hudega, ki ga je izbral. V obsodbi, izrečeni nad Satanom, je bila nakazana odrešitev. »Sovraštvo bom naredil med teboj in ženo in med tvojim zarodom in njenim zarodom,« je rekel Bog. »Ta ti bo strl glavo, ti pa ga boš ranila na peti.« (1 Mz 3,15 eku) Te besede, spregovorjene v navzočnosti naših prastaršev, so zanje pomenile obljubo. Še preden so slišali za trnje in osat, za trud in žalost, ki bodo morali biti njihov delež, ali pa za prah, v katerega se bodo morali povrniti, so slišali

besede, ki so jima gotovo dale upanje. Vse, kar je bilo izgubljeno zaradi popuščanja Satanu, je mogoče znova pridobiti po Kristusu.

To napoved narava ponavlja tudi nam. Čeprav je pokvarjena zaradi greha, priča ne le o stvarjenju, marveč tudi o odrešenju. Čeprav zemlja z očitnimi znaki razkroja priča o prekletstvu, še vedno kaže mnoga in čudovita znamenja življenjske moči. Drevesa odvržejo liste, vendar se oblečejo v še bolj sveže zelenje; cvetlice umirajo, toda nato vzklijejo v novi lepoti; vsako razodetje ustvarjalne moči pomeni jamstvo, da smo lahko ponovno ustvarjeni v »pravičnosti in svetosti resnice«. (Ef 4,24) Tako prav stvari in pojavi v naravi, ki nas tako živo spominjajo na našo veliko izgubo, postanejo glasniki upanja.

Kolikor koli daleč seže vpliv zla, se sliši tudi glas našega Očeta, ki otroke poziva, naj v posledicah greha vidijo njegovo naravo, jih opominja, naj zapustijo hudo, in vabi, naj sprej-mejo dobro.

4—Odnos med vzgojo in odrešenjem

[25]

*»Svetlo spoznanje Božje slave v Kristusovem obličju.«
(2 Kor 4,6)*

Greh je človeka ločil od Boga. Če ne bi bilo načrta odrešitve, bi bil njegov delež večna ločitev ob Boga, tema neskončne noči. Zveličarjeva daritev nam je omogočila obnoviti zvezo z Bogom. Ne moremo sicer osebno priti pred njega; zaradi našega greha ne moremo gledati njegovega obličja; vendar ga lahko vidimo in se z njim pogovarjamo v Jezusu, našem Zveličarju. »Svetlo spoznanje Božje slave« se je razodelo »v Kristusovem obličju. Bog je ... v Kristusu ... svet spraval s seboj.« (2 Kor 4,6; 5,19)

»Beseda je postala meso in se naselila med nami, . polna milosti in resnice. V njej je bilo življenje, in življenje je bilo luč ljudem.« (Jn 1,14.4) Kristusovo življenje in smrt, cena za našo odrešitev, nam ne pomenita le obljube in jamstva življenja, niti nista le sredstvo, po katerem so nam ponovno odprti zakladi modrosti; gre celo za globlje in višje razodetje Božjega značaja od tistega, ki sta ga poznala sveta prebivalca raja.

Medtem ko Kristus človeku odpira nebeško kraljestvo, življenje, ki nam ga podari, odpira človekovo srce za nebesa.

Greh nas ne le ločuje od Boga, temveč v človekovi duši tudi slabi željo in sposobnost, da bi ga spoznali. Kristusova naloga pa je onemogočiti ves ta vpliv zla. Zmožen je poživiti in obnoviti sposobnosti duše, ohromljene od greha, oživiti in obnoviti zatemnjen um in sprevrženo voljo. Odpira nam zaklade vesolja in podari moč, da jih spoznamo in si jih prisvojimo.

[26]

Kristus je »Luč, ki razsvetljuje vsakega človeka,« (Jn 1,9) ki pride na svet. Kakor po njem vsak človek ima življenje, tako po njem tudi vsak prejema žarke božanske luči. Vsakdo ima ne samo umsko, marveč tudi duhovno moč, čut za to, kar je pravično, hrepenenje po dobrem. Toda sovražna sila se bori proti tem načelom. Posledice uživanja sadu z drevesa spoznanja dobrega in hudega so očitne v

življenju vsakega človeka. V človekovi naravi obstaja nagnjenje k hudemu, sila, ki se ji brez pomoči od zunaj ne more upreti. Pomoč, da bi se uprl temu vplivu in dosegel vzvišen ideal, ki ga v globini duše ima za edino vrednega, lahko najde samo v eni sili. Ta sila je Kristus. Sodelovanje z njo je človekova največja potreba. Ali ne bi bilo treba tega sodelovanja imeti za najvišji cilj vseh vzgojnih prizadevanj?

Pravi učitelj ni zadovoljen z drugorazrednim delom. Ne zadovolji se s tem, da učence usmeri k zgledu, ki je nižji od najvišjega, ki ga lahko dosežejo. Ne more biti zadovoljen s tem, da jim poda le tehnično znanje ter iz njih naredi samo sposobne računovodje, spretnne obrtnike ali uspešne trgovce. Teži k temu, da bi jih navdal z načeli resnice, poslušnosti, časti, poštenosti in čistosti - z načeli, po katerih bodo postali pozitivna sila za trdnost in napredek družbe. Nadvse pa si želi, da bi se naučili velikega življenjskega nauka o nesebični službi.

Ko se človek seznanja s Kristusom in sprejme njegovo modrost za vodnika, njegovo moč za krepkost srca in življenja, ta načela postanejo živa moč za izoblikovanje značaja. Kdor je vzpostavil to zvezo, je našel vir modrosti. Sedaj ima na razpolago moč, da v sebi uresničuje plemenite ideale. Ima možnost doseči najvišjo vzgojo za življenje na tem svetu. Z vzgojo, ki jo pridobi tukaj, stopi v šolo, ki traja vso večnost.

[27] Vzgoja in odrešenje sta v najvišjem smislu isto delo, kajti kakor pri vzgoji tako tudi pri odrešenju nihče ne more položiti drugega temelja namesto tistega, »ki je položen, ki je Jezus Kristus. Kajti vzvidelo se je Očetu, da v njem prebiva vsa polnost.« (1 Kor 3,11; Kol 1,19)

Prava vzgoja je v spremenjenih življenjskih razmerah še vedno v skladnosti s Stvarnikovim načrtom, načrtom šole v rajju. Adama in Evo je poučeval sam Bog; mi pa gledamo luč spoznanja njegove slave v Kristusovem obličju.

Velika načela vzgoje ostajajo nespremenjena, »utrjena za vedno in na veke«; (Ps 111,8) kajti gre za načela Božjega značaja. Učiteljeva prva naloga in njegov stalni cilj bi moral biti pomagati učencem razumeti ta načela in vzpostaviti takšen odnos s Kristusom, da bodo postala vodilna sila v njihovem življenju. Učitelj, ki sprejme ta cilj, je v resnici Kristusov sodelavec, delavec, ki dela skupaj z Bogom.

Ponazoritve

[28]

[29]

*»Kar koli se je ... poprej napisalo, je pisano nam v pouk.«
(Rim 15,4)*

[30]

5—Vzgoja Izraela

[31]

*»Sam Gospod ga je vodil. Obdal ga je, pazil je nanj, varoval ga je kakor punčico svojega očesa.«
(5 Mz 32,12.10)*

Vzgojni ustroj, ki je bil vzpostavljen v Edenu, je slonel na družini. Adam je bil Božji sin, (Lk 3,38) otroci Najvišjega pa so se učili ravno od Očeta. Šlo je za družinsko šolo v pravem pomenu.

Po božanskem načrtu vzgoje, prilagojenem človekovim razmeram po padcu v greh, je Kristus Očetov predstavnik, vez med Bogom in človekom. On je veliki učitelj človeštva, ljudi pa je določil za predstavnike. Družina je bila šola in starši so bili učitelji.

V obdobju očakov je prevladovala vzgoja, ki je slonela na družini. V tako ustanovljenih šolah je Bog zagotovil najugodnejše možnosti za razvoj značaja. Ljudje, ki jih je On vodil, so še vedno upoštevali življenjski načrt, ki ga je On določil na začetku. Tisti, ki so zapustili Boga, so si zgradili mesta, se v njih shajali in uživali v blišču, razkošju in razvratnosti, kar iz današnjih mest dela ponos in prekletstvo sveta. Toda ljudje, ki so se trdno držali Božjih načel za življenje, so prebivali 34 na poljih in v hribih. Bili so poljedelci in pastirji. V tem neodvisnem, samostojnem življenju, ki je nudilo

[32]

priložnost za delo, učenje in premišljevanje, so spoznavali Boga ter otroke učili o njegovih delih in poteh.

Takšen način vzgoje je Bog želel ustanoviti v Izraelu. Toda ko jih je izpeljal iz Egipta, je bilo malo Izraelcev pripravljenih sodelovati z njim pri vzgoji otrok. Sami starši so bili potrebni pouka in discipline. Kot žrtve dosmrtni sužnosti so bili nevedni, nevzgojeni in izprijeni. Imeli so malo znanja o Bogu in malo vere vanj. Bili so zbegani zaradi lažnih nauk in nemoralni zaradi dolgega stika s poganstvom. Bog jih je želel dvigniti na višjo moralno raven, v ta namen pa si jim je prizadeval dati spoznanje o sebi.

Bog si je v vsem svojem ravnanju s popotniki v puščavi, v vsem njihovem korakanju sem in tja, v izpostavljanju lakoti, žeji in

utrujenosti, v nevarnosti zaradi poganskih sovražnikov in v razodetju njegove previdnosti za njihovo rešitev prizadeval okrepiti njihovo vero, tako da jim je odkrival moč, ki je stalno delovala v njihovo korist. Ko jih je tako navajal zaupati v njegovo ljubezen in moč, jim je nameraval s predpisi zakona predstaviti merilo značaja, ki naj bi ga dosegli po njegovi milosti.

Izrael je med potovanjem pri Sinaju dobil dragocene nauke. To je bil čas posebne priprave za dedovanje Kanaana. Okolica je bila ugodna za uresničitev Božjega namena. Na vrhu Sinaja, ki se je dvigal nad ravnino, kjer si je ljudstvo postavilo šotore, je počival oblakov steber, ki jih je vodil na potovanju. Ponoči jim je kot ognjeni steber zagotavljal Božjo zaščito. Med njihovim mirnim spanjem je na njihov tabor tiho padal nebeški kruh. Na vseh straneh so ogromni skalnati vrhovi v slovesni veličini pričali o večnosti in veličastnosti. Človek se je moral počutiti nevednega in šibkega v navzočnosti njega, ki je »s tehtnico odtehtal gore in s skodelicama griče«. (Iz 40,12 ssp) Tukaj je Bog z razodetjem svoje slave želel na Izraelce narediti globok vtis o svetosti svojega značaja in svojih zahtev ter o čezmerni grešnosti prestopka.

Toda ljudstvo je bilo počasno za sprejemanje nauka. Ker so bili v Egiptu navajeni materialne upodobitve božanstva, in sicer najbolj ponižujoče narave, jim je bilo težko dojeti obstoj oziroma značaj Nevidnega. Iz usmiljenja do njihove slabosti jim je Bog zagotovil simbol svoje navzočnosti. Naročil je: »Postavijo naj mi svetišče, da bom prebival med njimi.« (2 Mz 25,8 ssp)

[33]

Mojzesu je bilo naročeno, naj pri gradnji svetišča kot Božjega prebivališča, vse naredi po nebeškem vzorcu. Bog ga je poklical na goro in mu pokazal nebeške reči, temu podobno pa je bilo narejeno svetišče in vsa pripadajoča oprema.

Tako je Bog Izraelcem, sredi katerih je želel bivati, razodel svoj ideal značaja. Vzorec je bil pokazan na gori, ko jim je bil s Sinaja dan zakon in ko je Bog šel mimo Mojzesa ter govoril: »Gospod, Gospod, mogočni Bog, poln usmiljenja in milostljiv; počasen za jezo in obilen v milosti in resnici.« (2 Mz 34,6)

Ampak tega ideala sami niso mogli doseči. Razodetje pri Sinaju jih je samo prepričalo o njihovi potrebi in nemoči. Svetišče bi jih z daritveno službo moralo naučiti še nečesa - nauka o odpuščanju

greha in o moči, da bomo poslušni za življenje, ki nam je zagotovljena po Zveličarju.

V Kristusu se je izpolnil namen, ki ga je simbolično po-nazarjalo svetišče - ta veličastna zgradba s stenami iz bleščečega zlata, ki je odsevalo mavrične barve zagrinjala, na katerem so bile izvezene podobe kerubov; z dišavo kadila, ki je stalno gorelo in prežemalo ves prostor; z duhovniki, oblečenimi v snežno belino in z globoko skrivnostjo notranjosti; s slavo najsvetejšega nad prestolom milosti, med podobama dveh kerubov, priklonjenih v češčenju. Bog je želel, da bi njegovo ljudstvo iz vsega tega razbralo njegov namen za človeka. Gre za isti namen, ki ga je mnogo pozneje razložil apostol Pavel, ko je govoril navdihnjen s Svetim Duhom:

»Ne veste, da ste Božji tempelj in da Božji Duh prebiva v vas? Če kdo pokvari Božji tempelj, tega pogubi Bog; zakaj Božji tempelj je svet, kateri ste vi.« (1 Kor 3,16.17)

[34] Izraelcem je bila izkazana velika prednost in čast, da so lahko postavili svetišče, bila pa je tudi velika odgovornost. Ljudstvo, ki je bilo pravkar rešeno sužnosti, je moralo v puščavi postaviti zgradbo neprimerljive lepote, ki je zahtevala najdražje materiale in največjo umetniško spretnost. Vendar je ta, ki je dal načrt za gradnjo, obljubil, da bo sodeloval z graditelji.

»Gospod je govoril Mojzesu, rekoč: Poglej, poklical sem po imenu Bezalela, sina Urija, Hurovega sina, iz Judove rodovine, in sem ga napolnil z Božjim duhom, ki se kaže v modrosti in razumnosti in znanosti in v vsakršni spretnosti. ... Dal sem mu tudi Oholiaba, Ahisamakovega sina, iz Danove rodovine; in modrost sem del v srce vsem, ki so modrega srca, da delajo vse, kar sem ti zapovedal.« (2 Mz 31,1-6)

Kakšna obrtna šola v puščavi, s Kristusom in njegovimi angeli kot učitelji!

Pri pripravah za postavitev svetišča in opreme naj bi sodelovali vsi. Delo je zahtevalo roke in um. Treba je bilo priskrbeti mnogo različnega materiala, vsi pa so bili povabljeni prispevati, kakor jih je spodbujalo srce.

Pri delu in dajanju so se učili sodelovati z Bogom in drug z drugim. Sodelovati pa so morali tudi pri pripravi duhovne zgradbe - Božjega templja v srcu.

Od začetka potovanja iz Egipta so prejeli nauke o vzgoji in disciplini. Celo pred izhodom iz Egipta so se morali začasno organizirati in razvrstiti v skupine pod vodstvom imenovanih voditeljev. Pod Sinajem je bila organiziranost dovršena. Red, ki se tako osupljivo kaže v vseh Božjih delih, je bil viden tudi v judovski ureditvi. Bog je bil središče oblasti in vlade. Mojzes je kot njegov predstavnik upravljal v njegovem imenu. Potem je določil svet sedemdesetih ter duhovnike in kneze, pod temi je postavil »tisočnike, stotnike, petdesetnike, desetnike in nadzornike po . rodovih«, (4 Mz 11,16.17; 5 Mz 1,15 ssp) in nazadnje uslužbence za posebne dolžnosti. Tabor je bil natančno urejen: v sredini je stalo svetišče, Božje prebivališče, [35] okrog njega pa šotori duhovnikov in levitov. Za temi se je vsak rod utaboril ob svojem praporu.

Postavljeni so bili strogi higienski predpisi. Ukazani so jim bili ne samo kot nujni zaradi zdravja, marveč tudi kot pogoj za ohranitev navzočnosti Svetega med njimi. Mojzes jim je z Božjo oblastjo razglasil: »Gospod, tvoj Bog, hodi po tvojem taborišču, da bi te reševal; . zato naj bo tvoje taborišče sveto.« (5 Mz 23,15)

Vzgoja Izraelcev se je nanašala na vse njihove življenjske navade. Vse, kar je zadevalo njihov blagor, je bilo predmet božanske pozornosti in urejeno z božanskim zakonom. Bog si je celo pri preskrbi njihove hrane prizadeval za njihovo najvišjo blaginjo. Mana, s katero jih je hranil v puščavi, je imela takšne lastnosti, da je krepila telesne, umske in moralne moči. Čeprav so se mnogi upirali prehranskim omejitvam in hrepeneli po vrnitvi v čas, ko so, kot so rekli, »sedeli pri loncih mesa in jedli kruh dosita«, (2 Mz 16,3) se je vendar Božja modrost pri izbiri hrane zanje pokazala na način, ki ga niso mogli zanikati. Ne glede na težave puščavskega življenja, ni bilo niti enega oslabelega med vsemi njihovimi rodovi.

Na vseh potovanjih je vedno šla pred njimi skrinja, v kateri je bil Božji zakon. Kraj, kjer naj bi se utaborili, je bil naznanjen s spuščanjem oblakovega stebra. Dokler koli je oblak počival nad svetiščem, so ostali v taboru. Ko se je dvignil, so nadaljevali potovanje. Postanek in odhod sta bila označena s slovesno prošnjo: »Kadar je skrinja šla na pot, je dejal Mojzes: ›Vstani, o Gospod, in naj se razkrope tvoji sovražniki.<...

Kadar pa je počivala, je dejal: ›Vrni se, o Gospod, k miriadam Izraelovih tisočev!< « (4 Mz 10,35.36)

[36] Ko je ljudstvo potovalo po puščavi, je bila pesem sredstvo, po katerem so se mnogi dragoceni nauki vtisnili v njihove misli. Po rešitvi pred faraonovo vojsko se je vsa množica Izraelcev pridružila pesmi zmage. Daleč po puščavi in morju je odmeval radostni pripev, gore pa so odmevale poudarjanje hvale: »Pojte Gospodu, ker se je slavno poveličal.« (2 Mz 15,21) Med potovanjem je ta pesem, ki so jo pogosto ponavljali, razveseljevala srce in podžigala vero popotnikov. V pesmi so bile po Božjem navodilu opevane Božje zapovedi, dane na gori Sinaj, obljube o Božji naklonjenosti in poročila o njegovih čudovitih delih za njihovo rešitev. Ljudstvo je te pesmi pelo ob spremljavi inštrumentalne glasbe in tako držalo korak, združeno v pesmi hvale.

Tako so se njihove misli dvignile nad preizkušnje in težave na poti, nezadovoljni in vzkipljivi duhovi so bili potolaženi in pomirjeni, načela resnice so se vtisnila v spomin, vera pa se je okrepila. Ta skupna dejavnost jih je učila reda in enotnosti, ljudje pa so bili pripeljani v tesnejši odnos z Bogom in drug z drugim.

Mojzes je o Božjem ravnanju z Izraelom med štiridesetletnim potovanjem po puščavi povedal: »Spoznaj torej v svojem srcu, da te strahuje Gospod, tvoj Bog, kakor strahuje mož svojega sina; da bi te ponižal in izkusil, da spozna, kaj je v tvojem srcu, ali boš držal njegove zapovedi ali ne.« (5 Mz 8,5.2)

»Našel ga je v deželi puščave, v pustinji, v tuljenju divjega kraja; obdal ga je, pazil je nanj, varoval ga je kakor punčico svojega očesa. Kakor orel spodbuja k letanju svoje gnezdnike in nad svojimi mladiči leta, razprostira svoje peruti, jih nanje jemlje in jih nosi na svojih krilih: tako ga je Gospod sam vodil in ni bilo z njim nobenega tujega boga.« (5 Mz 32, 10-12)

»Ker se je spominjal besede svoje svetosti in Abrahama, svojega hlapca. Zato je izpeljal svoje ljudstvo z veseljem, s petjem svoje izvoljence, in dal jim je dežele poganov in pridelke ljudstev v last, da se naj drže njegovih postav in hranijo njegove zakone.« (Ps 105,42-45)

[37] Bog je Izraela obdal z vsemi ugodnostmi in jim dal vse prednosti, da bi bili lahko v čast njegovemu imenu in v blagoslov okoliškimi narodom. Če bi hodili po poti poslušnosti, je obljubil, da jih bo povzdignil »visoko v hvali, imenu in sijaju nad vse narode. Vsa ljudstva na zemlji bodo videla, da je nad teboj razglašeno Gospodovo

ime, in se te bodo bala. ... Ljudstva, ki bodo slišala o vseh teh zakonih, bodo rekla: »Resnično, ta veliki narod je modro in razumno ljudstvo.« (5 Mz 26,19 ssp; 28,10 ssp; 4,6 ssp)

V zakonu, ki je bil izročen Izraelu, so bila dana jasna na-vodila glede vzgoje. Bog se je Mojzesu na Sinaju razodel kot »Gospod, mogočni Bog, poln usmiljenja in milostljiv, počasen za jezo in obilen v milosti in resnici«. (2 Mz 34,6) Ta načela, zapisana v njegovem zakonu, bi morali izraelski očetje in matere učiti otroke. Mojzes jim je po Božjem navodilu povedal: »Te besede, ki ti jih danes zapovedujem, naj bodo v tvojem srcu. In marljivo jih uči svoje otroke ter govori o njih, sedeč v svojem domu in hodeč po poti, ko ležeš in ko vstaneš!« (5 Mz 6,6.7)

Teh naukov se ni smelo poučevati kot suhoparno teorijo. Ti, ki učijo o resnici, morajo sami udejanjati njena načela. Na druge lahko vplivajo, samo če s poštenim, plemenitim in nesebičnim življenjem odsevajo Božji značaj.

Prava vzgoja ni vsiljevanje nauka nepripravljenemu in nedovzetnemu umu. Morajo se spodbuditi umske moči in zbuditi zanimanje. Božja metoda poučevanja to zagotavlja.

On, ki je ustvaril razum in določil njegove zakonitosti, je poskrbel za njegov razvoj v skladnosti z njimi. Doma in v svetišču, po naravi in umetnosti, pri delu in praznovanju, po sveti zgradbi in spomenikih, po številnih obredih in simbolih je Bog Izraelcem dal nauke, ki so ponazarjali njegova načela in ohranjali spomin na njegova čudovita dela. Potem ko se prebudi zanimanje, podan nauk vpliva na um in srce.

V določilih za vzgojo izvoljenega ljudstva je jasno pokazano, da je polno le tisto življenje, v katerega središču je Bog. On poskrbi, da je zadovoljena vsaka želja, ki jo vsadi v človekovo srce, prizadeva si razviti vsako sposobnost, ki jo podari.

Stvarnik vse lepote, ki je tudi sam ljubitelj lepega, je tudi otrokom vcepil ljubezen do lepega. Poskrbel je za družabne potrebe, za prijetna in koristna druženja, ki mnogo prispevajo k razvoju medsebojnega razumevanja, življenje pa naredijo vedrejše in prijetnejše.

Izraelski prazniki so kot vzgojno sredstvo zasedali pomembno mesto. V vsakodnevnem življenju je družina služila kot šola in cerkev, starši so bili učitelji na posvetnem in verskem področju. Trikrat na leto pa je bil določen čas za druženje in češčenje. Najprej

so se zbirali v Silu, nato v Jeruzalemu. Navzočnost je bila obvezna samo za očete in sinove; ampak nihče ni želel zamuditi priložnosti za praznovanje in če je bilo le mogoče, je na zborovanje prišla vsa družina. Z njimi so prišli tudi tujci, leviti in revni ter uživali njihovo gostoljubnost.

Potovanje v Jeruzalem na preprost starosveten način, sredi pomladnih lepot, poletnega bogastva ali jesenskega zrelega sijaja, je pomenilo pravo zadovoljstvo. Prišli so z darovi hvaležnosti, od sivolasih mož do majhnih otrok, da bi se srečali z Bogom v njegovem svetem prebivališču. Med potovanjem so izraelskim otrokom pripovedovali dogodke iz preteklosti, ki jih še vedno imajo radi stari in mladi. Peli so pesmi, ki so nekoč vedrile potovanje po puščavi. Prepevali so o Božjih zapovedih, ki so se zaradi blagoslovljenega vpliva narave in prisrčnega medsebojnega druženja za vedno vtisnile v spomin mnogih otrok in mladih.

Obredi, povezani s pashalno službo, ki so se jih udeležili v Jeruzalemu - nočno zbiranje, možje z opasanimi ledji, z obuvali na nogah in palico v roki; v naglici použit obrok, jagnje, nekvašen kruh in grenka zelišča; v dostojanstveni tišini prikazano škropljenje podbojev s krvjo, prihod angela smrti in nepozaben izhod iz dežele sužnosti - vse to je razvnelo domišljijo in vplivalo na srce.

[39] Praznik šotorov ali praznik žetve z darovi iz sadovnjakov in polj, s celotedenskim taborjenjem pod listnatimi šotori, z družabnimi srečanji, s svetim spominskim bogoslužjem in velikodušno gostoljubnostjo do Božjih služabnikov, levitov v svetišču, ter njihovih otrok, tujcev in revnih, je dvignil misli vseh v hvaležnosti k njemu, ki je leto kronal »s svojimi dobrinami,« in čigar »steze kapljajo olje«. (Ps 65,12 ssp)

Pobožni Izraelec je vsako leto tako preživel ves mesec. To je bilo obdobje brez skrbi in dela in skoraj popolnoma posvečeno vzgojnim ciljem v pravem pomenu besede.

Ko je Bog svojemu ljudstvu določil dediščino, jih je s tem hotel naučiti, po njih pa še bodoče rodove, pravih načel o lastništvu zemlje. Kanaanska dežela je bila razdeljena med vse rodove, z izjemo levitov, ki so služili v svetišču. Čeprav je kdo za določen čas lahko prodal nekaj posestva, ni mogel zapraviti dediščine svojih otrok. Imel jo je pravico odkupiti, kadar koli je bil tega zmožen. Dolgove so brisali vsako sedmo leto, v petdesetem ali jubilejnem

letu, pa je bila vsa zemlja povrnjena prvotnemu lastniku. Tako je bilo posestvo vsake družine zaščiteno, določeni pa so bili tudi zaščitni ukrepi pred pretiranim bogatenjem ali skrajno revščino.

Ko je Bog razdelil zemljo Izraelcem, jim je s tem, enako kakor nekoč prebivalcema Edena, priskrbel zaposlitev, ki je najugodnejša za razvoj - skrb za rastline in živali. Dodaten vzgojni ukrep je bila ustavitev poljedelskih opravil vsako sedmo leto. Zemlja je ostala neobdelana, kar pa je samo zraslo, so pustili revnim. Tako so imeli priložnost za bolj poglobljeno proučevanje, druženje in češčenje ter za dobrodelnost, ki je bila tako pogosto zanemarjena zaradi vsakdanjih skrbi in opravil.

Kako drugačne bi bile razmere, v katerih bi ljudje živeli, če bi se načela Božjega zakona o delitvi imetja upoštevala v današnjem svetu! Upoštevanje teh načel bi preprečilo mnogo hudega, ki je bilo v vseh zgodovinskih obdobjih posledica tega, da so bogati zatirali revne, revni pa sovražili bogate. Medtem ko bi to lahko oviralo kopičenje bogastva, bi tudi prispevalo k temu, da se prepreči nevednost in ponižanje tisočih, katerih slabo plačano delo drugim omogoča kopičiti ogromno bogastvo. To bi pomagalo najti mirno rešitev za težave, ki grozijo, da svet napolnijo z neredom in prelivanjem krvi. [40]

Ko je ljudstvo Bogu posvetilo desetino od vsega dohodka, bodisi od pridelkov iz sadovnjaka ali žetve s polja, od čred drobnice ali govedi, od umskega ali ročnega dela, ter je drugo desetino namenilo za pomoč revnim in za druge dobrodelne namene, je lažje v spominu sveže ohranjalo resnico, da je Bog lastnik vsega in da imajo sami priložnost postati prenosniki njegovih blagoslovov. Namen takšne vzgoje je bil izkoreniniti vso ozkosrčno sebičnost in razvijati radodaren in plemenit značaj.

Znanje o Bogu, občestvo z njim med proučevanjem in delom, podobnost njegovemu značaju - to bi moralo biti vir, sredstvo in cilj vzgoje Izraela - vzgoje, ki jo je Bog zaupal staršem, da jo izročijo otrokom.

6—Preroške šole

*»Pri tvojih nogah so sedeli, sprejemali so tvoje besede.«
(5 Mz 33,3 ssp)*

Ko so Izraelci upoštevali Božji načrt vzgoje, so njegovi sadovi pričali o njegovem snovalcu. Vendar so bili zelo redki domovi, v katerih je veljala vzgoja, ki so jo določila Nebesa, zato je bil redek tudi značaj, ki se je tako razvil. Božji načrt so izvajali le delno in nepopolnoma. Zaradi nevere in neupoštevanja Gospodovih navodil so se Izraelci izpostavljali skušnjavam, katerim so se le redki lahko uprli. Ko so posedli Kanaan, »niso iztrebili ljudstev, o katerih jim je bil Gospod govoril, temveč so se pomešali z narodi, učili so se njihovih del. Služili so njihovim malikom, in ti so jim postali past. Njihovo srce ni bilo odkritosrčno do njega, niso bili zvesti njegovi zavezi. On pa jim je usmiljeno odpuščal krivdo in jih ni uničeval, pogosto je zadržal svojo jezo. . Spomnil se je, da so meso, dih, ki odhaja in se ne vrača.« (Ps 106,34-36; 78,3739 eku) Izraelski očetje in matere so postali brezbržni glede obveznosti do Boga in otrok. Zaradi nezvestobe v domu in malikovalskih vplivov od zunaj so bili mnogi mladi Izraelci deležni vzgoje, ki se je močno razlikovala od te, ki jo je zanje predvidel Bog. Naučili so se poganskih običajev.

Da bi Bog ustavil to naraščajoče zlo, je priskrbel še druga sredstva kot pomoč staršem pri vzgoji. Že od pradavnine so bili preroki priznani kot od Boga določeni učitelji. Prerok je bil v najglobljem pomenu besede ta, ki je govoril pod neposrednim navdihnjenjem in ljudem povedal sporočila, ki jih je prejel od Boga. Ampak ta naziv se je nanašal tudi na tiste, ki so bili, čeprav ne neposredno navdihnjeni, poklicani od Boga, da ljudi poučujejo o Božjih delih in poteh. Za usposabljanje takšnih učiteljev je Samuel po Gospodovem navodilu ustanovil preroške šole.

Namen teh šol je bil služiti kot zaščita pred široko razširjeno pokvarjenostjo, zagotoviti umsko in duhovno blaginjo mladih ter spodbujati napredek naroda s tem, da so priskrbele sposobne voditelje in

svetovalce, ki delajo v Gospodovem strahu. Samuel je zbral mlade, ki so bili pobožni, bistroumni in marljivi. Imenovali so jih preroški sinovi. Ko so proučevali Božje besede in njegova dela, je njegova poživljajoča moč krepila umske in duševne sposobnosti, učenci pa so prejeli modrost od zgoraj. Učitelji niso bili samo izkušeni v poznavanju Božje resnice, marveč so tudi sami imeli občestvo z Bogom in poseben dar njegovega Duha. Ljudstvo jih je spoštovalo in jim zaupalo zaradi njihove učenosti in pobožnosti. V Samuelovih dneh sta obstajali dve takšni šoli - ena v Rami, v kraju, kjer je bil prerok doma, in druga v KirjatJearimu. Pozneje so jih osnovali tudi drugje.

Učenci v teh šolah so se preživljali s svojim delom - obdelovali so polja ali se ukvarjali s kakšno obrtjo. V Izraelu tega niso imeli za čudno in ponižujoče; pravzaprav so šteli za greh, če je bilo otrokom dovoljeno odraščati, ne da bi se naučili kakega koristnega dela. Vsak mladenič, bodisi da so bili njegovi starši bogati ali revni, se je izučil nekega poklica. Četudi se je izobraževal za sveto službo, so imeli življenjsko praktično znanje za nujno, da bi postal najbolj uporaben. Tudi mnogi od učiteljev so se preživljali s telesnim delom.

V šolah in po domovih je poučevanje večinoma potekalo ustno, vendar so mlade učili tudi brati hebrejske spise, zato jim je bilo omogočeno proučevati starozavezne pergamentne zvitke. Glavni učni predmeti v teh šolah so bili Božji zakon z vsemi navodili, ki so bila dana Mojzesu, sveta zgodovina, sveta glasba in poezija. V poročilih svete zgodovine so odkrivali Gospodove stopinje. Spoznavali so velike resnice, ki jih je simbolično prikazovala svetiščna služba, z vero pa so sprejeli osrednjo osebnost vsega tega ustroja - Božje Jagnje, ki bo odvzelo greh sveta. Gajili so duha pobožnosti. Učence so poučevali ne le, da so dolžni moliti, marveč tudi, kako naj molijo, kako naj se bližajo Stvarniku, utrjujejo vero vanj ter razumejo in ubogajo nauke Svetega Duha. Posvečen učiteljev um je iz Božje zakladnice prinašal novo in staro, Sveti Duh pa se je razodeval v prerokovanjih in svetih pesmih.

Te šole so se izkazale kot eno najučinkovitejših sredstev za spodbujanje pravičnosti, ki »povišuje narod«. (Prg 14,34) Precej so prispevale k postavitvi temeljev sijajnemu napredku, ki je bil značilen za Davidovo in Salomonovo vladavino.

Ista načela, o katerih so se učili v preroških šolah, so izoblikovala tudi Davidov značaj in usmerjala njegovo življenje. Božja Beseda je bila njegova učiteljica. Sam pravi: »Po tvojih poveljih pridobivam razumnost. ... Nagnil sem svoje srce, da izpolnjuje tvoje postave.« (Ps 119,104-112) Prav zaradi tega je Gospod Davida, ko ga je poklical za vladarja, imenoval »moža po svojem srcu«. (Apd 13,22)

Tudi na začetku Salomonovega življenja so vidni vplivi Božje vzgoje. Salomon je kot mladenič sprejel enako odločitev kakor David. Boga je prosil za modro in razumno srce namesto za zemeljske dobrine. Gospod mu je dal ne le to, za kar je prosil, marveč tudi tisto, za česar ni - bogastvo in čast. Moč njegovega duha, širina njegovega znanja in sijaj njegove vladavine so postali svetovno čudo.

[44] Izrael je med Davidovim in Salomonovim vladanjem dosegel višek veličine. Obljuba, dana Abrahamu in obnovljena po Mojzesu, je bila izpolnjena: »Če boste zvesto hranili vso to zapoved, ki vam jo zapovedujem, izpolnjujoč jo s tem, da ljubite Gospoda, svojega Boga, hodite po vseh njegovih potih in se ga oklepate, tedaj prežene Gospod vse te narode pred vami in posedete last narodov, ki so večji in močnejši od vas. Vsak kraj, na katerega stopi vaša noga, bo vaš: od puščave in Libanona, od velereke Evfrata tja do Zahodnega morja bodo vaše meje. Nihče ne bo mogel obstati pred vami.« (5 Mz 11,22-25)

Toda v blaginji je prežala nevarnost. Greh, ki ga je David storil v poznejših letih, čeprav se je zanj iskreno spokoril in bil boleče kaznovan, je ljudi opogumil prestopati Božje zapovedi. Tudi Salomonovo življenje, po tako obetavnem jutru, je bilo zatemnjeno z odpadništvom. Želja po politični moči in samopoveličevanju je pripeljala do zveze s poganskimi narodi. Tarsiško srebro in ofirsko zlato je bilo pridobljeno z žrtvovanjem poštenosti in z izdajo svetega zaupanja. Druženje z malikovalci in poroke s poganskimi ženami so pokvarile njegovo vero. Tako so bile porušene pregrade, ki jih je Bog postavil za zaščito svojega ljudstva, Salomon pa se je vdal češčenju lažnih bogov. Na vrhu Oljske gore nasproti Jahvejevemu templju so bile postavljene ogromne podobe in oltarji za službo poganskim božanstvom. Ko je Salomon zavrgel zvestobo Bogu, je izgubil oblast nad seboj. Njegova plemenita rahločutnost je otopela. Vesten in obziren duh iz začetka njegove vladavine se je spremenil.

Ponos, stremuštvu, razsipnost in vdajanje užitkom so obrodili krutost in zatiranje. Nekoč pravičen, usmiljen in bogaboječ vladar je postal tiranski in nasilen. Ta, ki je ob posvetitvi templja molil za ljudstvo, da bi se z vsem srcem izročilo Gospodu, jih je zapeljal v zlo. Salomon je osramotil sebe, svoj narod in Boga.

Narod, ki je bil nekoč nanj tako ponosen, se je ravnal po njegovem zgledu. Čeprav se je pozneje spokoril, to ni preprečilo žetve zla, ki ga je posejal. Z disciplino in vzgojo, ki ju je Bog določil Izraelcem, bi se na vseh življenjskih področjih razlikovali od drugih narodov. Ta posebnost, ki bi jo morali imeti za izredno prednost in blagoslov, zanje ni bila dobrodošla. Preprostost in vzdržnost, ki sta bistveni za najvišji razvoj, so raje zamenjali s sijajem in razbrzdanostjo poganskih narodov. Hoteli so biti »kakor vsi narodi«. (1 Sam 8,5) [45] Božji vzgojni načrt so zavrgli, Božje oblasti niso priznavali.

Ko je Izrael zavrgel Božje poti in si izbral človeške, se je začel njegov padec. To je šlo tako daleč, dokler Judje niso postali plen prav teh narodov, katerih navade so prevzeli.

Izraelci kot narod niso prejeli blagoslovov, ki jim jih je Bog želel dati. Niso cenili njegovega namena zanje, niti niso sodelovali pri njegovem uresničevanju. Toda čeprav se posamezniki in ljudstva prostovoljno ločijo od Boga, njegov namen za te, ki zaupajo vanj, ostaja nespremenjen. »Vse, kar Bog dela, ostane na veke.« (Prd 3,14 eku)

Medtem ko obstajajo različne stopnje in razodetja njegove moči, da bi zadovoljil potrebe ljudi v različnih obdobjih, je Božje delo v vseh časih enako. Učitelj je isti, Božji značaj in njegov načrt sta ista. Pri njem »ni spremembe ne sence menjave«. (Jak 1,17 ssp)

Kar so doživeli Izraelci, je bilo zapisano nam za nauk. »To vse pa se jim je zgodilo kot zgledi, a napisalo se je za svarilo nam, na katere so prišli konci vekov.« (1 Kor 10,11) Kakor je veljalo za starodavne Izraelce, je naš uspeh pri vzgoji odvisen od zvestobe pri izvajanju Stvarnikovega načrta. Vdanost načelom Božje besede nam bo prinesla tako velike blagoslove, kakršne bi lahko prinesla Izraelcem.

7—življenje velikih ljudi

»Sad pravičnega je drevo življenja.«
(Prg 11,30)

Sveta zgodovina podaja mnogo ponazoritev sadov prave vzgoje. Prikazuje mnoge plemenite zglede ljudi, katerih značaj je bil izoblikovan v skladnosti z božanskimi navodili, ljudi, katerih življenje je bilo blagoslov za bližnje in so bili pravi Božji predstavniki na zemlji. Med njimi so Jožef in Daniel, Mojzes, Elizej in Pavel - največja državnik, najmodrejši zakonodajalec, eden najzvestejših prenoviteljev in najslavnejši učitelj, kar ga je svet poznal, z izjemo Tistega, ki je govoril, kakor ni nikoli človek govoril.

Jožef in Daniel sta bila v zgodnji mladosti, ko sta kot mladeniča prehajala v odraslo dobo, ločena od svojega doma in kot ujetnika odpeljana v pogansko deželo. Jožef je bil posebno izpostavljen skušnjavam, ki spremljajo velike spremembe v usodi. V očetovem domu skrbno negovan otrok; v Potifarjevi hiši suženj, nato zaupnik in družabnik; poslovnež, ki je izobrazbo pridobil z učenjem, z opazovanjem in po stikih z ljudmi; v faraonovi ječi politični zapornik, obsojen po krivici, brez upanja, da bo sploh kdaj oproščen in znova svoboden; med veliko stisko poklican prevzeti vodstvo naroda - kaj ga je usposobilo, da je ostal pošten?

[47] Nihče ne more brez nevarnosti stati na visokem vrhu. Kakor nevihta, ki pusti nepoškodovano cvetlico v dolini, izruva drevo na vrhu gore, tako hude skušnjave, ki ne doletijo malih ljudi, napadejo te, ki v svetu zasedajo visoke položaje, ki jim prinašajo uspeh in čast. Toda Jožef je zdržal kakor preizkušnjo nesreče tako tudi blaginje. Enako zvestega se je izkazal bodisi v faraonovi palači bodisi v zaporniški celici.

Jožef je bil v otroštvu naučen ljubiti Boga in se ga bati. Pogosto je v očetovem šotoru pod zvezdnatim sirijskim nebom poslušal pripoved o nočnem videnju v Betelu, o lestvi, ki je bila stala med zemljo in nebom, o angelih, ki so se po njej vzpenjali in spuščali,

ter o njem, ki se je z nebeškega prestola razodel Jakobu. Slišal je zgodbo o boju pri Jaboku, ko je Jakob, potem ko se je odpovedal priljubljenim grehom, postal zmagovalec in prejel naziv Božji knez.

Ko je Jožef kot otrok pasel očetove črede, je neoporečen in preprost način življenja omogočil razvoj telesnih in umskih sposobnosti. Stik z Bogom po naravi in proučevanju vzvišenih resnic, ki so se kot sveti zaklad prenašale z očeta na sina, mu je zagotovil močnega duha in trdnost v načelih.

Jožef se je v hudih življenjskih razmerah, na tisti strašni poti od rodne doma v Kanaanu proti sužnosti, ki ga je čakala v Egiptu, ko se je še zadnjič ozrl na griče, ki so zakrivali šotore njegove družine, spomnil očetovega Boga. Spomnil se je naukov iz otroštva, njegovo srce pa je vztrepetalo, ko se je odločil, da se bo izkazal zvestega - da bo vedno ravnal kot služabnik nebeškega Kralja.

Jožef je ostal neomajen, čeprav je živel grenko življenje tujca in sužnja, sredi prizorov in zvokov pregrehe in zapeljivosti poganškega češčenja, ki so ga spremljale vse privlačnosti kraljevskega bogastva, kulture in blišča. Naučil se je nauka zvestega izpolnjevanja dolžnosti. Zvestoba na vseh položajih, od najnižjih do najvišjih, nas usposobi za najvišjo službo.

Ko je bil Jožef poklican na faraonov dvor, je bil Egipt najmočnejši narod. V družbenogospodarskih dosežkih, umetnosti, znanosti mu ni bilo para. Jožef je opravljal posle kraljestva med največjo stisko in nevarnostjo; to pa je izvrševal tako, da si je pridobil zaupanje kralja in ljudstva. Faraon ga je postavil »za gospodarja svoji hiši, za upravitelja vsej svoji posesti, ker je s svojim zgledom poučeval njegove kneze in pokazal modrost njegovim starešinam«. (Ps 105,21.22 EKU)

Navdihnjenje odkriva skrivnost Jožefovega življenja. Jakob je z besedami, polnimi božanske moči in lepote, v blagoslovu, ki ga je izgovoril nad otroki, o najbolj ljubljenem sinu povedal naslednje:

»Sin rodovitnega drevesa je Jožef,

sin rodovitnega drevesa ob studencu,
njegove mladike se vzpenjajo čez zidovje.

Hudo so ga užalili in nanj streljali in ga
preganjali lokostrelci:

vendar nepremičen ostane njegov lok njegov

in gibčni lakti njegovih rok, po rokah Jakobovega Mogočnega.

...

Bog tvojega očeta ti bo pomagal
in Vsegamogočni te bo blagoslovil
z blagoslovi nebes odzgoraj, z blagoslovi globine odspodaj.

...

Blagoslovi tvojega očeta presegajo blagoslove
mojih prednikov
do meje večnih hribov;
bivajo naj na Jožefovi glavi
in na temenu Odličnega med svojimi brati!«

(1 Mz 49,22-26)

Zvestoba Bogu, vera v Nevidnega, je bila Jožefovo sidro. V tem se je skrivala njegova moč. »Trden ostane njegov lok in ... roke, po moči Mogočnega Jakobovega.« (1 Mz 49,24 EKU)

[49]

Daniel, Nebeški Veleposlanik

Danielu in njegovim tovarišem v Babilonu je bila v njihovi mladosti sreča navidezno bolj naklonjena kakor Jožefu v prvih letih njegovega življenja v Egiptu; vendar so bili tudi oni izpostavljeni enako težkim preizkušnjam značaja. Iz razmeroma preprostega okolja njihovega judovskega doma so bili ti mladeniči kraljevskega rodu pripeljani v najveličastnejše mesto, na dvor najmočnejšega vladarja in bili izbrani, da se usposobijo za posebno službo kralju. Na tem izprijenem in razkošnem dvoru so bili obdani s hudimi skušnjavami. Dejstvo, da so kot Jahvejevi častilci postali ujetniki v Babilonu, da so bile posode iz Božje hiše prenesene v tempelj babilonskih bogov, da je bil sam izraelski kralj ujetnik Babiloncev, so zmagovalci ponosno razglašali kot dokaz, da so njihova vera in običaji močnejši od izraelske vere in običajev. Bog je v takšnih okoliščinah, ravno po ponižanju, ki so ga Izraelci priklicali nase, ko so zapustili njegove zapovedi, Babiloncem dal dokaz o svoji premočni oblasti, o svetosti svojih zahtev in o zanesljivih sadovih poslušnosti. To pričevanje pa je lahko dal na edini možni način - po njih, ki so še vedno ostali neomajno zvesti.

Daniel in njegovi tovariši so morali na samem začetku poklicne poti zdržati odločilno preizkušnjo. Navodilo, da naj jim hrano priskrbijo s kraljeve mize, je izražalo kraljevo naklonjenost in skrb za njihovo blaginjo. Toda ker je bil del hrane darovan malikom, je bila hrana s kraljeve mize posvečena malikovalstvu. Če bi mladeniči sprejeli ta izraz kraljeve naklonjenosti, bi to pomenilo, da so se z njim združili v češčenju lažnih bogov. Zvestoba Bogu jim ni dopuščala sodelovati pri izkazovanju takšne časti. Niso si drznili izpostavljati se razkošju in razbrzdanosti, ki bi škodljivo vplivali na njihov telesni, duševni in duhovni razvoj.

Daniel in njegovi tovariši so bili zvesto poučeni o načelih Božje besede. Naučili so se žrtvovati pozemsko duhovnemu in iskati najvišje dobro. Zato so želi nagrado. Njihove navade zmernosti in njihov čut odgovornosti kot Božjih predstavnikov so zahtevali najplemenitejši razvoj telesnih, umskih in duhovnih moči. Ob koncu njihovega usposabljanja, ko so prišli na izpit skupaj z drugimi prijavitelji za visoke položaje v kraljestvu, se nihče med njimi »ni izkazal tako kakor Daniel, Hananija, Misael in Azarija«. (Dan 1,19 EKU)

[50]

Na babilonskem dvoru so bili zbrani predstavniki vseh dežel, možje najodličnejših sposobnosti, najbogateje obdarjeni z naravnimi darovi in z najvišjo stopnjo omike, ki jo je lahko dal svet; kljub temu med vsemi temi ni bilo para judovskim ujetnikom. Po telesni moči in lepoti, umski živahnosti in literarnih dosežkih jim nihče ni bil kos. »Kralj je ugotovil, da v vseh rečeh v modrosti in v razumnosti, ki jo je iskal pri njih, desetkrat prekašajo vse čarovnike in vedeževalce, ki so bili po vsem njegovem kraljestvu.« (Dan 1,20 SSP)

Daniel si je v svoji mladosti z neomajno zvestobo Bogu, z vztrajnim obvladovanjem samega sebe, s plemenito dostojanstvenostjo in s prijaznim izkazovanjem spoštljivosti pridobil »milost in usmiljenje« (Dan 1,9) poganskega služabnika, kateremu je bil zaupan. Te lastnosti so označevale vse njegovo življenje. Hitro se je povzpел na položaj prvega ministra kraljestva. Med vladanjem naslednjih vladarjev, ob propadu kraljestva in vzpostavitvi nove vladavine, je pokazal tako veliko modrost in državniške sposobnosti, tako popolno tankočutnost, vljudnost in pristno srčno dobroto, združeno z zvestobo načelom, da so bili celo njegovi sovražniki prisiljeni priznati, da niso mogli najti vzroka za tožbo, ne slabega

dejanja; »ker je bil zvest in pregreška ali hudega dejanja ni bilo zaslediti pri njem«. (Dan 6,4)

[51] Medtem ko se je Daniel z neomajnim zaupanjem držal Boga, je prejel preroški dar. Po eni strani so ga ljudje počastili tako, da so mu zaupali dvorske odgovornosti in skrivnosti kraljestva, po drugi strani pa ga je Bog počastil kot svojega poslanca in mu razodel skrivnosti prihodnjih vekov. Poganske vladarje je druženje z nebeškim predstavnikom prisililo priznati Danielovega Boga. Nebukadnezar je dejal: »Vaš Bog je Bog bogov in Gospod kraljem in razodevalec skrivnosti.«(Dan 2,47) Darij pa je v razglasu »vsem ljudstvom, narodom in jezikom, ki prebivajo po vsej zemlji,« povišal »Danielovega Boga« kot živega Boga, ki »ostane večno, njegovo gospostvo bo trajalo do konca«; ki »rešuje in otimlje ter dela znamenja in čudeže na nebu in na zemlji«. (Dan 6,26-28)

Zanesljiva In Poštena Moža

Jožef in Daniel sta se z modrostjo in pravičnostjo, s čistostjo in pripravljenostjo dajati, s požrtvovalnim delom za blagor ljudi, četudi malikovalcev, izkazala zvesta načelom, v katerih sta bila vzgojena, zvesta njemu, čigar predstavnika sta bila. Ta moža je spoštoval ves narod, kakor v Egiptu tako v Babilonu. V njiju so pogani kot tudi vsi narodi, s katerimi sta prišla v stik, videli ponazoritev Božje dobrote in radodarnosti, ponazoritev Kristusove ljubezni.

Kakšno življenjsko delo teh plemenitih Judov! Ko sta se poslavljalala od rodnega doma, se jima niti sanjalo ni, kako visok položaj ju čaka. Ostala sta zvesta in neomajna ter se izročila božanskemu vodstvu, zato je Bog po njiju lahko izpolnil svoj namen.

Bog želi enake vzvišene resnice, ki so bile razodete po teh ljudeh, razodeti po današnjih mladih in otrocih. Poročilo o Jožefu in Danielu ponazarja, kaj bo naredil za tiste, ki se mu izročijo in si z vsem srcem prizadevajo izpolniti njegov namen.

Svet danes najbolj potrebuje ljudi, ki jih ni mogoče ne kupiti ne prodati, so v globini svoje duše zvesti in pošteni, se greha ne bojijo imenovati s pravim imenom, je njihova vest zvesta dolžnosti kakor magnetna igla polu in zagovarjajo pravičnost, četudi bi se zrušilo nebo.

Ampak takšen značaj ni sad naključja; ni ga pripisati posebni naklonjenosti ali obdaritvi Previdnosti. Plemenit značaj je sad samodiscipline, podreditve nižje narave višji - izročitve sebe ljubeči službi Bogu in bližnjim.

Mladi morajo dojeti resnico, da njihovi darovi niso njihova last. Moč, čas, razum so le posojeni zakladi. Pripadajo Bogu in vsak mlad bi se moral odločiti, da jih bo uporabil za najbolj vzvišene cilje. Je mladika, od katere Bog pričakuje sad; je služabnik, čigar talenti se morajo množiti; luč, da raz-svetli temo sveta. [52]

Vsem mladim in vsem otrokom je določeno delo, ki ga morajo opraviti, da bi se Bog poveljal, človeštvo pa oplemenitilo.

Elizej, Zvest V Malem

Elizej je zgodnja leta preživel v umirjenem podeželskem okolju, poučevali so ga Bog, narava in disciplina koristnega dela. Med skoraj vsesplošnim odpadništvom je bila hiša njegovega očeta med temi, ki niso priklonili kolen pred Baalom. V tem domu so častili Boga, zvestoba dolžnosti pa je bila pravilo vsakdanjega življenja.

Elizej se je kot sin premožnega kmeta loteval dela, ki mu je bilo najbliže. Čeprav je imel voditeljske sposobnosti, se je usposabljal za opravljanje vsakdanjih življenjskih dolžnosti. Da bi lahko modro vodil, se je moral naučiti poslušnosti. Zvestoba v malem ga je pripravljala za večje odgovornosti.

Bil je krotkega in blagega duha, vendar tudi odločen in stanoviten. Ljubil je Boga in se ga bal, v skromnih vsakdanjih opravilih si je pridobil trdnost namena in plemenitost značaja ter je rasel v božanski milosti in znanju. Med sodelovanjem z očetom pri domačih dolžnostih se je učil sodelovati z Bogom.

Elizej je bil poklican za preroka, ko je skupaj z očetovimi hlapci oral na polju. Ko je Elija, ki je pod božanskim vodstvom iskal naslednika, vrgel svoj plašč na mladeničeva ramena, je Elizej prepoznal poziv in se odzval. »Šel je za Elijem in mu stregel.« (1 Kr 19,21) Sprva se od Elizeja ni zahtevalo veliko delo; njegova vzgoja je še vedno bila disciplina z opravljanjem vsakdanjih dolžnosti. Opisan je kot ta, ki je zlival vodo na roke Elija, svojega učitelja. Kot prerokov osebni služabnik je bil še naprej zvest v malem, medtem pa se je v [53]

njem vsak dan krepila odločitev, da se bo posvetil nalogi, ki mu jo je določil Bog.

Ko je bil prvič poklican, je bila njegova odločitev na preizkušnji. Ko se je namenil slediti Eliju, mu je prerok velel, naj se vrne domov. Preračunati mora cenosam se mora odločiti, ali bo poziv sprejel ali zavrnil. Toda Elizej je dojel pomen priložnosti. Za nobeno posvetno prednost se ne bo odrekel možnosti, da postane Božji poslanec, ali žrtvoval prednosti druženja z njegovim služabnikom.

Ko je bil čez nekaj časa Elija pripravljen, da bo vzet v nebo, je bil tudi Elizej pripravljen postati njegov naslednik. Njegova vera in odločnost pa sta bili ponovno na preizkušnji. Spremljal je Elija na službenem obhodu in obenem vedel, da se bo kmalu zgodila sprememba, v vsakem kraju pa je moral poslušati, kako ga prerok poziva, naj se vrne. Elija je rekel: »Ostani tukaj, prosim, zakaj Gospod me je poslal tja do Betela.« (2 Kr 2,2) Toda Elizej se je kot mladenič pri delu s plugom naučil, da ne odneha in ne postane malodušen; sedaj pa, ko je položil roko na plug, da bi oral na drugem področju dolžnosti, se ni pustil odvrniti od svojega namena. Vsakič, ko je slišal poziv, naj se vrne, je odgovoril: »Kakor res živi Gospod in kakor živi tvoja duša, jaz te ne zapustim!« (2 Kr 2,2)

[54] »In gresta obadva naprej. A petdeset mož izmed preroških sinov je šlo, in postavijo se v nekoliki daljavi nasproti njima; onadva pa sta stala pri Jordanu. Tedaj vzame Elija svoj plašč ter ga zviije skup in udari z njim ob vodo, in se razdeli na obe strani, in onadva preideta po suhem. In ko sta šla na drugo stran, reče Elija Elizeju: Prosi, kaj naj ti storim, preden bom vzeta od tebe! In Elizej reče: Prosim, da dobim dvojen delež od tvojega duha! Odgovori: Težke reči si prosil; če me boš videl, kadar bom vzeta od tebe, se ti zgodi; če pa ne, ne bo tega. In ko gresta še skupaj in se pogovarjata, glej, ognjen voz in ognjeni konji, ki ju ločijo narazen. In Elija je šel v viharju gor v nebesa. In Elizej je videl to in je klical: Moj oče, moj oče! Izraelovi vozovi in njegovi jezdec! In ni ga videl več. Tedaj prime svoja oblačila ter jih raztrga na dva kosa. In vzdigne Elijev plašč, ki mu je spadel, in se vrne ter stopi na breg Jordana. In vzame Elijev plašč, ki mu je spadel, in udari vodo in reče: Kje je Jehova, Elijev Bog? In ko je tudi udaril vodo, se razdeli na obe strani, in Elizej preide. In ko ga vidijo preroški sinovi, ki so stali pri Jerihi njemu nasproti,

reko: Elijev duh počiva nad Elizejem. In pridejo mu naproti in se mu poklonijo do tal.« (2 Kr 2,6-15)

Odtlej je Elizej opravljal Elijevo delo. Ta, ki je bil zvest v najmanjšem, se je izkazal zvestega tudi v velikem.

Elija, mož odločnih dejanj, je bil Božje orodje za premagovanje ogromnega zla. Malikovalstvo, ki sta podpirala Ahab in poganka Jezabela ter je zapeljalo narod, je bilo odpravljeno. Baalovi preroki so bili pobiti. Ves izraelski narod je bil globoko vznemirjen in mnogi so se vračali k češčanju Boga. Elijev naslednik je moral biti nekdo, ki bo s skrbnim, potrpežljivim poučevanjem vodil Izraela po varni poti. Elizeja je na to delo pripravila vzgoja v mladosti, ki jo je vodil Bog.

Tukaj je nauk za vsakogar. Nihče ne more vedeti, kakšen je Božji namen, ko ga vzgaja, vsak pa je lahko prepričan, da je zvestoba v malih stvareh dokaz pripravljenosti za večje odgovornosti. Vsako dejanje razodeva značaj, ampak samo tega, ki se v malih dolžnostih izkaže za »delavca, ki se mu ni sramovati«, (2 Tim 2,15) bo Bog počastil s tem, da mu bo zaupal pomembnejše dolžnosti.

Mojzes, Mogočen Po Veri

Mojzes je bil vzet iz varnega zavetja rodnega doma, ko je bil še mlajši kakor Jožef ali Daniel, vendar so enaki vplivi oblikovali njuno in njegovo življenje. S hebrejskimi sorodniki je preživel samo dvanajst let, vendar je bil v teh letih položen temelj njegove veličine; položila ga je roka nje, ki ni znana po svojem slovesu.

Jokebeda je bila ženska in sužnja. Njeno življenje je bilo skromno, njeno breme težko. Toda po nobeni drugi ženski poleg Marije iz Nazareta svet ni prejel večjega blagoslova. Ker je vedela, da bo njena skrb za otroka kmalu prenehala in bo zaupan v varstvo teh, ki niso poznali Boga, si je še bolj goreče prizadevala povezati njegovo dušo z nebesi. Trudila se je v njegovo srce vsaditi ljubezen in zvestobo do Boga. Delo pa je zvesto opravila. Noben poznejši vpliv ni mogel Mojzesa pripraviti do tega, da bi zavrgel načela resnice, ki so bila jedro materinega skrbnega poučevanja in nauka, ki ga je kazala z življenjem. Jokebedin sin je iz skromnega doma v Gosenski pokrajini stopil v faraonovo palačo, k egiptovski princesi, ki ga je pričakala kot ljubljene in dragega sina. V egip-

[55]

tovskih šolah je Mojzes prejel najvišjo državno in vojaško vzgojo. Zaradi močne osebne privlačnosti, plemenitega videza in postave, izobraženega duha, prinčevske drže ter slovesa kot vojskovodja je postal narodov ponos. Egipčanski kralj je bil tudi član duhovščine; zato je bil Mojzes, čeprav ni želel sodelovati pri češčenju poganskih bogov, vpeljan v skrivnosti egiptovske vere. Egipt je bil v tem času še vedno najmogočnejši med vsemi narodi in najbolj civiliziran, Mojzes pa je bil kot bodoči vladar dedič največjih časti, kar jih je svet lahko podaril. Toda on je izbral nekaj bolj vzvišenega. Za Božjo čast in osvoboditev tlačnega ljudstva je žrtvoval časti Egipta. Tedaj je Bog v posebnem smislu prevzel njegovo vzgojo.

Toda Mojzes še ni bil pripravljen za življenjsko delo. Naučiti se je moral še nauka odvisnosti od božanske moči. Napačno je razumel Božji namen. Pričakoval je, da bo Izraelce osvobodil s silo orožja. Zato je položil vse na kocko in izgubil. Razočaran in potrj je postal begunec in izgnanec v tuji deželi.

[56] Mojzes je v Madianski puščavi preživel štirideset let kot pastir. Čeprav se je zdelo, da ne bo nikoli opravil življenjske naloge, je prejemal vzgojo, ki je bila bistvena za njeno izpolnitev. Modrost za vodenje nevedne in nedisciplinirane množice se mora pridobiti z obvladovanjem samega sebe. Pri skrbi za ovce in nežna jagnjeta mora pridobiti izkušnjo, ki ga bo naredila za zvestega in potrpežljivega pastirja Izraela. Da bi lahko postal Božji predstavnik, se mora učiti od njega.

Vplivi, ki so ga obdajali v Egiptu, naklonjenost njegove krušne matere, položaj kraljevega vnuka, razkošje in pregrehe, ki so vabili v desetisočih oblikah, imenitnost, pretkanost in skrivnostnost lažne vere so na njegovem umu in značaju pustili pečat. V strogi puščavski preprostosti je vse to izginilo.

Mojzes je bil sredi slovesne veličastnosti gorske odmaknjenosti sam z Bogom. Povsod je bilo napisano Stvarnikovo ime. Kazalo je, da Mojzes stoji v njegovi navzočnosti in ga osenčuje njegova moč. Njegova samozadostnost je bila odpravljena. V navzočnosti Neskončnega je spoznal, kako slaboten, nesposoben in kratkoviden je človek.

Mojzes je pridobil to, kar ga je spremljalo skozi vsa leta mučnega in skrbi polnega življenja - občutek osebne Božje navzočnosti. Ni samo vnaprej videl, da se bo Kristus razodel v mesu, temveč je

videl tudi Kristusa, ki je izraelsko množico spremljal na vseh njenih poteh. Kadar ga ljudje niso razumeli, kadar so napačno predstavljali njegove namere, kadar je moral trpeti očitke in žalitve ter se spopasti z nevarnostmi in smrtjo, je lahko zdržal, »kakor da bi videl Nevidnega«. (Heb 11,27)

Mojzes o Bogu ni le razmišljal, marveč ga je tudi videl. Vedno ga je imel pred očmi. Njegovega obličja ni nikoli izgubil iz vida.

Za Mojzesa vera ni bila domneva; bila je resničnost. Veroval je, da Bog posebno vodi njegovo življenje; priznaval ga je v vseh življenjskih podrobnostih. Zaupal je vanj za moč, da se bo uprl vsem skušnjavam.

Veliko nalogo, ki mu je bila določena, je želel opraviti čim bolj uspešno, zato se je popolnoma zanašal na božansko moč. Čutil je potrebo po pomoči, prosil zanjo, se je oklenil z vero in z zaupanjem v to krepilno moč šel naprej. [57]

To izkušnjo je Mojzes pridobil v štiridesetih letih vzgoje v puščavi. Neskončna modrost ni menila, da je bilo to obdobje predolgo, niti cene, da bi mu omogočila takšno osebno obogatitev, ni imela za previsoko.

Sadovi takšne vzgoje in tukaj podanih nauk so povezani ne le z zgodovino Izraela, temveč tudi z vsem, kar so od tistih dni prispevali k svetovnemu napredku. Najmogočnejše pričevanje o Mojzesovi veličini je ocena, ki jo o njegovem življenju podaja navdihnjena Beseda: »Ni nastopil več noben prerok v Izraelu, enak Mojzesu, katerega bi bil Gospod poznal od obličja do obličja.« (5 Mz 34,10)

Pavel, Vesel V Službi

Pri oznanjevanju evangelija je bila z vero in izkušnjo učencev iz Galileje, ki so spremljali Jezusa, združena ognjevitost, prodorna in umska moč rabina iz Jeruzalema. Pavel iz Tarsa, rimski državljani, rojen v poganskem mestu; Jud, ne le po izvoru, marveč tudi po vseživljenjski vzgoji, domoljubnosti in verskem prepričanju; šolan v Jeruzalemu pri najuglednejšem rabinu, poučen v vseh zakonih in izročilih očetov, je v največji meri delil ponos in predsodke svojega naroda. Ko je bil še mladenič, je postal ugledni član Velikega zbora. Imeli so ga za obetavnega moža, gorečega zagovornika starodavne vere.

V judejskih teoloških šolah so človeške teorije izrinile Božjo besedo; razlage in izročila rabinov pa so jo oropale njene moči.

Samopoveličevanje, hlepenje po oblasti, ljubosumna izključnost, pobožnjaštvo in prezirljiva ošabnost so bila vodilna načela in spodbude teh učiteljev.

[58] Rabini so se ponašali s tem, da so boljši ne samo od ljudi drugih narodov, temveč tudi od množic svojega naroda. V ognjevitom sovraštvu do rimskih zatiralcev so se odločili povrniti narodovo samostojnost z orožjem. Sledilce Jezusa, čigar sporočilo miru je bilo tako nasprotno njihovim stremuškim načrtom, pa so sovražili in morili. Savel je bil eden izmed najbolj ogorčenih in neusmiljenih preganjalcev.

Mojzes se je v egiptovskih vojaških šolah učil zakona moči, vpliv takšne vzgoje na njegov značaj pa je bil tako močan, da je potreboval štirideset let miru in občestva z Bogom v naravi, da je postal primeren za vodstvo Izraela po zakonu ljubezni. Enakega nauka se je moral naučiti tudi Pavel.

Pred damaščanskimi vrati je srečanje s Križanim popolnoma spremenilo njegovo življenje. Preganjalec je postal sledilec, učitelj pa učenec. Temne dneve, ki jih je v samoti preživel v Damasku, je doživljal kakor leta za njegovo izkušnjo. Starozavezni spisi, ki jih je imel v spominu, so bili predmet njegovega proučevanja s Kristusom kot učiteljem. Tudi on se je učil v samoti narave. Odšel je v Arabsko puščavo in tam proučeval Pisma in se učil od Boga. Otresel se je predsodkov in izročil, ki so oblikovali njegovo življenje, pouk pa je prejemal od Izvira resnice.

Od tedaj je njegovo življenje navdihovalo edino načelo požrtvovalnosti, služba ljubezni. Dejal je: »Dolžnik sem enako vsem: Grkom in divjakom, modrim in neumnim. Zakaj Kristusova ljubezen nas priganja.« (Rim 1,14; 2 Kor 5,14)

Pavel, največji učitelj izmed ljudi, je sprejel kakor najnižje tako tudi najvišje dolžnosti. Zavedal se je potrebe po telesnem in umskem delu, sam pa se je preživljal z rokodelstvom. Med vsakodnevnim oznanjevanjem evangelija v velikih civilizacijskih središčih je izdeloval šotore. Med poslavljanjem od efeških starešin je dejal: »Sami veste, da so tele roke prislužile, kar je bilo treba meni in tistim, ki so bili z menoj.« (Apd 20,34)

Čeprav je bil obdarjen z velikimi umskimi sposobnostmi, je njegovo življenje razodevalo moč izjemnejše modrosti. Njegovi nauki so razkrili in njegovo življenje ponazorilo načela najglobljega pomena, načela, ki jih niso poznali največji misleci tega časa. Imel je največjo vseh modrosti, ki daje ostrino opažanja in sočutje, pripelje človeka v stik z bližnjimi in mu omogoči, da v drugih prebudi boljso naravo in jih navdihne, da zahrepenijo po višjem življenju. [59]

Prisluhnimo njegovim besedam pred poganskimi Listrani, ko jih je usmerjal k Bogu, razodetem v naravi, k Viru vsega dobrega, ki jim je »z neba pošiljal deževje in rodovitne čase, dajal ... hrano in ... srca napolnjeval z veseljem«. (Apd 14,17 ssp)

Opazujmo ga v ječi v Filipih, ko je kljub telesnim bolečinam njegova pesem hvale prekinila polnočno tišino. Ko je potres odprl vrata zapora, se je ponovno slišal njegov glas, s katerim je opogumljal pogansega ječarja: »Ne stori si nič žalega, saj smo vsi tu,« (Apd 16,28) - vsi so ostali na svojem mestu kakor prikovani zaradi navzočnosti tega enega sojetnika. A ječar, prepričan o resničnosti takšne vere, ki je krepila Pavla, se je začel zanimati za pot zveličanja in se z vso hišo pridružil preganjani skupini Kristusovih učencev.

Glejmo Pavla v Atenah pred zborom na Areopagu, ko je z znanostjo nastopil proti znanosti, z logiko proti logiki in s filozofijo proti filozofiji. Poglejmo, s kakšno tankočutnostjo, ki izhaja iz božanske ljubezni, je kazal na Jahveja kot »neznanega Boga«, ki ga njegovi poslušalci častijo, ne da bi vedeli, kdo je; z besedami njihovega pesnika je Boga prikazal kot Očeta, ki jih ima za otroke. Poslušajmo ga, ko je v tem obdobju razrednih neenakosti in popolnega nepriznavanja človekovih pravic poudarjal veliko resnico o bratstvu človeštva in razglašal, da je Bog »naredil, da iz ene krvi ves človeški rod prebiva po vsem licu zemlje«. (Apd 17,26) Potem je pokazal, da njegova milost in usmiljenje tečeta kakor zlata nit skozi vse Božje ravnanje s človekom. Ljudem je »odmeril čase in meje bivanja, da bi Boga iskali in se morda do njega dotipali in ga našli, saj ni daleč od nikogar izmed nas.« (Apd 17,26.27 ssp)

Poslušajmo ga na Festovem dvoru, ko je kralj Agripa, pre-pričan o resnici evangelija, vzkliknil: »Malo, pa me boš pregovoril, da postanem kristjan.« (Apd 26,28) S kakšno krotko vljudnostjo je odgovoril Pavel in pri tem kazal okove, v katere je bil vklenjen: »Še malo ali še veliko - daj Bog, da bi ne samo ti, ampak da bi vsi, ki me [60]

danes poslušajo, postali takšni, kakor sem jaz, le da brez teh verig.« (Apd 26,29 ssp)

Tako je njegovo življenje, kakor je sam opisal, minevalo v pogostih »potovanjih, v nevarnostih na rekah, v nevarnostih pred razbojniki, v nevarnostih pred rojaki, v nevarnostih pred pogani, v nevarnostih v mestu, v nevarnostih v puščavi, v nevarnostih na morju, v nevarnostih med lažnivimi brati. V trudu in mukah, v pogostem bedenju, v lakoti in žeji, v pogostih postih, v mrazu in goloti.« (2 Kor 11,26.27 ssp)

Dejal je: »Ko nas zmerjajo, blagoslavljamo; ko nas preganjajo, voljno trpimo; ko nas preklinjajo, molimo; kakor žalostni, pa vedno veseli, kakor ubogi, pa vendar mnoge bogatimo, kakor bi nič ne imeli in vendar imamo vse.« (1 Kor 4,12.13; 2 Kor 6,10 eku)

V službi je našel veselje; ob koncu življenja, polnega truda, ko se je ozrl na boje in zmage, pa je lahko rekel: »Dober boj sem dobojeval.« (2 Tim 4,7 eku)

To so življenjsko pomembne zgodbe. Posebno globok pomen imajo za mlade. Zaradi življenja nošenja bremen v Božji službi se je Mojzes odpovedal kraljestvu, ki se mu je obetal, Pavel pa prednostim bogastva in časti med svojim ljudstvom. Mnogim se življenje teh mož zdi kot odrekanje in žrtev. Toda ali je res tako? Mojzes je štel zasramovanje zaradi Kristusa za večje bogastvo, kakor so egiptovski zakladi. (Heb 11,26) Štel ga je za takšnega, ker je takšno tudi bilo. Pavel je dejal: »Toda kar je bilo zame dobiček, to imam zaradi Kristusa za izgubo. Da, vse imam za izgubo zaradi vzvišenosti spoznanja Kristusa Jezusa, mojega Gospoda, zaradi katerega sem vse zavrgel in imam za smeti, da pridobim Kristusa.« (Flp 3,7.8 eku) Z izbiro je bil zadovoljen.

[61] Mojzesu je bila ponujena faraonova palača in vladarjev prestol; toda na teh gosposkih dvorih so vladali pregrešni užitki, ki povzročijo, da človek pozabi Boga, zato si je raje izbral trajno bogastvo in pravičnost. (Prg 8,18) Namesto da bi se povezal z egiptovsko veličino, je izbral Božji namen. Namesto da bi določal zakone v Egiptu, je pod božanskim vodstvom predpisal zakone za ves svet. Postal je Božje orodje, po katerem so ljudje dobili načela, ki varujejo dom in družbo ter so vogelni kamen blaginje narodov - načela, ki jih danes največji ljudje sveta priznavajo kot temelj vsega najboljšega v človeških oblasteh.

Veličina Egipta leži v prahu. Njegove moči in civilizacije ni več. Ampak delo, ki ga je opravil Mojzes, ne more nikoli miniti. Velika načela pravičnosti, katerih utemeljitvi je posvetil življenje, so večna.

Mojzesovo življenje truda in skrbi, ki je bremenilo njegovo srce, je izžarevalo navzočnost njega, ki je »odličnik med deset tisoči«, njega, ki je »ves očarljiv«. (Vp 5,10; 5,16 ssp) S Kristusom med potovanjem po puščavi, s Kristusom na gori spremenjenja, s Kristusom v nebeških dvorih - njegovo življenje je bilo v blagoslov svetu in blagoslovljeno, v nebesih pa počaščeno.

Tudi Pavla je pri mnogoterih naporih podpirala moč Božje navzočnosti. Rekel je: »Vse morem v njem, ki me krepeča, v Kristusu. Kdo nas bo ločil od Kristusove ljubezni? Mar stiska ali nadloga, preganjanje ali lakota, nagota ali nevarnost ali meč? ... Toda v vseh teh preizkušnjah zmagujemo po njem, ki nas je vzljubil. Kajti prepričan sem: ne smrt ne življenje, ne angeli ne poglavarstva, ne sedanost ne prihodnost, ne moči, ne visokost, ne globokost ne kakršna koli druga stvar nas ne bo mogla ločiti od Božje ljubezni v Jezusu Kristusu, našem Gospodu.« (Flp 4,13; Rim 8,35-39 ssp)

Vendar obstaja prihodnja radost, katere se je Pavel veselil kot nagrade za trud - ista radost, zaradi katere je Kristus pretrpel križ in se ni menil za sramoto - radost, da vidi sadove svojega dela. Spreobrnjenim v Solunu je napisal: »Kajti kdo je naše upanje ali veselje ali venec slave? Ali ne tudi vi pred našim Gospodom Jezusom Kristusom ob njegovem prihodu? Vi ste zares naša slava in veselje.« (1 Tes 2,19.20)

Kdo lahko izmeri učinek, ki ga je v svetu imelo Pavlovo življenjsko delo? Za koliko teh blagodejnih vplivov, ki lajšajo trpljenje, tolažijo v žalosti, brzdajo zlo in dvigujejo življenje nad sebičnost in čutnost ter ga olepšajo z upanjem v nesmrtnost, se lahko zahvalimo delu Pavla in njegovih sodelavcev, ko so z evangelijem Božjega Sina nezapaženi potovali od Azije do evropskih obal?

Kolikšna je vrednost življenja tega, ki postane Božje orodje za širjenje takšnih blagoslovljenih vplivov? Kakšna čast bo v večnosti gledati sadove takšnega življenjskega dela.

Največji Učitelj

[63]

*»Nikoli noben človek ni tako govoril.«
(Jn 7,46)*

[64]

8—Učitelj, poslan od Boga

[65]

»Pomislite vendar nanj.«
(Heb 12,3)

»Njegovo ime ... bo: Čudoviti, Svetovalec, Mogočni Bog, Oče večnosti, Knez miru.« (Iz 9,6)

Od Boga poslani Učitelj je največji in najboljši dar, ki so ga nebesa lahko dala ljudem. Ta, ki je stal v svetih Najvišjega in bival v najskrivnejšem delu svetišča Večnega, je bil izbran, da človeštvu osebno razodene spoznanje o Bogu.

Po Kristusu smo dobili vse žarke božanske luči, ki je kdaj dosegla padli svet. On je bil ta, ki je govoril po vsakomur, ki je v preteklih stoletjih oznanjal Božjo besedo človeku. Vse veličine največjih in najplemenitejših ljudi na zemlji so bile samo njegov odsev. Jožefova čistost in dobrohotnost, Mojzesova vera, krotkost in potrpežljivost, Elizejeva neomajnost, Danielova plemenita neoporečnost in zanesljivost, Pavlova gorečnost in požrtvovalnost, umska in duhovna moč teh ljudi in tudi drugih, ki so sploh kdaj živeli na zemlji, so le bleski sijaja njegove slave. On je popoln ideal.

Kristus je prišel na svet človeku odkrit ta ideal kot edino pravo merilo, ki ga je treba doseči; pokazat, kaj vsak človek lahko postane; kaj bodo po prebivanju božanskega v človeškem postali vsi, ki ga sprejmejo. Prišel je pokazat, kakšna vzgoja je primerna za ljudi kot Božje otroke; kako naj na zemlji udejanjamo nebeška načela in živimo nebeško življenje.

[66]

Bog je človeku podaril ta največji dar, da bi zadovoljil njegovo največjo potrebo. Luč je prišla, ko je bila tema sveta najgostejša. Lažni nauki so že dolgo časa odvrčali človekove misli od Boga. Človeška filozofija je v splošno sprejetih vzgojnih ustrojih zasedala mesto božanskega razodetja. Namesto merila resnice, ki so ga določila nebesa, so ljudje sprejeli merilo, ki so si ga sami izmislili. Odvrnili so se od Luči življenja, da bi hodili v iskrah ognja, ki so ga prižgali. (Iz 50,11)

Ker so se ločili od Boga, so se zanašali samo na človeško moč, zato je bila vsa njihova moč le šibkost. Niso bili zmožni doseči niti merila, ki so si ga sami postavili. Pomanjkanje prave odličnosti sta nadomestila zunanji videz in izpoved vere. Navidezno je zasedlo mesto resničnega.

Občasno so vstajali učitelji, ki so ljudi usmerjali k Viru resnice. Oznanjali so prava načela, njihovo življenje pa je pričalo o moči teh načel. Ampak ta prizadevanja niso imela trajnega vpliva. Tok zla je bil za kratek čas obrzdan, toda njegova pot navzdol se ni ustavila. Prenovitelji so bili kot luč, ki sveti v temi, toda niso je mogli pregnati. »Ljudje so bolj ljubili temo kakor luč.« (Jn 3,19)

Ko je Kristus prišel na svet, je kazalo, da bo človeštvo kmalu doseglo najnižjo točko. Sami temelji družbe so bili spodkopani. Življenje je postalo varljivo in izumetničeno. Judje, ki so ostali brez moči Božje besede, so svetu dali le izročila in teorije, ki otopijo um in omrtvijo dušo. Namesto češčenja Boga »v Duhu in resnici« (Jn 4,23) so poveličevali človeka in stalno ponavljali vrste obredov, ki so jih predpisali ljudje. Po svetu so vsi verski ustroji izgubili vpliv na um in dušo. Ljudje, ki so se jim upirale bajke in hinavščina, so skušali zadušiti svoje misli, tako da so se obrnili k neveri in materializmu. Iz načrtov so opustili večnost in živeli le za sedanost.

Ko niso več priznali božanskega, so nehali spoštovati tudi človeško. Resnica, čast, poštenost, zaupanje, usmiljenje so izginjali z zemlje. Brezobzirna pohlepnost in omamljajoča častihlepnost sta pripeljali do splošnega nezaupanja. Zamisel o dolžnosti, o odgovornosti močnih do šibkih, o človekovem dostojanstvu in človekovih pravicah je bila zavržena kot sanjarjenje ali bajka. Navadne ljudi so imeli za vprežne živali, za orodje in sredstvo za doseganje častihlepnih ciljev. Težili so po bogastvu in moči, udobnosti in popuščanju željam kot po najvišji dobrini. To dobo so označevali telesna izroditev, umska otopelost in duhovno mrtvilo.

Ko so ljudje pozabili na Boga, ker so ga njihova hudobna nagnjenja in nakane pregnale iz njihovih misli, so postali še bolj nagnjeni k zlu. Srce, ki ljubi greh, Bogu pripisuje svoje lastnosti, takšna zamisel pa še poveča moč greha. Ljudje, ki so nagnjeni k samovščeni, so tudi na Boga začeli gledati kot na podobnega njim - na bitje, katerega cilj je poveličati sebe in katerega zahteve ustrezajo njegovim željam; na bitje, ki ljudi povzdigne ali potlači,

odvisno od tega, ali podpirajo ali pa ovirajo njegove sebične namene. Nižji sloji so Najvišjega imeli za nekoga, ki se komajda kaj razlikuje od njihovih tlačiteljev, razen po tem, da jih prekaša v moči. Te zamisli so vplivale na oblikovanje vseh vrst verstev - vsako je pomenilo ustroj pretiranih zahtev. Častilci so z darovi in obredi skušali pomiriti božanstvo, da bi si zagotovili njegovo naklonjenost za uresničitev svojih ciljev. Takšna vera, ki ne spremeni srca in vesti, je pomenila samo ponavljanje obredov, od katerih so se ljudje utrudili in bi se jih z veseljem znebili, če ne bi od njih pričakovali nekakšne koristi. Tako se je zlo neovirano krepilo, medtem ko sta spoštovanje dobrega in želja po njem zamirala. Ljudje so izgubili Božjo podobo in prejeli pečat satanskih sil, ki so jih nadzorovale. Ves svet je postajal leglo pokvarjenosti.

Za človeški rod je obstajalo samo eno upanje - da v to množico neuglašanih kvarnih prvin da novi kvas; da bo tako lahko človeštvu dana moč novega življenja; da bo v svetu lahko obnovljeno znanje o Bogu.

[68] Kristus je prišel obnovit to znanje. Prišel je odpraviti lažni nauk, s katerim so napačno predstavljali Boga tisti, ki so trdili, da ga poznajo. Prišel je pokazati naravo svojega zakona, s svojim značajem razodeti lepoto svetosti.

Kristus je na svet prišel z ljubeznijo, ki se je kopičila od večnosti. S tem ko je odpravil zahteve, ki so iz Božjega zakona naredile breme, je pokazal, da je Božji zakon zakon ljubezni, izraz Božanske Dobrote. Pokazal je, da poslušnost njegovim načelom prinaša srečo človeštvu skupaj s trdnostjo, ki pomenita sam temelj in ogrodje človeške družbe.

Božji zakon je dan človeku ne kot samovoljne zahteve, marveč kot ograja, kot ščit. Kdor upošteva njegova načela, je zaščiten pred zlom. Zvestoba Bogu vključuje tudi zvestobo človeku. Tako zakon varuje pravice in osebnost vsakega človeka. Močnejše zadržuje od zatiranja, podrejene pa odvrča od neposlušnosti. Zagotavlja človekovo blaginjo kakor na tem tako tudi na prihodnjem svetu. Poslušnim pomeni jamstvo večnega življenja, kajti izraža načela, ki bodo trajala večno.

Kristus je prišel razodeti moč božanskih načel, da prerodijo človeštvo, in je tako pokazal njihovo vrednost. Prišel nas je naučiti, kako naj jih razvijamo in uporabljamo.

Ljudje so takrat vrednost vsega določali po zunanjem videzu. Medtem ko je pojemala moč vere, se je večal njen zunanji blišč. Učitelji tistega časa so si prizadevali izsiliti spoštovanje z razkazovanjem in z bahanjem. Jezusovo življenje je bilo izrazito nasprotje vsemu temu. Kazalo je ničvrednost tega, kar so ljudje imeli za pomembno. Rojen je bil v najpreprostejšem okolju, stanoval v kmečki hiši in ob kmečki hrani, opravljal tesarsko delo, živel v zakotju, poistovetil se je z neznanimi delavci tega sveta - v takšnih razmerah in okoliščinah se je Jezus podredil božanskemu vzgojnemu načrtu. Ni iskal šol svojega časa, ki so napihovale to, kar je majhno, in omalovaževale to, kar je veliko. Njegova vzgoja je prišla naravnost iz virov, ki so jih določila nebesa - iz koristnega dela, iz proučevanja Svetih spisov in narave ter iz življenjskih izkušenj - to so Božji učbeniki, polni nauka za vse, ki jim pristopajo z odprtimi rokami in očmi ter z dovetnim srcem.

[69]

»Dete je raslo in se krepilo v duhu in se napolnjevalo modrosti, in Božja milost je bila z njim.« (Lk 2,40)

Tako pripravljen je začel svoje poslanstvo. Vsak njegov stik z ljudmi jim je prinesel blagoslov in moč za spremembo, kakršne svet nikoli ni doživel.

Kdor si prizadeva spremeniti človeka, ga mora razumeti. Ljudi je mogoče doseči in moralno dvigniti samo s sočutjem, zaupanjem in ljubeznijo. V tem se je Kristus razodel kot naj-večji učitelj; med vsemi, ki so kdaj živel na zemlji, samo On popolnoma razume človeka.

»Nimamo velikega duhovnika« - najvišjega učitelja, kajti duhovniki so bili učitelji - »ki ne bi mogel z nami čutiti naših slabosti, ampak izkušan je v vsem kakor mi, a brez greha.« (Heb 4,15)

»V kolikor je sam trpel in bil izkušan, v toliko tudi more pomagati izkušanim.« (Heb 2,18)

Samo Kristus je doživel vse gorje in skušnjave, ki doletijo ljudi. Nikoli nihče rojen iz žene ni bil tako kruto skušan; nihče ni nosil tako težkega bremena greha in brikosti sveta. Nikoli ni živel nihče, katerega sočutje bi bilo tako globoko in prisrčno. Ker je bil deležen vsega, kar doživlja človek, si lahko žene k srcu ne samo za vsakogar, temveč tudi sočustvuje z vsakim, ki je obremenjen, preizkušan in se bori.

Kar je učil, je tudi živel. Učencem je rekel: »Zgled sem vam . dal, da tudi vi delajte tako, kakor sem jaz vam storil. Jaz ... sem izpolnil zapovedi svojega Očeta.« (Jn 13,15; 15,10 eku prirejeno) Tako je bilo Kristusovo življenje popolna ponazoritev in potrditev njegovih besed. Še več; bil je to, kar je učil. Njegove besede so bile izraz ne samo njegove življenjske izkušnje, temveč tudi njegovega značaja. Resnice ni samo učil, temveč je bil sam resnica. To je njegovemu nauku dajalo moč.

[70] Kristus je zvesto grajal. Nikoli ni živel nihče, ki je tako sovražil zlo; nikoli ga ni nihče tako neustrašno ožigosal. Že sama njegova navzočnost je pomenila grajo za vse lažno in nizkotno. V luči njegove čistosti so ljudje spoznali, kako nečisti, nizki in napačni so njihovi življenjski cilji. Kljub temu jih je privlačil. Ta, ki je človeka ustvaril, je razumel, kako dragoceno je človeštvo. Zlo je ožigosal kot sovražnika teh, katere si je prizadeval blagosloviti in rešiti. V vsakem človeku, ne glede na to, kako globoko je padel, je videl Božjega otroka, nekoga, ki bi lahko ponovno užival prednost občestva z Bogom.

»Bog . ni poslal svojega Sina na svet, da bi svet sodil, marveč da se svet zveliča po njem.« (Jn 3,17) Ko je opazoval ljudi v njihovem trpljenju in bedi, je videl razlog za upanje tam, kjer se je kazal le brezup in razkroj. Kadar koli se je kdo zavedel svoje potrebe, je videl priložnost, da ga moralno dvigne. Skušanim, razočaranim ljudem, ki so se čutili izgubljeni in na robu propada, ni pristopil, da bi jih javno obtožil, marveč blagoslovil.

Blagri so bili njegov pozdrav celotni človeški družini. Ko je gledal ogromno množico, ki se je zbrala, da bi poslušala Pridigo na Gori blagrov, se je zdelo, kakor da je za trenutek pozabil, da ni v nebesih, zato je uporabil pozdrav, običajen v svetu luči. Z njegovih ustnic so tekli blagoslovi kakor izbruh vode iz dolgo zapečatenega studenca.

Obrnil se je od častihlepnih, samozadovoljnih ljubljencev tega sveta, in razglasil, da so blagoslovljeni tisti, ki so želeli sprejeti njegovo luč in ljubezen, ne glede na to, kako veliko je bilo njihovo uboštvo. Stegoval je roke k ubogim v duhu, žalostnim in preganjanim in jim dejal: »Pridite k meni vsi, . in jaz vam bom dal počitek.« (Mt 11,28 ssp)

V vsakem človeku je zaznal neskončne možnosti. Videl je ljudi takšne, kakršni bi lahko bili, spremenjeni po njegovi milosti - v »milino Gospoda, našega Boga«. (Ps 90,17 prirejeno) Ker je nanje gledal z upanjem, jih je navdajal z njim. Izkazoval jim je zaupanje, zato so mu zaupali. Sam je razodeval pravi ideal za človeka ter tako v njih budil željo in vero, da bi ga dosegli. V njegovi navzočnosti so prezirani in padli spoznali, da so še vedno ljudje, zato so se želeli izkazati za vredne njegove pozornosti. V mnogoterem srcu, ki se je zdelo mrtvo za vse, kar je sveto, so se prebudili novi nagibi. Mnogi obupani so odkrili možnost novega življenja. [71]

Kristus je ljudi povezoval s svojim srcem z vezmi ljubezni in vdanosti; z istimi vezmi pa jih je povezal tudi z bližnjimi. Zanj je ljubezen pomenila življenje, življenje pa je pomenilo službo. Dejal je: »Brezplačno ste prejeli, brezplačno dajajte.« (Mt 10,8)

Kristus se za človeštvo ni daroval samo na križu. Ko je hodil »iz kraja v kraj ter delal dobra dela«, (Apd 10,38 ssp) se je vsak dan razdajal. Tako je lahko živel samo na en način - bil je odvisen od Boga in živel v občestvu z njim. Ljudje se občasno zatečejo v skrivne prostore Najvišjega, v senco Vsemogočnega; tam preživijo nekaj časa in sadovi se kažejo v plemenitih dejanjih; potem njihova vera peša, občestvo je prekinjeno, življenjsko delo pa pokvarjeno. Toda Jezusovo življenje je bilo življenje stalnega zanašanja na Očeta, ki je izhajalo iz stalne zveze z njim; zato v njegovi službi nebesom in zemlji ni bilo spodrseljavev ali omahovanja.

Kot človek je pošiljal prošnje k Božjemu prestolu, dokler ni bila njegova človeška narava napolnjena z nebeško močjo, ki človeško povezuje z božanskim. Življenje, ki ga je prejemal od Boga, je podarjal ljudem.

»Nikoli noben človek ni tako govoril.« (Jn 7,46) To bi lahko držalo za Kristusa, če bi učil le na naravoslovnem in izobraževalnem področju ali če bi se ukvarjal samo s teoretičnimi in filozofskimi vprašanji. Lahko bi razkril skrivnosti, katerih razumevanje zahteva stoletja truda in raziskovanja. Lahko bi dal namige na področju znanosti, ki bi do konca časov ponujala snov za razmišljanje in spodbudo za iznajdbe. Ampak tega ni naredil. Povedal ni nič takega, kar bi zadovoljilo radovednost ali spodbudilo sebično častihlepnost. Ni se ukvarjal s težko razumljivimi teorijami, marveč s tem, kar je bistveno za razvoj značaja; kar bo povečalo človekovo sposob-

nost za spoznavanje Boga in njegovo moč, da dela dobro. Govoril je o resnicah, ki se nanašajo na življenjsko usmeritev in človeka povezujejo z večnostjo.

Namesto da bi ljudi usmerjal k proučevanju človeških teorij o Bogu, njegovi Besedi in delih, jih je učil, da ga opazujejo, kakor je razodet po svojih delih, v svoji Besedi in po svoji Previdnosti. Njihov um je pripeljal v stik z umom Neskončnega.

Ljudje so »strmeli nad njegovim naukom, kajti njegova beseda je bila izrečena z oblastjo«. (Lk 4,32 ssp) Nikoli prej ni bilo nikogar, ki bi govoril s takšno močjo, da spodbudi misli, prižge hrepenenje in prebudi vse telesne, umske in duševne sposobnosti.

Kristusov nauk in njegovo sočutje zajemata ves svet. Nikoli ne morejo nastati takšne življenjske razmere, takšne človeške stiske, ki jih ni predvidel v svojem nauku in za katere njegova načela nimajo nauka.

Besede Kneza učiteljev bodo vodnik njegovim sodelavcem do konca časa.

Zanj sta sedanost in prihodnost, blizu in daleč, eno. Pred očmi je imel potrebe vsega človeštva. Njegovo duhovno oko je videlo vse človeške napore in dosežke, skušnjave in boje, težave in nevarnosti. Poznal je vsako srce, vsak dom, vsako veselje, radost in hrepenenje.

Ni govoril le o vsem človeštvu, temveč tudi vsemu človeštvu. Njegovo sporočilo je bilo namenjeno vsakomur - malemu otroku v vedrini jutra življenja, nemirnemu srcu mladih; ljudem v najboljših letih, ki nosijo breme odgovornosti in skrbi; ostarelim v njihovi šibkosti in utrujenosti - vsakemu človeku v vseh deželah in v vseh obdobjih.

Njegov nauk je zajemal minljivo in večno, kar je vidno v odnosu do nevidnega, običajne dogodke vsakdanjega življenja in slovesna vprašanja prihodnjega življenja.

[73] Stvari tega življenja je postavil v njihov pravilni odnos - kot podrejene temu, kar je večnega pomena, vendar ni prezrl njihove pomembnosti. Učil je, da so nebesa in zemlja povezana in da spoznavanje božanskih resnic človeka pripravi za dolžnosti vsakdanjega življenja.

Zanj ni bilo nič brez namena. Otroške igre, človekovo delo, življenjske radosti in bolečine, vse je bilo le sredstvo za doseganje enega samega cilja - razodeti Boga za moralni dvig človeštva.

Z njegovih ustnic je Božja beseda prišla do človeškega srca z novo močjo in z novim pomenom. Njegov nauk je stvarstvo prikazal v novi luči. Na obrazu narave so še enkrat počivali bleski tistega sijaja, ki ga je pregnal greh. V vseh življenjskih dejstvih in dogodkih se je razodel božanski nauk in možnost družabništva z Bogom. Bog je ponovno bival na zemlji; človekovo srce se je zavedelo njegove navzočnosti; svet je bil obdan z njegovo ljubeznijo. Nebesa so se spustila k ljudem. V Kristusu so prepoznali njega, ki jim je razodel znanje o večnosti - »Emanuel, ... Bog z nami.« (Mt 1,23)

Ta od Boga poslani Učitelj je središče vsakega pravega vzgojnega dela. O tem delu danes prav kakor tudi o delu, ki ga je ustanovil pred osemnajstimi stoletji, ¹ Zveličar govori s temi besedami:

»Jaz sem Prvi in Poslednji in Živi. Jaz sem Alfa in Omega, začetek in konec.« (Raz 1,17.18; 21,6)

Če imamo takšnega Učitelja in takšno priložnost pridobiti božansko vzgojo, kaj je drugega kakor pa neumnost iskati vzgojo ločeno od njega - iskati modrost ločeno od Modrosti, biti resnicoljubni, medtem ko zavračamo Resnico, iskati raz-svetljenje ločeno od Luči in obstoj zunaj Življenja; obračati se stran od Izvira žive vode in si kopati počene vodnjake, ki ne morejo držati vode. (Jer 2,13)

Glejte, On še vedno vabi: »Če je kdo žejen, naj pride k meni in pije. Kdor veruje v mene, kakor pravi Pismo, reke žive vode poteko iz njegovega telesa. Voda, ki mu jo jaz dam, postane v njem studenec vode, ki teče v večno življenje.« (Jn 7, 37.38; 4,14)

[74]

¹Knjiga je bila prvič tiskana leta 1903

9—Prikaz njegovih metod

»Razodel sem tvoje ime ljudem, katere si mi dal.«
(Jn 17,6)

Najpopolnejši prikaz Kristusovih učnih metod najdemo v usposabljanju dvanajsterih učencev. Na njih bodo počivale težke odgovornosti. Izbral jih je kot ljudi, katere lahko navdihne s svojim Duhom in usposobi za nadaljevanje njegovega dela na zemlji po njegovem odhodu. Njim je bolj kakor vsem drugim omogočil prednost osebnega družabništva z njim. V osebnem druženju je v izbrane sodelavce vtisnil svojo podobo. Ljubljani Janez je zapisal: »Življenje se je razodelo, in videli smo ga in pričujemo vam.« (1 Jn 1,2 - prirejeno)

Samo po takšni zvezi - po zvezi uma z umom in srca s srcem, človeškega z božanskim - se lahko prenaša poživljajoča moč, katere podelitev je naloga prave vzgoje. Samo življenje poraja življenje.

Zveličar je za pripravo učencev uporabljal vzgojni ustroj, ki je bil vzpostavljen v začetku. Prvih dvanajst izbranih s še nekaj drugimi, ki jih je služenje potrebam učencem občasno povezalo z njimi, so bili Jezusova družina. Bili so z njim v hiši, pri mizi, na samem v sobi in na polju. Spremljali so ga na poti, delili z njim preizkušnje in težave in, kolikor je bilo v njihovi moči, sodelovali pri njegovem delu.

[76] Včasih jih je učil, ko so skupaj sedeli na pobočju hriba, včasih, ko so bili ob morju, ali pa iz ribiškega čolna, včasih, ko so hodili po poti. Kadar koli je govoril množici, so bili učenci okoli njega. Stiskali so se tesno ob njem, da ne bi preslišali nobenega njegovih naukov. Bili so pozorni poslušalci, željni razumeti resnice, ki so jih morali oznanjati v vseh deželah in časih.

Jezus je prve učence izbral izmed običajnih ljudi. Ti ribiči iz Galileje so bili skromni, neizobraženi ljudje; niso bili šolani v rabinskih naukih in običajih, temveč jih je vzgojila stroga disciplina trdega dela in težav. Bili so ljudje s prirojenimi sposobnostmi in

učljivega duha; ljudje, ki jih je bilo možno poučiti in oblikovati za Zveličarjevo delo. Mnogi težaški delavci med navadnimi življenjskimi poklici potrpežljivo iz dneva v dan opravljajo običajna dela, ne da bi se zavedali pritenjenih moči, ki bi jih lahko, če bi bile spodbujene k delu, uvrstile med velike svetovne voditelje. Takšni so bili možje, ki jih je Zveličar poklical za sodelavce. Uživali so prednost triletnega usposabljanja pri največjem vzgojitelju, ki ga je ta svet kdaj poznal.

Ti s so se opazno razlikovali med seboj. Bili naj bi učitelji sveta, zato so bili zelo različni po značaju. Med njimi je bil javni delavec Levi Matej poklican opustiti življenje poslovne dejavnosti in služenje Rimu; zelot Simon, nepomirljiv sovražnik cesarske oblasti; vročerkvni, domišljavi in sočutni Peter in njegov brat Andrej; Juda iz Judeje, uglajen, sposoben in podel; Filip in Tomaž, zvesta in iskrena, toda počasna za verovanje; Jakob in Juda, manj izstopajoča med drugimi, vendar odločna in jasna, kakor glede svojih napak tako tudi glede kreposti; Natanael, z otroško iskrenostjo in zaupanjem, ter častihlepna, zvesta Zebedejeva sinova.

Da bi ti učenci, tako različni po naravnih lastnostih, izobrazbi in življenjskih navadah, lahko uspešno opravili delo, na katero so bili poklicani, so se morali zediniti v občutkih, mislih in dejanjih. Kristusov cilj je bil doseči to edinost. Za to si jih je prizadeval pripeljati v edinost s seboj. Breme njegovega dela zanje je izrazil v molitvi Očetu: »Da bodo vsi eno, kakor ti, Oče, v meni in jaz v tebi, da bodo tudi oni v nas eno. ... Da svet spozna, da si me ti poslal in si jih ljubil, kakor si ljubil mene.« (Jn 17,21-23)

[77]

Kristusova Preobražajoča Moč

Od dvanajstih učencev naj bi štirje prevzeli vodilno vlogo, vsak na svojem področju. Kristus, ki je vse videl vnaprej, jih je za to pripravil. Jakoba, ki ga je čakala hitra smrt z mečem, Janeza, ki bo od vseh najdlje sledil Učitelju v delu in preganjanju; Petra, pionirja v rušenju stoletnih pregrad in v poučevanju poganškega sveta; Juda, ki je bil zmožen prekositi brate v službi, vendar je v srcu koval načrte, katerih konca ni slutil - zanje je Kristus najbolj skrbel in jih najpogosteje in najtemeljiteje poučeval. Peter, Jakob in Janez so vedno iskali priložnosti, da bi prišli v tesen stik z Učiteljem, in

njihova želja je bila uslišana. Od vseh dvanajsterih je bil njihov odnos z njim najtesnejši. Janeza je lahko zadovoljil le zaupnejši odnos z njim, in je to tudi dosegel. Na tistem prvem srečanju ob Jordanu, ko je Andrej, ki je slišal za Jezusa, odhitel poklicat brata, je Janez molče obsedel, prevzet ob razmišljanju o čudovitih temah. Od takrat je vedno sledil Jezusu kot vnet in pozoren poslušalec. Vendar Janezov značaj ni bil brez napak. Ni bil krotek, zasanjan občudovalec. On in njegov brat sta bila imenovana »sinova groma«. (Mr 3,17) Janez je bil ponosen, častihlepen in bojevit; toda pod vsem tem je božanski Učitelj zaznal vneto, iskreno in ljubeče srce. Jezus je grajal njegovo sebičnost, razočaral njegovo častihlepnost in preizkusil njegovo vero. Toda razodel mu je to, po čemer je hrepenel - lepoto svetosti, svojo preobražajočo ljubezen. Očetu je rekel: »Razodel sem tvoje ime ljudem, katere si mi dal od sveta.« (Jn 17,6)

[78] Janez je hrepenel po ljubezni, razumevanju in družabništvu. Tesno se je držal Jezusa, sedel je ob njem in se naslanjal na njegove prsi. Kakor cvetlica vpija sonce in roso, tako je on vpiljal božansko svetlobo in življenje. Z občudovanjem in ljubeznijo je opazoval Zveličarja, dokler si ni želel samo enega - postati podoben Kristusu in imeti občestvo z njim ter v svojem značaju odsevati značaj svojega Učitelja.

»Poglejte, kakšno ljubezen nam je podaril Oče: Božji otroci se imenujemo in to tudi smo. Svet nas zato ne spoznava, ker ni spoznal njega. Ljubi, zdaj smo Božji otroci; ni pa še razodeto, kaj bomo. Vemo pa, da mu bomo podobni, ko se bo razodel, ker ga bomo gledali takšnega, kakršen je, in vsak, kdor ima to upanje vanj, se očiščuje, kakor je tudi On čist.« (1 Jn 3,1-3 ssp)

Od Šibkosti Do Moči

Petrov življenjepis prikazuje Kristusov način poučevanja boljše kakor življenjska zgodba katerega koli učenca. Peter, ki je bil srčen, bojevit, samozavesten, hitrega dojemanja in pripravljen delovati, nagel pri maščevanju, vendar velikodušen pri odpuščanju, je pogosto delal napake in bil pogosto grajan. Tudi njegova dobrosrčna zvestoba in vdanost Kristusu ni ostala neopažena in brez pohvale. Zveličar je z vzkipljivim učencem ravnal potrpežljivo, z uvidevno ljubeznijo si

je prizadeval brzditi njegovo samozavest in ga naučiti ponižnosti, poslušnosti in zaupanja.

Toda nauka se je naučil le delno. Zaupanje v samega sebe ni bilo izkoreninjeno.

Jezus, na čigar srcu je ležalo težko breme, si je pogosto prizadeval učencem razodeti prizore svoje preizkušnje in trpljenja. Toda njihove oči so bile zamegljene. Česar niso želeli vedeti, tega niti niso videli. Samopomilovanje, ki se je zgrozilo pred sodeleštvom v Kristusovem trpljenju, je spodbudilo Petra, da je vzkliknil: »Bog te obvaruj, Gospod! To se ti ne sme zgoditi!« (Mt 16,22) Njegove besede so izražale misli in občutke dvanajsterice.

Tako so se vse bolj približevali stiski; domišljavi, prepirljivi, v pričakovanju razdelitve sijajnih časti, ne da bi se jim sanjalo o križu.

Petrova izkušnja je bila vsem njim nauk. Samozaupanje doživi poraz v preizkušnji. Kristus ne more preprečiti zanesljivih posledic greha, ki ga ne opustimo. Toda enako kakor je bila njegova roka iztegnjena v pomoč, ko so valovi skoraj potopili Petra, tako je tudi njegova ljubezen posegla, da ga reši, ko so globoke vode preplavile njegovo dušo. Petra so domišljave besede vedno bolj potiskale vse bliže samemu robu propada. Vedno znova je bil posvarjen: Utajil boš, »da me poznaš«. (Lk 22,34) V prisegi »Gospod, pripravljen sem s teboj iti tudi v ječo in v smrt« (Lk 22,33) je spregovorilo učenčevu užaloščeno, ljubeče srce; On, ki bere srce, pa je Petru namenil besede, ki jih takrat ni cenil, vendar mu bodo v temi, ki je naglo padala, prinesle žarek upanja: »Simon, Simon! Glej, Satan si je izprosil, da vas sme presejati kakor pšenico. Toda jaz sem prosil zate, naj ne izgine tvoja vera; in ti, ko se nekdam spreobrneš, potrjuj svoje brate.« (Lk 22,31.32)

Ko je Peter v sodni dvorani izrekel besede zatajitve, ko sta ga ljubezen in zvestoba, ki ju je prebudil Zveličarjev pogled poln usmiljenja, ljubezni in žalosti, pognala na vrt, kjer se je Kristus potil in molil, ko so solze kesanja kapljale na zemljo, prepojeno s krvjo Zveličarjevega smrtnega boja - tedaj so bile rešilna bilka za njegovo dušo besede: »Jaz sem prosil zate. ... Ko se nekdam spreobrneš, potrjuj svoje brate.« (Lk 22,32) Kristus ga ni prepustil obupu, čeprav je napovedal njegov greh.

Kako gosta bi bila tema, ki je obdajala Petra, če bi pogled, ki mu ga je namenil Jezus, izražal obsodbo namesto usmiljenja, če bi

[79]

napovedal greh, ne da bi spregovoril besed upanja! Kako nedoumljivi bi bil obup te trpeče duše! Kaj bi ga v tisti uri groze, ko se je gnusil samemu sebi, lahko zadržalo od poti, po kateri je šel Juda?

[80] Ta, ki učencu ni mogel prihraniti bolečine, ga ni prepustil samega njeni grenkobi. Njegova ljubezen ne preneha in nas ne zapusti. Ljudje, ki so tudi sami vdani zlu, so nagnjeni k temu, da grobo ravnajo z njimi, ki so skušani in grešijo. Ne morejo brati srca, ne poznajo njegovih bojov in bolečin. Morajo se naučiti, kaj pomeni graja iz ljubezni, udarec, ki rani zato, da bi ozdravil, svarjenje, ki izraža upanje.

Kristus po vstajenju ni omenil Janeza, ki je bedel z njim v sodni dvorani, stal ob križu in je bil prvi izmed dvanajsterih pri grobu, marveč Petra. Angel je naročil: »Povejte njegovim učencem in Petru, da gre pred vami v Galilejo; tam ga boste videli.« (Mr 16,7)

Pri zadnjem Kristusovem srečanju z učenci ob jezeru je bil Peter po trikratni preizkušnji z vprašanjem »Ali me ljubiš?« (Jn 21,17) ponovno postavljen na svoje mesto med dvanajsterimi. Določeno mu je bilo delo, pasel naj bi Gospodovo čredo. Nato mu je Jezus kot zadnje osebno navodilo naročil: »Ti pojdi za menoj.« (Jn 21,22)

Sedaj je lahko cenil Kristusove besede. Bolje je razumel nauk, ki ga je On dal, ko je med učence postavil majhnega otroka in jih pozval, naj mu postanejo podobni. Sedaj, ko je popolneje spoznal svoje slabosti in Kristusovo moč, je bil pripravljen zaupati in ubogati. Lahko je sledil Učitelju v nje-govi moči.

Učenec, ki je bil nekoč tako nepripravljen dojeti križ, pa je na koncu življenja truda in odpovedovanja štel za veselje položiti življenje za evangelij; vendar je menil, da je za nekoga, ki je zatajil Učitelja, prevelika čast umreti na enak način, kakor je umrl njegov Učitelj.

Petrova sprememba pomeni čudež božanske nežnosti. V tem je življenjski nauk za vse, ki si prizadevajo hoditi po stopinjah Velikega Učitelja.

Poučevanje Z Ljubeznijo

[81] Jezus je učence grajal, svaril in jih opozarjal; toda Janez in Peter in njihovi bratje ga niso zapustili. Kljub graji so se odločili ostati z njim. On jih zaradi napak prav tako ni zapustil. Ljudi sprejme,

kakršni so, z vsemi napakami in slabostmi, ter jih vzgaja za svojo službo, če so le pripravljene, da jih disciplinira in poučuje.

Toda med dvanajsterimi je bil eden, ki mu Kristus skoraj do samega konca svojega dela ni izgovoril besede neposredne graje.

Juda je med učence vnesel tekmovalnega duha. Jezusu se je pridružil, ker sta ga pritegnila njegov značaj in njegovo življenje. Iskreno se je želel spremeniti in upal je, da bo to doživel, če se poveže z Jezusom. Ampak ta želja ni postala prevladujoča. Vodili so ga upi na sebične koristi v svetovnem kraljestvu, za katero je pričakoval, da ga bo ustanovil Kristus. Čeprav je priznaval božansko moč Kristusove ljubezni, se ni podvrnil njeni vrhovni oblasti. Še naprej je cenil svojo presojo in svoje mnenje ter ohranil svoje nagnjenje h kritiziranju in obsojanju. Kristusove pobude in ravnanja, ki so pogosto prekašali njegovo razumevanje, so v njem zbuiali dvom in neodobravanje, svojo sumničavost in častihlepnost pa je podtaknil učencem. Juda je bil pobudnik mnogih njihovih preprirov glede prvenstva in nezadovoljstva s Kristusovim načinom dela.

Jezus je razumel, da bi nasprotovanje povzročilo samo zakrknjenost, zato se je izogibal neposrednemu spopadu. Prizadeval si je ozdraviti ozkogledno sebičnost Judovega življenja z dotikom požrtvovalne ljubezni. V nauku je pojasnil načela, ki so udarila po korenini učenčeve samoljubne častihlepnosti. Tako je bil podan nauk za naukom in Juda je mnogokrat dojel, da je bil prikazan njegov značaj in da je bil opisan njegov greh, toda ni hotel popustiti.

Upiral se je vabilom milosti, zato je nagnjenje k zlu končno zavladelo. Juda je, jezen zaradi naznačene graje in obupan, ker so bile prekrižane njegove častihlepne sanje, svojo dušo izročil demonu pohlepa in se odločil izdati Učitelja. Zapustil je sobo, kjer so obhajali pasho, veselje Kristusove navzočnosti in luč nesmrtnega upanja, ter odšel opraviti zlo delo - v zunanjo temo, kjer ni upanja.

»Jezus je ... od začetka vedel, kateri so, ki ne verujejo, in kdo je, ki ga izda.« (Jn 6,64) Čeprav je vse vedel, ni odrekel vabila milosti ali daru ljubezni.

Ker je Jezus videl, v kakšni nevarnosti je Juda, ga je pripeljal v svojo bližino, v ožji krog izbranih in zaupnih učencev. Dan za dnem, medtem ko ga je breme najtežje pritiskalo, je prenašal bolečino stalnega stika s tem trmastim, sumničavim in razglabljaljočim duhom;

[82]

bil je priča stalnega, skrivnega in prebrisanega nasprotovanja med učenci in se ga je trudil pregnati.

Vse to pa, da duša v nevarnosti ne bi bila prikrajšana za noben možen vpliv, ki bi jo lahko rešil!

»Velike vode ne morejo pogasiti ljubezni, ne reke je poplaviti. Kajti ljubezen je silna kakor smrt.« (Vp 8,7.6)

Kar zadeva samega Juda, je bilo Kristusovo delo ljubezni zaman. Z drugimi učenci pa ni bilo tako. Zanje je bil to nauk, katerega vpliv je trajal vse življenje. Ta zgled nežnosti in potrpežljivosti jih je vedno usmerjal pri ravnanju s skušanimi in tavajočimi. To pa vsebuje še druge nauke. Pri izbiri dvanajsterih so si učenci zelo želeli, da bi bil Juda prištet mednje, njegovo pridružitve pa so imeli za dogodek, ki je mnogo obetal apostolski skupnosti. Njegov krog stikov v javnem življenju je bil širši kakor njihov, bil je človek lepega vedenja, bistroumen in učinkovit; ker je imel zelo visoko mnenje o svojih sposobnostih, je zapeljal učence, da so ga enako cenili. Toda metode, ki jih je želel vpeljati v Kristusovo delo, so temeljile na posvetnih načelih in jih je vodila svetovna preračunljivost. Bile so usmerjene k zagotavljanju posvetnega priznanja in časti - pridobiti kraljestvo tega sveta. Razvoj teh teženj v Judovem življenju je učencem pomagal razumeti nasprotje med načelom samopoviševanja in Kristusovim načelom ponižnosti in požrtvovalnosti - načelom duhovnega kraljestva. V Judovi usodi so videli, kaj je konec služenja sebi.

[83] Kristusovo poslanstvo je za te učence končno doseglo namen. Njegov zgled in njegovi nauki o samoodpovedovanju so počasi oblikovali njihov značaj. Njegova smrt je uničila njihovo upanje na posvetno veličino. Petrov padec, Judova izdaja in njihov osebni brodolom, ko so zapustili Kristusa v njegovi muki in nevarnosti, so uničili njihovo domišljavost. Uvideli so svojo slabost; razumeli so nekaj o veličini dela, ki jim je bilo zaupano; zavedeli so se svoje potrebe po Učiteljevem vodstvu na vsakem koraku.

Vedeli so, da osebno ne bo več dolgo z njimi, in spoznali, kakor še nikoli prej pomen priložnosti, da so lahko hodili in se pogovarjali s Poslanim od Boga. Mnogih njegovih naukov niso niti cenili niti razumeli, ko jih je izgovoril; sedaj so hrepeneli po tem, da bi si jih priklicali v spomin, da bi ponovno slišali njegove besede. S kakšnim veseljem so se sedaj spominjali njegovega zagotovila:

»Bolje vam je, da jaz odidem. Zakaj če ne odidem, ne pride Tolažnik k vam; če pa odidem, ga pošljem k vam. Oznanil sem vam vse, kar sem slišal od svojega Očeta. Tolažnik pa, Sveti Duh, ki ga pošlje Oče v mojem imenu, On vas bo vse učil in spominjal vsega, kar sem vam povedal.« (Jn 16,7; 15,15; 14,26)

»Vse, kar koli ima Oče, je moje. Kadar pa On pride, Duh resnice, vas bo vodil v vsa resnico. On bo mene oslavil, ker od mojega vzame in vam oznani.« (Jn 16,15.13.14)

Učenci so videli, da je Kristus šel gor od njih z Oljske gore. Ko so ga nebesa sprejela, so se spomnili njegove poslovilne obljube: »Glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta.« (Mt 28,20)

Vedeli so, da še vedno uživajo njegovo naklonjenost. Vedeli so, da imajo zastopnika, zagovornika pri Božjem prestolu. V Jezusovem imenu so pošiljali prošnje in ponavljali obljubo: »Kar koli boste Očeta prosili, da vam v mojem imenu.« (Jn 16,23)

Vedno višje so iztezali roko vere, ker so imeli mogočen dokaz: »Kristus Jezus je, ki je umrl, pa je tudi vstal, ki je na desnici Boga, ki tudi prosi za nas.« (Rim 8,34)

Zvest obljudi, Bog, povišan v nebeških dvorih, je sledilcem na zemlji podelil od svoje polnosti. Njegovo ustoličenje ob Božji desnici je bilo zaznamovano z izlitjem Svetega Duha na učence.

Kristus je v teh učencih sprožil občutek njihove potrebe po Svetem Duhu; potem ko jih je On poučil, so bili dokončno pripravljeni, da so se odpravili na življenjsko delo.

Niso bili več nevedni in neizobraženi. Niso bili več kup neodvisnih posameznikov ali nesložnih nasprotujočih si prvin. Svojih upov niso več stavili na posvetno veličino. Bili so soglasni, ene misli in ene duše. Njihove misli je prežemal Kristus. Njihov cilj je bil napredek njegovega kraljestva. Njihov um in značaj sta postala podobna umu in značaju njihovega Učitelja; ljudje pa so spoznali, da so se družili z Jezusom. (Apd 4,13)

Tedaj se je razodela Kristusova slava, kakršne smrtni človek nikoli prej ni videl. Mnogi, ki so sramotili njegovo ime in prezirali njegovo moč, so se odločili postati učenci Kri žanega. Pod vodstvom Svetega Duha je delo teh skromnih ljudi, ki jih je Kristus izbral, pretreslo svet. V enem samem rodu je bil evangelij oznanjen vsakemu narodu pod nebom.

Kristus je istega Duha, ki ga je poslal, da je namesto njega poučeval njegove prve sodelavce, pooblastil za učitelja njegovih današnjih sodelavcev. Obljubil je: »Jaz sem z vami vse dni do konca sveta.« (Mt 28,20)

Navzočnost istega vodnika v vzgojnem delu bo danes obrodila enake sadove kakor nekoč. To je cilj, h kateremu si prizadeva vsaka prava vzgoja; to je delo, ki ji ga je Bog določil opraviti.

Nauk Narave

[85]

*»Opazuj čudovita dela . tistega, ki je popoln v znanju.«
(Job 37,14-16)*

[86]

10—Bog v naravi

[87]

»Njegovo veličastvo pokriva nebesa in zemlja je polna njegove
hvale.«
(Hab 3,3)

Na vsem ustvarjenem se vidi pečat Božanstva. Narava pri ča o Bogu. Dovzeten um, ki pride v stik s čudeži in skrivnostmi vesolja, lahko samo prizna delovanje neskončne moči. Zemlja ne obrodi dobrot in se ne vrti okoli sonca iz leta v leto z močjo, ki jo ima sama po sebi. Nevidna roka vodi planete na krožni poti po nebesih. Skrivnostno življenje prežema vso naravo - in sicer življenje, ki vzdržuje neštete svetove v neskončnih prostranstvih in živi v drobni žuželki, ki lebdi v poletnem vetrcu, usmerja let lastovke in hrani mlade krokarje, ko vreščijo, ter povzroči, da se iz popka razvije cvet in iz cveta sad.

Ista moč, ki vzdržuje naravo, deluje tudi v človeku. Isti veliki zakoni, ki vodijo zvezdo in atom, upravljajo tudi človeško življenje. Zakoni, ki upravljajo delovanje srca in zagotavljajo telesu življenje, so zakoni mogočnega Uma, ki ima oblast nad dušo. On je vir vsega življenja. Samo tisti, ki je v skladnosti z njim, lahko najde pravo področje delovanja. Za vse njegovo stvarstvo velja enak pogoj - življenje se ohranja s prejemanjem življenja od Boga, življenje se živi v skladnosti s Stvarnikovo voljo. Prestopati njegov zakon - fizični, umski ali moralni - pomeni ločitev od skladnosti vesolja, povzroča razpor, nered in propad.

[88]

Zanj, ki se tako nauči razlagati nauke narave, vse postane jasno; svet je učbenik, življenje je šola. Edinost človeka z naravo in z Bogom, vsesplošna veljavnost zakona in posledice prestopka zagotovo vplivajo na um in oblikujejo značaj.

To so nauki, ki bi se jih morali naučiti otroci. Malemu otroku, ki se še ne more učiti iz tiskane besede in se ne more udeležiti rednega šolskega pouka, narava ponuja neizčrpen vir nauka in užitka. Srce, ki še ni zakrknjeno zaradi stika z zlom, hitro prepozna Enega, čigar

navzočnost prežema vse ustvarjeno. Uho, ki še ni okorno zaradi trušča sveta, je pozorno na Glas, ki govori po naravi. Narava tudi za starejše otroke, ki stalno potrebujejo njeno tiho spominjanje na duhovno in večno, ni nič manjši vir veselja in učenja. Tako kakor sta se prebivalca raja o Bogu učila iz knjige narave in kakor je Mojzes razbral Božjo pisavo na arabskih poljanah in gorah ter otrok Jezus na nazareških gričih, se tudi otroci danes lahko učijo o njem. Nevidno je ponazorjeno z vidnim. Na vsem, kar je na zemlji, od najvišjega drevesa v gozdu do lišaja, ki se oprijema skale, od globokega oceana do najmanjše školjke na obali, lahko vidijo Božjo podobo in njegov nadpis.

Otrok naj se, kolikor je le mogoče, od najzgodnejših let giblje tam, kjer je pred njim odprt ta čudoviti učbenik.

Naj opazuje prekrasne prizore, ki jih je Vrhovni veliki Umetnik naslikal na premikajočem se platnu neba, naj se seznanj s čudesi zemlje in morja, naj opazuje razgrnjene skrivnosti sprememb menjave letnih časov, iz vseh njegovih del pa naj se uči o Stvarniku.

Nikakor drugače ni mogoče položiti tako trdnega in zanesljivega temelja prave vzgoje. Vendar bo celo otrok ob stiku z naravo videl reči, ki ga bodo zbegale. Zagotovo bo prepoznal delovanje nasprotujočih si sil. Tukaj narava potrebuje razlago. Ko vidimo, kako se zlo kaže celo v svetu narave, se moramo vsi naučiti žalostnega nauka: »Sovražnik je to storil.« (Mt 13,28)

Samo v luči, ki sveti z Golgote, lahko pravilno razlagamo nauke iz narave. S poročilom o Betlehemu in križu moramo pokazati, kako bo dobro premagalo zlo in kako je vsak blagoslov, ki ga dobimo, dar odrešenja.

[89]

Bodičevje in trnje, osat in ljuljka predstavljajo zlo, ki pači in kvari. V ptici, ki žvrgoli, in v cvetu, ki se odpira, v dežju in sončni svetlobi, v poletnem vetriču in nežni rosi, v deset tisoč stvareh v naravi, od hrasta v gozdu do vijolice, ki cveti ob njegovih koreninah, vidimo ljubezen, ki obnavlja. Narava nam še vedno govori o Božji dobroti.

»Zakaj jaz dobro vem misli, ki jih mislim za vas, govori Gospod, misli o miru, ne pa o nadlogi.« (Jer 29,11) To je sporočilo, ki ga v luči s križa lahko beremo po vsem obličju narave. Nebesa oznanjajo Božjo slavo in zemlja je polna njegovega obilja.

[90]

11—Nauki iz življenja

»Ogovori zemljo, in te pouči.«
(Job 12,8)

Veliki Učitelj je poslušalce pripeljal v stik z naravo, da bi lahko poslušali glas, ki govori po vsem ustvarjenem. Ko se je njihovo srce omehčalo in njihov um postal dojemljiv, jim je pomagal razložiti duhovne nauke prizorov, na katerih je počival njihov pogled. Prilike, s katerimi je rad podajal nauke o resnici, kažejo, kako odprt je bil njegov duh za vplive narave in s kakšnim užitkom je zbiral duhovne nauke iz vsakdanjega življenja, ki ga je obdajalo.

Ptice v zraku, lilije na polju, sejalec in seme, pastir in ovce - s tem je Kristus ponazoril večno resnico. Ponazoritve je jemal tudi iz življenjskih dogodkov, dejstev, ki so jih poslušalci dobro poznali - kvas, skriti zaklad, biser, ribiška mreža, izgubljeni kovanec, izgubljeni sin, hiši na skali in pesku. V njegovih naukih je bilo nekaj, kar je zbudilo zanimanje vsakega uma, nekaj, kar je privlačilo vsako srce. Tako so bile vsakdanje dolžnosti, namesto da bi bile golo rutinsko garanje, oropano razmišljanja o čem višjem, proslavljene in povzdignjene s tem, ko so stalno spominjale na duhovno in nevidno.

[91] Tako bi morali poučevati tudi mi. Otroke je treba poučiti, da v naravi prepoznajo izraz Božje ljubezni in modrosti; da bo misel na Boga povezana s ptico in cvetlico in drevesom; da jim vse vidno postane razlaga za nevidno, vsi dogodki v življenju pa sredstvo za božansko poučevanje.

Ko se tako učijo od vsega ustvarjenega in iz vseh življenjskih izkušenj, jim pokažite, da morajo isti zakoni, ki upravljajo naravo in dogodke v življenju, upravljati tudi nas; da so določeni za naše dobro; da lahko najdemo pravo srečo in uspeh samo, če smo jim poslušni.

Zakon Službe

Vse v nebesih in na zemlji razglaša, da je veliki zakon življenja zakon službe. Večni Oče služi - vzdržuje življenje vsega živega. Kristus je prišel na zemljo, »kakor kdor streže«.

(Lk 22,27) Angeli so »duhovi, v službo pošiljani zaradi njih, ki imajo podedovati zveličanje«. (Heb 1,14) Isti zakon službe je napisan v vsej naravi. Ptice v zraku, živali na polju, drevesa v gozdu, listje, trava, cvetlice, sonce in svetle zvezde - vse opravlja svojo službo. Jezero in ocean, reka in studenec - vse prejema, da bi dajalo.

Vse v naravi prispeva k ohranjanju življenja na svetu in na ta način ohranja tudi svoje življenje. »Dajajte, in vam bo dano,« (Lk 6,38) je nauk, ki je jasno napisan v naravi in na straneh Svetega pisma.

Ko hribi in ravnine odprejo strugo gorskemu potoku, da priteče do morja, se jim to, kar dajo, stokrat poplača. Žuboreč potok teče po svoji poti, za seboj pa pušča svoj lepoto in rodovitnost. Pas zelenja na poljih, porjavelih od žgoče poletne vročine, kaže, kod se vije reka; vsako drevo, vsak popek in vsak cvet pričajo o povračilu, ki ga Božja milost naklanja vsem, ki postanejo njeni prenosniki svetu.

Sejanje Z Vero

Zveličar je enega izmed najdragocenejših med neštetimi nauki, ki jih učijo različni poteki rasti, podal v priliki o rastočem semenu. V njej leži nauk za stare in mlade.

»Tako je z Božjim kraljestvom, kakor če človek vrže seme v zemljo, in spi in vstaja ponoči in podnevi, in seme poganja in raste, da on ne ve kako. Zemlja sama od sebe rodi sad: najprej steblo, potem klas, potem polno pšenico v klasu.« (Mr 4,26-28)

Seme vsebuje načelo kaljenja, načelo, ki ga je vanj vsadil sam Bog; toda če bi bilo prepuščeno samemu sebi, ne bi imelo nobene moči, da vzklije. Človek mora opraviti svoj delež pri omogočanju rasti semena; toda obstaja meja, čez katero ne more doseči ničesar. Zanesti se mora nanj, ki je setev in žetev povezal s čudovitimi vezmi svoje vsemogočne sile.

V semenu je življenje, v zemlji pa moč; toda če neskončna sila ne deluje noč in dan, seme ne bo obrodilo sadu. Nalivi dežja morajo

[92]

osvežiti žejna polja, sonce mora dati toploto, elektrika mora priti do zakopanega semena. Samo Stvarnik, ki je življenje vsadil, ga lahko tudi prikliče. Vsa semena vzklijejo in vse rastline se razvijejo zaradi Božje moči.

»Seme je Božja beseda. Kakor namreč zemlja rodi svoje rastline in kakor vrt poganja svojo setev, tako stori Gospod Jehova, da bo rasla pravičnost in hvala pred vsemi narodi.« (Lk 8,11; Iz 61,11) Kakor je s sejanjem v naravi, tako je tudi z duhovno setvijo; moč, ki edina lahko ustvari življenje, prihaja od Boga.

Sejalčevo delo je delo vere. Ne more razumeti skrivnosti klitja in rasti semena, vendar zaupa v dejavnike, po katerih Bog povzroča rast rastlinstva. Meče seme, ker pričakuje, da ga bo pomnoženega zbral v obilni žetvi. Tako morajo delati tudi starši in učitelji - v pričakovanju žetve od semena, ki ga posejejo.

Dobro seme lahko nekaj časa neopaženo leži v srcu, ne da bi kazalo znake, da je pognalo korenine; toda pozneje, ko Božji Duh vpliva na srce, skrito seme požene in končno obrodi sad. Pri našem življenjskem delu ne vemo, kaj bo obrodilo uspeh, to ali ono. S tem vprašanjem se nam ni treba ukvarjati. »Zjutraj sej svoje seme in zvečer ne daj počivati svoji roki.« (Prd 11,6) Božja velika zavezna [93] obljuba se glasi: »Dokler bo zemlja, ne preneha setev in žetev.« (1 Mz 8,22) Kmetovalec orje in seje z zaupanjem v to obljubo. Z enako velikim zaupanjem moramo mi pri duhovni setvi zaupati v njegovo zagotovilo: »Tako bo moja beseda, ki prihaja iz mojih ust: ne povrne se k meni prazna, temveč izvrši, kar me veseli, in bo uspeh imela v tem, za kar jo pošljem. Hodi z jokom, noseč seme za setev, vrne se domov z glasnim petjem, noseč svoje snope.« (Iz 55,11; Ps 126,6)

Kaljenje semena predstavlja začetek duhovnega življenja, razvoj rastline pa je prispodoba razvoja značaja. Brez rasti ni življenja. Rastlina mora ali rasti ali umreti. Tako kakor je njena rast tiha in neopazna, vendar stalna, tako je tudi z rastjo značaja. Na vsaki stopnji razvoja je naše življenje lahko popolno; vendar če se Božji namen za nas izpolni, bo napredovanje stalno.

Rastlina raste, ko sprejema to, kar je Bog priskrbel za vzdrževanje njenega življenja. Tako se tudi duhovna rast dosega v sodelovanju z božanskimi orodji. Kakor rastlina požene korenine v zemlji, se moramo tudi mi ukoreniniti v Kristusu. Kakor rastlina prejema sončne žarke, roso in dež, moramo tudi mi prejeti Svetega Duha. Če

se naše srce opira na Kristusa, bo On za nas postal »kakor deževje, kakor pozni dež, ki vlaži zemljo«. (Oz 6,3) Vzšel bo nad nami kot »Sonce pravičnosti in ozdravljenje bo pod njegovimi peruti.« (Mal 3,20) Cveteli bomo »kakor lilija«. Zeleneli bomo »kakor vinska trta«. (Oz 14,5.7)

Žito razvije »najprej steblo, potem klas, potem polno pšenico v klasu«. (Mr 4,28) Gospodar seje seme in goji rastline, da bi pridelal žito - kruh za lačne in seme za prihodnje žetve. Tako tudi nebeški gospodar pričakuje žetev. Prizadeva si obnoviti svojo podobo v srcu in življenju sledilcev, zato da bi se po njih njegova podoba obnovila tudi v srcu in življenju drugih.

Postopni razvoj rastline iz semena ponuja nazorni nauk za vzgojo otrok. »Najprej steblo, potem klas, potem polno pšenico v klasu.« [94] (Mr 4,28) On, ki je povedal to priliko, je ustvaril majhno seme, mu dal življenje in določil zakone, ki upravljajo njegovo rast.

Resnice, ki jih ponazarja prilika, pa so postale resničnost v njegovem življenju. On, Veličanstvo nebes, Kralj slave, je postal dojenček v Betlehemu in bil za nekaj časa nemočni otrok, za katerega je skrbela mati. V otroški dobi je govoril in se vedel kakor otrok, spoštoval starše in bil pripravljen izpolnjevati njihove želje. Od prvega začetka razumnosti je stalno rasel v milosti in spoznavanju resnice.

Starši in učitelji bi morali tako usmerjati nagnjenja mladih, da bi ti lahko na vsaki življenjski stopnji pokazali lepoto, ki je primerna za tisto obdobje, in se razvijali naravno, kakor rastline na vrtu.

Najmlajše je treba vzgajati v otroški preprostosti. Navaditi jih je treba, da so zadovoljni z opravljanjem malih koristnih dolžnosti, z radostmi in izkušnjami, ki so primerne njihovim letom. Otroštvo ustreza bilki iz prilike, bilka pa ima posebno lepoto. Otrok ne smemo siliti v prezgodnjo zrelost, marveč v njih, kolikor dolgo je le mogoče, ohraniti svežino in ljubkost prvih let. Kolikor bolj je življenje otroka mirno in preprosto - z manj umetnih razvedril in bolj usklajeno z naravo - toliko ugodneje bo to vplivalo na njegovo telesno in umsko živahnost ter duhovno moč.

Zveličarjeva čudežna nahranitev pet tisoč mož nazorno prikazuje delovanje Božje moči pri ustvarjanju pridelka. Jezus je z narave odgrnil zagrinjalo in odkril ustvarjalno silo, ki vedno deluje v našo korist. Ta, ki je pomnožil kruh, pri pomnožitvi semena, vrženega v

[95] zemljo, vsak dan dela čudež. Na čudežen način z žitnih polj stalno hrani na milijone ljudi. Ljudje so poklicani k sodelovanju z njim pri skrbi za žito in pripravljanju kruha, zato pa pozabijo na Božje delovanje. Delovanje njegove moči se pripisuje naravnim vzrokom ali človeku, pogosto pa se njegovi darovi uporabljajo za sebične namene, tako da postanejo prekletstvo namesto blagoslova. Bog si prizadeva to spremeniti. Želi, da bi naši otopeli čuti oživel in bi spoznali njegovo usmiljeno dobroto, in bi nam tako njegovi darovi lahko bili v blagoslov, kakor je načrtoval.

Božja beseda - podelitev njegovega življenja - daje življenje semenu; z uživanjem žita postajamo deležni tega življenja. Bog si želi, da bi to spoznali; želi, da bi celo pri uživanju vsakdanjega kruha prepoznali njegovo delovanje in vzpostavili tesnejše občestvo z njim.

Po Božjih zakonih v naravi po vzroku neizbežno pride posledica. Žetev priča o setvi. Tukaj ni možna prevara. Ljudje lahko preslepijo bližnje ter prejemajo hvalo in plačilo za službo, ki je niso opravili. Toda v naravi ni prevare. Žetev izreka obsodbo nad nezvestim gospodarjem. V najvišjem smislu pa to velja tudi za duhovno področje. Zlo zmaguje le na videz, ne v resnici. Otrok, ki izostaja od pouka, mladenič, ki zanemarja študij, uradnik ali vajenec, ki ne dela v delodajalčevo korist, kdor v katerem koli poslu ali poklicu ni zvest najvišjim odgovornostim, si lahko domišlja, vse dokler je zlo prikrito, da ima določene koristi. Toda ni tako; slepi samega sebe. Značaj je življenjska žetev, ta pa določa usodo kakor za to življenje tako tudi za življenje, ki pride.

Žetev je razmnožitev posejanega semena. Seme prinaša sad po svoji vrsti. Tako je tudi z značajskimi lastnostmi, ki jih gojimo. Sebičnost, samoljubje, domišljavost in popuščanje sebi se množijo, konec pa je beda in propad. »Kdor seje v svoje meso, od mesa bo žel pogubo, a kdor seje v Duha, od Duha bo žel večno življenje.« (Gal 6,8) Ljubezen, sočutje in prijaznost obrodijo blagoslov, neminljivo žetev.

Žetev pokaže, da se je seme pomnožilo. Eno samo zrno žita, pomnoženo po večkratni žetvi, lahko prekrije vse polje z zlatimi snopi. Tako daljnosežen je lahko vpliv enega samega življenja, celo enega samega dejanja.

Koliko del ljubezni je skozi dolga stoletja spodbudil spomin na tisto alabastrno posodo, razbito za Kristusovo maziljenje! Koliko nešteti darov je bilo darovanih za Zveličarjevo delo zaradi uboge neimenovane vdove, ki je prispevala »dva denarca, kar je en vinar«. (Mr 12,42) [96]

Življenje, Ki Nastane Zaradi Smrti

Nauk o sejanju semen uči o radodarnosti. »Kdor skopo seje, bo tudi skopo žel, in kdor seje bogato, bo tudi bogato žel.« (2 Kor 9,6)

Gospod pravi: »Blagor vam, ki sejete poleg vseh voda.« (Iz 32,20) Sejati ob vseh vodah pomeni dati, kadar koli je naša pomoč potrebna.

To ne bo povzročilo siromaštva. »Kdor seje bogato, bo tudi bogato žel.« (2 Kor 9,6) Ko sejalec vrže seme, ga pomnoži. Tako tudi mi povečujemo svoje blagoslove, če jih delimo z drugimi. Božja obljuba zagotavlja, da bomo imeli dovolj vsega, da lahko še naprej dajemo.

Še več: kadar komu damo pozemske blagoslove, hvaležnost odpre prejemnikovo srce za sprejem duhovne resnice, kar obrodi sad za večno življenje.

Zveličar je z metanjem zrna v zemljo prikazal svojo daritev za nas. »Pšenično zrno, če ne pade v zemljo in ne umre, ostane samo; če pa umre, obrodi veliko sadu.« (Jn 12,24) Samo daritev Kristusa, Semena, lahko obrodi sad za Božje kraljestvo. V skladnosti z zakonom rastlinskega sveta je življenje sad Kristusove smrti.

Tako je z vsemi, ki prinašajo sad kot Kristusovi sodelavci: sebičnost in koristoljubje morajo izginiti; življenje mora biti vrženo v brazdo potreb sveta. Toda zakon žrtvovanja samega sebe je zakon samoohranitve. Gospodar ohrani seme tako, da ga vrže. Tako bo ohranjeno tudi življenje, ki je prostovoljno dano v službo Bogu in človeku.

Seme umre, da bi vzkliko v novo življenje. Tukaj se učimo nauka o vstajenju. Bog je rekel za človeško telo, ki je položeno, da strohni v grobu: »Seje se v trohljivosti, vstaja v netrohljivosti; seje se v nečasti, vstaja v slavi; seje se v slabosti, vstaja v moči.« (1 Kor 15,42.43)

Ko starši in učitelji podajajo te nauke, jih morajo nazorno [97]

prikazati. Otroci naj sami pripravijo zemljo in posejejo seme. Pri delu jim starši ali učitelji lahko razlagajo, da je srce kakor vrt, kjer so posejana dobra in slaba semena in da mora biti srce pripravljeno za seme resnice, tako kakor mora biti vrt pripravljen za naravno seme. Ko je seme vrženo v zemljo, lahko otroka poučijo o Kristusovi smrti; ko pa požene steblo, resnico o vstajenju. Ko rastlina raste, lahko še naprej primerjajo med naravnim in duhovnim sejanjem.

Mlade je treba poučevati na podoben način. Obdelovanje zemlje nam lahko stalno daje nauke. Nihče si ne izbere neobdelanega kosa zemlje in pričakuje, da bo takoj obrodil pridelek. Z Omarljivim in vztrajnim trudom je treba pripraviti zemljišče, posejati seme in obdelovati posejano. Tako je tudi z duhovnim sejanjem: vrt srca je treba obdelovati. Spokorjenje mora zrahljati tla. Plevel, ki duši dobro seme, mora biti izkoreninjen. Kakor zemljo, ki je preraščena s trnjem, lahko očistimo samo s trdim delom, tako se nagnjenja srca k zlu lahko premagajo samo z iskrenim naporom v Kristusovem imenu in z njegovo močjo.

Dober delavec bo med obdelovanjem zemlje odkril, da se pred njim odpirajo zakladi, o katerih ni niti sanjal. V poljedelstvu ali vrtnarstvu nihče ne more biti uspešen, če ne upošteva zakonov, ki veljajo zanj. Treba je proučevati posebne potrebe posamezne rastlinske vrste. Različne vrste zahtevajo različno prst in nego, upoštevanje zakonov, ki upravljajo vsa ko izmed njih, pa je pogoj za uspeh. Pozornost, ki se zahteva pri presajanju, da niti žilica korenine ni stisnjena ali napačno postavljena, skrb za mlade rastline, obrezovanje in zalivanje, zaščita pred slano ponoči in soncem podnevi, pletje plevela, boj proti boleznim in škodljivemu mrčesu, gojenje in skrb so vir pomembnih naukov o razvoju značaja, vendar je že samo delo sredstvo za razvoj. Ko se vadimo pozornosti, potrpežljivosti, natančnosti, poslušnosti zakonu, bomo deležni najpomembnejše vzgoje. Stalen stik s skrivnostmi življenja in lepoto narave ter pozornost, ki se zahteva pri skrbi za to čudovito Božje stvarstvo, poživi um ter zboljša in oplemeniti značaj; ti nauki nam pomagajo bolje ravnati z drugimi ljudmi.

12—Drugi nauki

[99]

»Kdor koli je moder, naj pazi na to, in uvažujejo naj Gospodove milosti.«

(Ps 107,43)

Božja zdravilna moč prežema vso naravo. Če je drevo zarezano, če se človek poškoduje ali si zlomi kost, narava takoj začne celiti poškodbo. Še preden se pojavi potreba, so zdravilne sile v pripravljenosti, in takoj, ko je neki del poškodovan, se vsa energija usmeri v delo obnove. Tako je tudi na duhovnem področju. Preden je greh ustvaril potrebo, je Bog priskrbel zdravilo. Vsak človek, ki popusti skušnjavi, je ranjen in poškodovan; toda kjer je greh, tam je tudi Zveličar. Njegovo delo je, »da ozdravi nje, ki so pobiti v srcu, da oznani jetnikom prostost, ... da izpusti zatirane na svobodo«. (Iz 61,1 eku; Lk 4,18 prirejeno)

Pri tem delu moramo sodelovati. Tistemu, ki bi ga zasačili pri kakšnem prestopku, »pomagajte v pravi stan«. (Gal 6,1) Beseda, ki je prevedena kot »pomagajte v pravi stan«, pomeni naravnati na svoje mesto tako kakor izpahnjeni sklep. Kako nazorna prisposoba! Kdor pade v zmoto ali se pregreši, je v izpahnjem odnosu do vsega okoli sebe. Lahko da se zaveda svoje napake in se skesa, vendar si ne more opomoči. Je zmeden in vznemirjen, poražen in nemočen. Treba ga je obnoviti, ozdraviti, povrniti v prejšnji stan. »Takemu vi, ki ste duhovni, pomagajte v pravi stan.«

Samo ljubezen, ki izvira iz Kristusovega srca, lahko ozdravi. Samo ta, v katerem se pretaka ta ljubezen, tako kakor drevesni sok v drevesu ali kri v telesu, lahko obnovi ranjenega.

[100]

Ljubeča dejanja imajo čudovito moč, ker so božanska. Kakšno moč zdravljenja bi dobilo naše življenje, če bi se naučili nauka, da blag odgovor »odvrča togoto«, (Prig 15,1) da je ljubezen »potrpežljiva, dobrotljiva« (1 Kor 13,4) in »pokrije obilost grehov«! (1 Pt 4,8) Kako bi se življenje spremenilo, zemlja pa postala podobna nebesom in njihov predokus!

Te dragocene nauke je mogoče podajati tako preprosto, da jih bodo razumeli celo majhni otroci. Otroško srce je občutljivo in dovzetno za vpliv; ko pa mi, ki smo starejši, postanemo kakor otroci, (Mt 18,3) ko se naučimo preprostosti, blagosti in Zveličarjeve nežne ljubezni, nam ne bo težko ganiti srca teh malih in jih naučiti ozdravljajoče službe ljubezni.

Popolnost obstaja kakor v najmanjših tako tudi v največjih Božjih delih. Ista roka, ki je v vesolje postavila svetove, je oblikovala tudi poljske cvetlice. Z drobnogledom si oglejte najmanjši in najpogostejši poljski cvet in opazili boste izredno lepoto in dovršenost vsakega njegovega dela. Tako je tudi v najskromnejših dolžnostih možno doseči pravo odličnost; z ljubeznijo zvesto opravljene navadne naloge so lepe v Božjih očeh. Vestna skrb v malih rečeh nas bo naredila za Božje sodelavce in nam zagotovila pohvalo njega, ki vse vidi in ve.

Mavrica, ki se s svetlobnim lokom razteza čez nebo, je znamenje »večne zaveze med Bogom in vsemi živimi bitji«. (1 Mz 9,16 ssp) Prav tako je mavrica, ki obdaja prestol na višavah, Božjim otrokom znamenje njegove zaveze miru.

Tako kakor je mavrica v oblakih sad združitve sončnih žarkov in dežja, tako tudi mavrica nad Božjim prestolom predstavlja združitev njegove milosti in pravičnosti. Grešne-mu, vendar spokorjenemu, Bog pravi: Živi. »Našel sem zanj odkupnino.« (Job 33,24)

[101] »Kakor sem prisegel, da Noetove vode ne bodo več pre-plavile zemlje, tako prisegam, da se ne bom več jezil nad teboj in ti ne bom več grozil. Kajti gore se bodo premaknile in griči omajali, moja milost pa se ne bo odmaknila od tebe in moja zaveza miru se ne bo omajala, pravi tvoj usmiljeni, Gospod.« (Iz 54,9.10 ssp)

Sporočilo Zvezd

Zvezde prav tako imajo veselo sporočilo za vsakega človeka. Vsi doživljamo trenutke, ko nam srce opeša in skušnjava kruto pritiska, ko se ovire zdijo nepremagljive, življenjski cilji nedosegljivi, ko so njegovi lepi obeti kakor stolpi v zraku.

Kje tedaj lahko najdemo takšen pogum in neomajnost, kakor v nauku, katerega nas Bog želi naučiti iz zanesljive poti zvezd?

»Povzdignite kvišku oči in glejte: kdo je ustvaril te zvezde? On, ki vodi po številu njihovo vojsko, jih kliče vse po imenu; zaradi njegove presilne moči in ker je mogočen v krepkoti, se niti ena ne pograša. Zakaj praviš, o Jakob, in govoriš, o Izrael: Skrita je moja pot pred Gospodom in moja pravda gre mimo mojega Boga. Ali ne veš in ali nisi slišal: Gospod je večni Bog, Stvarnik krajev zemlje; On ne opeša in se ne utruji, nedoumna je njegova razumnost. Trudnemu daje krepkosti in onemoglemu podeljuje obilo moči. Ne boj se, ker jaz sem s teboj, ne oziraj se plaho, ker jaz sem tvoj Bog; krepčam te, res, pomagam ti, res, podpiram te z desnico svoje pravičnosti. Zakaj jaz, Gospod, tvoj Bog, primem tvojo desnico, veleč ti: Ne boj se, jaz ti pomagam.« (Iz 40,26-29; 41,10.13)

Palma, izpostavljena žgočemu soncu in siloviti peščeni nevihti, stoji zelena, sveža in rodovitna sredi puščave. Njene korenine se napajajo iz živih izvirov. Njena krošnja zelenja je vidna daleč naokoli po razbeljeni pusti ravnini; popotnik, že blizu smrti, pa pospeši slabotne korake proti hladni senci in poživljajoči vodi.

Drevo v puščavi je simbol tega, kar Bog želi, da bi bilo življenje na tem svetu. Njegovi otroci morajo utrujene duše, polne nemira in na robu pogube v puščavi greha, usmeriti k izviru žive vode. Bližnjim morajo pokazati njega, ki vabi: »Če je kdo žejen, naj pride k meni in pije.« (Jn 7,37)

Široka in globoka reka, ki služi kot mednarodna trgovska in potniška plovna pot, je cenjena kot svetovna dobrina; toda kako je s potočki, ki prispevajo k nastanku te veličastne reke? Če jih ne bi bilo, bi reka izginila. Od njih je odvisen sam njen obstoj. Tako ljudje, ki so poklicani voditi kakšno veliko delo, štejejo, kakor da je treba njihov uspeh pripisati le njim; ampak ta uspeh je zahteval zvesto sodelovanje skoraj nešteto skromnih delavcev, o katerih svet ne ve ničesar. Naloge, ki ne dobijo pohvale, delo, ki ne dobi priznanja - to je usoda večine delavcev po svetu. Zaradi takšne usode so mnogi polni nezadovoljstva. Zdi se jim, da je njihovo življenje zapravljenost. Toda potoček, ki se tiho vije skozi loge in travnike ter prinaša zdravje, rodovitnost in lepoto, je na svoj način tako koristen kakor velika reka. Ko prispeva k življenju reke, ji pomaga doseči to, česar sama nikoli ne bi mogla opraviti.

Mnogi so potrebni tega nauka. Nadarjenost se preveč obožuje in preveč se hlepi po visokih položajih. Premnogi ne naredijo ničesar,

dokler niso priznani za vodje; preveč jih je, ki morajo dobiti pohvale, ali pa ne kažejo zanimanja za delo. Moramo se naučiti zvesto in na najboljši možni način izkoristiti sposobnosti in priložnosti ter biti zadovoljni z vlogo, ki so nam jo določila nebesa.

Nauk O Zaupanju

»Vprašaj vendar živino, in te poučijo, ptice pod nebom, in ti naznanijo: ... in ribe v morju ti bodo pripovedovale. Pojdi k mravlji, . oglej si njena pota. Poglejte ptice pod nebom. Pomislite na vrane.« (Job 12,7.8 eku; Prg 6,6; Mt 6,26; Lk 12,24 ssp)

Ni dovolj otroku samo govoriti o Božjem stvarstvu. Živali same naj bodo njegovi učitelji. Mravlje učijo nauk o potrpežljivi marljivosti, o vztrajnosti pri premagovanju težav, o skrbi za prihodnost. Ptice pa nas učijo miloglasnega nauka o zaupanju.

[103] Nebeški Oče skrbi zanje, vendar si morajo zbirati hrano, graditi gnezda in negovati mladiče. Vsak trenutek so izpostavljene sovražnikom, ki jih želijo uničiti. Toda kako navzlic temu veselo opravljajo svoje delo, kako so njihove kratke pesmi polne radosti!

Kako lepo je psalmist opisal Božjo skrb za gozdne živali: »Visoke gore so divjim kozlom, pečine skalnim jazbecem prebivališče.« (Ps 104,18)

Bog pošilja potoke, da tečejo med griči, kjer bivajo ptice in izmed vej se oglašajo. (Ps 104,12) Vsa bitja v gozdovih in po hribih so del njegove velike domačije. On odpira roko in poteši željo vsemu živemu. (Ps 145,16)

Včasih alpskega orla divja nevihta spravi v ozke planinske soteske. Nevihtni oblaki obdajo to mogočno gozdno ptico, njihove temne gmote jo ločijo od sončnih višav, kjer si je naredila dom. Njeni napor, da bi se rešila, se zdijo neuspešni. Zaganja se sem ter tja, z močnimi krili udarja po zraku, njeno vreščanje pa povzroča gorske odmeve. Končno se s prizvokom zmage zažene navzgor in ko predre oblake, ponovno pride v sijajno sončno svetlobo, daleč spodaj pa ostaneta tema in nevihta. Tako lahko tudi nas obdajajo težave, razočaranje in negotovost. Obdani smo s hinavščino, nesrečo in krivico. Nad nami so oblaki, ki jih ne moremo razgnati. Zaman se bojujemo z razmerami. Obstaja ena in samo ena pot rešitve. Pršec in

megla se držita zemlje, nad oblaki pa sije Božja svetloba. V sončni sij njegove navzočnosti se lahko dvignemo na perutih vere.

Na ta način se je mogoče naučiti mnogih naukov. O zdravem samozaupanju od drevesa, ki raste samo na planoti ali gorskem pobočju, korenine pa poganja globoko v zemljo in z vztrajno močjo kljubuje nevihti. O moči vpliva v zgodnjih letih od grčavega, skaženega debla, ki je bilo kot mladika skrivljeno, kateremu nobena zemeljska sila ne more več povrniti njene izgubljene somerne oblike. O skrivnosti svetega življenja od belega lokvanja, ki v naročju blatne mlakuže, ob- dan s plevelom in smetmi, pušča cevasto steblo do čistega peska na dnu in od tam črpa življenje, dišeče neomadeževane čiste cvetove pa dviguje proti svetlobi.

[104]

Tako naj se otroci in mladi, medtem ko od učiteljev in iz učbenikov spoznavajo dejstva, naučijo sami črpati nauke in spoznavati resnico. Ko vrtnarijo, jih vprašajte, kaj se naučijo iz skrbi za rastline. Ko opazujejo lepo pokrajino, jih vprašajte, zakaj je Bog polja in gozdove oblekel v tako čudovite in raznolike barve. Zakaj ni vse obarvano temno rjavo? Ko nabirajo rože, jih spodbudite k razmišljanju o tem, zakaj je Bog ohranil lepoto teh popotnikov iz raja. Naučite jih vsepovsod v naravi opaziti dokaze Božje skrbi za nas in videti, kako je vse čudovito prilagojeno našim potrebam in naši sreči.

Samo ta, ki v naravi prepozna delo Očetovih rok in v bogastvu in lepoti zemlje bere njegovo pisavo, se iz narave lahko nauči njenih najglobljih naukov in prejema njeno najbolj vzvišeno službo. Samo ta, ki na vse to gleda kot na izraz Božje misli, kot na razodetje Stvarnika, lahko pravilno ceni hribe in doline, reke in morja.

Svetopisemski pisci so uporabili mnogo ponazoritev iz narave in ko opazujemo reči iz njenega sveta, bomo pod vodstvom Svetega Duha popolneje razumeli nauke Božje besede. Tako narava postane ključ do zakladnice Besede.

Otroke bi morali spodbujati, da v naravi najdejo reči, ki ponazarjajo svetopisemske nauke, in da v Svetem pismu zasledijo primerjave, ki so vzete iz narave. Tako v naravi kot v Svetem pismu naj najdejo vse, kar predstavlja Kristusa, in tudi to, kar je On uporabil, da bi ponazoril resnico. Tako se lahko naučijo videti ga v drevesu in trti, v liliji in vrtnici, v soncu in zvezdi. Lahko se naučijo slišati njegov glas v petju ptic in še-lestenju dreves, v bobnenju groma in

glasbi morja. Vse stvari v naravi pa mu bodo ponovile Kristusove dragocene nauke.

Njim, ki se tako seznanijo s Kristusom, zemlja nikoli več ne bo samotna in puščoba kraj. To bo dom njihovega Očeta, napolnjen z navzočnostjo njega, ki je nekoč bival med ljudmi.

Sveto Pismo Kot Vzgojitelj

[105]

*»Kamor koli pojdeš, te bosta spremljala, ko boš ležal, bosta pazila nate, in ko se zbudiš, se pogovarjala s teboj.«
(Prg 6,22)*

[106]

13—Razvoj uma in duha

[107]

*»Po znanju se napolnijo hrami z vsem dragim in prijetnim blagom.«
(Prg 24,4)*

Za um in dušo kakor tudi za telo velja Božji zakon, da se moč pridobi s trdom. Razvoj se doseže z vajo. V skladnosti s tem zakonom je Bog v svoji Besedi priskrbel sredstva za umski in duhovni razvoj.

Sveto Pismo vsebuje vsa načela, ki jih mora človek poznati, da bi bil pripravljen za to življenje in pa za življenje, ki bo prišlo. Ta načela pa lahko razumejo vsi. Nihče, ki ceni svetopisemske nauke, ne bo prebral enega samega odlomka, ne da bi zase dobil kakšno koristno misel. Toda najdragocenejši nauk iz Svetega pisma se ne pridobi s priložnostnim ali nepovezanim proučevanjem. Njegov vzvišeni ustroj resnic ni predstavljen tako, da bi ga lahko dojel nestrpen ali nepozoren bralec. Mnogi izmed njegovih zakladov ležijo globoko pod površjem, do njih pa lahko pridemo le z marljivim raziskovanjem in vztrajnim trdom. Resnice, ki sestavljajo veliko celoto, je treba preiskovati in zbirati »malo tukaj, malo tam.« (Iz 28,10 eku)

[108]

Kdor jih preiskuje in zbira na ta način, bo ugotovil, da se popolnoma ujemajo med seboj. Vsak evangelij dopolnjuje drugega, vsaka prerokba razlaga drugo, vsaka resnica je nadaljevanje neke druge resnice. Evangelij pojasnjuje simbole judovske ureditve. Vsako načelo v Božji besedi ima svoje mesto, vsako dejstvo svoj pomen. Celotni ustroj od načrta do izvedbe priča o svojem Avtorju. Takšnega ustroja si ne bi mogel zamisliti ali oblikovati noben um razen uma Neskončnega.

Preiskovanje posameznih delov in proučevanje odnosov med njimi zahteva močan napor najvišjih sposobnosti človeškega uma. Nihče se ne more ukvarjati s takšnim proučevanjem, ne da bi si razvil umske sposobnosti.

Vrednost proučevanja Svetega pisma za um pa ni samo v spoznavanju resnic in njihovem medsebojnem povezovanju. Koristen je tudi napor, ki je potreben za dojemanje predstavljenih tem. Um, ki se ukvarja samo z vsakdanjimi rečmi, zakrni in oslabi. Če mu nikoli ni naloženo razumeti velikih in daljnosežnih resnic, sčasoma izgubi sposobnost za razvoj. Kot zaščita pred propadanjem in spodbuda za razvoj se nič ne more primerjati s proučevanjem Božje besede. Sveto pismo je kot sredstvo za umsko vajo učinkovitejše kakor katera koli druga knjiga ali celo vse druge knjige skupaj. Pomembnost njegovih tem, dostojanstvena preprostost njegovih izrekov, lepota slikovitega prisposodabljanja lahko spodbudijo in zboljšajo misli bolj kot kar koli drugega. Nobeno drugo premišljevanje ne more dati takšnih umskih moči kakor napor, da bi razumeli čudovite resnice razodetja. Um, ki tako pride v stik z mislimi Neskončnega, se lahko samo razvija in krepi.

Še večja pa je moč Svetega pisma pri razvoju duhovne narave. Človek, ustvarjen za občestvo z Bogom, se lahko razvija in živi pravo življenje le v tem občestvu. Ustvarjen, da bi v Bogu našel največje veselje, ne more v ničemer drugem najti tega, kar bi zadovoljilo hrepenenje srca ter potešilo lakoto in žejo duše. Kdor z iskrenim in dovetnim duhom preiskuje Božjo besedo in si prizadeva razumeti njene resnice, bo prišel v stik z njenim Avtorjem; tedaj pa ni omejitev za možnosti njegovega napredka, razen če se sam odloči drugače.

Sveto pismo je z raznovrstnostjo slogov in tem lahko za-nimivo za vsak um in privlačno za vsako srce. Na njegovih straneh najdemo zgodovino iz najstarejših dni, najpristnejše življenjepise; načela vladanja državi in upravljanja doma - načela, katerim človeška modrost nikoli ni bila enakovredna. Vsebuje najglobljo filozofijo, najbolj dražestno in vzvišeno, najbolj čustveno in ganljivo pesništvo. Sveto pismo ima, celo če ga ocenjujemo po tej plati, neprimerljivo večjo vrednost od spisov katerega koli človeka. Toda če imamo pred očmi odnos do osrednje misli, je njegov doseg neskončno daljši in njegova vrednost neskončno večja. V luči te misli ima vsaka tema nov pomen. V najpreprosteje izraženih resnicah so zajeta načela, ki so visoka kakor nebesa in obsegajo večnost.

Osrednja tema Svetega pisma, okoli katere se zbirajo vse druge v vsej knjigi, je načrt odkupitve, obnovitev Božje podo-be v človeku. Od prvega sporočila upanja v obsodbi, izrečeni v raj, do zadnje

slavne obljube Razodetja, »gledali bodo njegovo obličje, in njegovo ime bo na njihovih čelih«, (Raz 22,4) je osnovna misel vsake knjige in vsakega odlomka Svetega pisma razkritje te čudovite teme - človekov moralni dvig - Božje moči, ki »nam daje zmago po našem Gospodu Jezusu Kristusu«. (1 Kor 15,57)

Kdor dojame to misel, ima pred seboj neskončno področje za preiskovanje. Ima ključ, ki mu bo odprl vso zakladnico Božje besede.

Veda o odrešenju je največja med vsemi vedami; veda, ki jo proučujejo angeli in vsa razumna bitja nepadlih svetov; veda, ki ji posveča pozornost naš Gospod in Zveličar; veda, ki se je začela v Stvarnikovih mislih in je bila »večne čase zamolčana«; (Rim 16,25) veda, ki jo bodo odrešeni proučevali vso večnost. To je najvišja veda, s katero se človek lahko ukvarja. To proučevanje bo bolj kakor sploh katero drugo iz-ostrilo um in moralno dvignilo človeka.

[110] »Prednost znanja je ta, da modrost ohrani v življenju njega, kdor jo ima.« (Prd 7,12) Jezus je rekel: »Besede, ki sem vam jih jaz govoril, so duh in so življenje. Večno življenje je pa to, da spoznajo tebe, edinega resničnega Boga, in katerega si poslal, Jezusa Kristusa.« (Jn 6,63; 17,3)

Božja beseda, ki je svetove priklicala v obstoj, vsebuje ustvarjalno moč. Ta Beseda daje moč, ustvarja življenje. Vsaka zapoved pomeni tudi obljubo; ko jo prostovoljno sprejmemo in ji damo prostor v srcu, s seboj prinaša življenje neskončnega Boga. Spremeni naravo in v človeku obnovi Božjo podobo.

Življenje, ki je tako podarjeno, se na enak način tudi ohranja. Človek bo živel »od vsake besede, ki izhaja iz Božjih ust«. (Mt 4,4)

Um in duša se izgrajujeta s tem, s čimer se hranita; mi pa se moramo odločiti, s čim ju bomo hranili.

Vsak si lahko izbere, kaj bo zaposlovalo njegove misli in oblikovalo njegov značaj. Bog pravi vsakemu človeku, ki uživa prednost dostopa do Svetega pisma: »Napisal sem mu velike reči o svojem zakonu. Kliči me, in odgovorim ti in pokažem ti velike in nedosežne reči, katerih ne poznaš.« (Oz 8,12 prirejeno po prevodu kjv; Jer 33,3)

Z Božjo besedo v roki si vsak človek, ne glede na to, v kateri položaj ga življenje pripelje, lahko sam izbere svojo družbo. Na njenih straneh se lahko pogovarja z najplemenitejšimi in najodličnejšimi predstavniki človeškega rodu, lahko posluša glas Večnega, ko

se pogovarja z ljudmi. Ko proučuje teme, ki jih »želijo pogledati angeli«, (1 Pt 1,12) in o njih premišljuje, lahko uživa v njihovi družbi. Lahko hodi po stopinjah nebeškega Učitelja in posluša njegove besede kakor ljudje takrat, ko je učil na gori, na polju ali ob jezeru. Že na tem svetu lahko živi v nebeškem ozračju ter prinaša upanje žalujočim in preizkušanim in budi v njih hrepenenje po svetosti, sam pa prihaja v vedno tesnejše občestvo z Nevidnim; kakor mož v preteklosti, ki je hodil z Bogom, bo vedno bliže pragu nebeškega sveta, dokler se ne odprejo vrata, on pa vstopi skozi njega. Tam se ne bo počutil tujca. Glasovi, ki ga bodo pozdravili, bodo glasovi svetih angelov, ki so bili na tej zemlji njegovi nevidni sopotniki - glasovi, ki se jih je že tukaj naučil prepoznati in imeti rad. Kdor po Božji besedi živi v občestvu z nebesi, se bo v nebeški družbi počutil kakor doma.

[111]

»Kdo ne bi spoznal iz vsega tega, da je Gospodova roka storila to?«
(Job 12,9)

Knjiga narave in knjiga razodetja nosita pečat istega vrhovnega uma, zatoj med njima lahko vlada samo skladnost. Na različne načine in v različnem jeziku pričata o istih velikih resnicah. Znanost vedno znova odkriva nova čudesa; vendar pravilno dojeti izsledki njenih raziskav ne pokažejo ničesar, kar bi bilo v nasprotju z božanskim razodetjem. Knjiga narave in pisana Beseda osvetlujeta druga drugo. Seznanjata nas z Bogom, učita nas nekaj o zakonih, po katerih On deluje.

Napačni sklepi, do katerih so ljudje prišli na podlagi opazovanja dejstev v naravi, so vendarle pripeljali do navideznega nasprotja med znanostjo in razodetjem; v prizadevanju, da se obnovi skladnost, so bile sprejete razlage Svetega pisma, ki spodkopavajo in slabijo moč Božje besede. Obstaja mnenje, da geologija nasprotuje dobesedni razlagi Mojzesovega poročila o stvarjenju. Pravijo, da so bili potrebni milijoni let, da se zemlja razvije iz nereda; da bi Sveto pismo spravili s tem domnevnim znanstvenim odkritjem, si domišljajo, da so bili dnevi stvarjenja dolga, nedoločena obdobja, ki so zajemala na tisoče, celo milijone let.

[113] Takšen sklep je popolnoma neprimeren. Svetopisemsko poročilo je v skladnosti s samim seboj in z naukom iz narave. O prvem dnevu, ki je zajet v delo stvarjenja, poročilo pravi: »Bil je večer, in bilo je jutro, prvi dan.« (1 Mz 1,5) V bistvu pa so enake besede uporabljene pri vsakem od prvih šestih dni tedna stvarjenja. Za vsakega teh dni navdihnjenje pravi, da sta ga tvorila večer in jutro, kakor tvorita vsak naslednji dan od tega časa. O samem delu stvarjenja se Božje pričevanje glasi: »On je rekel, in se je zgodilo, On je zapovedal, in stalo je trdno.« (Ps 33,9) Koliko časa bi za razvoj zemlje iz nereda potreboval On, ki lahko tako prikličje v obstoj neštete svetove? Ali moramo popačiti Božjo besedo, da bi razložili njegova dela?

Drži, da ostanki, najdeni v zemlji, pričajo o obstoju ljudi, živali in rastlin, mnogo večjih od katerih koli, ki jih poznamo danes. Te ostanke imajo za dokaz, da je rastlinski in živalski svet obstajal pred časom, o katerem govori Mojzesovo poročilo. Toda o tem svetopisemska zgodovina ponuja zadostno pojasnilo. Pred potopom je razvoj rastlinskega in živalskega sveta daleč prekašal tistega, ki ga poznamo danes. Pri potopu je bilo površje zemlje opustošeno, nastale so izrazite spremembe, pri ponovnem oblikovanju zemeljske skorje pa so se ohranili mnogi dokazi o življenju, ki je obstajalo pred tem. Prostrani gozdovi, prekriti z zemljo med potopom in nato zogleneli, tvorijo prostrana premogovna področja in zagotavljajo nafto, ki danes prispeva k našemu udobju. Te stvari, ki pridejo na svetlo, pomenijo množico dokazov, ki nemo pričajo o resnici Božje besede.

Teoriji o razvoju zemlje je podobna tista, ki meni, da je človek, slavna krona stvarjenja, nastal z vzpenjajočo se linijo razvoja iz bakterij, mehkužcev in štirinožcev.

Razmislimo o človekovih možnostih raziskovanja; kako kratko je njegovo življenje; kako omejeno je njegovo področje delovanja; kako ozek je njegov pogled; kako pogosto in zelo se moti pri svojih sklepih, zlasti glede dogodkov, katerim pripisuje datum, ki je starejši od svetopisemske zgodovine; kako pogosto se njegova znanstvena dognanja popravljajo ali zavržejo; s kakšno lahkoto se domnevna obdobja razvoja zemlje od časa do časa povečujejo ali zmanjšujejo za milijone let, in kako si te teorije, ki jih zagovarjajo različni znanstveniki, med seboj nasprotujejo. - Ali se bomo, glede na vse to, zaradi prednosti, da raziskujemo razvoj iz bakterij, mehkužcev in opic, odločili zavreči svetopisemsko poročilo, tako vzvišeno v svoji preprostosti: »Ustvaril je Bog človeka po svoji podobi, po Božji podobi ga je ustvaril: moža in ženo ju je ustvaril.« (1 Mz 1,27) Ali bomo zavrgli ta rodovniški zapis, s katerim se lahko ponašamo bolj kakor s katerim koli, ki ga je najti v kraljevskih dvorih - »sin ... Adamov, Božji«? (Lk 3,23-38)

[114]

Znanstvena odkritja in življenjska dejstva so, če jih pravilno razumemo, v skladnosti s pričevanjem Svetega pisma o Božjem stalnem delovanju v naravi.

V pesmi, ki jo je zapisal Nehemija, leviti pojejo: »Ti si Gospod, ti edini! Ti si naredil nebo, nebesa nebes in vso njihovo vojsko,

zemljo in vse, kar je na njej, morja in vse, kar koli je v njih.« (Neh 9,6)

Sveto pismo glede te zemlje pove, da je bilo delo stvarjenja dokončano: »Vendar so bila Božja dela končana od ustanovitve sveta.« (Heb 4,3)

Toda Božja moč še vedno deluje, da vzdržuje svoje stvarstvo. Srce ne utripa in vdih ne sledi dihu zato, ker bi stroj, katerega delovanje je enkrat sproženo, delal naprej s svojo vrojeno energijo. Vsak dih, vsak utrip srca je dokaz o skrbi njega, v katerem živimo, se gibljemo in obstajamo. Vsako živo bitje od najmanjše žuželke do človeka je vsak dan odvisno od Božje Previdnosti.

»Vse to čaka tebe. . . .

Kadar jim daješ, pobirajo,
odpreš jim svojo roko, in sitijo se z dobrotami.

Kadar jim skriješ svoje obličje, se prestrašijo; vzameš jim
sapo, in ginejo

[115] ter se povračajo v svoj prah.

Pošiljaš svojo sapo in jih spet ustvarjaš,
in tako obličje obnavljaš zemlji.«

(Ps 104,27-30)

»On razteza severno nebo čez praznino
in zemljo obeša na ničemer.

Vkup veže vode v svojih oblakih
in oblačje se pod njimi ne razdere. .

Zaokrožil je mejo na površju voda
do zadnjega kraja, kjer mejita svetloba in tema.

Stebri neba se stresajo
in se groze od njegovega karanja.

Po svoji moči razburja morje. ...

Njegov duh razvedruje nebo,
njegova roka je prebodla bežečega zmaja.

Glej, to je majhen obris njegovega dejanja;

In kako rahlo šepetanje, ki ga slišimo o njem.

A grmenje njegove vsemogočnosti kdo more razumeti?«

(Job 26,7-10.11-14)

»Gospodov pot je v viharju in nevihti
in oblaki prah njegovim nogam.«

(Nah 1,3)

Silna moč, ki deluje v vsej naravi in vse vzdržuje, ni, kakor pravijo nekateri znanstveniki, zgolj neko vsesplošno načelo, neka poganjajoča energija.

Bog je duh; vendar je oseba, bitje, kajti človek je bil ustvarjen po njegovi podobi. Kot bitje se je razodel v svojem Sinu. Jezus, odsev Očetove slave »in podoba njegovega bitja«, (Heb 1,3 EKU) je na zemlji bival kot človek. Zveličar je prišel na svet kot oseba in kot oseba je bil tudi vzeti v višave. Zveličar kot oseba posreduje v nebeških dvorih. Pred Božjim prestolom za nas služi »Eden kakor sin človekov« (Dan 7,13)

Apostol Pavel pod navdihom Svetega Duha o Kristusu piše: [116]
»Vse je ustvarjeno po njem in zanj. In On je pred vsem in vse ima v njem svoj obstoj.« (Kol 1,16.17 EKU) Roka, ki vzdržuje svetove v veselju, roka, ki ohranja pravilno ureditev in stalno delovanje vseh stvari v Božjem veselju, je roka, ki je bila pribita za nas na križ.

Božja veličina je za nas nedojemljiva. »Gospod ima svoj prestol v nebesih;« (Ps 11,4 ssp) vendar je po svojem Duhu povsod navzoč. Dobro pozna vsa dela svojih rok in se zanje osebno zanima.

»Kdo je enak Gospodu, našemu Bogu,
ki stoluje v višavi, ki se ponižava,
da vidi, kar koli je v nebesih in na zemlji?«

(Ps 113,5.6)

»Kam naj grem pred tvojim duhom,
ali kam naj bežim pred tvojim obličjem?
Ko bi stopil na nebesa, tam si ti,
ali bi si ležišče izbral v kraju mrtvih, tudi ondi si.
Ko bi si vzel peruti zarje
in odletel prebivat ob najzadnjem kraju morja,
tudi tja bi me spremljala tvoja roka
in zgrabila bi me tvoja desnica.«

(Ps 139,7-10)

»Ti poznaš moje sedenje in moje vstajanje,
 moje mišljenje umeš od daleč.
 Mojo hojo in mojo ležo zasleduješ
 in znana so ti vsa moja pota.
 Ko ni še beseda na mojem jeziku,
 glej, Gospod, jo poznaš docela.
 Zadaj in spredaj me obdajaš
 in name pokladaš svojo roko.
 Taka vednost je prečudovita zame,
 visoka je, ne morem je doseči.«

(Ps 139,2-6)

[117]

Stvarnik vsega je naredil, da so sredstva čudovito prilagojena namenu in zaloge potrebam. On je poskrbel, da so v materialnem svetu zadovoljene vse načrtovane potrebe. On je ustvaril človeka z zmožnostjo spoznavati in ljubiti. Sam po sebi ni takšen, da bi duhovne potrebe pustil nezadovoljene. Nobeno nedotakljivo načelo, nobeno neosebno absolutno bitje ali gola abstrakcija ne more zadovoljiti človekove potrebe in hrepenenja v tem življenju boja z grehom, žalostjo in bolečino. Ni dovolj verovati v zakon in v silo, v nekaj, kar ne pozna usmiljenja in nikoli ne sliši krikov na pomoč. Spoznati moramo vsemogočno roko, ki nas bo podpirala, neskončnega Prijatelja, ki bo sočustvoval z nami. Oprijeti se moramo roke, ki je topla, zanesti se na srce, ki je polno nežnosti. Prav takšen pa je Bog, ki se nam razodeva v svoji Besedi.

Kdor najgloblje razišče skrivnosti narave, se bo najpopolneje zavedal svoje nevednosti in šibkosti. Dojel bo, da obstajajo globine in višine, ki jih ne more doseči, skrivnosti, v katere ne more proreti, da pred njim ležijo neizmerna področja nepreiskane resnice. Pripravljen bo reči skupaj z Newtonom: »Sam sebi se zdim, da sem kakor otrok, ki na obali zbira prodnike in školjke, medtem ko pred menoj leži nepreiskan ogromen ocean resnice.«

Učenjaki, ki raziskujejo najgloblje skrivnosti znanosti, so prisiljeni priznati, da v naravi deluje neskončna moč. Toda za človeški um, ki je prepuščen samemu sebi, so nauki iz narave samo nasprotujoči si in nerazveseljivi. Pravilno jih lahko dojamejo le v luči razodetja: »Po veri spoznavamo.« (Heb 11,3 EKU)

»V začetku je Bog.« (1 Mz 1,1) Samo tukaj lahko um v hlepečem vpraševanju, kakor golob, ki prileti k barki, (1 Mz 8,8.9) najde počitek. V višini, globini in širini biva neskončna Ljubezen, ki [118] uporablja vse stvari, da dopolni svojo dobro namero. (2 Tes 1,11)

»Kajti kar se od njega ne more videti, njegova večna moč in božanstvo, to se od ustvarjenja sveta zaznava z umom in vidi po njegovih delih.« (Rim 1,20) Toda njihovo pričevanje je mogoče dojeti samo s pomočjo božanskega Učitelja. »Kdo ve izmed ljudi, kaj je v človeku, razen človekovega duha, ki je v njem? Tako tudi ne ve nihče, kaj je v Bogu, razen le Božji Duh.« (1 Kor 2,11)

»Kadar pa On pride, Duh resnice, vas bo vodil v vso resnico.« (Jn 16,13) Samo s pomočjo tega Duha, ki je na začetku »plaval nad vodami«; (1 Mz 1,2) s pomočjo te Besede, po kateri »je vse postalo«; (Jn 1,3) te resnične Luči, »ki razsvetljuje vsakega človeka« (Jn 1,9) se lahko pričevanje znanosti razlaga pravilno. Samo pod njihovim vodstvom lahko spoznamo njene najgloblje resnice.

Samo pod vodstvom Vsemogočnega bomo pri proučevanju njegovih del zmožni slediti njegovim mislim.

15—Načela in metode poslovanja

»Kdor hodi brezmadežno, hodi varno.«
(Prg 10,9)

Ni področja zakonitega poslovanja, za katero Sveto pismo ne bi nudilo pomembnih smernic. Njegova načela marljivosti, poštenosti, varčnosti, zmernosti in neoporečnosti pomenijo skrivnost pravega uspeha. Ta načela, podana v knjigi Pregovorov, so prava zakladnica praktične modrosti. Kje lahko trgovec, obrtnik, vodja katerega koli področja poslovanja najde boljše nasvete zase in za sodelavce kakor v besedah modrega moža:

»Vidiš moža, ki je spreten pri svojem delu? Pred kralji bo še stal, ne bo ostal pri nizkih.« (Prg 22,29 EKU)

»Pri vsakem trudu je dobiček, prazno besedičenje pa vodi le k pomanjkanju.« (Prg 14,23 EKU)

»Lenuhova duša želi, a ničesar ne doseže. Zakaj požrešnik obuboža in pijanec, in s cunjami se bo oblačil zaspanec.« (Prg 13,4; 23,21)

»Kdor hodi okrog kot obrekovalec, razodeva skrivnost, zato se ne druži z njim, ki široko odpira svoja usta.« (Prg 20,19)

»Svoje govore brzda, kdor je napredoval v spoznanju. Na čast je možu odjenjati od prepira, kdor koli pa je neumen, rad se vanj zaplete.« (Prg 17,27; 20,3)

[120] »Ne stopi na stezo brezbožnih in po poti hudobnih ne hodi. Ali pa more kdo hoditi po žerjavici, da bi se mu noge ne obžgale?« (Prg 4,14; 6,28)

»Kdor hodi z modrimi, postane modrejši.« (Prg 13,20)

»Mož, ki ima mnogo prijateljev, pride na nič.« (Prg 18,24)
Ves obseg naših medsebojnih dolžnosti je zajet v teh Kristusovih besedah: »Vse torej, kar hočete, da ljudje vam store, tako storite tudi vi njim.« (Mt 7,12)

Koliko bi se jih lahko izognilo finančnemu neuspehu in propadu, če bi upoštevali svarila, ki jih Sveto pismo tako pogosto ponavlja in poudarja:

»Kdor pa hiti obogateti, ne bo nedolžen.« (Prg 28,20 WLF)
»Blago, ki se je dobilo s sleparijo, se zmanjša, kdor pa s pošteno roko zbira, ga pomnoži.« (Prg 13,11)

»Zakladi, nabrani z lažnivim jezikom, so preminljiv hlap, mreža smrti.« (Prg 21,6)

»Kdor jemlje na posodo, je suženj upniku.« (Prg 22,7 EKU)
»Hudo se mu bo godilo, če je kdo porok za tujca, kdor pa ne mara poročstva, varno živi.« (Prg 11,15 EKU)

»Ne prestavljaj starega mejnika in ne hodi na polje sirot: Kajti njihov rešitelj je močan, branil bo njihovo pravdo proti tebi. Kdor stiska reveža, da sam bogati, bo dajal bogatemu, da bo sam obubožal. Kdor koplje jamo, pade vanjo, kdor vali skalo, se zvali nanj.« (Prg 23,10.11 ssp; 22,16 ssp; 26,27 ssp)

Na teh načelih počiva blaginja družbe kakor v posvetnih tako tudi v verskih združenjih. Ta načela zagotavljajo varnost imetju in življenju. Vse, kar omogoča zaupanje in sodelovanje, svet dolguje Božjemu zakonu, kakor je zapisan v njegovi Besedi in kakor ga še vedno pogosto v nejasnih in skoraj zabrisanih potezah zasledimo v človekovem srcu.

Psalmistove besede »Boljši mi je zakon tvojih ust nego tisoči zlata in srebra,« (Ps 119,72) izražajo nekaj, kar velja tudi z drugega stališča, ne le z verskega. Izražajo absolutno resnico, ki je priznana v poslovnem svetu. Celó v tej dobi sle po denarju, ko je toliko tekmovalnosti in brezobzirnosti, še vedno splošno velja, da so za mladega človeka na začetku življenjske poti poštenost, marljivost, zmernost, neoporečnost in varčnost boljše glavnica od katere koli vsote denarja.

Vendar celo med temi, ki cenijo vrednosti teh lastnosti in priznavajo Sveto pismo za njihov vir, le redki prepoznajo načelo, na katerem počivajo.

Temelj poslovne poštenosti in resničnega uspeha je priznavanje Boga kot lastnika. Stvarnik vseh stvari je pravi lastnik. Mi smo njegovi oskrbniki. Vse, kar imamo, nam je za-upano v oskrbo, da bo uporabljeno v skladnosti z njegovimi navodili.

Ta obveznost počiva na vsakem človeku. Nanaša se na celotno področje človekove dejavnosti. Če to priznamo ali ne, smo oskrbniki, ki jih je Bog oskrbel s sposobnostmi in sredstvi ter jih postavil v svet, da opravijo delo, ki jim ga je določil.

Vsak človek je dobil svoje opravilo, (Mr 13,34) nalogo, za katero ima primerne sposobnosti, nalogo, ki bo njemu in njegovim bližnjim prinesla najvišjo blaginjo in bo najbolje povečala Boga.

Tako je naše delo ali poklic del Božjega velikega načrta in dokler koli ga opravljamo v skladnosti z njegovo voljo, je On sam odgovoren za njegove sadove. Smo »Božji sodelavci«, (1 Kor 3,9) naš del je vestno izpolnjevati njegova navodila. Tako ne bo prostora za nemir in skrbi. Zahtevajo se marljivost, zvestoba, skrbnost, varčnost in preudarnost. Vsako sposobnost je treba razviti do najvišje stopnje. Toda za uspešen izid se ne smemo zanašati na svoje napore, temveč na Božjo obljubo. Beseda, ki je zagotovila hrano Izraelcem v puščavi, vzdrževala Elija med lakoto, ima danes isto moč. »Ne skrbite torej in ne govorite: Kaj bomo jedli ali kaj bomo pili? ... Iščite najprej Božjega kraljestva in njegove pravičnosti, in vse to vam bo pridano.« (Mt 6,31-33)

[122] Ta, ki človeku daje moč, da pridobi bogastvo, je s tem da-rom povezal tudi obveznost. Od vsega, kar pridobimo, zahteva določen delež. Desetina je Gospodova. »Vse desetine zemlje, od semena njive in od sadja dreves, so Gospodove. ... Desetine od govedi in drobnice, ... deseto bodi sveto Gospodu.« (3 Mz 27,30-32) Obljuba, ki jo je Jakob dal v Betelu, kaže obseg te obveznosti. Dejal je: »Kar koli mi boš dal, od vsega ti dam desetino.« (1 Mz 28,22)

»Prinesite vso desetino v žitnice,« (Mal 3,10) se glasi Božja zapoved. Ne pomeni vabila k hvaležnosti ali radodarnosti. Preprosto gre za poštenost. Desetina je Gospodova, On pa nam zapoveduje, da mu vrnemo, kar je njegovo. »Pri oskrbnikih se sicer zahteva, da je vsak zvest.« (1 Kor 4,2 EKV) Če je poštenost bistveno načelo v poslovnem življenju, ali se ne bi morali zavedati svoje obveznosti do Boga - obveznosti, ki je osnova vseh drugih?

Služba našega oskrbništva pa zajema ne le obveznost do Boga, temveč tudi do človeka. Vsak človek vse darove življenja dolguje Odrešenikovi neskončni ljubezni. Hrana, obleka in streha nad glavo, telo, um in duša - vse je odkupljeno z njegovo krvjo. Kristus pa nas je z obveznostjo hvaležnosti in službe, ki nam jo je tako naložil povezal

z našimi bližnjimi. Naroča nam: »Po ljubezni služite drug drugemu.« (Gal 5,13) »Kar koli ste storili enemu od teh mojih najmanjših bratov, ste storili meni.« (Mt 25,40)

Apostol Pavel je zapisal: »Dolžnik sem enako vsem; Grkom in divjakom, modrim in neumnim.« (Rim 1,14) Tako je tudi z nami. Vse, s čimer smo v življenju blagoslovljeni bolj kakor drugi, nas dela dolžnike vsakomur, ki mu lahko pomagamo.

Te resnice veljajo v domači sobi enako kakor v pisarni. Dobrine, s katerimi upravljamo, niso naše; kadar koli po-zabimo to dejstvo, smo v nevarnosti. Smo le oskrbniki, od izpolnjevanja obveznosti do Boga in človeka pa je odvisna blaginja naših bližnjih in naša usoda v tem življenju in v življenju, ki pride.

»Nekateri razdaja obilo in bogati še bolj; drugi zadržuje celo, kar se spodobi, pa gre v siromaštvo.

Meči svoj kruh po vodi, kajti po mnogih dneh ga najdeš. Radodarna duša se obilo nasiti, in kdor napaja, tudi sam bo napojen.« (Prg 11,24; Prd 11,1; Prg 11,25)

[123]

»Ne trudi se, da bi obogatel. Ali naj bi oči upiral v to, česar skoraj ne bo? Kajti bogastvo si res dela peruti, kakor orel zleti proti nebu.« (Prg 23,4.5)

»Dajajte, in vam bo dano: dobro in natlačeno in potreseno in zvrhano mero bodo dali v vaše naročje; s kakršno mero namreč merite, s tako se vam bo odmerjalo.« (Lk 6,38)

»Časti Gospoda s svojim blagom in s prvinami vseh svojih pridelkov: tako se bodo polnile z obilostjo tvoje žitnice, in mošt poteče zvrhoma iz tvojih kadi.« (Prg 3,9.10)

»Prinesite vso desetino v žitnice, da bo živeža v moji hiši; in izkusite me vendar v tem, pravi Gospod nad vojskami, če vam ne odprem zatvornic na nebu ter vam izlijem blagoslov do preobilice. In pokaram zavoljo vas požrešnika, da vam sadu zemlje več ne pokvari, tudi trta na polju vam ne bode nerodovitna. . Vsi narodi vas bodo blagrovali, ker boste dežela blagougodja, pravi Gospod nad vojskami.« (Mal 3,10-12)

»Če boste živeli po mojih postavah in hranili moje zapovedi ter jih izpolnjevali, vam bom dajal dež o pravem času, in zemlja bo rodila svoj sad in drevje na polju svoje sadje. In mlatitev vam bo trajala do trgatve in trgatev bo trajala do setve, in jedli boste svoj kruh dositega in brez skrbi prebivali v svoji deželi.

In dam mir po vaši deželi, da boste spali in ne bo nikogar, 141 ki bi vas strašil; in storim, da izginejo hude zverine iz vaše pokrajine, in meč ne pojde čez vašo deželo.« (3 Mz 26,3-6)

»Učite se delati dobro, iščite pravice, tlačnemu pomagajte, pravico sodite siroti, potezajte se za vdovo. Blagor mu, kdor se sočutno ozira na siromaka: ob dnevu nesreče ga otme Gospod. Gospodu posoja, kdor milostno deli siromaku, in njegovo dobroto mu bo povrnil.« (Iz 1,17; Ps 41,2; Prg 19,17)

[124] Kdor nalaga v te naložbe, si zagotovi dvojni zaklad. Poleg bogastva, ki ga bo, ne glede na to, kako modro ga je razmnoževal, moral na koncu zapustiti, si kopiči bogastvo za večnost - zaklad značaja, ki je najdragocenejše premoženje na zemlji in v nebesih.

Pošteno Poslovanje

»Gospod pozna dneve popolnoma mu vdanih in njihova dediščina ostane na vekomaj. Ne bodo osramočeni ob hudem času in v dnevih lakote bodo nasičeni.« (Ps 37,18.19)

»Kdor živi brezmadežno in ravna pravično ter govori resnico iz svojega srca. . Ko priseže, čeprav v svojo škodo, ne prevrača besede. Kdor stresa svoje roke, da ne prejme podkupila, . in zatiska oči, da ne vidi zlega: ta bo prebival v previsokih krajih, ... njegov kruh se mu bo dajal, vode mu ne bodo usahnile. Kralja v njegovi lepoti bodo videle tvoje oči, gledale bodo daleč razprostranjeno deželo.« (Ps 15,2-4; Iz 33,15-17)

Bog je v svoji Besedi predstavil cvetočega moža - čigar življenje je bilo v najvišjem pomenu besede uspešno, moža, ki sta mu nebo in zemlja navdušeno izkazovala čast. Sam Job takole govori o svojem življenju:

»Kakor sem bil v dneh svoje zrelosti,
 ko je bilo Božje prijateljstvo nad mojim šotorom,
 ko je bil še Vsemogočni z menoj, otroci okoli mene. .
 Ko sem šel skozi vrata v mesto,
 svoj stol si postavil na ulici,
 mladeniči so me videli in se skrili,
 in starci so se vzdignili in stali,
 nezi so zadrževali besede,

položivši roko na svoja usta. ...

Ker ko je uho slišalo o meni, je blagrovalo mene,
in ko me je oko videlo, je pričalo zame.

Zakaj otel sem ubožca, ki je vpil na pomoč,
in siroto, ki ji ni bilo pomočnika.

Blagoslov tistega, ki bi bil skoro poginil, je prišel nadme,
in srce vdove sem spravil v radostno petje. [125]

Oblačil sem pravičnost - bila mi je v obleko,
in gorečnost za pravico mi je bila kakor plašč in venec.

Slepemu sem bil oko in noga hromcu.

Oče sem bil potrebnim in pravdo tistega,

ki ga nisem poznal, sem preiskoval.

Na ulicah ni bilo treba prenočevati tujcu,

svoje duri sem odprl popotniku.

Mene so poslušali in čakali

in molče na uho vlekli moj svet. .

Nasmehljaval sem se jim, kadar so obupavali,

in svetlobe mojega obličja niso mogli omračiti.

Rad sem krenil na pot k njim in sedel kot glava,

in stoloval sem pri njih kakor kralj med vojsko,

kot tisti, ki *tolaži žalujoče*.«

(Job 29,4-16; 31,32;
29,21-25)

»Gospodov blagoslov bogati, trud pa ničesar ne pridene.« (Prg 10,22)

Modrost pravi: »Pri meni so bogastvo in čast, trajno imetje in pravičnost.« (Prg 8,18 ssp)

Sveto pismo odkriva tudi posledice odstopanja od pravičnih načel v našem odnosu do Boga in drug do drugega. Tistim, ki jim je zaupal svoje darove, vendar se ne menijo za njegove zahteve, Bog pravi:

»Pazite na svoja pota. Veliko ste sejali, a malo ste spravili pod streho; jeste, pa se ne nasitite, pijete, pa se ne napijete; oblačite se, a nihče se ne ogreje; in kdor prisluži plačilo, ga vrže v raztrgano mošnjo. ... Po velikem ste gledali, in glej, malo je postalo; in če ste kaj prinesli domov, sem to razpihnil. Ko je kdo prišel h kopi žita za dvajset mer, jih je bilo le deset; ko je prišel v tlačilnico, da zajame

[126] petdeset veder, in jih je bilo le dvajset. Zakaj to? govori Gospod nad vojskami. Zavoljo moje hiše, ker je pusta. Ali sme človek ukanjati Boga, da me ukanjate? Pa pravite: V čem smo te ukanili? V desetinah in povzdigovalnih darilih. Zato je nebo zadržalo roso nad vami in zemlja je zadržala svoj sad.« (Hag 1,5-8; 2,16; 1,9; Mal 3,8; Hag 1,10)

»Zatorej, ker teptate ubožca, . sezidali ste hiše iz obdelanih kamnov, a ne boste prebivali v njih, zasadili ste krasne vinograde, a ne boste pili vina z njih. Gospod pošlje nadte prekletstvo, zmešnjavo in grožnjo v vsem, česar se lotiš z roko. Tvoji sinovi in hčere bodo izročeni drugemu narodu, da tvoje oči vidijo in ginejo od koprnjenja po njih vse dni; a moči ne bo v tvojih rokah.« (Am 5,11; 5 Mz 28,20.32)

»Kdor pridobiva bogastvo, pa po krivici, . sredi svojih dni ga mora zapustiti in ob svojem koncu je neumen.« (Jer 17,11)

Poročila o vsakem poslu, podrobnosti vsake kupčije, natančno pregledujejo nevidni revizorji, zastopniki njega, ki nikoli ne sklepa kompromisov s krivičnostjo, nikoli ne spregleda greha in nikoli ne prikriva krivice.

»Kadar vidiš, da stiskajo uboge ter da siloma dero sodbo in pravičnost v deželi, ne čudi se tej reči; kajti visok čuva nad visokim, a nad njima je še višji. Ni teme, ni smrtne sence, da bi se v njej skrili, ki delajo krivico.« (Prd 5,7; Job 34,22) »Proti nebu dvigajo usta in . govore: Kako naj Bog ve? Ali je pač kaj znanja pri Najvišjem? To si delal, in ker sem molčal, si menil, da sem prav tebi enak? A karal te bom in vse ti postavil pred oči.« (Ps 73,9-11; 50,21)

»Zopet povzdignem oči in vidim, glej, zvit list leti. In mi reče: Kaj vidiš? Rečem: Vidim zvit list, da leti; dvajset komolcev je dolg in deset komolcev širok. In mi reče: To je prekletstvo, ki izhaja nad vso deželo; kdor koli namreč krade, bo iztrebljen po tem, kar je na tej strani lista pisano; in kdor koli prisega krivo, bo iztrebljen po tem, kar je pisano na oni strani. Po mojem povelju je izšlo, govori Gospod nad vojskami, in pride v tatovo hišo in v hišo njega, ki lažnivo prisega v mojem imenu, in se nastani v njegovi hiši ter jo pokonča z njenim lesovjem in kamenjem vred.« (Zah 5,1-4)

[127] Božji zakon izreka obsodbo nad vsakim hudodelcem. Lahko ta glas omalovažuje, lahko poskuša zadušiti njegov opomin, toda zaman. On ga zasleduje in se mu o glaša. Ne da mu miru. Če ga ne

poslušša, ga zasleduje do groba. Pri sodbi bo pričal zoper njega. Bo neugasljivi ogenj, ki bo na koncu požrl njegovo dušo in telo.

»Kaj namreč pomaga človeku, če ves svet pridobi, svoji duši pa škoduje? Kajti kaj more dati človek v zameno za svojo dušo?« (Mr 8,36.37)

O tem bi moral razmišljati vsak starš, vsak učitelj, vsak učenec - vsak človek, mlad ali star. Noben poslovni ali življenjski načrt ne more biti zanesljiv ali popoln, če zajema samo kratka leta sedanjega življenja, ne pripravlja pa za neskončno prihodnost. Poučujte mlade, naj v načrte vključijo večnost. Poučujte jih, naj si izberejo načela in iščejo premoženje, ki je trajno - da si nabirajo »zaklad v nebesih, kjer se tat ne približuje in tudi molj ne razjeda«; naj si pridobijo »prijatelje s krivičnim mamonom«, da jih »sprejmejo v večna stanovanja«. (Lk 12,33; 16,9)

Kdor tako dela, se na najboljši možni način pripravlja za življenje na tem svetu. Človek si ne more nabirati zakladov na nebu, ne da bi ugotovil, da je s tem njegovo življenje na zemlji obogateno in oplemeniteno.

»Pobožnost pa je za vse koristna, ker ima obljubo sedanjega in prihodnjega življenja.« (1 Tim 4,8)

[128]

16— Svetopisemski življenjepisi

*»Po veri so premagovali kraljestva, izvrševali pravičnost, dobivali obljube. ... V slabosti prejemali moč.«
(Heb 11,33.34)*

Noben del Svetega pisma nima večje vzgojne vrednosti kakor življenjepisi. Od vseh drugih življenjepisov se razlikujejo po tem, da so popolnoma verodostojni. Noben omejen um ne more popolnoma po pravici razložiti dejanja koga drugega. Samo On, ki bere srce in vidi skrivne vire spodbud in dejanj, lahko popolnoma pravilno opiše značaj oziroma poda zvesto sliko človekovega življenja. Takšen opis najdemo samo v Božji besedi.

Sveto pismo ne uči nobene resnice tako jasno kakor to, da naša dela izhajajo iz tega, kar smo. Življenjske izkušnje so v veliki meri sad naših misli in dejanj.

»Neutemeljena kletev ne zadene.« (Prg 26,2 EKV)

»Recite o pravičnem, da mu bo dobro. ... Gorje krivičnemu! hudo mu bo, ker se mu povrne, kar so zaslužile njegove roke.« (Iz 3,10.11)

»Poslušaj, o zemlja! Glej, jaz pripeljem nesrečo nad to ljud-stvo, sad njih misli.« (Jer 6,19)

Ta resnica je strašna in morala bi narediti globok vtis. Vsa-ko dejanje vpliva na storilca. Lahko da se človek nikoli ne zave, da so hude stvari v življenju sad tega, kar je sam sejal. Vendar celo takrat za nas obstaja upanje.

[129]

Da bi si Jakob pridobil pravico prvorojenstva, ki je bila po Božji obljubi že njegova, se je zatekel h goljufiji in požel žetev bratovega sovraštva. V dvajsetih letih izgnanstva je bil sam oškodovan in prevaran, na koncu pa prisiljen najti varnost v begu. Požel pa je še drugo žetev, ko je videl, da se zla njegovega značaja kažejo v otrocih - vse to natančno kaže povračilo v človekovem življenju.

Toda Bog pravi: »Kajti ne pravdam se na veke in ne srdim se za vselej, sicer bi opešal duh pred mano in duše, ki sem jih naredil.

Zaradi njegovega pohlepa po dobičku sem se jezil, ga udarjal, se skrival in se jezil, on pa je hodil uporno po poti svojega srca. Videl sem njegove poti, pa ga bom ozdravil in vodil, pomiril in potolažil bom njega in njegove žalujoče. ... Mir, mir daljnemu in bližnjemu, govori Gospod, ozdravil ga bom.« (Iz 57,16-19 ssp)

Jakob v nadlogi ni bil premagan. Spokoril se je in si prizadeval odkupiti se za zlo, ki ga je storil bratu. Ko mu je Ezav v jezi grozil s smrtjo, je iskal pomoč od Boga. »Boril se je z angelom in premagal. Jokal je in ga milo prosil. Tam ga je blagoslovil.« (Oz 12,5; 1 Mz 32,30) Po Božji moči je ta, ki je dobil odpuščanje, vstal, ne več kot goljuf, marveč kot Božji knez. Bil je rešen ne le užaljenega brata, marveč tudi samega sebe. Moč greha v njegovi naravi je bila zlomljena; njegov značaj je bil spremenjen.

Po noči je zasijala luč. Ko se je ozrl na življenje, je spoznal, da ga je podpirala Božja moč »Bog . mi je bil pastir, odkar živim do tega dne; angel . me je rešil vsakega zla.« (1 Mz 48,15.16)

Enaka izkušnja se je ponovila v življenju Jakobovih sinov - greh je prinesel povračilo, spokorjenje pa je obrodilo sad pravičnosti za življenje.

Bog svojih zakonov ne razveljavlja, niti ne dela v nasprotju z njimi. Ne odstrani posledic greha, temveč preobraža in po milosti prekletstvo izpelje v blagoslov.

Levi je bil eden izmed najbolj krutih in maščevalnih Jakobovih sinov, eden od dveh najbolj krivih za verolomen pokol Sihemljanov. Njegove lastnosti, ki so se prenesle na potomce, so mu nakopale Božjo obsodbo: »Razdelim ju v Jakobu in ju razkropim v Izraelu.« (1 Mz 49,7) Toda spokorjenje je obrodilo spreobrnitev; zaradi zvestobe Bogu med odpadom drugih rodov je bilo prekletstvo spremenjeno v znamenje največje časti.

»Gospod je odločil Levijev rod, naj nosi skrinjo Gospodove zaveze, naj stoji pred Gospodom, mu služi in v njegovem imenu blagoslavlja. Moja zaveza je bila z njim v življenje in mir, in dal sem mu jo za strah, in bal se je mene. ... V miru in poštenosti je hodil z menoj in mnoge je preobrnil od krivičnosti.« (5 Mz 10,8 EKV; Mal 2,5.6)

Leviti, ki so bili določeni za službo v svetišču, niso dobili v dediščino zemlje; prebivali so skupaj v mestih, ki so jim bila določena, in živeli od desetih in darov, posvečenih za Božjo službo.

[130]

Bili so učitelji naroda, gostje na vseh njihovih praznikih in povsod spoštovani kot Božji služabniki in pred-stavniki. Vsemu narodu je bila dana zapoved: »Varuj se, da ne zapustiš levita vse dni, dokler živiš na svoji zemlji.

Zato nima Levi deleža, dediščine s svojimi brati: Gospod je njegova dediščina.« (5 Mz 12,19; 10,9)

Z Vero Do Zmage

Resnica, da je človek to, kar misli v svojem srcu, je potrjena tudi v dogodku v izraelski izkušnji. Ogledniki so po vrnitvi iz Kanaana ob meji podali poročilo. Iz strahu pred težavami, ki so stale na poti do zasedbe dežele, so izgubili iz vida njeno lepoto in rodovitnost. Mestna obzidja, ki so se dvigala v nebo, velikanski bojevniki, železni bojni vozovi so omajali njihovo vero. Množica, ki ni računala na Boga, je ponavljala sklep malovernih oglednikov: »Nikakor ne moremo iti gor proti tistemu ljudstvu, kajti močnejši so od nas.« (4 Mz 13,31) Njihove besede so se izkazale za resnične. Niso bili zmožni iti naprej, zato so življenje zapravili v puščavi.

[131] Dva od dvanajstih, ki sta si ogledala deželo, sta vendarle razmišljala drugače. »Dajte, da gremo gor in jo posedemo, zakaj prav lahko jo obvladamo,« (4 Mz 13,30) ker sta imela Božjo obljubo za pomembnejšo od velikanov, obzidanih mest in železnih bojnih voz. Njune besede so se uresničile v njunem življenju. Čeprav sta Kaleb in Jozue skupaj z brati štirideset let potovala po puščavi, sta vendarle stopila v Obljubljeno deželo. Kaleb je tako pogumen kakor takrat, ko se je z Gospodovo vojsko odpravil iz Egipta, prosil in dobil v delež oporišče velikanov. Z Božjo močjo je pregnal Kanaance. Vinogradi in nasadi oljk, po katerih je stopala njegova noga, so postali njegova last. Čeprav so strahopetni in uporni pomrli v puščavi, sta moža vere jedla eskolsko grozdje.

Sveto pismo ne razglša nobene resnice jasneje kakor tiste o nevarnosti enega samega odstopanja od tega, kar je prav - o nevarnosti za prestopnika in zanje, ki so izpostavljeni njegovemu vplivu. Zgled ima osupljivo moč; kadar naleti na področje, kjer je naša narava nagnjena k slabemu, postane nepremagljiv.

Najmočnejša opora greha na našem svetu ni sprijeno življenje pokvarjenega grešnika ali bednega izobčenca, marveč življenje, ki

je sicer videti krepostno, častno in plemenito, vendar goji en greh, popušča eni razvadi. Zanj, ki se na skrivnem bojuje s kakšno hudo skušnjavo in trepeta na samem robu propada, pomeni takšen zgled eno najmočnejših zapeljevanj v greh. Kdor kljub tej visoki predstavi o življenju, resnici in časti namerno krši en sam predpis Božjega svetega zakona, je svoje plemenite darove popačil, da so postali vaba za greh. Nadarjenost, sposobnost, sočutje, celo velikodušna in ljubezniva dejanja lahko tako postanejo Satanova vaba, da zvabi ljudi čez rob prepada.

Zato je Bog dal toliko primerov, ki kažejo posledice enega samega napačnega dejanja. Od žalostne zgodbe enega samega greha, ki je na svet pripeljal smrt in vse naše gorje ter povzročil izgubo raja, do poročila o njem, ki je za trideset srebrnikov prodal Gospoda slave, so svetopisemski življenjepisi polni takšnih primerov, ki so postavljeni kot opozorilno znamenje na poteh, ki vodijo stran od življenja. [132]

Zapisani so nam tudi opomini o posledicah enega samega popuščanja slabosti ali napaki, o sadovih odstopanja od vere.

Elija je zaradi enega samega padca vere nenadoma prekinil življenjsko delo. Nosil je težko odgovornost za Izraelce; zvesto je opozarjal ljudstvo na malikovalstvo; globoko zaskrbljen je med trinpolletno lakoto opazoval in čakal kakšno znamenje spokorjenja. Na gori Karmel je sam stal za Boga. Z močjo vere je bilo malikovalstvo poraženo, blagoslovljeni dež pa je pričal za nalive blagoslova, ki so čakali, da bodo izliti na Izraela. Nato je utrujen in slaboten zbežal pred Jezabelinimi grožnjami in osamljen v puščavi molil, da bi umrl. Njegova vera je doživela polom. Dela, ki ga je začel, ne bo dokončal. Bog ga je poslal pomazilit nekoga drugega za preroka namesto njega.

Toda Bog je opazil iskreno služabnikovo službo. Eliju ni bilo treba v obupu in samoti umreti v puščavi. Ni mu bilo namenjeno oditi v grob, temveč da se z Božjimi angeli dvigne v navzočnost Božje slave.

Ta življenjska poročila kažejo to, kar bo nekega dne vsakdo razumel - da greh lahko prinese samo sramoto in izgubo; da nevera pomeni polomijo; toda Božja milost seže do največjih globin; vera dviga spokorjenega, da je posvojen med Božje otroke.

Šola Bridkosti

Kdor koli na tem svetu resnično služi Bogu ali bližnjim, bo deležen pripravljalnega urjenja v šoli bridkosti. Kolikor večja je odgovornost in pomembnejša služba, toliko težji je izpit in ostrejša disciplina.

Oglejmo si življenje Jožefa, Mojzesa, Daniela in Davida. Primerjajmo Davidovo in Salomonovo življenje v mladosti in razmislimo o posledicah.

[133] David je bil v mladosti tesno povezan s Savlom. Njegovo bivanje na dvoru in sorodstvo s kraljevskim domom mu je dalo vpogled v skrbi, žalosti in težave, ki jih prikriva kraljevski blišč in sijaj. Videl je, da človeška slava ne more zagotoviti miru duši, zato se je z občutkom olajšanja in veselja vračal s kraljevskega dvora k ogradam za ovce in čredam.

David je bil zaradi Savlovega ljubosumja prisiljen zbežati v puščavo, zato je ostal brez človeške podpore ter se še trdneje oprl na Boga. Negotovo in neugodno življenje v divjini, stalne nevarnosti, nujnost pogostega bežanja, značaj ljudi, ki so se zbrali pri njem - »vseh vrst stiskani, zadolženi in nezadovoljni ljudje« (1 Sam 22,2 ssp) - vse to je prispevalo k še večji pomembnosti stroge discipline. Te izkušnje so v njem spodbudile in razvile sposobnost ravnanja z ljudmi, sočutje do zatiranih in sovraštvo do krivice. V letih pričakovanja in nevarnosti se je David naučil pri Bogu najti tolažbo, podporo, življenje. Naučil se je, da na prestol lahko pride samo po Božji moči, da lahko modro vlada samo po njegovi modrosti. Ker se je David usposabljal v šoli težav in trpljenja, je lahko za njim ostalo poročilo o kralju, ki je izvrševal sodbo in pravičnost vsemu ljudstvu, (2 Sam 8,15) čeprav je bilo pozneje omadeževano zaradi njegovega velikega greha.

V Salomonovem življenju je manjkalo discipline iz Davidove mladosti. Kazalo je, da zaradi okoliščin, značaja in življenja uživa prednosti pred vsemi drugimi.

Salomon je, plemenit v mladosti, plemenit v zrelih letih, Božji ljubljenelec, nastopil vladavino, ki je obetala blaginjo in čast. Narodi so se čudili znanju in rabsodnosti moža, ki mu je Bog dal modrost. Toda ponos zaradi bogastva ga je ločil od Boga. Salomon se je od

radostnega občestva z Bogom obrnil k iskanju zadovoljstva v čutnih užitkih. O tej izkušnji pravi:

»Lotil sem se velikih del: zidal sem si hiše, zasajal si vinograde, napravljaj sem si vrte in nasade. . Kupil sem si hlapcev in dekel. ... Nakopičil sem si tudi srebra in zlata in dragotin, lastnim kraljem in deželam; oskrbel sem si pevcev in pevk in kar je človeškim sinovom v veselje: ženo in žene. Tako sem postal velik in se prekosil vse, ki so bili pred menoj v Jeruzalemu. ... Kar koli so želele moje oči, nisem jim odrekel; svojemu srcu nisem zabranil nobenega veselja, kajti moje srce se je veselilo ob vsem mojem trudu, in to je bil moj delež od vsega mojega truda. Potem sem se ozrl po vseh svojih delih, ki so jih storile moje roke, in po trudu, ki sem si ga prizadel, da bi bil vse dovršil; in glej, vse je bilo nečimrnost in lovljenje vetra, in dobička ni pod soncem nobenega. In obrnil sem se, da bi gledal modrost in nespamet in budalost. Ker kaj more delati človek, ki pride za kraljem? To, kar so oddavnaj delali. Tedaj sem sovražil življenje, ker mi ni ugajalo dejanje, ki se godi pod soncem; kajti vse je nečimrnost in lovljenje vetra. In zasovražil sem ves svoj trud, s katerim sem se trudil pod soncem.« (Prd 2,4-12.17.18)

[134]

Salomon se je iz grenke izkušnje naučil, kako prazno je življenje, ki išče največje zadovoljstvo v posvetnih rečeh. Postavljal je oltarje poganskim bogovom, vendar je spoznal le to, kako ničeve so njihove obljube o duševnem miru.

V poznejših letih se je utrujen in žejen od zajemanja iz posvetnih počenih vodnjakov vrnil, da bi pil iz studenca življenja. Po Duhu navdihnjenja je zapisal poročilo o zapravljenih letih kot nauk in svarilo za prihodnje rodove. Čeprav je Salomonovo ljudstvo moralo požeti žetev zla, njegovo življenjsko delo ni bilo popolnoma izgubljeno. Končno je tudi pri njem disciplina bridkosti opravila svoje delo.

Toda kako slaven bi lahko bil dan po takšni zori, če bi se Salomon v mladosti učil nauka, ki ga je trpljenje učilo v življenju drugih.

Jobova Preizkušnja

Tem, ki ljubijo Boga in so »poklicani po njegovem sklepu«, (Rim 8,28 EKV) svetopisemski življenjepisi ponujajo še bolj vzvišen nauk o vlogi trpljenja. »Vi ste moje priče, govori Gospod, in jaz sem Bog«

[135]

(Iz 43,12) - priče, da je dober in da je njegova dobrota nad vsem. »Smo postali gledališče svetu, angelom in ljudem.« (1 Kor 4,9)

Nesebičnost, načelo Božjega kraljestva, je načelo, ki ga Satan sovraži; zanika sam njegov obstoj. V začetku velikega boja se je trudil dokazati, da so načela Božjega delovanja sebična, in enako trdi za vse, ki služijo Bogu. Naloga Kristusa in vseh, ki nosijo njegovo ime, je spodbiti Satanove trditve.

Jezus je prišel v podobi človeka, da bi z življenjem ponazoril nesebičnost. Vsi, ki sprejmejo to načelo, morajo biti njegovi sodelavci v razodevanju nesebičnosti v praktičnem življenju. Izbrati tisto, kar je prav, zato ker je prav; postaviti se za resnico tudi za ceno trpljenja in žrtve - »to je dediščina Gospodovih hlapcev in njihova pravičnost, ki prihaja od mene, govori Gospod.« (Iz 54,17)

Že zelo zgodaj v zgodovini sveta je zapisano poročilo o življenju človeka, glede katerega se je Satan spustil v spor.

Ta, ki preiskuje srce, takole priča o Jobu, očaku iz Uza: »Njemu ni na zemlji enakega, mož je popoln in pošten, ki se boji Boga in varuje hudega.« (Job 1,8)

Satan je proti temu možu podal zaničljivo obtožbo: »Mar je brez plačila, da se Job boji Boga? Ali nisi kroginkorg varno ogradil njega in njegove hiše in kar koli ima? . Pa le iztegni svojo roko in se dotakni vsega, kar ima, gotovo se ti v obraz tebe odreče! In Gospod veli Satanu: Glej, vse, kar ima, je v tvoji roki, samo nanj ne sezi s svojo roko!« (Job 1,9-12)

Satan je s tem dovoljenjem odšel in izbrisal z obličja zemlje vse, kar je Job imel - črede ovac in govedi, služabnike in služabnice, sinove in hčere ter »udaril . Joba s hudimi tvori od stopal do temena«. (Job 2,7)

V njegovo čašo je bila prilita še ena prvina grenkobe. Njegovi prijatelji, ki so menili, da je njegova nesreča samo kazen za greh, so njegovo ranjeno in obremenjeno dušo tlačili z obtožbami o hudodelstvu.

[136] Na videz brez vsake podpore nebes in zemlje, vendar trdno držeč se vere v Boga in zavesti o svoji poštenosti, je v tesnobi in zmeden vzkliknil:

»Moji duši se gnusi življenje.
O da bi me shranil v šeuolu,

da bi me skril, dokler ne mine tvoja jeza,
mi določil rok, in potem se me spomnil!«

(Job 10,1; 14,13)

»Glej, vpijem: Sila se mi godi, a me ne sliši,
kličem za pomoč, pa ni sodbe zame. ...
Slekel me je moje slave in venec mi snel z glave. ...
Moje brate je oddaljil od mene,
in moji znanci so me pozabili. ...
Katere sem ljubil, so se obrnili zoper mene. ...
Usmilite se me, usmilite se me, moji prijatelji,
kajti Božja roka me je zadela!
O da bi vedel, kje ga morem najti,
da bi prišel prav do njegovega stola! ...
Če grem proti vzhodu, tam ga ni,
in proti zahodu, ga ne zasledim;
če proti severu, ko vrši delo, ga ne zagledam,
zavije se proti jugu, in ga ne vidim.
Kajti On pozna pot, katere se držim;
ko bi me preizkušal, bi se izkazal kakor zlato!
Glej, čeprav me usmrti, Ga bom čakal.
A jaz vem, da živi moj Odrešenik,
in On, ki je poslednji, se postavi nad prahom;
in ko bo za mojo kožo to telo strto,
vendar bom gledal iz svojega mesa Boga,
ki ga jaz sam bom gledal sebi v dobro,
in ga bodo videle moje oči, in ne bom mu tujec.
Moje obisti koprne v meni.«

(Job 19,7-21; 23,3-10;
13,15; 19,25-27)

Jobu se je zgodilo po njegovi veri. Dejal je: »Ko bi me [137]
preizkušal, bi se izkazal kakor zlato.« (Job 23,10) Tako se je tudi
zgodilo. Z vztrajno potrpežljivostjo je ubranil čast svojega značaja in
s tem čast njega, čigar predstavnik je bil. »Gospod je obrnil Jobovo
ujetništvo . in . dvojno pomnožil vse, kar je prej imel. . Gospod
je blagoslovil poslednje Jobovo življenje bolj kakor prejšnje.« (Job
42,10-12)

V poročilih o teh, ki so se s samoodpovedjo udeležili Kristusovega trpljenja, najdemo tudi dve imeni, eno iz Stare in eno iz Nove zaveze: ime Jonatana in Janeza Krstnika.

Jonatan, po rojstvu prestolonaslednik, se je vendar bil pripravljen umakniti, ko je spoznal, da je tako določil Bog; bil je najskrbnejši in najzvestejši prijatelj tekmecu Davidu, za katerega je v nevarnost spravil tudi svoje življenje; neomajno je stal ob strani očetu, ko so nastopili temni dnevi upadanja moči njegovega kraljestva in tudi na koncu, ko se mu je pridružil v smrti - Jonatanovo ime je cenjeno v nebesih, na zemlji pa stoji kot priča o moči nesebične ljubezni.

Janez Krstnik je, ko se je pojavil kot Mesijev glasnik, razvnel narod. Iz kraja v kraj so za njim hodile velike množice ljudi vseh slojev in položajev. Toda ko je prišel On, o katerem je pričal, se je vse spremenilo. Množice so hodile za Jezusom in zdelo se je, da se Janezovo delo bliža koncu. Toda v njegovi veri ni bilo omahovanja. Dejal je: »On mora rasti, jaz pa se manjšati.« (Jn 3,30)

Čas je mineval in kraljestvo, ki ga je Janez na tihem pričakoval, ni bilo ustanovljeno. V Herodovi ječi, daleč od svežega zraka in puščavske svobode, je čakal in opazoval.

Ni bilo nobenega rožljanja z orožjem, ne odpiranja vrat ječe, toda ozdravljenje bolnih, oznanjevanje evangelija in moralni dvig ljudi so pričali o Kristusovem poslanstvu.

Janez je sam v ječi spoznal, da mora iti po isti poti, po kateri bo šel Učitelj, in sprejel to, kar mu je bilo zaupano - sodelstvo s Kristusom v daritvi. Do groba so ga pospremili nebeški poslanci. [138] Bitja v vsem veselju, padla in tista, ki so ostala zvesta Bogu, so bili priče njegovega zagovora nesebične službe.

Odtlej pa so v vseh rodovih trpeče duše našle oporo v pričevanju Janezovega življenja. V stoletjih teme so možje in žene v ječi, na morišču in v plamenih dobili nove moči ob spominu nanj, za katerega je Kristus rekel: »Ni vstal izmed tistih, ki so rojeni od žen, večji od Janeza Krstnika.« (Mt 11,11)

»Kaj bi še govoril? Časa namreč mi bo primanjlo, ko bi pripovedoval o Gideonu, Baraku in Samsonu in Jefteju in Davidu in Samuelu in prerokih, ki so po veri premagovali kraljestva, izvrševali pravičnost, dobivali obljube, mašili levom žrela, gasili moč ognja, ubežavali osti meča, v slabosti prejemale moč, junaki postajali v vojski, odbijali napade tujcev; žene so dobivale svoje od mrtvih

obujene, drugi pa so bili mučeni in niso marali oproščenja, da zadobe boljše vstajenje; drugi pa so trpeli zasramovanje in bičanje, vrhutega pa spone in ječe; bili so kamnani, izkušani, razrezani, umrli so smrti z mečem; hodili so v ovčjih in kozjih kožah, v potrebi, v stiskah in težavah (njih ni bil svet vreden), po puščavah tavajoč in po gorah in brlogih in podzemeljskih jamah. Vsi ti, dobivši pričanje po veri, niso prejeli izpolnitve obljube, ker je bil Bog nekaj boljšega določil za nas, da oni ne bi dosegli popolnosti brez nas.« (Heb 11,32-40)

17—Poezija in pesem

*»Sladki spevi so mi tvoje postave v hiši mojega tujčevanja.«
(Ps 119,54)*

Najzgodnejše in najbolj vzvišene pesnitve, kar jih človek pozna, lahko najdemo v Svetem pismu. Preden je prvi pesnik na svetu začel pesniti, je pastir v Madianu zapisal besede, ki jih je Bog govoril Jobu - besede, s katerimi se po veličastnosti ne morejo primerjati ali kosati celo najbolj vzvišena dela človekove nadarjenosti:

»Kje si bil, ko sem postavljaj temelje zemlji? ...
 Kdo je zaprl morje z zatvornicami,
 ko je ven pridrlo kakor iz materinega telesa,
 ko sem mu naredil oblake za oblačilo
 in megleno tmino za plenice,
 in sem mu določil stalno mejo
 in postavil zapahe in vrata
 in velel: Do tod pojdeš in nikar naprej,
 in tu bodi mejnik tvojim kljubovalnim valovom!
 Ali si kdaj, odkar živiš, ukazal jutru se svitati,
 ali si odkazal jutranji zarji njeno mesto? ...
 Ali si stopil v studence morja,
 ali se prehodil dno globočine?
 Ali so se ti odprla vrata smrti,
 in si videl vrata smrtne sence?
 Ali si pregledal širjavo zemlje?
 Povej, če vse to veš!
 Katera je pot do bivališča luči
 in kje je teme rodni kraj? ...
 Ali si dospel do skladišč snega
 in videl zaloge toče? ...
 Kateri je pot, ki se na njem svetloba deli,
 vzhodni veter se razširja nad zemljo?

Kdo je razklal v oblakih lijaku tok
in odpira pot blisku in grmenju,
da bi deževalo na zemljo brez ljudi,
na puščavo, kjer ni človeka,
da se nasiti pušča in puščava
in poganja zelena trava?

Ali moreš zvezati zveze gostosevcev
ali razdreti spojine rimščic?

Ali storiš, da se prikažejo znamenja zverokroga o svojem
času,
ali moreš voditi medveda z njegovimi mladiči?«

(Job 38,4-27.31.32)

Kot primer lepote pesniškega izraza preberimo še opis pomladi
iz Visoke pesmi:

»Zakaj, glej, zima je minila,
deževje je prešlo, konec mu je.
Cvetje se prikazuje po zemlji,
čas petja je prišel
in glas grlice se sliši
v naši deželi;
smokovec rumeni zarodke svojih smokey,
in vinske trte poganjajo očesca
in vonjajo svoj duh.
Vstani, moja prijateljica, moja lepa,
in odpravi se!«

(Vp 2,11-13)

Po lepoti ne zaostaja niti prerokovanje, ki ga je proti svoji volji [141]
izrekel Balaam v blagoslov nad Izraelom:

»Iz Arama me je pripeljal Balak,
moabski kralj z vzhodnih gora:
Pojdi, prekolni mi Jakoba,
pojdi, zaroti mi Izraela!
A kako naj prekolnem, kogar Bog ne prekolne,
kako naj zarotim, kogar Gospod ne zaroti?

Zakaj gledam ga z vrha skalovja,
 opazujem ga z višin, glej, ljudstvo,
 ki biva posebej, se ne prišteva med narode. ...

Glej, prevzel sem blagoslov;
 blagoslovil je in ne morem preklicati.

Ni uzreti hudega v Jakobu, ni videti nesreče v Izraelu;
 Gospod, njegov Bog, je z njim, v njem je vzklíkanje kralju. ...

Kajti ni vraževanja zoper Jakoba,
 ne vedeževanja zoper Izraela;

ob svojem času se bo povedalo o Jakobu in Izraelu,
 kaj je storil Bog mogočni. .

Izrek človeka, ki sliši Božje besede,
 ki vidi prikazen Vsemogočnega. .

Kako lepi so tvoji šotori, Jakob,
 tvoja prebivališča, o Izrael!

Kakor doline se razprostirajo,
 kakor vrtovi ob reki,

kakor hrasti, zasajeni od Gospoda,
 kakor cedre ob vodah.

Tako pravi, ki sliši besede silnega Boga
 ki ima spoznanje Najvišjega,

ki vidi prikazen Vsemogočnega .

Vidim jo, toda ne sedaj,

[142] gledam jo, a ne od blizu:

zvezda vzhaja iz Jakoba

in žezlo se vzdiguje iz Izraela. ...

Iz Jakoba bo Eden vladal.«

(4 Mz 23,7-22; 23,23; 24,4-6
 EKU; 24,16-19)

Melodija hvale je nebeško ozračje; ko pa nebesa pridejo v stik z
 zemljo, se zasliši glasba in pesem - »hvalnica in glas petja.« (Iz 51,3
 EKU)

Nad novo ustvarjeno zemljo, ko je počivala prekrasna in neo-
 madeževana, ozarjena z Božjo naklonjenostjo, »so se hkrati radovale
 jutranje zvezde in vzklíkali vsi Božji sinovi«. (Job 38,7 EKU) Tako
 se je človekovo srce, zedinjeno z nebesi, na Božjo dobroto odzivalo

z melodijo hvale. Mnogo dogodkov človeške zgodovine je bilo povezanih s pesmijo.

Najstarejša pesem iz človeških ust, zapisana v Svetem pismu, je bil tisti slavni izbruh hvaležnosti Izraelovih množic ob Rdečem morju:

»Pel bom Gospodu, ker se je slavno poveličal:
 njegovega konja in jezdeca je pahnil v morje.
 Moja moč in moja pesem je Gospod,
 On mi je postal rešitev.
 To je moj mogočni Bog, slavil ga bom,
 Bog mojega očeta, poveličeval ga bom.
 Tvoja desnica, Gospod, se je poveličala v moči,
 tvoja desnica, Gospod, je strla sovražnika. ...
 Kdo je enak tebi med bogovi, Gospod?
 Kdo je kakor ti, poveličan v svetosti,
 poln vzvišene slave, čudeže delajoč?
 Gospod bo kraljeval vselej in vekomaj. ...
 Pojte Gospodu, ker se je slavno poveličal.«

(2 Mz 15,1.2.6-11.18-21)

Ljudje so kot odgovor na pesem hvale prejeli velike blagoslove. [143]
 V nekaj besedah, ki opisujejo izkušnjo s potovanja Izraelcev po puščavi, najdemo nauk, o katerem je vredno razmisliti:

»Od tod so šli v Ber. To je studenec, o katerem je Gospod rekel Mojzesu: Zberi ljudstvo, da jim dam vode! Takrat je Izrael pel tole pesem:

Privri, o studenec, prepevajte mu!
 Studenec, ki so ga izkopali knezi,
 odkrili . prvaki ljudstva
 z žezlom, s svojimi palicami.«

(4 Mz 21,16-18 EKU)

Kako pogosto se je ta zgodovina ponovila v duhovni izkušnji!
 Kako pogosto besede svete pesmi v duši odpečatijo izvire spokorjenja in vere, upanja, ljubezni in radosti!

Izraelske vojske so šle pod vodstvom Josafata naproti veliki rešitvi s hvalnicami. Josafat je dobil sporočilo, da mu grozi vojna. Glasilo se je: »Prihaja velika množica zoper tebe z one strani morja, od Sirije. In zgodi se potem, da pridejo Moabovi sinovi in Amonovi sinovi in z njimi nekateri Meunimov bojevat se zoper Josafata. In Josafat se zboji in obrne obraz, da bi iskal Gospoda, in razglasi post po vsem Judovem. In Juda se zbere, da išče pomoči od Gospoda; prav iz vseh Judovih mest so prišli iskat Gospoda.« (2 Krn 20,2.1.3.4) Josafat je stal pred ljudstvom v tempeljskem preddverju, izlil svojo dušo v molitvi, se skliceval na Božjo obljubo in priznal nemoč Izraela: »V nas ni moči proti temu velikemu krdelu, ki gre semkaj zoper nas; mi ne vemo, kaj storiti, temveč naše oči gledajo po tebi.« (2 Krn 20,12)

Potem je na Jahaziela, levita »prišel Gospodov duh, in reče: Poslušajte mene, ves Juda in prebivalci v Jeruzalemu in ti kralj Josafat! Tako vam pravi Gospod: Ne bojte se, ne plašite se spričo te velike množice, zakaj boj ni vaš, ampak Božji. ... Vam se ni treba [144] bojevati v tej bitki: razpostavite se in tiho stojte ter glejte Gospodovo rešenje pri sebi, Juda in Jeruzalem! Ne bojte se, ne plašite se; jutri pojdite ven proti njim, Gospod je z vami!« (2 Krn 20,14-17)

»Zjutraj zgodaj vstanejo in gredo ven proti tekojski puščavi.« (2 Krn 20,20) Pred četo vojakov so šli pevci in dvigali glasove s hvalnicami Bogu - slavili so ga za obljubljeni zmago.

Četrty dan za tem se je vojska vrnila v Jeruzalem, natovorjena s plenom, pridobljenim od sovražnikov, in prepevala pesmi zahvale za doseženo zmago.

S pesmijo je David v burnem življenju, polnim sprememb, vzdrževal zvezo z nebesi. Kako miloglasno so opisane njegove mladostne pastirske izkušnje:

»Gospod je moj pastir,
 slabo se mi ne more goditi.
 Na zelenih pašnikih me pase,
 k tihim vodam me vodi. ...
 Tudi ko bi hodil po dolini smrtne sence,
 se ne bojim zlega, ker ti si z menoj,
 tvoja šiba in tvoja palica me tolažita.«

(Ps 23,1-4)

Ko je kot preganjani ubežnik našel zavetje v skalah in vo-tlinah divjine, je zapisal:

»O Bog, moj Bog si, v skrbeh te iščem,
po tebi žeja moja dušo,
po tebi koprne moje telo
kakor suha in žejna dežela brez vode. .
zakaj moj pomočnik si postal,
radujem se v senci tvojih peruti.«

(Ps 63,1-8 EKU)

»Zakaj si potrta, moja duša,
zakaj hrumiš v meni?
Zaupaj v Boga, zakaj še ga bom hvalil,
svojega rešitelja in svojega Boga.«

[145]

(Ps 42,12 EKU)

»Gospod je moja luč in moja rešitev,
koga bi se bal?
Gospod je obrana mojega življenja,
Koga bi se plašil?«

(Ps 27,1)

Isto zaupanje veje iz besed, ki so bile napisane med Absalomovim uporom, ko je David kot kralj, pahnjen s prestola, brez krone bežal iz Jeruzalema. Izčrpan od žalosti in naporenega bežanja se je s spremljevalci ustavil pri Jordanu, da se za kratek čas odpočijejo. Prebudili so ga klici, da je treba nemudoma bežati. V temi mora globoko in hitro reko prečkati vsa množica, možje, žene in otroci; kajti tik za njimi je vojska njegovega izdajalskega sina. V tej uri najtemačnejše preizkušnje je David pel:

»S svojim glasom vpijem h Gospodu,
in mi odgovarja z gore svoje svetosti.
Ne bom se bal miriad ljudstva,
ki so se okrog razpostavile proti meni.«

(Ps 3,5-7)

Tudi po velikem grehu, ko ga je pekla vest in je preziral samega sebe, se je obrnil k Bogu kot najboljšemu prijatelju:

[146] »Milosten mi bodi, o Bog, po svoji dobroti,
 po obilosti svojega usmiljenja izbriši moje pregrehe!
 Čisto me operi moje krivice
 in mojega greha me očisti!
 Očisti me z izopom, da bom čist,
 operi me, da bom bel bolj kakor sneg.«

(Ps 51,3.4.9)

David v dolgem življenju ni našel na zemlji mesta pravega počitka. Rekel je: »Mi smo tujci in priseljenci pred teboj, kakor so bili naši očetje; kakor senca so naši dnevi na zemlji in ni upanja, da tu ostanemo.« (1 Krn 29,15)

»Bog nam je pribežališče in moč,
 v stiskah najhitrejša pomoč.
 Zato se . ne bojimo, čeprav se premakne zemlja
 če se gore pogreznejo v globino morja.«

(Ps 46,1.2)

»Reka s potoki razveseljuje Božje mesto,
 ki je presveti šotor Najvišjega.
 Bog je v njegovi sredi, ne bo se majalo,
 Bog mu pomore ob prvem svitu.
 Gospod nad vojskami je z nami,
 Naše zavetje je Jakobov Bog.«

(Ps 46,5.6.8 EKU)

»Zakaj ta Bog je naš Bog vselej in vekomaj.
 Ta nas bo vodil preko smrti.«

(Ps 48,15)

Jezus je v življenju na zemlji proti skušnjavi nastopil s pesmijo. Pogosto, ko so bile izrečene ostre, žaljive besede in je bilo ozračje

okoli njega nabito z žalostjo in nezadovoljstvom, nezaupanjem ali mučnim strahom, se je slišala njegova pesem vere in svete radosti.

Zadnji žalostni večer pri pashalni večerji, ko je šel izdajstvu in smrti naproti, je povzdignil glas v psalmu:

»Slavljeno bodi Gospodovo ime
odslej in na vekomaj!

Od sončnega vzhoda do zahoda
naj se hvali Gospodovo ime.«

(Ps 113,2.3)

[147]

»Ljubim Gospoda,
ker sliši moj glas, moje molitve.
Ker je svoje uho nagnil k meni,
zatorej ga bom klical vse svoje dni.

Obdale so me smrtne vezi
in me zadele peklenške stiske,
prišel sem v nadlogo in žalost.

Tedaj sem klical Gospodovo ime:
Prosim, Gospod, reši mojo dušo!

Milosten je Gospod in pravičen,
in naš Bog je usmiljen.

Preproste hrani Gospod;
bil sem ponižan, in me je rešil.

Povrni se k svojemu počitku, moja duša,
ker Gospod je dobro storil tebi.

Zakaj ti si otel mojo dušo smrti,
moje oči solz, moje noge padca.«

(Ps 116,1-8)

Sredi vse temnejše sence poslednje velike zemeljske krize bo Božja luč svetila najmočneje, zvoki pesmi upanja pa bodo odzvanjali z najjasnejšimi in najbolj vzvišenimi toni.

»Tisti dan bodo peli tole pesem v Judovi deželi:

Trdno mesto imamo;
zveličanje nam Bog postavlja

[148]

za obzidje in nasip.
 Odprite vrata,
 da vnide pravični narod,
 ki hrani zvestobo.
 Njemu, ki je stanoviten v misli,
 hraniš večni mir,
 ker upa vate.
 Upajte v Gospoda vekomaj,
 kajti v Gospodu Jehovi
 je skala vekov.«

(Iz 26,1-4)

»Gospodovi odrešenci se povrnejo ter pridejo na Sion s petjem, in večno veselje bo nad njihovo glavo; veselje in radost jih objameta, a žalovanje in zdihovanje pobegneta.« (Iz 35,10)

»Prišli bodo in veselo peli na Sionski višavi, in vreli bodo vkup k Gospodovim dobrotam. ... Njihova duša bo podobna namočenemu vrtu, in stradali ne bodo nikdar več.« (Jer 31,12)

Moč Pesmi

Zgodovina pesmi v Svetem pismu je polna namigov glede uporabe in prednosti glasbe in petja. Glasba je pogosto zlorabljena, da služi slabim namenom, kot taka pa postane eno najbolj zapeljivih sredstev skušanja. Toda pravilno uporabljena pomeni dragoceni Božji dar, namenjen dviganju misli k vzvišenim in veličastnim temam, navdihnjenju in plemenitenju človeka.

Kakor so se Izraelci na popotovanju skozi puščavo raz-veseljevali z melodijami svetih pesmi, tako je Bog svojim otrokom danes naročil, da si razvedrijo romarsko življenje. Eden najboljših načinov, da si zapomnimo Božjo besedo, je ponavljati jo v pesmi. Takšna pesem pa ima čudovito moč. Ima moč, da podredi grobo in surovo naravo; ima moč, da navdihne misli in prebudi sočutje, spodbudi k skladnemu delovanju in prežene žalost in zle slutnje, ki jemljejo pogum in slabijo moč.

[149]

Pesem je eno najbolj učinkovitih sredstev, da se duhovna resnica vtisne v srce. Kolikokrat se človek, ki se znajde v stiski in se skoraj vda obupu, spomni nekaterih Božjih besed - dolgo pozabljenega

pripeva pesmi iz otroštva - in skušnjave izgubijo moč, življenje dobi nov pomen in nov smisel, pogum in radost pa se preneseta še na druge!

Vrednosti pesmi kot vzgojnega sredstva ne bi nikoli smeli izgubiti iz vida. Naj se v domu sliši petje miloglasnih in nedolžnih pesmi, in bo manj grajanja ter več vedrine, upanja in radosti. Naj se sliši petje v šoli, in učenci bodo pritegnjeni k Bogu, k učiteljem in drug k drugemu.

Pesem je kot del bogoslužja dejanje češčenja enako kakor molitev. Mnoge pesmi so pravzaprav molitve. Če otroka naučimo, da se tega zaveda, bo bolj razmišljal o pomenu besed, ki jih poje, in bo dovtetnejši za njihov vpliv.

Medtem ko nas naš Odrešenik vodi proti pragu večnosti, objanem z Božjo slavo, lahko ujamemo besede hvale in zahvaljevanja nebeškega zbora okoli prestola; ko pa se bo odmev angelske pesmi slišal v naših zemeljskih domovih, bo srce pritegnjeno k nebeškim pevcem. Občestvo z nebese se začne na zemlji. Tukaj se učimo vodilne misli nebeškega poveljevanja.

18—Skrivnosti Svetega pisma

»Ali moreš Božjo globokost doseči z umom?«
(Job 11,7)

Noben omejen um ne more popolnoma doumeti značaja ali del Neskončnega. Boga ne moremo spoznati z raziskovanjem. Sveto Bitje mora ostati odeto v skrivnost kakor za najmočnejši in najbolj izobraženi um tako tudi za najšibkejšega in najbolj nevednega. Čeprav ga obdajata »oblak in tema«, sta »pravičnost in pravica ... temelj njegovega prestola«. (Ps 97,2 EKU) Njegovo ravnanje z nami lahko razumemo toliko, da prepoznamo njegovo neskončno milost združeno z neskončno močjo. Njegove namene lahko dojamemo toliko, kolikor smo zmožni razumeti; preko tega lahko samo zaupamo roki, ki je vsemogočna, in srcu, ki je polno ljubezni.

Božja beseda in značaj njenega Avtorja sta polna skrivnosti, ki jih omejena bitja nikoli ne bodo mogla v popolnosti dojeti. Toda Bog je v Svetem pismu dal dovolj dokazov o svoji božanski veljavi. Obstoj Boga, njegov značaj in resničnost njegove Besede potrjujejo pričevanja, ki nagovarjajo naš razum; teh pričevanj pa je obilo. Res je, da ni odstranil možnosti za dvom; vera se mora opirati na dokaz, ne pa na to, kar se vidi. Kdor želi dvomiti, ima za to priložnosti; kdor pa želi spoznati resnico, najde dovolj vzrokov za vero.

[151] Nimamo razloga dvomiti o Božji besedi zato, ker ne moremo razumeti skrivnosti njegove previdnosti. V svetu narave nas stalno obdajajo čudesa, ki jih ne moremo razumeti. Ali naj bomo potem presenečeni, da tudi v duhovnem svetu najdemo skrivnosti, ki jih ne moremo dognati? Težava leži edino v slabosti in omejenosti človekovega uma.

Skrivnosti Svetega pisma sploh niso dokaz proti, marveč so eno najmogočnejših dokazov za njegovo božansko navdihnjenje. Če bi o Bogu poročalo le to, kar lahko razumemo; če bi njegovo veličino in dostojanstvenost lahko dojel omejen um, potem Sveto pismo ne bi - kakor zdaj - dajalo nezmotljivega dokaza o svojem božanskem

izvoru. Pomembnost njegovih tem bi nas morala navdihniti z vero, da gre za Božjo Besedo.

Sveto pismo razodeva resnico tako preprosto in tako prilagojeno potrebam in hrepenenju človekovega srca, da osupne in očara celo najbolj izobražene, medtem ko skromnim in neizobraženim prav tako jasno kaže pot življenja. »Kdor hodi po tej poti, tudi nespametni, ne more zaiti.« (Iz 35,8) Nobenemu otroku ni treba zgrešiti poti. Nobenemu trepetajočemu iskalcu ni treba doživeti neuspeha med hojo v čisti in sveti luči. Tudi najpreprosteje izražene resnice se nanašajo na vzvišene in daljnosežne teme, ki neskončno presegajo človekovo dojetanje - na skrivnosti, ki zakrivajo njegovo slavo, skrivnosti, ki jih um v raziskovanju ne more doseči - medtem ko iskrenega iskalca resnice navdajo s strahospoštovanjem in vero. Kolikor bolj preiskujemo Sveto pismo, toliko bolj smo prepričani, da je beseda živega Boga, človeški um pa se prikloni pred veličastnostjo božanskega razodetja.

Božji namen je, da se iskrenemu iskalcu stalno odkrivajo resnice njegove Besede. »Skrivne reči so Gospoda, našega Boga, a kar je razodetega, naše je in naših otrok vekomaj.« (5 Mz 29,28) Zaradi mnenja, da nekaterih delov Svetega pisma ni mogoče razumeti, so zanemarjene nekatere njegove najpomembnejše resnice. Vedno je treba poudarjati in ponavljati dejstvo, da skrivnosti Svetega pisma niso skrivnosti zato, ker bi Bog hotel prikriti resnico, temveč zato, ker je v svoji slabosti in nevednosti nismo zmožni razumeti ali sprejeti. Omejitev ne izhaja iz njegovega namena, temveč iz naše [152] zmožnosti. Bog želi, da bi prav te dele Pisma, ki jih imajo ljudje za nerazumljive, razumeli toliko, kolikor jih je naš um zmožen sprejeti. »Vsako Pismo je od Boga navdihnjeno, ... da bo Božji človek popoln, docela pripraven za vsako dobro delo.« (2 Tim 3,16.17)

Noben človeški um ne zmore izčrpati ene same sveto-pisemske resnice ali obljuje. Nekdo zajame slavo z enega zornega kota, drug z drugega; vsak pa lahko vidi le utrinke. Popolnega sijaja naše oko ne vidi.

Med premišljevanjem o velikih stvareh Božje besede gledamo v vodnjak, ki se pod našim pogledom razširja in poglablja. Njegova širina in globina presegata naše znanje. Ko gledamo, se pogled širi; pred nami se razteza brezmejno morje brez obale.

Takšno proučevanje ima poživljajočo moč. Um in srce pridobivata novo moč, novo življenje.

Ta izkušnja je največji dokaz božanskega izvora Svetega pisma. Božjo besedo sprejemamo kot hrano za dušo na enak način, kakor sprejemamo kruh kot hrano za telo. Kruh zadosti potrebam naše narave; iz izkušnje vemo, da iz njega nastajajo kri in kosti in možgani. Uporabimo enako merilo za Sveto pismo; kateri sadovi se pokažejo, ko njegova načela dejansko postanejo del značaja? Katere spremembe se zgodijo v življenju? »Staro je prešlo, glej, postalo je novo vse.« (2 Kor 5,17) Z njegovo močjo so ljudje pretrgali verige grešnih navad. Odrekli so se sebičnosti. Posvetni so postali spoštljivi, pijanci trezni, razuzdani neoporečni. Ljudje, ki so bili podobni Satanu, so se spremenili v Božjo podobo. Ta sprememba je čudež vseh čudežev. Sprememba, ki se zgodi po Besedi, je ena njenih najglobljih skrivnosti. Ne moremo je razumeti; lahko le verujemo, kot pravi Sveto pismo, da je ta skrivnost »Kristus v vas, upanje slave« (Kol 1,27)

Poznavanje te skrivnosti je ključ za vse druge. Odpira zaklade veselja, možnosti neskončnega razvoja.

[153] Ta pa se doseže samo, ko se nam stalno razkriva Božji značaj - slava in skrivnost pisane Besede. Če bi lahko dosegli popolno spoznanje o Bogu in njegovi Besedi, tedaj ne bi mogli več odkrivati novih resnic, širiti znanja, niti se naprej razvijati. Bog ne bi bil več Najvišji, človek pa bi prenehal napredovati. Hvala Bogu, da ni tako. Ker je Bog neskončen in so v njem vsi zakladi modrosti, bomo lahko vso večnost pre-iskovali, se vedno učili, nikoli pa izčrpali bogastva njegove modrosti, dobrote ali moči.

19—zgodovina in preroštvo

[154]

*»Kdo je oznanjal to od prvih dni? ... Zakaj jaz sem mogočni Bog in drug nobeden.«
(Iz 45,21.22)*

Sveto pismo je najstarejša in najobsežnejša zgodovina, kar jo imajo ljudje. Prihaja sveža iz izvira večne resnice, skozi veke pa je božanska roka varovala njeno čistost. Osvetljuje daljno preteklost, v katero si človeška raziskovanja zaman prizadevajo prodreti. Samo v Božji besedi zagledamo moč, ki je položila temelje zemlji in razpela nebesa. Samo tukaj najdemo pristno poročilo o izvoru narodov. Samo tukaj je podana zgodovina našega rodu neomadeževana s človeškim ponosom ali predsodki.

V letopisih človeške zgodovine se zdijo blaginja narodov, vzpon in padec cesarstev odvisni od človeške volje in junaštva. Dogodki se zdijo predvsem odvisni od njegove moči, častihlepnosti ali muhavosti. Ko pa se v Božji besedi odgrne zavesa, nad igrami in protiigrami človeških teženj, vplivov in nagnjenj, za njimi in po njih zagledamo služabnike Boga, polnega usmiljenja, ki tiho in potrpežljivo uresničujejo njegove namene.

Sveto pismo razodeva pravo filozofijo zgodovine. S temi besedami neprimerljive lepote in prisrčnosti, ki jih je apostol Pavel izgovoril modrecem v Atenah, je izražen Božji namen pri stvarjenju in razdelitvi ras in narodov: »In je naredil, da iz ene krvi ves človeški rod prebiva po vsem licu zemlje, določivši odmenjene čase in meje njihovemu prebivanju: da bi iskali Boga, ali ga ne bi kako otipali in našli, ko vendar ni daleč nobenemu od nas.« (Apd 17,26.27)

[155]

Bog je oznanil, da kdor koli želi, lahko sklene »vezi zaveze.« (Ezk 20,37) Namen ustvarjanja zemlje je bil, da bi jo naselil z bitji, katerih življenje bi bilo v blagoslov njim samim in drug drugemu ter v čast Stvarniku. Vsi, ki to želijo, lahko sodelujejo pri uresničevanju načrta. O njih je povedano: »Ljudstvo, ki sem si ga izobrazil, bo pripovedovalo mojo hvalo.« (Iz 43,21)

Bog je v svojem zakonu razodel načela, ki so temelj vse prave blaginje narodov in posameznikov. Mojzes je povedal Izraelcem glede Božjega zakona: »To bo vaša modrost in razumnost vpricho ljudstev. Zakaj to ni prazna beseda za vas, marveč to je vaše življenje.« (5 Mz 4,6; 32,47) Blagoslovi, ki so bili tako zagotovljeni Izraelcem, so pod istimi pogoji in v enaki meri zagotovljeni vsakemu narodu in vsakemu posamezniku pod širnim nebom.

Vsakemu vladarju na zemlji so oblast podarila Nebesa; njegov uspeh je odvisen od uporabe oblasti, ki jo je tako dobil. Za vsakogar veljajo besede božanskega Varuha: »Opašem te, dasi me ne poznaš.« (Iz 45,5) Besede, namenjene Nebukadnezarju v davnem času, pomenijo življenjski nauk za vsakogar: »Pretrgaj svoje grehe s pravičnostjo in svoje krivice z usmiljenostjo do ubogih, da se podaljša tvoja blaginja.« (Dan 4,27)

Razumeti, da »pravičnost povišuje narod« in da se z njo »utrjuje prestol« ter se »z dobrotljivostjo podpira«; (Prg 14,34; 16,12; 20,28 EKV) prepoznati uporabo teh načel v delovanju njega, ki »spreminja čase in ure, On odstavlja kralje in postavlja kralje« (Dan 2,21) - pomeni razumeti filozofijo zgodovine.

[156] To je jasno razloženo samo v Božji besedi. Tu je pokazano, da moč narodov in posameznikov ne izhaja iz priložnosti ali spretnosti, zaradi katerih se zdi, da jih delajo nepremagljive, ne izhaja iz njihove bahave veličine. Meri se po tem, kako zvesto izpolnjujejo Božji namen.

Ponazoritev te resnice najdemo v zgodovini starodavnega Babilona. Kralju Nebukadnezarju je bil pravi cilj državne uprave prikazan v podobi velikega drevesa, katerega višina »je segala do neba, in bilo ga je videti do konca vse zemlje. Njegovo listje je bilo lepo in njegov sad obilen in živeža je bilo na njem dosti za vse; poljske zveri so imele senco pod njim in nebeške ptice so gnezdile na njegovih vejah.« (Dan 4,8.9) Opis kaže značaj oblasti, ki izpolnjuje Božji namen - oblast, ki narod ščiti in skrbi za njegov napredek.

Bog je povišal Babilon, da bi služil temu namenu. Blaginja je spremljala narod, dokler niso dosegli vrhunca bogastva in moči, ki mu nikoli ni bilo enakega - primerno prikazano v Svetem pismu z navdihnjenim simbolom »zlate glave«. (Dan 2,38)

Toda kralj ni priznal moči, ki ga je povišala. Nebukadnezar je s ponosom v srcu dejal: »Ali ni to veliki Babilon, ki sem ga zgradil

za kraljevsko prebivališče z močjo svoje mogočnosti in v čast svoje slave?« (Dan 4,30)

Namesto da bi Babilon ljudi ščitil, je postal ošaben in krut zati-ralec. Z opisom krutosti in pohlepa vladarjev v Izraelu navdihnjena Beseda razodeva skrivnost padca Babilona in še mnogih drugih kraljestev od začetka sveta: »Vi pa jeste tolstino ter se oblačite z volno, pitance živali koljete, črede pa ne pasete. Slabotnih niste krepčali, bolnih niste zdravili, ranjenih niste obvezovali; njih, ki so zašle, niste nazaj pripeljavali; kar je bilo izgubljenega, niste iskali, temveč trdo in nemilo ste jim gospodovali.« (Ezk 34,3.4)

Vladarju Babilona je nebeški Varuh izrekel obsodbo: »Tebi, o kralj Nebukadnezar, se pravi: Kraljestvo ti je odvzeto.« (Dan 4,28)

»Stopi dol in sedi v prah,
o devica, babilonska hči!
Sedi na tla, brez prestola. ...
Sedi molče in pojdi v temo,
hči Kaldejcev!
Zakaj ne boš se več imenovala
Gospa kraljestev.«

[157]

(Iz 47,1-5)

»O ti, ki prebivaš poleg mnogih voda,
bogata zakladov:
prišel je tvoj konec,
po meri tvoje dobičkaželjnosti.«

(Jer 51,13)

»Babilon, dika kraljestev,
s katero so se ponašali prevzetni Kaldejci,
bo podoben Sodomi in Gomori,
ki ju je Bog razdejal.«

(Iz 13,19)

»Naredim, da bo Babilon posest ježu in močvirje, in pometem ga z metlo pokončanja, govori Gospod nad vojskami.« (Iz 14,23)

Vsakemu narodu, ki se je pojavil na prizorišču dogajanja, je bilo dovoljeno zasesti svoje mesto na zemlji, da se pokaže, ali bo izpolnil namen »Varuha in Svetnika«. (Dan 4,10) V prerokovanjih je bil napovedan vzpon in padec velikih svetovnih kraljestev - Babilona, Medo-Perzije, Grčije in Rima. Pri vseh izmed teh, kakor tudi pri manj mogočnih narodih, se je zgodovina ponovila. Vsako je imelo svoje obdobje preizkušnje, vsako se je izneverilo, njegova slava je zbledela, moč je izginila, na njegovo mesto pa je stopilo naslednje.

[158] Čeprav so narodi zavrnilo Božja načela in s tem povzročili svoj propad, se je vedno jasno pokazalo, da se je božanski vrhovni namen izpolnjeval v vseh njihovih ukrepih.

Ta nauk je podan v čudovitem simboličnem prikazu, ki je bil dan preroku Ezekielu med izgnanstvom v kaldejski deželi. Videnje je prejel v trenutku, ko so ga mučili žalostni spomini in zle slutnje. Dežela njegovih očetov je bila opustošena. Jeruzalem je ostal brez prebivalcev. Sam prerok je bil tujec v deželi, kjer sta vladala pohlep in krutost. Povsod okoli sebe je videl zatiranje in krivico, zato ga je zajel obup in je žaloval noč in dan. Toda v predstavljenih simbolih mu je bila razodeta sila, ki presega moči zemeljskih vladarjev.

Na obrežju reke Kebar je Ezekiel zagledal vihar, za katerega je bilo videti, da prihaja s severa, »velik oblak in med njim ogenj, neprestano švigajoč, in svetloba okoli njega; in izsredi njega se je svetilo kakor lice kovine«. (Ezk 1,4) Štiri bitja so premikala kolesa, ki so se medsebojno križala. Visoko nad tem, na nečem, kar je bilo »videti kakor kamen safir; in na podobi prestola je bila podoba kakor človekova, zgoraj na njem. In prikazala se je na kerubimih podoba človeške roke, pod njihovimi perutnicami.« (Ezk 1,26; 10,8) Kolesje je bilo tako zapleteno urejeno, da se je na prvi pogled zdelo, da med njim vlada zmešnjava; toda kolesa so se premikala v popolni skladnosti. Nebeška bitja, ki jih je vzdrževala in vodila roka pod perutmi kerubov, so poganjala to kolesje; nad tem, na prestolu iz safirja, je sedel Večni; okoli prestola pa je bila mavrica, znamenje Božje milosti.

Kakor je zapleteno kolesje vodila roka pod perutmi kerubov, tako so zapletene igre dogodkov v človeški zgodovini pod Božjim nadzorom. On, ki sedi nad kerubi, sredi bojev in hrušča narodov še vedno vodi zemeljske dogodke.

Zgodovina narodov, ki so kot nezavedne priče resnice, katere niso mogli razumeti, drug za drugim zasedli odmerjen čas in prostor, govori tudi nam. Vsakemu današnjemu narodu in vsakemu posamezniku je Bog določil mesto v velikem načrtu. On, ki se ne moti, tudi danes tehta ljudi in narode. Vsak si sam izbere usodo, toda nad vsemi vlada Bog, da izpolni svoje namene. [159]

Zgodovina, ki jo je veliki JAZ SEM označil v svoji Besedi, ko je vsak njen člen povezal v preroško verigo vse od večnosti v preteklosti do večnosti v prihodnosti, nam pove, kje smo danes v sprevedu obdobij in kaj lahko pričakujemo v prihodnosti. Kar koli je bilo v preroštvu napovedano, da se bo zgodilo, je zapisano na straneh zgodovine, zato smo lahko prepričani, da se bo vse, kar še ima priti, tudi zgodilo po svojem redu.

Končno uničenje vseh zemeljskih oblasti je jasno napovedano v Besedi resnice. V prerokovanju, ki razglaša Božjo obsodbo, izrečeno nad zadnjim izraelskim kraljem, najdemo sporočilo: »Tako pravi Gospod Jehova: Snemite mu pokrivalo z glave, vzemite mu krono! ... Nizko bodi povišano in visoko ponižano! Uničim, uničim, uničim jo; tudi ta ne bo več - dokler ne pride, kateri ima pravico do nje: njemu jo dam.« (Ezk 21,31.32)

Krona, ki je bila odvzeta Izraelu, je zapovrstjo pripadla babilonskemu, medoperzijskemu, grškemu in rimskemu kraljestvu. Bog pravi: »Ne bo je več, dokler ne pride tisti, ki ima pravico do nje.« (Ezk 21,32 EKV)

Ta čas je blizu. Danes znamenja časov kažejo, da stojimo na pragu velikih in slovesnih dogodkov. Vse na tem svetu je razburjeno. Pred našimi očmi se izpolnjuje Zveličarjeva prerokba o dogodkih pred njegovim prihodom: »Slišali pa boste o bojih in govorice o bojih. ... Vstane namreč narod proti narodu in kraljestvo zoper kraljestvo, in bodo lakote in potresi po raznih krajih.« (Mt 24,6.7)

Sedanji čas izziva ogromno zanimanje vseh ljudi. Pozornost vladarjev in državnikov, ljudi, ki zasedajo visoke in odgovorne položaje, in mislecev vseh družbenih slojev je usmerjena na razvoj dogodkov. Opazujejo napete vznemirjajoče mednarodne odnose. Vidijo napetost, ki je zajela vse zemeljske prvine in se zavedajo, da se pripravlja nekaj velikega in odločilnega - da je svet na robu velikanske krize. [160]

Angeli sedaj zadržujejo vetrove opustošenja, da ne bi zapihali, preden bo svet posvarjen pred prihajajočo sodbo; toda nevihtni oblaki se zbirajo, da izbruhnejo nad zemljo; ko bo Bog angelom ukazal, naj vetrove izpustijo, bodo nastali takšni prizori opustošenja, kakršnih ne more opisati nobeno pero.

Sveto pismo in samo Sveto pismo podaja pravilni pregled teh dogodkov. V njem so razodeti veliki sklepni prizori zgodovine sveta, dogodki, katerih sence nas že pokrivajo; od zvoka njihovega prihoda se trese zemlja, srce ljudi pa peša od strahu.

»Glej, Gospod izprazni deželo in jo pokonča; in preobrnivši ji lice, razkropi njene prebivalce, ... ker so prestopali zakone, preobračali postavne naredbe, prelomili večno zavezo. Zato je prekletstvo požrlo zemljo, in pokoriti se morajo, ki prebivajo na njej; ... Konec je veselju bobnov, minil je radujočih se šum, konec je radosti strun.« (Iz 24,1.5.6.8)

»Gorje tega dneva, zakaj Gospodov dan je blizu in pride kakor razdejanje od Mogočnega. ... Zrnje je zgnilo pod svojimi grudami; založnice so opustošene, skednji razdrti, kajti žito se je posušilo. Kako ječi živina, goveje črede tavajo klavrno, ker nimajo paše; tudi črede drobnice trpe pokoro. Usahnila je vinska trta, opešala smokev; margarana, tudi palma in jablan in vse drevje na polju je suho, in minilo je veselje človeške otroke.« (Jl 1,15-18.12)

»Moje osrčje, moje osrčje! Zvijam se v bolečini! Moje srce je razburjeno, moja notranjost buči! Ne morem molčati: Zakaj slišim glas trombe, bojni hrup. Razdejanje za razdejanjem se oznanja, opustošena je vsa dežela!« (Jer 4,19.20 EKU)

»Gledam zemljo, in glej, pusta je in prazna, in na nebo, a ni luči na njem. Gledam gore, in glej, tresejo se in vsi hribi se gibljejo. Gledam, in glej, ni človeka, tudi vse nebeške ptice so odletele. Gledam, in glej, rodovitna zemlja je puščava in vsa mesta na njej so razdejana pred Gospodom, pred njegovo žarečo jezo.« (Jer 4,23-26)

[161] »Gorje! ker velik je ta dan, da mu ni enakega: to je čas stiske Jakobove; vendar bo rešen iz nje.« (Jer 30,7)

»Pojdi, moje ljudstvo, stopi v svoje hrame in zapri si duri za seboj: skrij se za malo časa, dokler ne preide jeza.« (Iz 26,20)

»Tvoje pribežališče je Gospod,
Najvišjega si izbral za svojo obrambo.

Zlo te ne zadene,
 nadloga se ne približa tvojemu šotoru.«
 (Ps 91,9.10 EKU)

»Mogočni Bog, Bog, Gospod je govoril
 in poklical zemljo
 od sončnega vzhoda do zahoda.
 S Siona, najvišje lepote, se je zasvetil Bog.
 Pride naš Bog in nikar ne bo molčal;
 požirajoč ogenj gre pred njim
 in okrog njega silen vihar.
 Nebesom kliče odzgoraj in zemlji, da sodi svoje ljudstvo:
 Zberite mi moje svete,
 ki so storili zavezo z menoj pri daritvi.
 In nebesa oznanjajo njegovo pravičnost,
 kajti Bog je sodnik.«

(Ps 50,1-6)

»Sionska hči, ... Gospod te odkupi iz pesti tvojih sovražilcev.
 In sedaj so se zbrali zoper tebe mnogi narodi, ki pravijo: Bodi
 oskrunjena in naše oko naj gleda svoje veselje na Sionu! Toda oni
 ne poznajo Gospodovih misli in ne umejo njegovega sklepa.«
 (Mih 4,10-12)

»Kajti povrnem ti zdravje in tvoje rane zacelim, govori Gospod,
 ker so te »pregnanko« imenovali, rekoč: Ta je Sion, po kateri nihče [162]
 ne vprašuje. Tako pravi Gospod: Glej, jaz pri-peljem nazaj ujet-
 nike Jakobovih šotorov in se usmilim njegovih prebivališč.« (Jer
 30,17.18)

»Tisti dan poreko: Glejte, to je naš Bog! Čakali smo ga, da nas
 reši. To je Gospod, ki smo vanj upali! Radujmo in veselimo se, da
 nas je rešil.« (Iz 25,9 EKU)

»Smrt bo požrta za vekomaj. . Sramoto svojega ljudstva odpravi
 z vse zemlje. Kajti govoril je Gospod.« (Iz 25,8)

»Poglej Sion, mesto naših slavnostnih zborov! Tvoje oči bodo
 videle Jeruzalem, mirno prebivališče, šotor, ki se ne bo prenašal več.
 . Zakaj Gospod je naš sodnik, Gospod naš postavodajec, Gospod
 naš kralj, On nas bo rešil.« (Iz 33,20-22)

»V pravičnosti bo sodil siromake in nepristransko bo odločeval pravdo krotkim na zemlji.« (Iz 11,4)

Tedaj bo uresničen Božji namen; načela njegovega kraljestva bodo spoštovali vsi, ki živijo pod soncem.

»Več ne bo slišati o silovitosti v tvoji deželi, o pustošenju in podiranju po твоjih pokrajinah; temveč imenovala boš svoje obzidje Zveličanje in svoja vrata Hvalo. Po pravičnosti boš utrjena. Daleč se umakni bridkosti, ker se ti ni ničesar bati, in strahu, ker se ti ne bo bližal.« (Iz 60,18; 54,14)

Preroki, katerim so bili ti veličastni prizori razodeti, so si želeli razumeti njihov pomen. »O katerem zveličanju so preiskovali in ga izsledovali preroki, ki so prerokovali o vam namenjeni milosti, preiskujoč, za kateri in za kakšen čas je oznanjal Kristusov Duh, ki je bil v njih. ... Njim se je razodelo, da tistega niso podajali sebi, ampak vam, kar se vam je sedaj oznanilo po njih, ki so vam propovedovali evangelij v Svetem Duhu, poslanem iz nebes; v kar angeli žele gledati.« (1 Pt 1,10-12)

Kako globok pomen imajo in kako življenjsko važni so ti opisani prihajajoči dogodki za nas, ki stojimo na samem pragu njihove uresničitve - dogodki, ki jih Božji otroci pričakujejo, že odkar so bili naši prastarši izgnani iz raja, nanje čakajo, po njih hrepenijo in zanje molijo.

[163] Ljudje se v tem času pred poslednjo veliko krizo enako kakor pred prvim uničenjem sveta vdajajo zadovoljstvom in se ravnaajo po svojih željah. Zasedeni s tem, kar je vidno in minljivo, so izgubili iz vida to, kar je nevidno in večno. Za tisto, kar z rabo propada, žrtvujejo neminljiva bogastva. Njihov um mora biti povzdignjen, njihov življenjski nazor razširjen. Treba jih je prebuditi iz otrplosti posvetnih sanj.

Iz vzpona in padca narodov, kakor je razloženo na straneh svetih spisov, bi se morali naučiti, kako ničvredna je zgolj posvetna slava. Babilon z vso močjo in veličastjem, kakršnih svet od takrat nikoli ni videl - z močjo in veličastjem, ki sta se ljudem tistega časa zdela tako trdna in trajna - kako je izginil za vselej! Propadel je kakor »cvetlica na polju«. (Iz 40,6-8) Tako propada vse, kar ni utemeljeno na Bogu. Neminljivo je samo to, kar je v skladnosti z njegovimi nameni in izraža njegov značaj. Njegova načela so edino, kar je na našem svetu trdno.

Teh velikih resnic se morajo naučiti mladi in stari. Morali bi proučevati uresničitev Božjega namena v zgodovini narodov in v razodetju prihodnjih dogodkov, da bi lahko ocenjevali vidne in nevidne stvari po njihovi pravi vrednosti; da bi spoznali, kaj je pravi cilj življenja; da bi na minljive stvari gledali v luči večnosti in jih uporabili najbolj uravnovešeno in najbolj plemenito. Ko se tako tukaj učimo načel Božjega kraljestva, postajamo njegovi podaniki in državljani, pripravljani ob njegovem prihodu stopiti z njim v svojo dediščino.

Ta dan je blizu. Le malo časa nam je ostalo za nauke, ki se jih moramo naučiti, za delo, ki ga moramo opraviti, za spremembe v značaju, ki jih moramo še doseči.

»Glej, Izraelova hiša govori: Prikazen, ki jo ta vidi, velja za mnogo dni, in prerokuje za čase, ki so še daleč. Zatorej jim reci: Tako pravi Gospod Jehova: Nobena mojih besed se ne bo zavlačevala več, temveč beseda, ki jo izgovorim, se mora zgoditi, govori Gospod Jehova.« (Ezk 12,27.28)

20—Poučevanje in preiskovanje Svetega pisma

*»Nagni svoje uho k modrosti, išči jo kakor skrite zaklade.«
(Prg 2,2.4 prirejeno po CHR)*

Jezus je preiskoval Pisma v otroštvu, v mladosti in v zreli dobi. Kot otrok se je v materinem naročju vsak dan učil iz preroških spisov. V mladosti je zgodaj zjutraj in v večernem somraku na pobočju gore ali med drevesi v gozdu pogosto sam preživiljal tihe trenutke v molitvi ali v proučevanju Božje besede. Med javno službo je njegovo globoko poznavanje Pisem pričalo o marljivosti pri proučevanju. Ker je pridobil znanje na enak način, kakor ga pridobimo mi, njegova sijajna moč, tako umska kot duhovna, priča o vrednosti Svetega pisma kot vzgojnega sredstva.

Ko je nebeški Oče dal svojo Besedo, ni prezrl otrok. Kje v vsem, kar so napisali ljudje, lahko najdemo nekaj, kar tako vpliva na srce in je tako dobro prilagojeno, da vzbudi zanimanje otrok, kot so svetopisemske zgodbe?

S temi preprostimi zgodbami lahko pojasnimo velika načela Božjega zakona. Tako lahko starši in učitelji s ponazoritvami, ki so najbolj prilagojene otroškemu dožemanju, začnejo že zelo zgodaj izpolnjevati Gospodovo naročilo glede njegovih predpisov: »Marljivo jih uči svoje otroke ter govori o njih, sedeč v svojem domu in hodeč po poti, ko ležeš in ko vstaneš!« (5 Mz 6,7)

Nazorni nauki, šolske table, zemljevidi in slike nam bodo pomagali razložiti nauke in si jih bolje vtisniti v spomin.

Starši in učitelji bi si morali stalno prizadevati izboljšati metode. Pri poučevanju Svetega pisma bi morali uporabiti najbolj izvirne misli, najučinkovitejše metode in vložiti najresnejše napore.

Prebujanje in krepčanje ljubezni do proučevanja Svetega pisma je veliko odvisno od domačega bogoslužja. Čas jutranjega in večernega bogoslužja bi morali biti najlepši in najkoristnejši trenutki dneva. Naj bo jasno, da teh trenutkov ne smejo zmotiti mučne ali neprijetne misli; starši in otroci se namreč zberejo, da bi se srečali z Jezusom

in v dom povabili navzočnost svetih angelov. Bogoslužja naj bodo kratka in živahna, prilagojena okoliščinam in raznolika z občasnimi spremembami. Vsi naj sodelujejo pri branju Svetega pisma, se učijo in pogosto ponavljajo Božji zakon. Otroško zanimanje bomo spodbudili, če jim bomo občasno dovolili, da sami izberejo, kaj se bo bralo. Zastavite jim vprašanja o tem in jim dovolite, da tudi sami sprašujejo. Uporabite primere, s katerimi boste ponazorili pomen besedila. Če se bogoslužje s tem ne bi preveč podaljšalo, naj otroci sodelujejo v molitvi, naj tudi pojejo, pa čeprav eno samo kitico.

Da bi bilo bogoslužje takšno, kakršno bi moralo biti, se je treba pripraviti. Starši si morajo vsak dan vzeti čas za proučevanje Svetega pisma z otroki. To bo gotovo zahtevalo napor, načrtovanje in nekaj žrtve, ampak trud bo bogato poplačan.

Da bi se starši pripravili za proučevanje Božjih predpisov, jim On naroča, naj jih hranijo v srcu. »Te besede, ki ti jih danes zapovedujem, naj bodo v tvojem srcu, . marljivo jih uči svoje otroke.« (5 Mz 6,6.7) Da bi pri otrocih vzbudili zanimanje za Sveto pismo, se moramo sami zanimati zanj. Da bi v njih prebudili ljubezen do proučevanja Pisem, jih moramo sami radi proučevati. Naše poučevanje bo imelo nanje samo toliko vpliva, kolikor smo ga podali z zgledom in duhom.

Bog je poklical Abrahama, da bi bil učitelj njegove Besede in ga izbral za očeta velikega naroda, ker je videl, da bo otroke in vso družino poučil o načelih Božjega zakona. Moč Abrahamovemu poučevanju pa je dajal vpliv njegovega osebnega življenja. V njegovem gospodinjstvu je živelo več kakor tisoč ljudi, nekateri med njimi so bili glave družin, mnogi med njimi pa so se pred kratkim spreobrnilo iz poganstva. Vodenje takšnega doma je zahtevalo odločno roko na krmilu. Ne bi zadostovale nikakršne neodločne in omahljive metode. Bog je o Abrahamu rekel: »Spoznal sem ga s tem namenom, da bo zapovedal svojim otrokom in svoji rodbini za seboj.« (1 Mz 18,19) Vendar je veljavo uveljavljal s takšno modrostjo in nežnostjo, da je osvajal srca. Pričevanje nebeškega Varuha se glasi: »Naj se drže Gospodovega pota in strežejo pravičnosti in pravu.« (1 Mz 18,19) Abrahamov vpliv pa se je širil tudi zunaj njegovega doma. Kjer koli je postavil šotor, je ob njem zgradil tudi oltar za žrtvovanje in češčenje Boga. Ko je šotor prestavil, je oltar ostal; mnogi kanaanski nomadi, ki so Boga spoznali po življenju nje-

[166]

govega služabnika Abrahama, pa so se ustavili pri oltarju in darovali Gospodu.

Poučevanje Božje besede ne bo nič manj učinkovito danes, če bo zvesto odsevalo v učiteljevem življenju.

Ni dovolj vedeti, kaj so drugi mislili ali učili o Svetem pismu. Vsak bo pri sodbi moral dati račun zase pred Bogom, zato bi vsak sedaj moral sam zvedeti, kaj je resnica. Ampak da bi bilo proučevanje učinkovito, je v učencu treba vzbuditi zanimanje. Tega se mora posebno zavedati ta, ki se ukvarja z otroki in mladimi, ki se zelo razlikujejo po nagnjenjih, vzgoji in načinu razmišljanja. Kadar otroke učimo o Svetem pismu, lahko mnogo dosežemo, če opazujemo, o čem radi razmišljajo in za kaj se zanimajo, ter nato pritegnemo njihovo pozornost na tisto, kar o tem pravi Sveto pismo. Ta, ki nas je ustvaril z različnimi nagnjenji, je v svoji Besedi dal za vsakogar nekaj. Ko učenci vidijo, da se nauki Svetega pisma nanašajo nanje, jih poučite, da ga imajo za svetovalca.

[167] Pomagajte jim tudi ceniti njegovo prekrasno lepoto. Mnoge knjige brez prave vrednosti, z vznemirljivo in škodljivo vsebino, je priporočeno ali vsaj dovoljeno brati zaradi njihove domnevne literarne vrednosti. Čemu bi usmerili otroke, da pijejo iz teh onesnaženih potokov, ko pa imajo lahko prost dostop do čistega studenca Božje besede? Bogastvo, moč in globina svetopisemskih misli so neizčrpni. Spodbudite otroke in mlade, da v njem iščejo zakladnice misli in izrazja.

Ko bo lepota teh dragocenih resnic pritegnila njihove misli, se bo njihovega srca dotaknila moč, ki mehča in obvladuje. Pritegnil jih bo On, ki se jim je na ta način razodel. Le redki ne bodo želeli izvedeti več o njegovih delih in poteh.

Kdor preiskuje Sveto pismo, se ga mora naučiti odpirati v duhu učenca. Njegove strani moramo raziskovati, da bi spoznali, kaj pravi Bog, ne pa zato, da bi poskušali podpreti svoje mnenje.

Poznanje Svetega pisma je možno dobiti samo s pomočjo tega Duha, po katerem je bila Beseda napisana. Da pa bi to znanje pridobili, moramo po njem živeti. Upoštevati moramo vse, kar Božja beseda zapoveduje. Prosimo lahko za vse, kar obljublja. Življenje, ki ga zapoveduje, je življenje, ki ga moramo živeti z njegovo močjo. Samo na takšen način lahko Sveto pismo proučujemo učinkovito.

Preiskovanje Svetega pisma zahteva najmarljivejše napore in stanovitno razmišljanje. Kakor rudar koplje, da bi v zemlji našel zlati zaklad, tako iskreno in vztrajno moramo mi iskati zaklad Božje besede.

Pri vsakodnevnem proučevanju je pogosto najbolj koristna metoda vrstica za vrstico. Preiskovalec naj si izbere eno vrstico in osredotoči misli na to, da bi odkril, kaj mu v njej govori Bog, nato pa se ukvarja s to mislijo, dokler se z njo ne poistoveti. Takšno proučevanje nekega odlomka, dokler nam njegov pomen ne postane jasen, je koristnejše kakor branje mnogih poglavij, ki nima določenega cilja in ne prinaša ni-kakršnega resničnega pouka.

Eden glavnih vzrokov umske nesposobnosti in moralne šibkosti je pomanjkanje osredotočenosti na koristne cilje. Ponosni smo na veliko izbiro literature; toda množenje knjig, celo teh, ki same po sebi niso škodljive, lahko postane resnično zlo. Ob ogromni poplavi literature, ki stalno teče iz tiskarn, si stari in mladi ustvarijo navado hitrega in površnega branja, um pa izgubi sposobnost povezovalnega in živahnega mišljenja. Poleg tega pa večina revij in knjig, ki preplavljajo deželo kakor žabe v Egiptu, ni samo puhla, plitva in izčrpavajoča, marveč tudi nečedna in ponižujoča. Njihov namen ni samo zastrupiti in uničiti uma, temveč tudi pokvariti in ugonobiti človeka. Um in srce, ki sta brezbrizna in brezciljna, so lahek plen za zlo. Gobe poženejo korenine ravno na okuženem mrtvem organizmu. Ravno nezaposlen um je Satanova delavnica. Um naj bo usmerjen na visoke in svete ideale, življenje naj ima plemenit namen, cilj, ki ga bo popolnoma prevzel, in zlo ne bo našlo oporišča. [168]

Mladi naj se torej naučijo marljivo proučevati Božjo besedo. Ko jo sprejmemo v srce, se bo izkazala za močno oviro pred skušnjava. Psalmist pravi: »V svojem srcu sem shranil tvoj govor, da ne grešim zoper tebe. Po besedi tvojih ustnic sem se čuval potov siloviteža.« (Ps 119,11; 17,4)

Sveto pismo vsebuje razlago zase. Besedilo se mora primerjati z besedilom. Preiskovalec bi se moral naučiti gledati na Besedo kot na celoto in videti medsebojno zvezo njenih delov. Spoznati mora njegovo veliko osrednjo temo, Božji prvotni namen za ta svet, začetek velikega boja in delo odrešenja. Razumeti bi moral naravo dveh načel, ki se borita za prevlado, in se naučiti spremljati njuno delovanje v zgodovinskih in preroških zapisih do velikega konca.

Prepoznati bi moral, kako ta boj zajema vsak del človekove izkušnje; kako tudi sam v vsakem dejanju kaže spodbudo enega ali drugega izmed dveh nasprotujočih si nagibov; in kako se, če to hoče ali ne, prav sedaj odloča, na kateri strani velikega boja se bo znašel.

[169] Vsak del Svetega pisma je nastal po Božjem navdihnje nju in nam je koristen. Stara zaveza ni nič manj vredna naše pozornosti kakor Nova. Ko bomo proučevali Staro zavezo, bomo našli izvire žive vode tam, kjer nepozoren bralec vidi samo puščavo.

Knjiga Razodetja v povezavi z Danielovo knjigo zahteva posebno skrbno proučevanje. Vsak bogaboječi učitelj naj razmisli, kako bi najbolje razumel in predstavil evangelij, ki ga je sam Zveličar prišel razodet služabniku Janezu: »Razodetje Jezusa Kristusa, ki mu ga je dal Bog, da pokaže svojim hlap-cem, kar se ima skoraj zgoditi.« (Raz 1,1) Pri proučevanju Razodetja naj nihče ne izgubi poguma, ker so simboli v njem videti tako skrivnostni. »Če pa ima kdo izmed vas premalo modrosti, naj jo prosi Boga, ki vsem daje obilo.« (Jak 1,5)

»Blagor mu, kdor bere, in njim, ki slišijo besede preroko - vanja in hranijo, kar je v njem pisano, kajti čas je blizu.« (Raz 1,3)

Ko se prebudi prava ljubezen do Svetega pisma in preiskovalec dojame, kako široko je polje in kako dragocen je zaklad, bo želel izkoristiti vse priložnosti, da spozna Božjo besedo. Njegovo proučevanje ne bo omejeno na določen čas in kraj. Stalno proučevanje je eno izmed najboljših sredstev za gojenje ljubezni do Pisem. Preiskovalec naj ima Sveto pismo stalno ob sebi. Ko imate priložnost, preberite določen odlomek in o njem razmišljajte. Ko hodite po ulici, čakate na železniški postaji ali čakate koga po dogovoru, izkoristite čas, da iz zakladnice resnice potegnete nekaj dragocenih misli.

Vera, upanje in ljubezen so človekove velike gibalne sile; Sveto pismo, če se proučuje pravilno, se obrača ravno nanje. Očitna lepota Svetega pisma, lepota prisodob in izrazja, je le okvir za pravi zaklad - za lepoto svetosti. V poročilih o ljudeh, ki so hodili z Bogom, lahko uzremo utrinek njegove slave. V njem, ki je »ljubezniv«, (Vp 5,16) vidimo njega, katerega vsa lepota zemlje in nebes le blede odseva. Rekel je: »Kadar bom povišan od zemlje, vse potegnem k sebi.«

[170] (Jn 12,32) Ko preiskovalec Svetega pisma zagleda Odrešenika, se v njem prebudi skrivnostna moč vere, oboževanja in ljubezni. Njegov pogled je stalno uprt v Kristusa, zato postaja vse bolj podoben temu,

kogar občuduje. Srce ponavlja besede apostola Pavla: »Tudi zdaj imam vse za izgubo, ker je mnogo boljše spoznanje Kristusa Jezusa, mojega Gospoda, . da spoznam njega in moč njegovega vstajenja in sodelštvo njegovega trpljenja.« (Flp 3,8-10)

Izviri nebeškega miru in radosti, ki jih v duši odprejo besede navdihnjenja, bodo postali mogočna reka vpliva na blagoslov vsem, ki so v njenem dosegu. Današnji mladi, ki odraščajo s Svetim pismom v rokah, naj postanejo prejemniki in prenosniki njegove poživljajoče moči, kakšni potoki blagoslovov bodo tedaj tekli v svet! - vplivi, katerih moč zdravljenja in tolažbe si komaj predstavljamo - reke žive vode, izviri, ki tečejo v večno življenje.

Telesna Vzgoja

[171]

*»Ljubljani, želim, da se ti v vsem dobro godi in da si zdrav, kakor se dobro godi tvoji duši.«
(3 Jn 2)*

[172]

21—Proučevanje fiziologije

[173]

»Sem tako čudovito ustvarjen.«
(Ps 139,14 ssp)

Ker se um in duša izražata po telesu, sta tako umska kot duhovna moč v veliki meri odvisna od telesne moči in dejavnosti; kar koli spodbuja telesno zdravje, spodbuja tudi razvoj bistrega uma in uravnovešenega značaja. Brez zdravja nihče ne more jasno razumeti ali popolnoma opraviti obveznosti do sebe, bližnjih in Stvarnika. Zato pa je treba zdravje varovati tako zvesto kakor značaj. Znanje o fiziologiji in higieni bi moralo biti osnova vsakega vzgojnega dela.

Čeprav so dejstva s področja fiziologije danes tako splošno znana, obstaja vznemirjujoča brezbržnost do zdravstvenih načel. Celó med temi, ki jih poznajo, jih le malo izvaja v praksi. Ljudje se tako slepo ravnajo po nagnjenjih in nagonih, kakor da bi bilo življenje bolj odvisno od naključja kakor pa od določenih in nespremenljivih zakonov.

[174]

Mladi, čili in krepki, se ne zavedajo vrednosti svoje silne energije. Kako na lahko se jemlje in lahkomišlno zapravlja zaklad, ki je dragocenejši od zlata in je za uspeh v življenju pomembnejši kakor izobrazba, položaj ali bogastvo! Koliko ljudi, ki so zdravje žrtvovali v tekmi za bogastvom ali položajem, je tik pred dosegom zelenega cilja padlo brez moči, medtem ko so drugi z večjo telesno vzdržljivostjo dosegli želeno nagrado. Koliko jih je zaradi bolehnega stanja, ki je bilo posledica zanemarjanja zdravstvenih zakonov, sprejelo slabe navade in opustilo vse upanje na ta in prihodnji svet!

Pri proučevanju fiziologije bi morali učenci spoznati vrednost telesne moči in načine, kako jo ohraniti in razviti, da bi v največji možni meri prispevala k uspehu v velikem življenjskem boju.

Otroke je treba že zgodaj na preprost in lahko razumljiv način poučiti o osnovah fiziologije in higiene. Tega dela bi se morala lotiti mati doma, nato naj bi ga zvesto nadaljevali učitelji v šoli. Ko učenci odraščajo, naj se pouk o tem nadaljuje, dokler niso sposobni skrbeti

za svoje bivališče. Razumeti bi morali pomembnost ohranjanja življenjske moči vsakega organa kot zaščite pred boleznijo. Prav tako bi se morali naučiti, kako ravnati ob običajnih boleznih in nezgodah. V vsaki šoli je treba poučevati fiziologijo in higieno in, kolikor je to mogoče, priskrbeti opremo za ponazoritev zgradbe, uporabe in nege telesa.

Obstajajo teme, ki običajno niso vključene v pouk fiziologije, o katerih bi morali premišljevati - teme, ki so za učenca veliko vrednejše kakor mnogi strokovni izrazi, ki se jih pri tem običajno učijo. Mlade je treba učiti temeljnega načela, ki velja za to celotno področje, da so naravni zakoni Božji zakoni - prav tako resnično božanski, kakor predpisi Desetih zapovedi. Zakone, ki vladajo našemu telesu, je Bog zapisal v vsak živec, mišico in vlakno telesa.

Vsako malomarno ali namerno prestopanje teh zakonov pomeni greh proti Stvarniku.

Kako je torej nujno, da se človek temeljito seznanj s temi zakonitostmi! Načelom higijene, ki se tičejo prehrane, telovadbe, nege otroka, oskrbe bolnika in mnogih drugih področij, je treba nameniti precej več pozornosti, kakor je to običajno.

Poudariti je treba vpliv uma na telo kakor tudi telesa na um. Električna energija v možganih, ki jo pospešuje umska dejavnost, oživlja vse telo in je tako neprecenljiva pomoč pri upiranju bolezni. To je treba razložiti. Prav tako je treba opozoriti na moč volje in pomembnost samonadzora kakor za ohranitev zdravja tako tudi za okrevanje od bolezni; na moreče, celo pogubne posledice jeze, nezadovoljstva, sebičnosti, umazanosti ter po drugi strani na sijajno poživljajočo moč vedrine, nesebičnosti in hvaležnosti.

[175]

Sveto pismo podaja fiziološko resnico, o kateri bi morali premisliti: »Veselo srce daje dobro zdravilo.« (Prg 17,22)

Bog pravi: »Moje zapovedi naj hrani tvoje srce; kajti dolgost dni in mnogoletno življenje in mir ti dodele. Kajti življenje so njim, ki jih dosežejo, in zdravje vsemu njihovemu telesu.« (Prg 3,1.2; 4,22) Sveto pismo pravi: »Prijazne besede« so ne samo »sladke za dušo«, marveč tudi »zdrave za telo.«

(Prg 16,24 EKV)

Mladi morajo razumeti globoko resnico, ki jo vsebuje trditev, da je Bog »vir življenja«. (Ps 36,9) Bog ni le začetnik vsega, temveč je tudi življenje vsega, kar živi. Življenje, ki ga prejemamo s sončnimi

žarki, s čistim svežim zrakom, s hrano, ki izgrajuje naše telo in nam daje moč, je njegovo. Iz ure v uro, iz trenutka v trenutek živimo po njegovem življenju. Vsi njegovi darovi, razen ko so popačeni zaradi greha, so naravnani k zdravju in radosti.

»On je vse storil, da je lepo ob svojem času.« (Prd 3,11) Prave lepote pa si ne bomo zagotovili tako, da pokvarimo Božje delo, temveč tako da delamo v skladnosti z zakoni njega, ki je vse ustvaril ter uživa v lepoti in popolnosti.

Ko proučujemo telesni ustroj, moramo biti pozorni na to, da je vse čudovito prilagojeno namenu, da različni med seboj odvisni organi delujejo skladno. Ko učitelj v učencu tako prebudi zanimanje in ga spodbudi, da razume pomen telesne nege, lahko naredi mnogo, da zagotovi pravilen razvoj in pri-dobivanje dobrih navad.

Ena izmed prvih stvari, za katere si moramo prizadevati, je pravilna telesna drža kakor pri stanju tako pri sedenju.

[176]

Bog je človeka ustvaril pokončnega in želi, da uživa ne samo telesne, marveč tudi umske in moralne koristi, ljubkost, dostojanstvenost in prisebnost, pogum in zaupanje vase, k čemur tako močno prispeva pokončna drža. Učitelj naj to uči z zgledom in z besedo. Pokažite, kakšen je pravilni položaj, in vztrajajte, da ga ohranijo.

Naslednja po pomembnosti za pravilno držo sta dihanje in nega glasu. Pri tem, ki sedi in stoji pokončno, je večja verjetnost kakor pri drugih, da bo dihal pravilno. Učitelj naj prepriča učence o pomembnosti globokega dihanja. Pokaže naj, da blagodejno delovanje dihalnih organov pomaga pri krvnem obtoku in s tem krepi celotni organizem, spodbuja tek, pomaga pri prebavi in prinaša zdrav miren spanec, pri tem pa ne samo da poživilja telo, marveč tudi um spravlja v dobro voljo in ga pomirja. Ko razloži pomen globokega dihanja, naj vztraja, da se tudi izvaja. Pokaže naj vaje, ki to podpirajo, in naj poskrbi, da se navada utrdi.

Urjenje glasu ima pomembno mesto v telesni vzgoji, ker pomaga širiti in krepiti pljuča ter s tem preprečevati bolezni. Da si boste zagotovili pravilno in razločno branje in govorjenje, poskrbite, da trebušne mišice pomagajo globoko zajeti zrak in da dihalni organi ne bodo stisnjeni. Obremeniti je treba trebušne mišice, ne pa mišic v grlu. Tako lahko preprečimo utrujenost in resne bolezni grla in pljuč. Posebno pozornost je treba nameniti razločni, tekoči in pravilni

izgovarjavi, ki ne sme biti prehitra. To ne bo le služilo dobremu zdravju, marveč bo tudi prispevalo k bolj prijetnemu in učinkovitemu učenčevemu delu.

Pri poučevanju teh tem se nam ponuja sijajna priložnost pokazati tudi neumnost in škodljivost nošenja pretesne obleke in obutve ter vseh drugih navad, ki ovirajo življenjsko pomembne telesne poteke. Skoraj neskončni niz bolezni je posledica škodljivega načina oblačenja, zato so glede tega potrebna temeljita navodila. Učencem pojasnite, kako nevarno je dopustiti, da obleka obremeni boke ali stiska kateri koli telesni organ. Oblačila naj bodo takšna, da človek lahko prosto diha in brez težav vzdigne roke nad glavo. Če so pljuča stisnjena, to ovira ne le njihov razvoj, temveč tudi prebavo in krvni obtok ter slabi telo. Vse navade te vrste zmanjšujejo telesno in umsko moč ter tako ovirajo učenčevo napredovanje in pogosto onemogočajo uspeh.

[177]

Resen učitelj naj pri poučevanju higiene izkoristi vse priložnosti, da pokaže nujnost popolne čistoče vsega, kar nas obdaja. Poudariti je treba, da je vsakodnevno kopanje koristno pri spodbujanju zdravja in umske dejavnosti. Pozornost je treba posvetiti tudi sončni svetlobi in prezračevanju, higieni v spalnici in kuhinji. Učence naučite, da bodo zdrava spalnica, temeljito čista kuhinja, z zdravo in okusno pripravljeno hrano obložena miza pomagale zagotoviti srečo družine in spoštovanje vseh razumnih obiskovalcev bolj kakor vse drago pohištvo v dnevni sobi. Nauk, da je »življenje več kakor hrana in telo več kakor obleka«, (Lk 12,23) je enako pomemben danes, kakor je bil pred osemnajstimi stoletji,² ko ga je podal božanski Učitelj.

Kdor se uči fiziologije, bi moral biti poučen, da njegov cilj ni le pridobiti znanje o dejstvih in načelih. Samo to se bo izkazalo za malo koristno. Lahko da razume pomen svežega zraka, njegova soba je morda dobro prezračena, toda če pljuč ne napolni pravilno, bo trpel za posledicami nepravilnega dihanja. Prav tako utegne razumeti nujnost čistoče in si priskrbi potrebna sredstva, toda vse bo zaman, če jih ne uporablja. Pri poučevanju teh načel je zelo potrebno tako prepričati učenca o njihovi pomembnosti, da jih bo vestno udeležal.

Božja beseda uporablja čudovit in nazoren simbol, da pokaže, kakšen odnos ima do našega telesa in kako velika je naša odgov-

²Knjiga je bila napisana leta 1903

ornost, da ga ohranimo v najboljšem stanju: »Ali pa ne veste, da je vaše telo tempelj Svetega Duha, ki prebiva v vas, ki ga imate od Boga, in niste sami svoji? Če kdo pokvari Božji tempelj, tega pogubi Bog, zakaj Božji tempelj je svet, kateri ste vi.« (1 Kor 6,19; 3,17)

[178] Učencem je treba vtisniti misel, da je telo tempelj, v katerem želi prebivati Bog, in da ga moramo ohraniti čistega - bivališče čistih in plemenitih misli. Ko bodo pri proučevanju fiziologije spoznali, da so zares tako čudovito ustvarjeni, (Ps 139,14) jih bo navdal občutek strahospoštovanja. Namesto da kvarijo delo Božjih rok, si bodo prizadevali narediti vse, kar je v njihovi moči, da izpolnijo Stvarnikov slavni načrt. Tako zanje poslušnost zakonom zdravja ne bo žrtev ali odrekanje, marveč to, kar v resnici je, neprecenljiva prednost in blagoslov.

22—Zmernost in pravilna prehrana

[179]

*»Vsak,... kateri tekmuje, se zdržuje vsega.«
(1 Kor 9,25 EKV)*

Vsak učenec mora razumeti povezavo med preprostim načinom življenja in močnim umom. Sami se moramo odločiti, ali bo naše življenje nadzoroval um ali telo. Mladi morajo vsak zase sprejeti odločitev, ki oblikuje njihovo življenje. Zato ne varčujte truda, da bi jim pomagali razumeti sile, s katerimi bodo imeli opraviti, in vplive, ki oblikujejo značaj in usodo.

Nezmernost je sovražnik, katerega se morajo vsi varovati. Nagla rast tega strašnega zla bi morala spodbuditi vsakega, ki ima rad ljudi, da se bori proti njemu. Podajanje navodil na temo zmernosti v šolah je korak v pravo smer. O tem bi se moralo poučevati v vseh šolah in vseh domovih. Mladi in otroci morajo razumeti, da alkohol, tobak in drugi podobni strupi uničujejo telo, omračijo um in nagnejo človeka k ču-tnosti. Pojasniti je treba, da nihče, ki uporablja ta sredstva, ne more dolgo ohraniti telesnih, umskih ali moralnih sposobnosti pri polni moči.

Ampak da bi dosegli korenino nezmernosti, je treba seči dlje od uporabe alkohola in tobaka. Lenoba, brezciljnost in slaba družba lahko povzročijo nagnjenje k nezmernosti.

Vzrok se pogosto lahko najde tudi pri družinski mizi, v družinah, ki se imajo za strogo zmerne. Kar koli otežuje prebavo, kar neprimerno razdraži um ali na kakršen koli način slabi telo, skratka kar ruši ravnotežje med umskimi in telesnimi močmi, zmanjšuje sposobnost nadzora uma nad telesom in tako vodi k nezmernosti. Padeč mnogih obetavnih mladih lahko pripišemo nenaravnim poželenjem, ki so posledica nepravilne prehrane.

Čaj in kava, začimbe, slaščice in tortno pecivo uspešno povzročajo slabo prebavo. Škodljiva je tudi mesna hrana. Njen naravni dražilni učinek bi moral biti zadosten razlog proti njeni uporabi; zaradi skoraj vsesplošne razširjenosti bolezni med živalmi

[180]

pa je ta dvakrat bolj sporna. Meso draži živce in razpihuje strasti in tako ravnotežje moči nagiba v korist nižjih nagnjenj.

Kdor se navadi na bogato dražilno prehrano, bo čez čas ugotovil, da želodec ni več zadovoljen s preprosto hrano. Zahteval bo vedno bolj ostro in dražečo hrano. Ko je delovanje živčevja moteno in telo oslABLJENO, je volja videti nemočna za upiranje nenaravnim poželenjem. Nežna želodčna sluznica postane tako razdražena in vneta, da tudi najbolj začinjena hrana ne prinaša več užitka. Pojavi se žeja, ki jo poteši le močna pijača.

Treba se je varovati ravno začetka zla. Pri poučevanju mladih naj bo zelo jasno povedano, do kakšnih posledic pripeljejo na videz majhna odstopanja od tega, kar je prav. Učence poučimo, kako pomembna je preprosta, zdrava prehrana za preprečevanje želje po nenaravnih poživilih. Že zelo zgodaj jih je treba navaditi, da obvladujejo sami sebe.

V mlade vtisnimo misel, da morajo biti gospodarji, ne pa sužnji. Bog jih je ustvaril za vladarje kraljestva, ki je v njih samih, in to kraljevsko dostojanstvo, ki so jim ga dala nebesa, morajo uveljaviti. Sadovi zvestega podajanja teh naukov se bodo kazali daleč zunaj samega kroga mladih. Njihov vpliv se bo širil in bodo rešeni tisoči, ki so sedaj na robu propada.

[181]

Pravilna Prehrana In Umski Razvoj

Odnosu med prehrano in umskim razvojem bi morali nameniti precej več pozornosti, kakor smo mu je posvečali. Umska zmedenost in omejenost sta pogosto posledica napak v prehranjevanju.

Pogosto se poudarja, da je pri izbiri hrane tek varen vodnik. Če bi se zdravstveni zakoni vedno upoštevali, bi to bilo res. Ampak tek je zaradi slabih navad, ki se prenašajo iz roda v rod, postal tako izprijen, da si vedno želi kakšnega škodljivega užitka. Ne moremo mu več zaupati kot zanesljivemu vodniku.

Pri pouku iz higiene bi učence morali naučiti, kakšna je hranilna vrednost različnih vrst hrane. Morali bi jim razložiti učinek močne hrane, bogate z maščobami živalskega izvora, in dražilne hrane kakor tudi hranilno pomanjkljivih živil. Čaj in kava, beli kruh, marinirana zelenjava, zelenjava slabe kakovosti, bomboni, začimbe in tortno pecivo ne priskrbijo ustreznih hranil. Mnogi učenci so doživeli

neuspeh zaradi takšne hrane. Mnogi slabotni otroci, nezmožni večjih umskih in telesnih naporov, so žrtve osiromašene hrane. Žita, sadje, lupinasti plodovi in zelenjava, pravilno sestavljeni, vsebujejo vse hranilne snovi; če so pravilno pripravljene, pomenijo prehrano, ki najbolj pospešuje telesno in umsko moč.

Upoštevati je treba ne samo lastnosti hrane, marveč tudi človekove potrebe. Pogosto se morajo tisti, ki opravljajo predvsem umsko delo, izogibati hrane, ki jo lahko prosto uživajo ljudje, ki opravljajo telesno delo. Pozornost je treba nameniti tudi pravilni sestavi hrane. Umski delavci in drugi, ki sedijo pri delu, pri posameznem obroku ne bi smeli uživati veliko različnih vrst hrane.

Varovati se je treba tudi prenajedanja, pa čeprav z zdravo hrano. Telo ne more porabiti več, kakor potrebuje za delovanje posameznih telesnih organov, preobilnost pa samo obremeni telo. Za mnoge učence se misli, da so doživeli nenadno slabost, ker so se pretirano učili, dejanski vzrok pa je prenajedanje. Če smo resnično pozorni na zdravstvene zakone, ni veliko možnosti, da se um preobremeni; toda v mnogih primerih, kjer menimo, da gre za umski neuspeh, je prenapolnjen želodec tisto, kar utruja telo in slabi um.

[182]

V večini primerov sta dva obroka na dan bolj zaželena kakor trije. Večerja, če je zaužita prezgodaj, moti prebavo prejšnjega obroka, če pa jo zaužijemo pozneje, se do spanja še ne prebavi. Želodec je tako prikrajšan za ustrezn počitek. Spanec je moten, možgani in živci so utrujeni, pri zajtrku ni teka, vse telo je neosveženo in nepripravljeno za dnevne dolžnosti.

Ne smemo spregledati niti pomena rednosti v prehrani in spanju. Ker delo krepitev telesa poteka med počitkom, je bistveno, zlasti pri mladih, da je spanje redno in zadostno.

Hitremu uživanju hrane bi se morali izogibati, kolikor koli je le možno. Kolikor manj časa imamo za obrok, toliko manj bi morali jesti. Bolje je izpustiti obrok kakor jesti, ne da bi hrano dovolj prežvečili.

Čas za obed bi morali uporabiti za druženje in osvežitev. Preženimo vse, kar nas lahko bremeni in vznemirja. Pokažimo zaupanje, naklonjenost in hvaležnost do Dajalca vsega dobrega, in stekel bo veder, prijeten pogovor, ki povzdiguje, ne da bi nas utrujal.

Zmernost in rednost na vseh področjih imata čudovito moč. Prispevala bosta bolj kakor okoliščine ali naravni darovi k prijetnemu

in vedremu razpoloženju, ki tako polepša življenjsko pot. Hkrati pa se bo tako pridobljena moč nadzora nad samim seboj izkazala kot najdragocenejša sposobnost za uspešno spopadanje z neprijetnimi dolžnostmi in dejstvi, ki čakajo vsakega človeka.

Steze Modrosti »so pota miline in vse njene steze mir«. (Prg 3,17) Vsi mladi na tem svetu, pred katerimi se odpirajo možnosti, da dosežejo več kakor okronani kralji, naj razmislijo o nauku, ki je podan v besedah modrega moža: »Blagor ti, dežela, kjer ... tvoji prvaki jedo o pravem času, za okrepitev in ne za pijanost.« (Prd 10,17)

23—Rekreacija

[183]

»Vse ima svoj določeni čas.«
(Prd 3,1)

Obstaja razlika med rekreacijo in zabavo. Namen rekreacije, ki dobesedno pomeni novo ustvarjanje, je krepiti in obnoviti človekove moči. Našo pozornost odvrta od vsakodnevnih skrbi in dolžnosti ter osveži um in telo ter nam omogoči, da se z obnovljenimi močmi znova lotimo resnih življenjskih nalog. Zabavo pa po drugi strani iščemo zaradi uživanja in velikokrat vodi v pretiravanje. Troši moč, ki je potrebna za koristno delo, in tako ovira resnični življenjski uspeh.

Celotno telo je zasnovano za gibanje; če njegovih moči ne vzdržujemo v zdravem stanju z vsakodnevno vadbo, tudi um-ske sposobnosti ne bodo dolgo služile z najvišjo zmogljivostjo. Telesna nedejavnost, ki se v učilnici zdi skoraj neizogibna, skupaj s še drugimi škodljivimi okoliščinami, iz prostora za učenje naredi nekaj neprijetnega, zlasti za otroke s slabotnejšo telesno zgradbo. Učilnica je pogosto slabo prezračena, neprimerno oblikovani stoli pa povzročajo nepravilno držo, ki otežuje delo pljuč in srca. Tu morajo otroci preživeti od tri do pet ur dnevno in dihati slab zrak, morda še okužen zaradi bolezenskih klic. Nič čudnega, da so v učilnici pogosto položeni temelji boleznim, ki trajajo vse življenje. Možgani, najbolj občutljiv telesni organ, iz katerega vse telo dobiva živčno energijo, utrpijo največjo škodo. Ker so prisiljeni prezgodaj ali pretirano delati, in sicer v nezdravih razmerah, slabijo, posledice pa so pogosto trajne.

[184]

Otrok ne bi smeli dolgo imeti v zaprtem prostoru, niti od njih pričakovati, da se naporno učijo, dokler ne bo položen dober temelj za njihov telesni razvoj. Prvih osem ali deset let življenja sta otroku najboljša učilnica polje in vrt, najboljša učiteljica je mati, najboljši učbenik pa narava. Celo ko otrok dovolj odraste, da hodi v šolo, je treba njegovo zdravje imeti za pomembnejše kakor pridobivanje

znanja iz knjig. Zagotoviti mu je treba najboljše možnosti za telesno in umsko rast.

Pomanjkanje svežega zraka in telesne dejavnosti ni nevarno samo za otroka. Tako v nižjih kakor tudi v višjih šolah so ti osnovni zdravstveni pogoji še vedno prevečkrat zanemarjeni. Marsikakšen dijak sedi dan za dnem v majhnem prostoru, sključen nad svojimi knjigami, s tako stisnjenim prsnim košem, da je globoko dihanje onemogočeno. Krvni obtok je upočasnen, noge so mrzle, glava pa vroča. Ker telo ne dobiva dovolj hrane, so mišice oslabiljene, ves organizem pa je izčrpan in bolehen. Takšni dijaki pogosto ostanejo ohromljeni vse življenje. Iz šole bi lahko domov prihajali telesno in umsko okrepljeni, če bi bile med poukom zagotovljene ustrezne razmere ob redni telovadbi na soncu in svežem zraku.

Učenec, ki se trudi pridobiti izobrazbo, medtem ko so čas in sredstva omejena, mora dojeti, da čas, porabljen za telesno dejavnost, ni izgubljen. Kdor je stalno zatopljen v knjige, bo čez čas ugotovil, da njegov um izgublja svežino. Kdor posveti primerno pozornost telesnemu razvoju, bo dosegel večji napredek v znanju, kakor če bi ves čas posvetil učenju.

Če se um ukvarja z enim samim miselnim področjem, pogosto postane neuravnovešen. Vse sposobnosti pa lahko brez nevarnosti uporabimo, če so umske in telesne moči obremene-njene enakomerno, teme proučevanja pa raznolike.

[185] Telesna nedejavnost zmanjšuje ne samo umske, marveč tudi moralne moči. Možganski živci, ki so povezani z vsem telesom, so sredstvo, po katerem nebesa vzdržujejo zvezo s človekom in vplivajo na njegovo najgloblje življenje. Kar koli ovira kroženje električnega toka živčevja in tako slabi življenjsko pomembne moči ter zmanjšuje duševno dovzetnost, zelo otežuje tudi prebujanje moralne narave.

Poleg tega pretirano učenje zaradi povečanega priliva krvi v možgane ustvarja bolešno razdražljivost, ki zmanjšuje moč samoobvladovanja, ter pogosto spodbuja nagone in muhavost.

Tako se odprejo vrata nečednosti. Zloraba ali neuporaba telesnih moči je v veliki meri odgovorna za poplavo pokvarjenosti, ki se širi po svetu. »Prevzetnost, obilje in brezskrbnost« (Ezk 16,49) so tako veliki sovražniki človeškemu napredku v tem rodu, kakor so bili takrat, ko so povzročili uničenje Sodome.

Učitelji morajo to razumeti in o tem poučiti učence. Učite jih, da je pošteno življenje odvisno od poštenih misli in da je telesna dejavnost bistvena za čistost misli.

Učitelje pogosto bega vprašanje, katera rekreacija je primerna za njihove učence. Telovadba opravlja koristno vlogo v mnogih šolah, toda brez skrbnega nadzora se z njo pogosto pretirava. V telovadnici so si mnogi mladi pri poskusu razkazovanja moči povzročili poškodbo, ki jih je spremljala vse življenje.

Telovadba v zaprtem prostoru, četudi je še tako dobro vodena, ne more nadomestiti rekreacije na svežem zraku, za takšne vaje pa bi šole morale zagotoviti več priložnosti. Učenci morajo krepko telovaditi. Malo je zlega, ki se ga je treba bati bolj kakor brezdelja in brezcilnosti. Toda kdor si srčno želi blaginje mladih, zaskrbljeno opazuje, kam se nagiba večina športov. Učitelje vznemirja njihov vpliv na učenčevo napredovanje v šoli in na njegov uspeh pozneje v življenju. Igre, ki jim nameni toliko časa, njegove misli odvrtačo od učenja.

Ne prispevajo k pripravi mladih za praktično, resno delo v življenju. Njihov vpliv ne spodbuja uglajenosti, radodarnosti ali prave močnatosti.

Nekateri najbolj priljubljeni zabavni športi, kot so ragbi in boks, so postali šola surovosti. Razvijajo iste lastnosti kakor igre v starodavnem Rimu. Težnja po prevladi, ponašanje z golo surovo silo in lahkomišno preziranje življenja strašno vplivajo na mlade - povzročajo njihov moralni propad.

Druge športne igre, čeprav niso tako surove, niso nič manj sporne, ker so se sprevrgle v pretiravanje. Spodbujajo ljubezen do užitka in vzburjenja, s tem pa ustvarijo odpor do koristnega dela in nagnjenost k izogibanju praktičnim dolžnostim in odgovornostim.

Njihov cilj je uničiti veselje do umirjenih življenjskih resničnosti in njihovih tihih užitkov. Tako so odprta vrata razuzdanosti in prestopništvu z vsemi njunimi strašnimi posledicami.

Tudi zabavna srečanja, kakršna se običajno prirejajo, ovirajo resnični razvoj uma in značaja. Lahkomiselno sklepanje prijateljstva, oblikovanje navad samopašnosti, iskanja užitkov in prepogosto razuzdanosti, življenje za vselej usmerijo v zlo. Starši in učitelji lahko naredijo mnogo, če namesto takšnih zabav poskrbijo za zdravju koristna in poživljajoča razvedrila.

Navdihnjenje je glede tega kakor tudi vsega drugega, kar zadeva našo blaginjo, pokazalo pot. Življenje ljudi, ki so se v starih časih ravnali po Božjih navodilih, je bilo preprosto. Živeli so tesno povezani z naravo. Otroci so delali s starši ter raziskovali lepote in skrivnosti zakladnice narave. V tišini polja in gozda pa so preudarjali te mogočne resnice, ki so se kot sveta dediščina prenašale iz roda v rod. Takšna vzgoja je ustvarila mogočne ljudi.

Danes pa je življenje postalo izumetničeno, ljudje pa so se izrodili. Čeprav se ne moremo popolnoma vrniti k preprostim navadam iz starih časov, se lahko od njih naučimo naukov, ki bodo našo rekreacijo naredili za to, kar njen naziv nakazuje - za čas resnične obnove telesa, uma in duše.

[187] Okolica doma in šole je tesno povezana z rekreacijo. Pri izbiri kraja za dom ali šolo je treba to upoštevati. Komur umski in telesni razvoj pomeni več kakor denar ali družbene zahteve in običaji, bi otrokom moral zagotoviti prednost učenja iz narave in rekreacije v njenem okolju. Bilo bi v veliko pomoč vzgojnemu delu, če bi bila vsaka šola postavljena v okolju, kjer bi učenci lahko obdelovali zemljo in imeli prost dostop do polja in gozda.

Najboljši uspehi pri učenčevi rekreaciji se dosežejo, če pri njej sodeluje tudi učitelj. Pravi učitelj lahko učencem ponudi le malo darov, ki so tako dragoceni, kakor je njegova družba. Moške in ženske, še bolj pa mlade in otroke lahko resnično razumemo šele, ko se jim približamo z naklonjenostjo; moramo pa jih razumeti, da bi jim najučinkoviteje pomagali.

Za utrditev prijateljskih vezi med učiteljem in učencem ni boljšega načina, kakor je prijetno medsebojno druženje zunaj zidov učilnice. V nekaterih šolah je med rekreacijo učitelj vedno z učenci. Pridruži se jim pri opravilih, spremlja jih na izletih in je videti eno z njimi. Bilo bi dobro, če bi ta praksa v naših šolah postala še bolj razširjena. Za učitelja to pomeni veliko žrtev, toda prejel bo bogato nagrado.

Nobena rekreacija, ki je koristna samo otrokom in mladim, ne prinese toliko blagoslovov kakor rekreacija, s katero so koristni drugim. Mladi, ki se že po naravi lahko navdušijo in so podvrženi vplivom, hitro sprejmejo predlog. Ko se načrtuje gojenje rastlin, naj učitelj navduši učence za polepšanje šolskega dvorišča in učilnice. Od tega bo dvojna korist. Učenci ne bodo uničevali tega, kar se sami

trudijo polepšati. Razvili si bodo požlahtnjen okus, ljubezen do reda in navado skrbi za druge; duh prijateljstva in sodelovanja, ki se bo pritem razvil, pa jim bo v blagoslov vse življenje.

Nov zagon za delo na vrtu ali izlete po poljih in gozdovih lahko damo tudi tako, da učence spodbudimo, da se spomnijo tistih, ki vsega tega nimajo, ter jih spodbudimo, da z njimi podelijo lepote narave.

Pazljiv učitelj bo našel mnogo priložnosti, da učence usmeri h koristnemu delu. Zlasti majhni otroci imajo do učitelja skoraj neomejeno zaupanje in spoštovanje. Skoraj vse, kar predlaga glede pomoči v domu, zvestega opravljanja vsakdanjih dolžnosti, pomoči bolnim in revnim, bo obrodilo sad. Tudi tako bo zagotovljena dvojna korist. Ljubezniv predlog bo imel povratni učinek na tistega, ki ga je dal. Hvaležnost in sodelovanje staršev bo olajšalo učiteljevo delo in v njegovo življenje prineslo veselje.

[188]

Posvečanje pozornosti rekreaciji in telesni vzgoji bo včasih zagotovo prekinilo red pri šolskem delu, ampak ta prekinitev se ne bo izkazala za resnično oviro. Porabljen čas in vloženi naporji bodo stokrat poplačani z okrepitvijo uma in telesa, z razvojem nesebičnega duha in s povezovanjem učenca in učitelja z vezmi skupnega zanimanja in prijateljskega druženja. Tako se bo sprostila nemirna energija, ki je za mlade tako pogosto vir nevarnosti. Ukvarjanje uma z dobrim je kot zaščita proti zlu vredno več kakor neštete zakonske in disciplinske ograje.

24—Usposabljanje za telesno delo

»Prizadevajte si ... delati s svojimi rokami.«
(1 Tes 4,11)

Ob stvarjenju je bilo delo določeno kot blagoslov. Pomenilo je napredek, moč in srečo. Spremenjene razmere na zemlji zaradi prekletstva greha so spremenile delovne razmere. Ampak delo je tudi danes, ko ga spremlja skrb, utrujenost in bolečina, vir sreče in napredka. Prav tako pa je zaščita pred skušnjavo. Disciplina, ki jo zahteva, zavira popuščanje samemu sebi, spodbuja pa marljivost, čistočo in trdnost. Tako delo postane del Božjega velikega načrta za našo obnovo po padcu v greh.

Mladim bi morali pomagati razumeti resnično dostojanstvo dela. Pokažite jim, da Bog stalno dela. Vse v naravi opravlja določeno nalogo. Vse stvarstvo je prežeto z dejavnostjo, zato moramo biti dejavni tudi mi, da bi izpolnili svojo nalogo.

Pri vsem delu moramo sodelovati z Bogom. On nam daje zemljo in njene zaklade, mi pa si jih moramo prilagoditi potrebam in udobju. On daje, da drevesa rastejo, mi pa si pripravimo les in zgradimo hišo. On je v zemljo skrnil zlato in srebro, železo in premog, mi pa lahko do vsega tega pridemo le z napornim delom.

[190] Pokažite, da je Bog, medtem ko je vse ustvaril in stalno vse nadzira, tudi nam dal moč, ki ni popolnoma drugačna od njegove. Nam je bila do neke mere zaupana oblast nad naravnimi silami. Tako kakor je Bog priklical zemljo v vsej njeni lepoti iz neurejenosti, tako tudi mi lahko vzpostavimo red in lepoto tam, kjer je prej vladala zmeda. Čeprav je sedaj vse omadeževano z grehom, v dokončanem delu lahko občutimo veselje, podobno Božjemu, ko je pogledal na lepo zemljo in jo razglasil za »zelo dobro«. (1 Mz 1,31)

Praviloma je najbolj dobrodejno opravilo za mlade kakšno koristno delo. Majhnemu otroku igra pomeni priložnost za zabavo in razvoj; njegove dejavnosti morajo biti izbrane tako, da spodbujajo ne le telesno, marveč tudi umsko in duhovno rast. Ko pridobiva moč

in umske sposobnosti, bo zanj najboljša rekreacija neka koristna zaposlitev: takšna, ki vadi roke, da so pripravljene pomagati drugim, in ga nauči prevzeti svoj delež življenjskih bremen, najučinkoviteje spodbuja rast uma in značaja.

Mlade je treba naučiti, da življenje pomeni resno delo, odgovornost in skrb. Potrebujejo usposabljanje, ki jih bo naredilo izkušene - moške in ženske, ki se lahko spopadejo s težavami. Naučimo jih, da je disciplina preišljenega, dobro organiziranega dela pomembna ne le kot zaščita pred spremembami v življenju, marveč tudi kot pomoč pri vsesplošnem razvoju.

Kljub vsemu, kar se govori in piše o dostojanstvu dela, še vedno prevladuje mnenje, da delo ponižuje. Mladenci si želijo postati profesorji, uradniki, trgovci, zdravniki in odvetniki ali pa dobiti kakšno drugo službo, ki ne zahteva telesnega dela. Dekleta se izogibajo gospodinjskim opravilom in si iščejo izobrazbo na drugih področjih. Treba jih je naučiti, da nobenega moškega ali ženske ne bo ponižalo opravljanje poštenega telesnega dela. Ponižuje brezdelje in sebična odvisnost od drugih. Brezdelje prispeva k popuščanju samemu sebi, življenje pa postane prazno in pusto - polje, ki priključ razvoj vseh vrst zla. »Kajti zemlja, katera pije dež, ki često nanjo pada, in rodi koristno zelišče tistim, zaradi katerih se tudi obdeluje, dobiva blagoslov od Boga. Če pa rodi trnje in osat, je zavržena in blizu prekletja, ki mu je konec požig.« (Heb 6,7.8)

[191]

Mnogi izmed učnih predmetov, za katere učenec porabi svoj čas, niso bistveni za življenjski uspeh in srečo; za vsakega učenca pa je bistveno, da temeljito pozna vsakdanja opravila. Dekle se v sili laže prebija brez znanja francoščine in algebre, pa tudi če ne zna igrati klavirja, nujno pa je, da zna speči dober kruh, sešiti dobro ukrojeno obleko in učinkovito opraviti mnoge druge dolžnosti, ki spadajo k vodenju gospodinjstva.

Za zdravje in srečo celotne družine ni nič pomembnejšega kakor večina in znanje kuhanja. Slabo pripravljena nezdrava hrana lahko ovira ali celo zmanjša delovno sposobnost odraslih, pri otrocih pa lahko povzroči zastoj v razvoju. Toda hrana, ki je prilagojena potrebam telesa, hkrati pa vabljava in okusna, lahko prinese toliko dobrega, kakor bi v nasprotnem primeru prinesla slabega. Življenjska sreča je torej na mnogo načinov povezana z zvestobo v običajnih dolžnostih.

Ker imajo moške in žene vlogo pri ustvarjanju doma, bi si dečki in deklice morali pridobiti znanje o domačih dolžnostih. Pospravljanje postelje, čiščenje sobe, pomivanje posode, priprava obroka, pranje in popraviljanje svoje obleke je delo, ki ne bo nobenega dečka naredilo manj moškega, temveč srečnejšega in koristnejšega. Če pa bi se po drugi strani tudi dekleta naučila vpreči in jahati konja, uporabljati žago in kladivo ter grablje in motiko, bi bile boljše pripravljene spopasti se s težavami, ki jih prinaša življenje.

Otroci in mladi naj se iz Svetega pisma naučijo, kako je Bog počastil delo navadnega delavca. Naj berejo o »preroških sinovih«, (2 Kr 6,1-7) o učencih v šoli, ki so si sami gradili bivališče in je bil zaradi njih narejen čudež, da so dobili nazaj izposojeno sekiro. Naj berejo o Jezusu, tesarju, in Pavlu, izdelovalcu šotorov, ki je delo obrtnika združil z najbolj vzvišeno službo človeku in Bogu. Naj berejo o dečku s petimi hlebci kruha, ki jih je Zveličar uporabil pri osupljivem čudežu, da je nasitil množico; o Tabiti, šivilji, ki je bila nazaj poklicana iz smrti, da bi še naprej šivala obleke revnim; o modri ženi, ki je opisana v knjigi Pregovorov takole: »Skrbi za volno in lan, in veselo dela s svojimi rokami, ... deli jed svoji družini, in delo svojim deklam. ... Z dobičkom svojih rok si zasadi vinograd. . Svojo dlan odpira ubogemu in potrebnemu podaja roke. . Pota svoje družine pregleduje in kruha lenobe ne je.« (Prg 31,13-27)

O takšni ženi Bog pravi: »Žena, ki se boji Gospoda, njej veljaj hvala. Dajte ji od sadu njenih rok in pri vratih naj jo hvalijo njena dela.« (Prg 31,30.31)

Dom naj bo vsakemu otroku prva šola rokodelstva. Če pa je možno, naj ima vsaka šola tudi opremo za usposabljanje za kakšno telesno delo. Takšno usposabljanje bi lahko v veliki meri nadomestilo telovadnico, navajanje na dragoceno disciplino pa bo prineslo še dodatno korist.

Usposabljanje za telesno delo si zasluži veliko več pozornosti, kakor mu je namenjene. Ustanovljene bi morale biti šole, ki bi poleg pridobivanja najvišje umske in moralne vzgoje nudile tudi najboljše možnosti za telesni razvoj in učenje obrti. Poučevati bi morali o kmetijstvu, o najkoristnejših obrtniških poklicih, o gospodinjstvu, o zdravem načinu pripravljanja hrane, o šivanju, o krojenju zdravih oblačil, o negi bolnika in podobno. Morali bi zagotoviti vrt,

delavnice in ambulante, delo na teh področjih pa naj bi nadziral za to usposobljen učitelj.

Delo naj se opravlja z določenim ciljem in temeljito. Čeprav vsak potrebuje nekaj znanja o različnih obrtih, je nujno, da se dobro izuri vsaj v enem. Vsak, ki dokonča šolanje, bi moral imeti znanje iz kakšne obrti ali poklica, s katerim bi si, če pride potreba, služil za preživetje.

Najpogostejši ugovor proti usposabljanju za določene obrti v šolah so veliki stroški, ki so s tem povezani. Toda cilj, ki ga je treba doseči, je vreden teh stroškov. Nobeno drugo delo, ki nam je zaupano, ni tako pomembno kakor usposabljanje mladih, zato vsak strošek, potreben za uspešno poučevanje, pomeni dobro naložbo.

[193]

Celo s finančnega vidika bi se izdatki za usposabljanje za določeno obrt izkazali kot najbolj gospodarni. Veliko fantov bi bilo tako obvarovanih ulice in gostilne; kar koli bi porabili za vrt, delavnice in kopalnice, pa bi se povrnilo, ker bi se prihranili stroški za bolnišnice in poboljševalnice. Kdo lahko oceni, kakšno vrednost lahko pomenijo za družbo in narod mladi, ki so navajeni marljivo in večje opravljati koristno delo?

Najkoristnejša sprostitev od učenja je opravljati kakšno delo na svežem zraku, pri katerem se razgiba vse telo. Nobeno drugo ročno delo ni pomembnejše od poljedelstva. Vložiti bi morali več napora, da bi zbudili zanimanje za kmetijska opravila. Učitelj naj opozori na to, kar Sveto pismo pravi o obdelovanju zemlje: da je bil Božji načrt za človeka obdelovati zemljo; da je bil prvi človek, vladar vsega sveta, postavljen v vrt, da ga obdeluje; da so mnogi izmed največjih ljudi na svetu, njegovo resnično plemstvo, obdelovali zemljo. Pokažite prednosti takšnega življenja. Modri Salomon pravi: »Kralj, ki služi poljedelstvu, je vsekakor deželi v prid.« (Prd 5,8) O obdelovalcu zemlje Sveto pismo pravi: »Tako ga poučuje njegov Bog, da prav ravna, in ga uči.« (Iz 28,26) »Kdor goji smokev, bo jedel njen sad.« (Prg 27,18) Kdor se preživlja s kmetijstvom, je rešen mnogih skušnjav in uživa neštete prednosti in blagoslove, za katere so prikrajšani tisti, ki delajo v velikih mestih. V našem času ogromnih podjetij in poslovne tekmovalnosti jih le malo ima takšno neodvisnost in gotovost uživanja sadov svojega dela kakor poljedelci.

[194]

Pri pouku kmetijstva bi morali učenci praktično delati in ne le učiti se teorije. Ko jih učite, kaj pravi znanost o naravi in pripravi zemlje, o vrednosti različnih pridelkov in najboljših načinih pridelave, jim omogočite, da znanje tudi uporabijo. Učitelji naj pri delu sodelujejo z učenci in pokažejo, da se sadovi dosežejo s spretnim in premišljenim naporom. Tako se prebudi resnično zanimanje, srčna želja, da se delo opravi na najboljši način. Takšna srčna želja bo skupaj s poživljajočim učinkom telesnega dela, sončne svetlobe in svežega zraka ustvarila ljubezen do kmečkega dela, ki bo pri mnogih mladih odločilna pri izbiri njihovega poklica. Tako bi lahko sprožili vplive, ki bi preusmerili val preseljevanja, ki je zdaj usmerjen v velika mesta.

Naše šole bi prav tako lahko učinkovito pomagale reševati brezposelnost. Na tisoče nemočnih izstradanih ljudi, ki vsak dan stopajo v vrste prestopnikov, bi se lahko preživljalo s svojim delom in živelo srečno, zdravo in neodvisno življenje, če bi se naučili večje in marljivo obdelovati zemljo.

Telesno delo pa je koristno tudi za umske delavce. Nekdo lahko ima bister um in hitro dojema, njegovo znanje in spretnost mu lahko zagotovi zelen poklic, toda telesno še zdaleč ni zmožen prevzeti njegovih obveznosti. Izobrazba, ki je pridobljena predvsem iz knjig, vodi k površnemu razmišljanju. Praktično delo spodbuja k pozornemu opazovanju in k samostojnemu razmišljanju. Če je pravilno opravljeno, spodbuja pridobivanje tiste praktične modrosti, ki ji pravimo zdrava pamet. Razvija sposobnost načrtovanja in uresničevanja, krepi pogum in vztrajnost ter zahteva uporabo tankočutnosti in veščine.

Zdravnik, ki je temelje strokovnega znanja položil s praktičnim delom v bolniški sobi, bo pridobil ostrino opažanja, vsestransko znanje in sposobnost, da v nujnih primerih nudi potrebno pomoč - bistvene lastnosti, ki jih je možno pridobiti le s praktičnim usposabljanjem.

Pridigar, misijonar ali učitelj bo ugotovil, da se njegov vpliv na ljudi zelo poveča, ko se pokaže, da ima znanje in spretnosti, ki so potrebne za opravljanje praktičnih vsakdanjih dolžnosti. Misijonarjev uspeh in morda samo njegovo življenje sta pogosto odvisna od njegovega praktičnega znanja. Njegova sposobnost pripraviti hrano, opraviti z nezgodami in drugimi težavami, zdraviti bolezni, graditi

hišo ali, če je potrebno, molitveni dom, pogosto odloča, ali bo pri življenjskem delu doživel uspeh ali neuspeh. [195]

Mnogi učenci bi bili deležni zelo pomembne vzgoje, če bi si izobrazbo pridobili tako, da se sami vzdržujejo. Namesto da se fantje in dekleta zadolžijo ali pa se zanašajo na požrtvovalnost staršev, naj se naučijo poskrbeti zase. Tako se bodo naučili ceniti denar, čas, moč in priložnosti ter bodo manj izpostavljeni skušnjavi vdati se brezdelju in navadi zapravlljivosti. Nauki o gospodarnosti, marljivosti, samoodpovedi, praktičnega vodenja poslov in smotrnosti, ki jih bodo tako osvojili, se bodo izkazali za najpomembnejši del njihove opreme za življenjski boj. Nauk o samopomoči, ki se ga učenci naučijo, bo prispeval k temu, da se izobraževalne ustanove obvarujejo pred bremenom dolga, s katerim se bojuje tako mnogo šol in ki zelo zmanjšuje njihovo koristnost.

Mladim je treba vtisniti misel, da izobrazbe ne pridobivajo za to, da bi se izognili neprijetnim življenjskim dolžnostim in težkim bremenom; njen namen je ravno ta, da bi si olajšali delo s tem, da se seznanijo z boljšimi metodami in višjimi cilji. Naučite jih, da pravi življenjski cilj ni zagotoviti si največji možni dobiček, temveč počastiti Stvarnika, tako da opravljamo svoj delež dela na svetu in pomagamo šibkejšim ali manj poučenim.

Pomemben razlog, zakaj se telesno delo manj ceni, je dejstvo, da se tako pogosto opravlja površno in nepremišljeno. Delavec ga opravlja zato, ker mora, ne za to, ker želi. Ne dela z dušo, ne spoštuje samega sebe in niti ne pridobi spoštovanja drugih. Usposabljanje za telesno delo bi moralo to napako popraviti. Pomagalo naj bi razviti navado natančnosti in temeljitosti. Učenci bi se morali naučiti obzirnosti in pre-mišljenosti, naučili naj bi se pravilno uporabljati čas in preračunati vsak gib. Seznaniti jih je treba ne samo z najboljšimi metodami, marveč jih tudi navdati z željo, da stalno napredujejo. Njihov cilj bi moral biti, da delo opravijo tako popolno, kakor le zmore človekov um in roke.

Takšno usposabljanje bo mlade naredilo za gospodarje, ne pa za sužnje dela. Olajšalo bo usodo težaškega delavca in požlahtnilo celo najskromnejši poklic. Zanj, ki meni, da je delo golo mučenje, in se ga loti s samovšečnim neznanjem, ne da bi se ga potrudil izboljšati, bo zares postalo breme. Kdor pa najskromnejše opravilo prepozna [196]

kot vedo, bo v njem videl vzvišenost in lepoto; užival bo v tem, da ga opravi zvesto in učinkovito.

Tako vzgojen mladi človek, kakršen koli je že njegov življenjski poklic, dokler je pošten, bo koristen in spoštovan.

Izoblikovanje Značaja

[197]

*»Glej, ... da narediš vse reči po ... vzorcu, ki ti je bil pokazan na
gori.«
(2 Mz 25,40)*

[198]

25—Vzgoja in značaj

[199]

*»Blagor človeku, ki doseza modrost.«
(Prg 3,13)*

Prava vzgoja ne podcenjuje vrednosti znanstvenih spoznanj ali literarnih dosežkov, toda sposobnosti ceni bolj kakor vednost, dobroto bolj kakor sposobnosti in značaj bolj kakor umske dosežke. Svetu niso toliko potrebni ljudje velikega uma kakor ljudje plemenitega značaja. Potrebuje ljudi, katerih sposobnosti vodijo trdna načela.

»Za ves svoj imetek si pridobi razumnost. Jezik modrih oznanja dobro znanje.« (Prg 4,7; 15,2) Pravilna vzgoja zagotavlja takšno modrost. Nauči nas, kako najbolje uporabiti ne samo eno, temveč vse svoje sposobnosti in znanje. Tako zajame vsa področja naših dolžnosti - do sebe, do sveta in do Boga.

Izoblikovanje značaja je najpomembnejše delo, ki je bilo kdaj zaupano ljudem; nikoli prej pa ni bilo tako pomembno, da mu posvetimo vztrajno pozornost kakor danes. Noben prejšnji rod ni bil postavljen pred tako odločilne dogodke, mladi se niso nikoli spopadali s takšnimi nevarnostmi, kakršne prežijo nanje danes.

[200] V katero smer gre vzgoja v takšnem času, kakršen je naš? Katere nagibe najpogosteje spodbujajo? Samoljubje. Večji del vzgoje si ne zasluži tega imena. Prava vzgoja zavira rast sebičnih stremljenj, sle po oblasti, nespoštovanja človekovih pravic in potreb - vsa prekletstva našega sveta. V Božjem načrtu za življenje obstaja prostor za vsakega človeka. Vsak mora, kolikor je najbolje možno, razviti svoje darove; če to zvesto dela, bodisi da ima veliko ali malo darov, si zasluži spoštovanje. V Božjem načrtu ni prostora za sebično tekmovalnost. Kdor se meri sam po sebi ali se primerja z drugimi, ni moder. (2 Kor 10,12) Kar koli počnemo, moramo delati »kakor iz moči, ki jo deli Bog«. (1 Pt 4,11) Opravljeno mora biti »iz srca, kot da delamo za Gospoda, ne za ljudi, saj vemo, da bomo v povračilo prejeli dediščino od Gospoda. Služimo Gospodu Jezusu.« (Kol

3,23.24 prirejeno) Kako dragocena je takšna služba in vzgoja, ki je pridobljena z upoštevanjem teh načel! Toda kako drugačen je večji del današnje vzgoje! Od najzgodnejših otrokovih let spodbuja kosanje in tekmovalnost; podpira sebičnost, ki je korenina vsega zla.

Tako se izzove boj za prevlado; spodbuja se sistem »guljenja«, ki v večini primerov škoduje zdravju in onesposablja za koristno delo. V drugih primerih kosanje vodi k nepoštenju; ker podpira častihlepnost in nezadovoljstvo, greni življenje in prispeva k temu, da je svet poln nemirnih, bojevitih duhov, ki stalno ogrožajo družbo.

Nevarnost ne tiči le v načinu poučevanja. Najdemo jo tudi v učnih vsebinah.

Kakšne so knjige, s katerimi se mora ukvarjati um mladih v najbolj dojemljivih letih življenja? Iz katerih virov morajo mladi zajemati med študijem jezika in književnosti? Iz vodnjakov poganstva, iz izvirov, ki jih napaja pokvarjenost starodavnih brezbožnih kultur. Predpisani so jim pisci, za katere je nesporno znano, da sploh ne spoštujejo moralnih načel.

Koliko pa je sodobnih piscev, za katere se lahko reče enako! Pri koliko njih je privlačnost in lepota izražanja le krinka za načela, katerih popačenost bi se - resnično opisana - gnusila bralcu.

Poleg teh obstaja še množica leposlovcev, ki človeka zazibljejo v prijetne sanje o gradovih v oblakih. Tem pisateljem morda ne moremo očitati nemoralnosti, vendar njihova dela niso nič manj dejansko prežeta z zlom. Tisoče oropajo časa, moči in discipline, ki bi jih potrebovali za hude življenjske težave.

[201]

Skoraj enako velika nevarnost preti tudi pri običajnem pouku znanosti. O evoluciji in sorodnih zablodah se učijo v vseh izobraževalnih ustanovah, od vrtca do fakultete. Tako je znanost, ki bi nam morala prinašati znanje o Bogu, tako pomešana s človeškimi ugibanji in teorijami, da spodbuja nevero.

Celo proučevanje Svetega pisma, kakor se pogosto izvaja v šolah, svet oropa neprecenljivega zaklada Božje besede. »Visoka kritika« s svojim razčlenjevanjem, domnevanjem in prenarejanjem uničuje vero v Sveto pismo kot Božje razodetje; Božjo besedo oropa moči, da upravlja, plemeniti in navdihuje človekovo življenje.

S kakšnimi nauki se bodo srečali mladi v svetu, v katerega odidejo, da se spopadejo z njegovim zapeljevanjem v greh? S strastjo po pridobivanju denarja, zabavanju in vdajanju užitkom, po razka-

zovanju, razkošju in samopašnosti, prevzetnosti, nepoštenosti, kraji in pokvarjenosti.

Spiritizem trdi, da so ljudje brezgrešni polbogovi; da bo vsakdo sodnik samemu sebi, da pravo spoznanje dviguje človeka nad vse zakone, da so vsi storjeni grehi nedolžni, da je dobro vse, kar obstaja in da Bog ne obsoja. Najpodlejše ljudi predstavlja, kakor da so v nebesih, kjer so zelo povišani. Tako vsem ljudem razglaša: Ni pomembno, kaj delate; živite, kakor se vam zahoče, nebesa so vaš dom. Tako množice začnejo verjeti, da je želja najvišji zakon, da je razuzdanost svoboda in da je človek odgovoren le samemu sebi.

Kako zaščititi kreposti, ko se s takšnimi nauki srečajo že na samem začetku življenja, ko so nagoni najmočnejši, ko so potrebe po samoobvladovanju in čistosti najnujnejše? Kako preprečiti, da svet ne bi postal druga Sodoma?

[202] Hkrati je na pohodu anarhija, ki poskuša odpraviti vse za-kone, ne le Božje, marveč tudi človeške. Kopičenje bogastva in moči; velika združenja za bogatitev peščice ljudi na račun mnogih; združenja revnejših slojev za obrambo njihovih pravic in zahtev; duh nemira, nereda in prelivanja krvi; vesplošno širjenje istih načel in prepričanj, kakršna so pripeljala do francoske revolucije - vse to je pripravljeno vplesti svet v spopad, podoben tistemu, ki je nekoč pretresel Francijo.

S takšnimi vplivi se morajo spopadati mladi danes. Da bi se obdržali v takšnih prelomnih časih, morajo sedaj položiti temelj značaja.

Pravi temelj in vzorec za izoblikovanje značaja je enak v vsakem rodu in v vsaki deželi, in sicer Božji zakon: »Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca . in svojega bližnjega kakor samega sebe.« (Lk 10,27) Veliko načelo, ki je bilo pokazano v značaju in življenju našega Zveličarja, je edini pravi temelj in edino zanesljivo vodilo.

Poti modrosti so »pota miline in vse njene steze mir« (Prg 3,17) to je modrost in znanje, ki ju lahko da le Božja beseda.

Besede o poslušnosti njegovim zapovedim, nekoč izgovorjene Izraelu, veljajo tudi danes: »To bo vaša modrost in razumnost vpričo ljudstev.« (5 Mz 4,6)

To je edino jamstvo za posameznikovo poštenost, čistost družine, blaginjo družbe in trdnost naroda. V vseh življenjskih težavah,

nevarnostih in bojih je edino pravo in zanesljivo pravilo delati to, kar pravi Bog. »Gospodova postava je popolna. Kdor tako ravna, ne omahne nikdar.« (Ps 19,8; 15,5)

26—Metode poučevanja

*»Da se da preprostim pamet, mladeniču spoznanje in razsodnost.«
(Prg 1,4)*

Izobraževanje je stoletja slonelo predvsem na pomnjenju. Ta sposobnost je bila najbolj obremenjena, medtem ko se druge umske moči niso primerno razvijale. Učenci so svoj čas porabili za mučno kopičenje znanja, ki je bilo le malo uporabno. Um, obremenjen s tem, kar ne more predelati ali sprejeti, oslabi, postane nezmožen za večji, samostojni napor in se zadovolji z odvisnostjo od presoje in dojemanja drugih.

Nekateri, ki so prepoznali napake te metode, so šli v drugo skrajnost. Po njihovem mnenju mora človek razvijati samo to, kar je v njem. Takšno izobraževanje učenca spodbuja k samozadostnosti in ga tako ločuje od vira pravega spoznanja in moči.

Izobraževanje, ki temelji na urjenju spomina, ne spodbuja pa samostojnega razmišljanja, pušča moralne posledice, ki so premalo upoštevane. Ko učenec žrtvuje sposobnost presoje in lastnega mnenja, ne more več razločevati med resnico in zmoto ter tako postane lahek plen prevare. Ni ga težko zapeljati k temu, da se ravna po izročilu in običajih.

[204] Na splošno se zanemarja dejstvo, vendar nikoli brez nevarnosti, da se zmota redkokdaj kaže kot takšna, kakršna je v resnici. Sprejemljiva postane, ker se pomeša ali poveže z resnico. Uživanje z drevesa spoznanja dobrega in hudega je povzročilo padec naših prastaršev; sprejemanje dobrega, pomešanega s hudim, pa je vzrok propadanja današnjih ljudi. Um, ki se zanaša na mnenje drugih, bo prej ali slej zanesljivo zapeljan.

Moč za razločevanje med tem, kaj je prav in kaj narobe, lahko pridobimo samo tako, da se osebno zanašamo na Boga. Vsak se mora sam učiti od njega po njegovi Besedi. Sposobnost razsojanja nam je bila dana, da bi jo uporabljali, in Bog želi, da jo razvijamo. Vabim nas: »Pridite, razložimo si svojo pravdo.« (Iz 1,18) Z zanašanjem

nanj lahko imamo modrost, da znamo »zavračati hudo in izbirati dobro«. (Iz 7,15 ssp; Jak 1,5)

Pri vsakem pravem poučevanju je osebni stik najpomembnejši. Kristus je pri poučevanju ljudi obravnaval posamično. Dvanašt apostolov je pripravljajal z osebnim stikom in druženjem. Najdragocenejše nauke je podal v zasebnem pogovoru pogosto z enim samim poslušalcem. Najbogatejše zaklade je odprl spoštovanemu rabinu med nočnim sestankom na Oljski gori in prezirani ženski ob siharskem vodnjaku; kajti v teh poslušalcih je opazil dojemljivo srce, odprt um in dovzetnega duha. Celo množica, ki se je tako pogosto zbirala okoli njega, zanj ni bila samo neka nerazložna gmota ljudi. Govoril je neposredno vsakemu umu in nagovarjal vsako srce. Opazoval je obraze poslušalcev in prepoznal žarenje na njihovem licu, hitre odobravajoče poglede, ki so govorili, da je resnica segla v dušo, v njegovem srcu pa je v odgovor zatrepetala struna dobrohotnega veselja.

Kristus je opazil zmožnosti, ki se skrivajo v vsakem človeku. Ni ga odvrnila neobetavna zunanost ali neugodne okoliščine. Mateja je poklical z mitnice, Petra in njegove brate pa z ribiškega čolna, da bi se učili od njega.

Pri današnjem vzgojnem delu sta potrebna enako osebno zanimanje in enaka skrb za posameznika. Mnogi na videz neobetavni mladi so bogato obdarjeni s sposobnostmi, ki niso uporabljene. Njihove nadarjenosti ostajajo skrite, ker jih njihovi učitelji ne prepoznajo. Marsikateri fant ali dekle s tako neprivlačno zunanostjo kakor neobdelan kamen se lahko izkaže za dragocen material, ki bo zdržal preizkušnjo vročine, nevihte in pritiska. Pravi učitelj, ki ve, kaj njegovi učenci lahko postanejo, bo prepoznal vrednost materiala, ki ga obdeluje. Osebno se bo zanimal za vsakega učenca in si prizadeval razviti vse njegove sposobnosti. Ohrabil bo vsak napor za sprejemanje dobrih načel, najsi je še tako nepopoln.

Vse mlade bi morali poučiti, kako nujna je marljivost in kako nujna je njena moč. Uspeh je veliko bolj odvisen od nje kakor od nadarjenosti ali sposobnosti. Brez marljivosti celo najbolj sijajni darovi niso veliko vredni, medtem ko pravilno usmerjeni napor nekoga s povsem običajnimi naravnimi darovi dosežejo prave čudeže. Dosežki nadarjenosti, ki jih tako občudujemo, so skoraj vedno povezani z neutrudnim, osredotočenim naporom.

[205]

Mlade je treba poučiti, da si je treba prizadevati k razvoju vseh sposobnosti, kakor manjših tako večjih. Mnogi raje omejijo študij na določeno področje, h kateremu so naravno nagnjeni. Te napake se je treba paziti. Naravne nadarjenosti nakažejo smer življenjskega poklica in, če so primerne, bi jih morali skrbno negovati. Hkrati pa je treba vedeti, da sta uravnovešen značaj in učinkovitost pri delu na katerem koli področju v veliki meri odvisna od skladnega razvoja, ki je sad temeljitega, vsesplošnega usposabljanja.

Učitelj mora stalno težiti k preprostosti in učinkovitosti. Pri poučevanju bi moral uporabljati obilo ponazoritev, celo pri starejših učencih pa bi moral paziti, da bo vsaka njegova razlaga preprosta in jasna. Mnogi starejši učenci so še vedno otroci glede dojetanja.

[206] Pomembna prvina pri izobraževalnem delu je navdušenje. Glede tega je koristno mnenje nekega slavnega igralca. Canterburyjski nadškof ga je vprašal, zakaj igralci v gledališču na občinstvo pustijo tako močan vtis, ko govorijo o tem, kar je izmišljeno, medtem ko imajo duhovniki na občinstvo tako malo vpliva, čeprav govorijo o tem, kar je resnično. »Z dolžnim spoštovanjem do vaše milosti,« je odvrnil igralec, »povem, da je razlog preprost: tiči v moči navdušenja. Mi na odru govorimo o izmišljenih stvareh, kakor da bi bile resnične, vi na prižnici pa govorite o resničnih stvareh, kakor da bi bile izmišljene.«

Učitelj pri delu obravnava resnične stvari in o njih bi moral govoriti z vso močjo in navdušenjem, ki ga lahko navdihne spoznanje o njihovi resničnosti in pomembnosti.

Vsak učitelj bi moral poskrbeti, da njegovo delo obrodi jasne sadove. Preden se loti poučevanja snovi, mora v mislih imeti natančen načrt in natančno vedeti, kaj želi doseči. Pri razlagi snovi naj ne bo zadovoljen, dokler učenec ne razume bistva, ne dojame njenega pomena in je sposoben jasno povedati to, kar se je naučil.

Medtem ko imamo pred očmi veliki cilj vzgoje, spodbujajmo mlade, da napredujejo do najvišje stopnje razvoja svojih sposobnosti. Toda preden se lotijo višjega študija, naj obvladajo osnove. To se prepogosto zanemarja. Celotni učenci višjih šol in fakultet imajo pomanjkljivo osnovno znanje. Mnogi dijaki ali študentje se ukvarjajo z višjo matematiko, ne morejo pa izračunati preprostega računa. Mnogi študirajo retoriko in želijo razviti spretnost gov-

orništva, medtem ko ne morejo brati razumljivo in vplivno. Mnogi, ki so končali ta študij, ne znajo sestaviti in napisati navadnega pisma.

Temeljito splošno znanje bi moralo biti ne samo pogoj za prehod v višji razred, marveč tudi preizkusni kamen za nada-ljevanje šolanja in napredovanje.

Na vseh izobraževalnih področjih obstajajo cilji, ki so pomembnejši od tistih, ki jih zagotavlja teoretično znanje. Vzemimo na primer jezik. Pomembneje kakor znanje tujih jezikov, živih ali mrtvih, je znati pisati in govoriti v materinščini tekoče in pravilno; nobeno znanje pridobljeno s poučevanjem slovničnih pravil se po pomembnosti ne more primerjati z učenjem jezika s širšega vidika. [207] Od učne metode je v veliki meri odvisen uspeh ali neuspeh v življenju.

Od nas se predvsem zahteva, da so naše besede čiste, prijazne in resnične - zunanji izraz notranjega okrasa. Bog pravi: »Kar je resnično, . čestito, . pravično, . čisto, . ljubeznivo, . sloveče, . če je kakšna čednost in kakšna hvala, to premišljajte.« (Flp 4,8) Če so takšne misli, bo takšno tudi izražanje.

Najboljša šola, da se naučimo takšnega izražanja, je dom; ker pa se doma to delo tako pogosto zanemarja, je učiteljeva naloga pomagati učencem pridobiti pravilne navade izražanja.

Učitelj lahko mnogo naredi, da prepreči slabo navado obrekovanja, opravljanja, malenkostne kritike - prekletstva družbe, soseščine in doma. Glede tega ni treba varčevati truda. V misli učencev vtisnite dejstvo, da ta navada razodeva pomanjkanje kulture, uglajenosti in prave resnične dobrote; človeka onesposobi za druženje z resnično omikanimi in uglajenimi ljudmi v tem svetu in za druženje s svetimi v nebesih.

Z grozo pomislimo na ljudožerce, ki se gostijo ob še toplem, drhtečem mesu žrtve; toda ali so posledice celo tega običaja hujše od trpljenja in zloma, ki ju povzročajo napačna prikazovanja pobud, blatenje ugleda in razčlenjevanje značaja? Otroci in mladi naj se naučijo, kaj o tem pravi Bog:

»Smrt in življenje sta jeziku v oblasti.« (Prg 18,21)

V Svetem pismu so opravljalci naštetih med temi, ki so »sovražni Bogu, . izmišljevalci hudega, . verolomni, brez ljubezni, neusmiljeni, . napolnjeni vsakršne krivičnosti, malopridnosti, lakomnosti, hudobnosti, polni zavisti, ubojstva, prepira, zvijače, zlobnosti«.

(Rim 1,30.31.29) Božja sodba se glasi, da so »vredni smrti, kateri tako delajo«. (Rim 1,32) Kogar Bog šteje za prebivalca Siona, »govori resnico iz srca, . ne obrekuje s svojim jezikom, . ne obklada s sramoto svojega soseda«. (Ps 15,2.3)

[208] Božja beseda obsoja tudi uporabo puhlic in mašil, ki mejijo na psovke. Obsoja neiskrene poklone, izmikanje resnici, pretiravanje, poslovne prevare, ki so pogoste v družbi in poslovnem svetu. »Vaše govorjenje pa bodi: da, da; ne, ne; kar je pa več od tega, to je od hudega.« (Mt 5,37)

»Kakor brezumnik, ki meče ognjene in smrtne puščice, tako je, kdor prekani svojega bližnjega in potem reče: Saj sem se le šalil.« (Prg 26,18.19)

Z opravljanjem sta tesno povezana prikrito namigovanje in zvito podtikanje, s čimer si človek nečednega srca prizadeva nakazati hudo, ki si ga ne upa povedati odkrito. Mlade naučimo, naj se kakor kuge izogibajo vsemu, kar meji na takšne navade.

Nemara ni nobene napake, ki jo zagrešimo z jezikom, ki jo stari in mladi tako radi spregledajo, kot so prenagljene, nestrpne besede. Menijo, da je dovolj za opravičilo reči: »Bil sem nepazljiv, nisem pa resnično mislil tega, kar sem rekel.« Toda Božja beseda tega ne jemlje zlahka. Sveto pismo pravi:

»Ali si videl moža, naglega v svojih besedah? Več je upanja za bedaka kakor za njega.« (Prg 29,20)

»Razrušeno mesto brez zidu je mož, ki nima svojega duha v oblasti.« (Prg 25,28)

V enem samem trenutku lahko s prenagljenim, vročekrvnim in nepremišljenim govorom naredimo toliko zla, da ga ne moremo popraviti, tudi če se vse življenje kesamo. Koliko je zlomljenih src, odtujenih prijateljev in uničenih življenj zaradi ostrih, naglih besed teh, ki bi lahko pomagali in tolažili!

»Nekateri blebeta kakor meč, ki prebada, jezik modrih pa je kakor zdravilo.« (Prg 12,18)

Ena izmed lastnosti, ki bi jo posebno morali razvijati in negovati v vsakem otroku, je nesebičnost, ki življenju, ne da bi se tega zavedali, daje privlačnost. Od vseh značajskih odlik je ta ena od najlepših, za vsako pošteno življenjsko delo pa je ena izmed najpomembnejših.

[209] Otroci potrebujejo razumevanje, naklonjenost in spodbude, am-

pak treba je paziti, da se v njih ne zbudi ljubezen do pohval. Ni modro pokazati jim posebno pozornost ali pred njimi ponavljati njihove bistroumne izjave. Starši ali učitelji, ki imajo v vidu pravi ideal značaja in možnosti za njegovo doseganje, ne bodo gojili ali spodbujali domišljavosti. Pri mladih ne bodo spodbujali želje ali poskusov razkazovanja njihovih sposobnosti in veščin. Ta, čigar pogled seže dlje od samega sebe, bo ponižen; vendar bo kazal dostojanstvo, ki ga zunanje razkazovanje ali človeška veličina ne bosta spravila v zadrego ali zbegala.

Značajske vrline se ne razvijejo po nekem poljubnem zakonu ali pravilu. To se dogaja, ko prebivamo v ozračju čistosti, plemenitosti in resničnosti. Kjer koli pa obstaja čistost srca in plemenitost značaja, se bo to kazalo v čistosti in plemenitosti dejanj in govora.

»Kdor ljubi čistost srca, v čigar ustnicah biva miloba, njemu je kralj prijatelj.« (Prg 22,11)

Kar velja za jezik, velja tudi za vsako drugo učenje; lahko je vodeno tako, da bo krepilo in izoblikovalo značaj.

Za nobeno drugo področje proučevanja to ne drži bolj kakor za zgodovino. Proučujmo jo z Božjega vidika.

Prepogosto je poučevana tako, da je komaj kaj več kakor seznam vzponov in padcev kraljev, dvorskih spletk, vojaških zmag in porazov - zgodba o stremuštvu in pohlepu, o prevarah, krutosti in prelivanju krvi. Tako podana ima lahko samo škodljive posledice. Otožno neprestano ponavljanje zločinov in ostudnosti, grozot in opisov krutosti poseje seme, ki v življenju mnogih obrodi žetev zla.

Veliko bolje je v luči Božje besede spoznati vzroke, ki so pripeljali do vzpona in padca kraljestev. Mladi naj proučujejo ta poročila in spoznajo, da je bila prava blaginja narodov povezana s sprejetjem božanskih načel. Naj raziščejo zgodovino velikih prenovitejskih gibanj in vidijo, kako pogosto so ta načela, čeprav so bila prezirana in osovražena in so njihove zagovornike pripeljala v ječo in pod vislice, prav zaradi teh žrtev na koncu zmagala. [210]

Takšno skrbno proučevanje bo zagotovilo širok in vsestranski življenjski nazor. Mladim bo pomagalo razumeti nekaj o življenjskih odnosih in odvisnostih, da spoznajo, kako čudovito smo povezani v veliko bratovščino družb in narodov in v kako veliki meri zatiranje in poniževanje enega pomeni izgubo za vse.

Pouk matematike bi moral biti podan praktično. Vse mlade in otroke naučimo ne le reševati namišljene probleme, temveč tudi voditi natančne račune o svojih prihodkih in izdatkih. Naučimo jih pravilno ravnati z denarjem. Bodisi da ga dobijo od staršev ali pa si ga zaslužijo sami, naj samostojno izbirajo in plačujejo oblačila, knjige in druge potrebščine. Ko vodijo račun o svojih stroških, se bodo naučili bolje kakor na kakršen koli drug način vrednosti in prave uporabe denarja. Takšna vzgoja jim bo pomagala razlikovati pravo varčnost od skoposti po eni in od razsipnosti po drugi strani. Če je pravilno usmerjena, spodbuja navado radodarnosti. Mladim pomaga učiti se dajati, ne iz golega trenutnega nagiba, ko so njihova čustva ganjena, temveč redno in načrtno.

Na ta način lahko vsak učni predmet postane pomoč pri reševanju največje med vsemi težavami - pri vzgoji ljudi, da na najboljši način izpolnijo življenjske odgovornosti.

»Ljubezen . se ne vede nespodobno.«
(1 Kor 13,4.5)

Pomembnost vljudnosti se premalo ceni. Mnogim, ki so dobrega srca, primanjkuje dobrohotnosti v vedenju. Mnogi, ki vzbujajo spoštovanje zaradi svoje iskrenosti in poštenosti, kažejo žalostno pomanjkanje prisrčnosti. To pomanjkanje uničuje njihovo srečo in zmanjšuje njihovo službo bližnjim. Nevljudni iz same nepremišljenosti pogosto žrtvujejo veliko najlepših in najbolj koristnih življenjskih izkušenj.

Vedrino in vljudnost bi posebno morali negovati starši in učitelji. Vsi imajo lahko vesel obraz, blag glas, vljudno vedenje, to pa so vplivne prvine. Otroke privlači vedro in veselo vedenje. Bodite z njimi prijazni in vljudni, pa bodo tudi oni enaki do vas in drug do drugega.

Prave vljudnosti se ni mogoče naučiti z golim upoštevanjem pravil lepega vedenja. Vedno je treba paziti, da se vedemo dostojno. Kadar koli niso ogrožena načela, bomo iz obzirnosti do drugih ravnali v skladnosti s sprejetimi običaji. Toda pristna vljudnost ne zahteva, da bi načela žrtvovali golim navadam; ne meni se za družbene razrede. Uči nas spoštovati samega sebe, spoštovati dostojanstvo človeka kot človeka, spoštovati vsakega člana velikega človeškega bratstva.

Obstaja nevarnost, da se prevelik pomen pripiše goli oliki in zunanji obliki in da se preveč časa posveti vzgoji v tej smeri. Življenje, polno naporov, ki čaka vse mlade, težko in pogosto neprijetno delo, ki se zahteva celo pri najbolj navadnih dolžnostih, še bolj pa pri lažšanju težkih bremen nevednosti in bede na svetu - vse to ne pušča prostora za zaigrano vljudnost.

Mnogi, ki zelo poudarjajo predpise za vedenje, sploh ne spoštujejo ničesar, naj bo še tako izvrstno, če se ne ujema z njihovimi

izumetničenimi merili. Gre za napačno vzgojo, ker spodbuja kritizersko ošabnost in ozkosrčno izključnost.

Bistvo pristne uglajenosti je obzirnost do drugih. Najpomembnejša trajna vzgoja je takšna, ki razvija sočutje in spodbuja prijaznost do vseh. Tako imenovana kultura, ki mladih ne nauči spoštovati staršev, ceniti njihovih dobrih strani in biti potrpežljivi z njihovimi pomanjkljivostmi, pomagati jim v potrebi, in mladih ne naredi obzirnih, prisrčnih, radodarnih in pripravljenih pomagati mlajšim, starejšim in nesrečnim ter vljudnih do vseh - takšna kultura je zgrešena.

Prave plemenitosti namer in vedenja se bomo naučili v šoli božanskega Učitelja bolje, kakor če upoštevamo kakršna koli uveljavljena pravila. Njegova ljubezen, ki prežame srce, bo oplemenitila značaj in ga izoblikovala po njegovem zgledu. Takšna vzgoja daje dostojanstvo in čut za spodobnost, ki izvirata iz nebes. Človeški naravi zagotavlja prijetno razpoloženje in vljudno vedenje, s katero se nikoli ne more primerjati površna uglajenost modne družbe.

Sveto pismo predpisuje vljudnost, predstavlja pa mnogo primerov nesebičnega duha, plemenite privlačnosti, prijetne narave, kar so značilnosti prave uglajenosti. Te so samo odsev Kristusovega značaja. Resnična prijaznost in vljudnost v svetu, celo med temi, ki Boga ne priznavajo, prihaja od njega. Bog pa želi, da bi njegovi otroci popolnoma odsevali te lastnosti v svojem značaju. Njegov cilj je, da bi ljudje v nas videli njegovo lepoto.

[213] Najvrednejša razprava o predpisih za vedenje, ki je bila kdaj napisana, so dragocena Zveličarjeva navodila, ki jih Sveti Duh podaja po apostolu Pavlu - besede, ki bi morale biti trajno zapisane v spominu vsakega človeka, mladega ali starega:

»Kakor sem jaz vas ljubil, da se tudi vi ljubite med seboj.« (Jn 13,34)

»Ljubezen je potrpežljiva, dobrotljiva; ljubezen ni nevoščljiva, ljubezen se ne hvali, se ne napihuje, ne vede se nespodobno, ne išče svojega, ne da se razdražiti, ne misli hudega, ne veseli se krivice, a veseli se resnice; vse pokriva, vse veruje, vse upa, vse prenaša. Ljubezen nikoli ne mine.« (1 Kor 13, 4-8)

Naslednja dragocena vrlina, ki bi jo morali skrbno negovati, je spoštovanje. Pravo spoštovanje do Boga navdihuje spoznanje o njegovi neskončni veličini in zavest o njegovi navzočnosti. Srce

vsakega otroka mora biti globoko prežeto z zavestjo o navzočnosti Nevidnega. Otroka moramo naučiti spoštovati čas in kraj molitve in javna bogoslužja ter jih imeti za sveta, ker je tam Bog. Ko se spoštovanje pokaže z odnosom in vedenjem, se bo poglobil tudi občutek, ki ga navdihuje.

Za mlade in stare bi bilo dobro, če bi proučevali, premišljevali in pogosto ponavljali besede Svetega pisma, ki kažejo, kako bi morali spoštovati prostor, ki ga je Bog počastil s posebno navzočnostjo.

»Sezuj obuvale s svojih nog,« je zapovedal Mojzesu, »zakaj mesto, ki na njem stojiš, je sveta zemlja!« (2 Mz 3,5)

Jakob je potem, ko je imel videnje o angelih, vzkliknil: »Resnično, Gospod je v tem kraju, in jaz nisem vedel. ... Ni nič drugega kakor Božja hiša, in tu so nebeška vrata!« (1 Mz 28,16.17)

»Gospod je v templju svoje svetosti - molči pred njim, vsa zemlja!« (Hab 2,20)

»Velik mogočni Bog je Gospod in velik kralj nad vse bogove. ... Pridite, priklonimo se in padimo na tla, pripognimo kolena pred Gospodom, ki nas je ustvaril.« (Ps 95,3-6)

»Spoznajte, da je Gospod Bog, on nas je ustvaril, ne pa mi sebe; njegovo ljudstvo smo in ovce njegove paše. Vstopite v njegova vrata s hvalno daritvijo, s povelečevanjem v njegove veže: zahvaljujte se mu, slavite njegovo ime!« (Ps 100,3.4) Spoštovanje je treba pokazati tudi do Božjega imena. Nikoli ga ne bi smeli izgovarjati na lahko ali nepremišljeno. Celó v molitvi se je treba izogibati pogostemu in nepotrebnemu ponavljanju. »Sveto in strašno je njegovo ime.« (Ps 111,9) Angeli si ob izgovarjanju njegovega imena pokrijejo obraz. S kakšnim spoštovanjem bi morali to ime izgovarjati mi, padli in grešni! [214]

Strahospoštovanje bi morali izkazovati Božji besedi. Morali bi pokazati spoštovanje do tiskane Besede in je nikoli ne uporabljati v običajne namene ali z njo ravnati malomarno. Prav tako Pisma ne bi smeli navajati za šalo ali ga prirejati, da bi povedali kaj duhovitega. »Vsak Božji govor je prečiščen kakor srebro, očiščeno v topilni peči, ... osnaženo sedemkrat.« (Prg 30,5; Ps 12,7)

Predvsem pa bi morali otroke naučiti, da se pravo spoštovanje kaže s poslušnostjo. Bog ni zapovedal ničesar nepomembnega, zato mu noben drug način izkazovanja spoštovanja ne bo tako ugajal kakor poslušnost temu, kar je rekel.

Spoštovanje je treba pokazati tudi do Božjih predstavnikov - pridigarjev, učiteljev in staršev, ki so poklicani govoriti in delati v njegovem imenu. Če jih spoštujemo, izkažemo čast tudi njemu.

Bog je posebno zapovedal pozorno spoštovati starejše. Pravi: »Prelep venec je siva glava, ki se nahaja na potu pravičnosti.« (Prg 16,31) Govori o izbojevanih bitkah in o doseženih zmagah; o bremenih, ki so jih nosili, in skušnjavah, ki so se jim uprli. Govori o utrujenih nogah, ki se bližajo počitku, o prostorih, ki bodo prazni. Pomagajte otrokom premišljevali o tem in bodo z vljudnostjo in spoštovanjem olajšali pot starejšim; ko bodo upoštevali zapovedi [215] »pred sivo glavo vstani in spoštuj starčkovo obličje«, (3 Mz 19,32) bodo v mlado življenje vnesli ljubkost in lepoto.

Očetje in matere in učitelji bi morali veliko bolj ceniti odgovornost in čast, ki jim jo je določil Bog, ko jih je postavil za predstavnike pred otroki. Značaj, ki se kaže v vsakdanjem življenju, bo otroku razlaga, v dobro ali v slabo, teh Božjih besed: »Kakor se oče usmili otrok, se Gospod usmili njih, ki se ga boje. Kakor če koga tolaži njegova mati, tako hočem jaz tolažiti vas.« (Ps 103,13 EKV; Iz 66,13)

Blagor otroku, v katerem takšne besede zbudijo ljubezen, hvaležnost in zaupanje; otroku, kateremu so nežnost, pravičnost ter potrpežljivost očeta in matere in učitelja razlaga za Božjo ljubezen, pravičnost in potrpežljivost; otroku, ki se z zaupanjem, ubogljivostjo in spoštovanjem do zemeljskih zaščitnikov nauči zaupati Bogu, mu biti poslušen in ga spoštovati. Ta, ki je otroku ali učencu dal takšen dar, ga je obdaril z zakladom, ki je dragocenejši kakor vse pozemsko bogastvo - z zakladom, ki je trajen kakor večnost.

28—Obleka in vzgoja

[216]

*»V dostojni obleki.«
(1 Tim 2,9 EKU)*

*»Kraljeva hči je vsa krasna v notranjščini hiše.«
(Ps 45,14)*

Nobena vzgoja ne more biti popolna, če ne uči pravih načel oblačenja. Če se to ne poučuje, vzgojno delo prepogosto zaostaja in se sprevrže. Ljubezen do oblačenja in privrženost modi je učiteljev najmogočnejši tekmeč in najučinkovitejša ovira.

Moda je gospodarica, ki vlada z železno roko. V mnogih domovih se moč, čas in pozornost staršev in otrok posveča zadovoljevanju njenih zahtev. Bogati med seboj tekmujejo, kdo se bo bolje prilagodil njenim stalno spreminjajočim se slogom; srednji in revnejši razredi se trudijo doseči merila, ki jih postavljajo tisti, za katere menijo, da so nad njimi. Kjer so sredstva ali priložnosti omejene, želja po imenitnosti pa velika, breme postane skoraj nevzdržno.

Mnogim ni pomembno, kako spodobno ali celo lepo je lahko oblačilo; ko se moda spremeni, ga morajo predelati ali zavreči. Družinski člani so obsojeni na stalno garanje. Ni časa za vzgojo otrok, ni časa za molitev ali za proučevanje Svetega pisma, ni časa, da bi otrokom pomagali spoznati Boga po njegovih ustvarjenih delih.

Ni ne časa ne denarja za dobrodelnost. Pogosto pa se skopari pri družinski mizi. Hrana je slabo izbrana in na hitro pripravljena, naravne potrebe pa so le delno zadovoljene. Tako se ustvarijo škodljive prehranjevalne navade, ki povzročajo bolezen ali spodbujajo nezmer-
nost.

[217]

Ljubezen do razkazovanja vodi v potratnost, v mnogih mladih pa zatre željo po plemenitejšem življenju. Namesto da bi se trudili pridobiti izobrazbo, si že zgodaj najdejo kakšno delo, da bi zaslužili denar in zadovoljili strast po oblačenju. Ta strast pa je že marsikatero deklo zapeljala v pogubo.

V mnogih domovih je družinski proračun preobremenjen. Oče, ki ne more zadovoljiti zahtev matere in otrok, je zapeljan v nepoštenost, konec pa je prav tako sramota in propad.

Celo dan počitka in bogoslužje nista prosta gospostva mode. Prej sta priložnost za še večje razkazovanje njene moči. Cerkev postane prostor za postavljanje, bolj kakor pridigi pa se pozornost posveča modi. Revni, ki ne morejo zadostiti njenim zahtevam, ne pridejo na cerkvena srečanja. Dan počitka se preživi v brezdelju, mladi pa ga uporabljajo za druženje, ki je pogosto vzrok moralnega propada.

V šoli so dekleta zaradi neprimerne in neudobne obleke nesposobna za učenje ali rekreacijo. Njihov um je tako zaseden z mislimi o oblačenju, da ima učitelj težko nalogo, da bi zbudil njihovo zanimanje.

Učitelj pogosto nima učinkovitejšega načina, da bi jih odtrgal od obsedenosti z modo, kakor je stik z naravo. Učenci naj okusijo radosti preživljanja časa ob reki, jezeru ali morju; naj hodijo v hribe, opazujejo lepoto sončnega zahoda, raziskujejo bogastva gozda in polja, naj se učijo gojiti rastline in cvetlice in jim bo dodatna vrstica ali čipka na oblačilu postala nepomembna.

[218] Pomagajte mladim dojeti, da je preprostost v oblačenju kot tudi pri prehranjevanju nujna za doseganje umske veličine. Pomagajte jim razumeti, koliko tega se imajo naučiti in narediti; kako dragoceni so dnevi mladosti kot priprava za življenjsko delo. Pomagajte jim videti, koliko je zakladov v Božji besedi, v knjigi narave in v življenjepisih plemenitih ljudi.

Usmerite njihove misli k trpljenju, ki ga lahko olajšajo. Pomagajte jim razumeti, da je razsipnik z vsakim evrom prikrajšan za sredstva, s katerimi bi lahko nahranili lačne, oblekli nage in potolažili žalostne.

Ne morejo si privoščiti, da bi zamudili slavne življenjske priložnosti, dovoliti si, da jim um zakrni in si uničijo zdravje in srečo samo zato, da bi ubogali ukaze, ki nimajo ničesar skupnega ne z razumom ne z udobjem ne z lepoto.

Mladi bi se prav tako morali naučiti ceniti nauke iz narave, da Bog dela, »da je vse lepo ob svojem času«. (Prd 3,11) Naša prednost je, da z obleko kakor tudi z vsem drugim počastimo Stvarnika. On želi, da bi bila naša oblačila ne samo čista in zdrava, marveč tudi prikladna in spodobna.

Človekov značaj presojava po njegovem slogu oblačenja. Požlahtnjen okus in izobražen um se pokažeta z izbiro preproste in primerne obleke. Nedolžna preprostost v oblačenju, združena s skromnostjo v vedenju zelo veliko prispeva k temu, da bo mlada ženska obdana z ozračjem svete zadržanosti, ki jo bo varovala pred tisočimi nevarnostmi.

Dekleta naučimo, da umetnost oblačenja upravičeno vključuje tudi sposobnost, da si obleko sešijejo same. Naj si vsaka zastavi ta cilj; naj ne zamudi priložnosti, da na ta način postane koristna in samostojna.

Prav je imeti rad lepoto in si jo želeti; toda Bog želi, da bi še bolj ljubili in najprej iskali najvišjo lepoto - tisto, ki je neminljiva. Najodličnejši izdelki človeške spretnosti se po lepoti ne morejo primerjati z lepoto značaja, ki »je dragocen pred Bogom«. (1 Pt 3,4)

Mlade in otroke moramo naučiti, naj si izberejo kraljevsko obleko, stvano na nebeških statvah - »svetlo in čisto tančico«, (Raz 19,8 EKV) ki jo bodo nosili vsi sveti s te zemlje. To oblačilo, brezmadežni Kristusov značaj, je brezplačno ponujeno vsakemu človeku. Toda vsak, kdor ga bo prejel, ga bo dobil in nosil že tukaj.

[219]

Naučimo otroke, da se oblačijo v krasna oblačila Jezusovega značaja, ko se ukvarjajo s čistimi in ljubečimi mislimi ter delajo ljubeča in koristna dela. Ta oblačila jih bodo naredila lepe in ljubljene sedaj, v prihodnosti pa jim bodo dala pravico stopiti v Kraljevo palačo. Njegova obljuba se glasi: »Hodili bodo z menoj v belih (oblačilih), ker so vredni.« (Raz 3,4)

29—Sobota

*»Bodo znamenje med menoj in vami, da bi vedeli, da sem jaz
Gospod.«
(Ezk 20,20)*

Vzgojna vrednost dneva počitka je neprecenljiva. Kar koli Bog od nas zahteva, nam tudi vrača, obogateno in preobraženo z njegovo slavo. Desetina, ki jo je zahteval od Izraelcev, je bila namenjena temu, da se med ljudmi v veličastni lepoti ohrani vzorec njegovega templja v nebesih, znamenje njegove navzočnosti na zemlji. Tako se nam tudi del našega časa, ki ga zahteva, znova povrne z njegovim imenom in pečatom. Bog pravi: »To je znamenje med menoj in vami po vaših prihodnjih rodovih, da veste, da sem jaz Gospod, ki vas posvečujem! Zakaj v šestih dneh je ustvaril Gospod nebo in zemljo, morje in vse, kar je v njih, in sedmi dan je počival: zato je blagoslovil sobotni dan in ga posvetil.« (2 Mz 31,13; 20,11) Sobota je znamenje ustvarjalne in odrešujoče moči, kaže na Boga kot vir življenja in znanja; spominja na človekovo prvotno slavo in tako priča o Božjem namenu, da nas obnovi v svojo podobo.

[221] Sobota in družina sta bili ustanovljeni v rajju, po Božjem načrtu pa sta neločljivo povezani. Ta dan lahko živimo rajsko življenje bolj kakor kateri drug dan. Božji načrt je, da bi bili družinski člani združeni pri delu in proučevanju, pri bogoslužju in rekreaciji, oče kot duhovnik v domu, oče in mati skupaj pa kot učitelja in prijatelja otrok. Toda ker so se zaradi posledic greha spremenile življenjske razmere, je takšno druženje v veliki meri ovirano. Oče med tednom pogosto komaj kdaj vidi obraze svojih otrok. Skoraj povsem je prikrajšan za priložnost, da se z njimi druži in jih poučuje. Toda Božja lju-bezen je zahtevam dela postavila mejo. Njegova milostljiva roka počiva nad soboto. Na svoj dan je družini zagotovil priložnost za druženje z njim, z naravo in drug z drugim.

Ker je sobota spomenik ustvarjalne moči, je to dan, v ka-terem bi morali bolj kakor v drugih spoznavati Boga po njegovih delih.

Vsaka misel na soboto bi pri otrocih morala biti povezana z lepoto narave. Blagor družini, ki gre v soboto k bogoslužju tako, kakor so Jezus in učenci odhajali v shodnico - čez polja, ob obrežju jezera ali čez loge. Srečna sta oče in mati, ki otroke lahko poučujeta o Božji pisani besedi s ponazoritvami iz odprte knjige narave; ki se lahko zbirajo pod zelenimi drevesi, na svežem, čistem zraku, da proučujejo Besedo in pojejo hvalo nebeškemu Očetu.

S takšnim druženjem lahko starši navežejo srce otrok nase in s tem na Boga z vezmi, ki se nikoli ne morejo pretrgati.

Sobota ponuja neprecenljive priložnosti za umsko izpopolnjevanje. Sobotnošolskih naukov ne proučujmo na hitro, tako da v soboto zjutraj preletimo predvidena besedila, marveč jih pozorno preberimo že v soboto popoldne, nato pa jih vsak dan v tednu redno ponovimo in razlagamo. Tako se bodo vtisnili v spomin kot zaklad, ki ne bo nikoli popolnoma izgubljen.

Med poslušanjem pridige naj si starši in otroci zapišejo svetopisemska besedila in navedene vrstice in, kolikor je možno, tudi glavne misli, da bi se nato o njih pogovarjali. To bo pomagalo odpraviti dolgočasje, ki ga otroci tako pogosto čutijo med poslušanjem pridig, pri vseh pa bi razvilo navado pazljivosti in logičnega razmišljanja.

Premišljevanje o podanih temah bo učencu odprlo bogastva, o katerih ni niti sanjal. V življenju bo dokazal resničnost izkušnje, ki je opisana v Svetem pismu:

»Ko so prišle tvoje besede, sem jih sprejel, in bila mi je tvoja beseda v veselje in radost srca, kajti kličem se po tvojem imenu, o Gospod, Bog vojnih krdel.« (Jer 15,16) [222]

»Preudarjal bom tvoje postave, zaželene bolj kakor zlato, da, kakor mnogo čistega zlata. ... Kdor jih hrani, plačilo ima veliko.« (Ps 119,48; 19,11.12)

30—Vera in molitev

*»Vera je pa trdno prepričanje o tem, kar kdo upa.
(Heb 11,1 EKU)*

*Verujte, da ste prejeli, in se vam zgodi.«
(Mr 11,24)*

Vera pomeni zaupati Bogu - prepričanje, da nas ljubi in najboljše ve, kaj je za nas dobro. Tako nas vodi, da namesto svoje poti izberemo njegovo. Namesto svoje nevednosti sprejmemo njegovo modrost, namesto svoje slabosti njegovo moč, namesto svoje grešnosti njegovo pravičnost. Naše življenje in mi sami smo že njegovi; vera priznava njegovo lastništvo in sprejema blagoslove, ki jih to prinaša. Poudarjeno je bilo, da so iskrenost, poštenost in neoporečnost skrivnost uspeha v življenju. Ravno vera nam omogoča, da ta načela sprejmemo za svoja.

Vsaka dobra spodbuda ali težnja je Božji dar; vera sprejema od Boga življenje, ki edino lahko pripelje do pravega razvoja in učinkovitosti.

Zelo jasno je treba razložiti, kako udejanjati vero. Vse Božje obljube so pogojne. Če smo pripravljeni izpolniti njegovo voljo, nam je na voljo vsa njegova moč. Vsak dar, ki nam ga On obljublja, je v sami obljudi. »Seme je Božja beseda.« (Lk 8,11)

Božji dar je tako gotovo v njegovi obljudi, kakor je gotovo, da je hrast v želodu. Če prejmemo obljudo, imamo tudi dar.

[224] Vera, ki nam omogoča sprejeti Božje darove, je tudi sama dar, ki je v neki meri dan vsakemu človeku. Raste tedaj, ko si prisvojimo Božjo besedo.

Da bi vero okrepili, jo moramo pogosto pripeljati v stik z Besedo.

Pri proučevanju Svetega pisma je treba učencu pomagati spoznati moč Božje besede. Bog je pri stvarjenju »rekel, in se je zgodilo, On je zapovedal, in je stalo trdno«. (Ps 33,9) On »kliče to, česar ni, kakor da je«. (Rim 4,17) Kajti ko jih pokliče, tudi so.

Kako pogosto so se ti, ki so zaupali Božji besedi, čeprav so bili sami po sebi skrajno nemočni, uprli sili vsega sveta; Enoh, čistega srca, svetega življenja, se je trdno oprijel svoje vere in izbojeval zmago pravičnosti zoper pokvarjen in zasmehljiv rod; Noe in njegovi sredi ljudi tistega časa, ljudi z velikansko telesno in umsko močjo, vendar najbolj nizkotne morale; Izraelci ob Rdečem morju, nemočna, prestrašena množica sužnjev, nasproti najmočnejši vojski najmogočnejšega naroda na zemlji; David, mlad pastir, ki mu je Bog obljubil prestol, nasproti veljavnemu vladarju Savlu, ki se je trdno oklepal oblasti; Sadrah in njegovi prijatelji v ognju, Nebukadnezar na prestolu; Daniel med levi, njegovi sovražniki na visokih položajih v kraljestvu; Jezus na križu, judovski duhovniki in veljaki prisilijo rimskega upravitelja, da naredi, kar želijo; Pavel, ki ga v okovih peljejo, da bo usmrčen kot hudodelec, in Neron trinog svetovnega cesarstva.

Takšnih primerov ne najdemo samo v Svetem pismu. Zasedimo jih v vseh poročilih o človeškem napredku. Valdežani in Hugenoti, Wycliff in Hus, Jeronim in Luter, Tyndale in Knox, Zinzendorf in Wesley in še množica drugih, so pričali o moči Božje besede nasproti človeški oblasti in politiki, ki podpira zlo. Ti so pravo svetovno plemstvo. To je kraljevski rod.

Današnji mladi so poklicani zasesti svoje mesto v tem rodu.

Vera nam je potrebna kakor v malih tako tudi v velikih življenjskih zadevah. S stalnim zaupanjem v Boga nam bo v vseh naših vsakdanjih zadevah in opravilih na voljo njegova krepilna moč.

Življenje je, gledano s človeškega stališča, za vse nas neznana pot. Gre za pot, ki jo, kar zadeva našo globljo izkušnjo, vsak prehodi sam. Nihče drug ne more popolnoma razumeti našega notranjega življenja. Kako resno bi si morali prizadevati otrokovo zaupanje usmeriti na zanesljivega Vodnika in Pomočnika, preden se poda na pot, na kateri si bo prej ali slej moral izbrati svojo smer in sprejemati življenjske odločitve!

Kot zaščita pred skušnjava in navdih za neoporečnost in poštenost se nobena druga moč ne more enačiti z občutkom Božje navzočnosti. »Stvari ni skrite pred njim, temveč vse je golo in razodeto očem njega, ki imamo z njim opravke.« (Heb 4,13) Njegove »oči so prečiste, da bi gledal hudo«. (Hab 1,13) Ta misel je bila Jožefov ščit sredi egiptovske pokvarjenosti. Na vsa zapeljevanja je

[225]

odločno odgovoril: »Kako bi torej jaz storil toliko zlo in grešil zoper Boga?« (1 Mz 39,9) Vera bo vsakemu, ki jo bo gojil, zagotovila takšen ščit.

[226] Samo občutek Božje navzočnosti lahko prežene strah, ki bi iz življenja plašnega otroka naredil breme. Naj si v spomin vtisne obljubo: »Šotorišče postavlja Gospodov angel okrog njih, ki se ga boje, in jih rešuje.« (Ps 34,8) Naj bere čudovit doživljaj Elizeja v planinskem mestu, med njim in četami oboroženih sovražnikov pa so stale mogočne trume nebeških angelov, ki so ga obdajali. Naj bere, kako se je pred Petrom v zaporu, obsojenem na smrt, pojavil Božji angel; kako ga je varno peljal mimo oborožene straže, skozi masivna vrata in mogočne železne zapahe. Naj bere o prizoru na morju, ko je sredi hude nevihte jetnik Pavel, na svoji poti k sojenju in usmrtitvi, vojakom in mornarjem, izčrpanim od truda in bedenja in dolgotrajne lakote, spregovoril tiste mogočne besede ohrabritve in upanja: »Bodite srčni: zakaj izgube ne bo nobenega življenja med nami. ... Stal mi je namreč ob strani to noč angel Boga, čigar sem in ki mu služim, rekoč: Ne boj se, Pavel! Pred cesarja moraš stopiti; in glej, Bog ti je podaril vse, kar se jih pelje s teboj.« (Apd 27,22-24) Z zaupanjem v to obljubo je Pavel zagotovil sopotnikom: »Nikomur od vas namreč se ne pogubi las z glave.« (Apd 27,34) Tako se je tudi zgodilo. Zato ker je bil na tej ladji mož, po katerem je Bog lahko delal, je bila vsa posadka poganskih vojakov in mornarjev ohranjena pri življenju: vsi so se rešili na kopno. (Apd 27,44) Ti dogodki niso zapisani samo za to, da bi jih lahko brali in se čudili, marveč da bi ista vera, ki je delovala v Božjih služabnikih v starih časih, delovala tudi v nas. Tudi danes bo Bog delal na nič manj osupljiv način kakor takrat, kjer koli bo našel zvesto srce, da bo po njem pokazal svojo moč.

Naj se ti, ki nimajo nobenega zaupanja vase in se zaradi pomanjkanja samozavesti bojijo prevzeti skrbi in odgovornosti, naučijo zanašati na Boga. Tako bo lahko vsak, ki bi sicer bil le številka v svetu, morda samo nebogljeno breme drugim, prišel do tega, da bo lahko dejal skupaj z apostolom Pavlom: »Vse morem v njem, ki me krepča.« (Flp 4,13)

Vera ima dragocene nauke tudi za otroka, ki ga krivica hitro razžali.

Nagnjenost upreti se zlu in maščevati krivico pogosto spodbudi izostren čut za pravico in živahen, odločen duh. Takšnega otroka pa naučimo, da je Bog večni varuh pravice. Nežno skrbi za ljudi, ki jih tako ljubi, da je dal svojega najdražjega ljubljenega Sina, da bi jih rešil. On bo obravnaval vsakega hudodelca.

»Zakaj kdor se vas dotakne, se dotakne punčice njegovega očesa.« (Zah 2,12)

»Zvrni na Gospoda pot svojega življenja in upaj vanj; On vse prav stori. In stori, da zasije kakor luč tvoja pravičnost in tvoja pravica kakor opoldansko sonce.« (Ps 37,5.6)

»Gospod bo tudi grad na višini siromaku, grad na višini ob časih stiske. In upali bodo vate, kateri poznajo tvoje ime, ker ne zapustiš njih, ki te iščejo, Gospod.« (Ps 9,10.11)

Bog zapoveduje, da tudi drugim izkažemo usmiljenje, ki ga kaže nam. Vročekrvni, domišljavi in maščevalni naj gledajo Krotkega in Ponižnega, ki ga vodijo kakor jagnje v zakol, kako brez maščevalnosti stoji kot nema ovca pred strižci. Naj gledajo njega, ki so ga prebodli naši grehi in obremenile naše bolečine, in se bodo naučili vzdržati, potrpeti in odpustiti.

[227]

Z vero v Kristusa se lahko odpravi vsaka značajska pomanjkljivost, očisti vsaka nesnaga, popravi vsaka napaka in razvije vsaka vrlina.

»V njem ste postali deležni ... polnosti.« (Kol 2,10 EKU)

Molitev in vera sta tesno povezani, zato ju je treba proučevati skupaj. Molitev vere je božanska znanost; je znanost, ki jo morajo obvladati vsi, ki želijo, da bi bilo njihovo življenjsko delo uspešno. Kristus pravi: »Kar koli v molitvi prosite, verujte, da boste prejeli, in . se vam bo zgodilo.« (Mr 11,24 EKU) Pojasnil je, da moramo prositi v skladnosti z Božjo voljo; prositi moramo za to, kar je obljubil, kar koli pa prejmemo, moramo uporabiti tako, da izpolnimo njegovo voljo. Izpolnjeni pogoji zagotavljajo nedvoumno izpolnitev obljube.

Prosimo lahko za odpuščanje grehov, za Svetega Duha, za značaj, ki je podoben Kristusovemu, za modrost in moč, da opravimo njegovo delo, za kateri koli dar, ki ga je obljubil; potem moramo verovati, da smo to dobili, in se zahvaliti Bogu, da smo prejeli.

Ni treba iskati zunanjih dokazov za blagoslov. Dar je že v sami obljubi, zato lahko nadaljujemo svoje delo prepričani, da je Bog

to, kar je obljubil, zmožen tudi narediti, in da bo dar, ki je že naš, uresničil, ko ga bomo najbolj potrebovali.

Živeti od vsake Božje besede pomeni izročiti mu celotno življenje. Tedaj nas bo spremljal stalni občutek potrebe in odvisnosti, hrepenenje srca po Bogu. Molitev je za nas nuja, kajti to je življenje duše. Družinska in javna molitev imata svoje mesto; vendar tajni pogovor z Bogom je tisto, kar ohranja življenje duše.

[228]

Mojzes je ravno na gori z Bogom videl vzorec tiste čudovite zgradbe, ki je postala prebivališče Božje slave. Na gori z Bogom - na tajnem mestu molitve - moramo premišljevati o Božjem slavnem idealu za človeštvo. Tako bomo usposobljeni oblikovati zgradbo svojega značaja, da se bo na nas izpolnila njegova obljuba: »Prebival bom v njih in med njimi bom hodil, in bom njihov Bog in oni bodo moje ljudstvo.« (2 Kor 6,16)

Jezus je v življenju na zemlji med urami molitve na samem prejemal modrost in moč. Mladi naj sledijo njegovemu zgledu, naj ob zori in somraku namenijo čas občestvu z nebeškim Očetom. Čez dan naj dvigajo srce k Bogu. Na vsakem koraku naše poti nam zagotavlja: »Jaz, Gospod, tvoj Bog, primem tvojo desnico, veleč ti: Ne boj se, jaz ti pomagam.« (Iz 41,13) Kakšno svežino in moč, kakšno radost in milino bi prineslo v življenje naših otrok, če bi se lahko teh nauk naučili v jutru svojega življenja!

To so nauki, ki jih lahko poučuje samo ta, ki se jih je sam naučil. Svetopisemski nauk nima več velikega vpliva na mlade ravno zato, ker toliko staršev in učiteljev, ki izpoveduje vero v Božjo besedo, z življenjem zanika njeno moč. Včasih so mladi spodbujeni, da občutijo moč Besede. Razumejo, kako dragocena je Kristusova ljubezen. Vidijo lepoto njegovega značaja, možnosti, ki jih prinaša življenje, posvečeno njegovi službi. Vendar nasproti temu vidijo življenje teh, ki trdijo, da spoštujejo Božja načela. Za koliko njih veljajo besede preroka Ezekiela:

»Sinovi tvojega ljudstva ... pravijo drug drugemu, brat bratu: Pojdiva vendar in poslušajva, kakšna je beseda, ki prihaja od Gospoda. In hodijo k tebi, kakor ko se ljudstvo shaja, in sede pred teboj kako moje ljudstvo in poslušajo tvoje besede, pa ne delajo po njih; kajti ljubeznivo govore s svojimi usti, njihovo srce se pa žene za njihovim dobičkom. In glej, ti si jim kakor pesem o ljubezni, kakor če kdo

zna lepo peti in sladko gosti: poslušajto tvoje besede, pa ne delajto po njih.« (Ezk 33,30-32)

Eno je imeti Sveto pismo za knjigo, ki vsebuje dobra moralna navodila, in ga upoštevati, če je v skladnosti z duhom časa in z našim položajem v svetu; nekaj popolnoma drugega pa je imeti ga za to, kar v resnici je - beseda živega Boga, beseda, ki pomeni naše življenje, beseda, ki mora oblikovati naša dela, naše besede in misli. Imeti Božjo besedo za kar koli manjšega kakor to, pomeni zavračati jo. To zavračanje, ki ga kažejo tisti, ki trdijo, da vanjo verujejo, pa je eden glavnih razlogov za dvom in nevero med mladimi. [229]

Svet je zajela napetost, kakršne doslej še ni bilo videti. Zabava, služenje denarja, borba za oblast in sam boj za preživetje s strašno močjo prevzame telo, um in dušo. Sredi te nore naglice Bog govori. Poziva nas, naj se ozremo stran in se pogovorimo z njim: »Odnehajte in spoznajte, da sem jaz Bog!« (Ps 46,11)

Mnogi celo med molitvijo ne prejmejo blagoslova prave zveze z Bogom. Preveč se jim mudi. Z naglimi koraki hitijo skozi krog Kristusove ljubeče navzočnosti, se morda za kakšen trenutek zadržijo na svetem območju, toda ne počakajo na nasvet. Nimajo časa, da bi ostali z božanskim Učiteljem. Z bremenami se vračajo k delu.

Takšni delavci nikoli ne bodo dosegli največjega možnega uspeha, dokler ne dojamejo, v čem je skrivnost moči. Vzeti si morajo čas, da bi razmišljali, molili in čakali, da od Boga prejmejo poživitev telesnih, umskih in duhovnih moči. Potrebujejo poživljajoč vpliv njegovega Duha. Ko bodo to prejeli, bodo prežeti z novim življenjem. Utrujeno telo in izčrpan um bosta osvežena, obteženo srce pa razbremenjeno.

Tisto, kar potrebujemo, ni za kratek čas obstati v Kristusovi navzočnosti, temveč osebni stik in druženje z njim. Kakšna sreča bo za naše otroke in učence v naših šolah, ko se bodo starši in učitelji v življenju naučili dragoceno izkušnjo, ki jo opisujejo besede Visoke pesmi:

»Kakor jablan med drevjem v gozdu,
tako je moj ljubi med sinovi.
V njegovi senci sem želela sedeti in sedim,
in njegov sad je sladek mojemu grlu.

[230]

Vpeljal me je v hišo, kjer se gostujejo,
in njegova zastava nad menoj je ljubezen.«

(Vp 2,3-4)

31—Življenjsko delo

[231]

»*Eno pa delam.*«
(*Flp 3,13*)

Uspeh na katerem koli področju zahteva jasen cilj. Kdor želi doseči pravi uspeh v življenju, mora pred očmi stalno imeti cilj, ki je vreden vloženega truda. Takšen cilj je postavljen pred današnje mlade. Nebeški načrt, da se evangelij objavi svetu v tem rodu, je najplemenitejši cilj, h kateremu je lahko poklican kateri koli človek. Pred vsemi, katerih srca se je dotaknil Kristus, se odpira področje dela.

Božji namen za otroke, ki odraščajo v naših domovih, je širši, globlji in višji od tega, kar naše omejeno videnje dojema. V preteklosti je Bog poklical tiste, ki jih je spoznal za zveste, čeprav so zasedali najskromnejše položaje, da so pričali zanj pred ljudmi na najvišjih položajih v svetu. Mnogoteri mladenič danes, ki odrašča kakor Daniel v judovskem domu, proučuje Božjo besedo in njegova dela ter zvesto opravlja dolžnosti, bo nekoč stal v zakonodajnih skupščinah, sodnih dvoranah ali kraljevskih dvorih kot priča za Kralja kraljev. Množice bodo poklicane opraviti službo večjih razsežnosti. Ves svet je odprt za evangelij. Etiopija izteza roke k Bogu. Iz Japonske, Kitajske in Indije, iz dežel na naši celini, ki jih še pokriva tema, iz vsakega kraja našega planeta prihajajo klici z grehom ranjenih src, ki čakajo, da bi spoznali Boga ljubezni.

Na milijone ljudi nikoli ni slišalo o Bogu ali njegovi ljubezni, ki se je razodela v Kristusu. Pravico imajo prejeti to spoznanje. Z nami vred so upravičeni do Zveličarjeve milosti. Na nas, ki smo to spoznanje dobili, in na naših otrocih, katerim ga bomo prenesli, počiva odgovornost, da se odzovemo na njihov klic. Vsakemu domu, vsaki šoli, vsakemu od staršev, učiteljev in otrok, ki jim je zasijala luč evangelija, se v tem usodnem času zastavlja vprašanje, ki je bilo postavljeno kraljici Esteri v tistem pomembnem trenutku izraelske

[232]

zgodovine: »Kdo ve, ali nisi prav za ta čas prišla do kraljevskega dostojanstva?« (Est 4,14 EKU)

Tisti, ki razmišljajo o posledicah pospeševanja ali zaviranja evangelija, mislijo na posledice, ki se nanašajo nanje in na svet. Redki razmišljajo, kako te vplivajo na Boga. Malo jih pomisli na bolečino, ki jo je greh povzročil našemu Stvarniku. Vsa nebesa so trpela med Kristusovim smrtnim bojem; ampak to trpljenje se ni začelo ali končalo z njegovim življenjem v podobi človeka. Križ našim otopelim čutilom razodeva bolečino, ki jo je greh od samega začetka povzročal Božjemu srcu. Vsak odklon od pravice, vsako kruto dejanje, vsak človekov neuspeh, ko ne doseže Božjega ideala, Bogu povzroča bolečino. Ko so nad Izraelce prišle nesreče kot zanesljiva posledica ločitve od Boga - podrejenost sovražniku, krutost in smrt - je bilo rečeno, da se mu je »smilila Izraelova beda. V vsej njihovi stiski je bil sam stiskan, ... dvignil jih je nase ter jih nosil vse nekdanje dni.« (Sod 10,16 EKU; Iz 63,9)

Njegov Duh »prosi za nas z neizrečnimi vzdihmi«. (Rim 8,26) Ko »vse stvarstvo skupno zdihuje in je v porodnih bolečinah«, (Rim 8,22) srce neskončnega Očeta sočustvuje, ker ga to prizadene.

[233] Naš svet je velika hiša gobavcev, prizorišče bede, o kateri si ne upamo niti razmišljati. Če bi dojeli njeno dejansko razsežnost, bi bilo breme prehudo. Toda Bog vse to občuti. Da bi uničil greh in njegove posledice, je dal svojega Najdražjega, nam pa je podaril moč, da v sodelovanju z njim naredimo konec temu prizoru bede. »Ta evangelij kraljestva se bo oznanjeval po vsem svetu, vsem narodom za pričevanje; in tedaj pride konec.« (Mt 24,14)

»Pojdite po vsem svetu in oznanite evangelij vsemu stvarjenju!« (Mr 16,15) je Kristus naročil sledilcem. Niso vsi poklicani, da bi bili pridigarji ali misijonarji v običajnem pomenu besede, vsi pa lahko delajo skupaj z njim pri oznanjevanju »vesele novice« (Iz 52,7 ssp) bližnjim. Zapoved je dana vsem, velikim ali malim, učenim ali neizobraženim, starim ali mladim.

Ali lahko, glede na to zapoved, sinove in hčere vzgajamo za življenje spodobne zunanje vljudnosti, za življenje, ki je na videz krščansko, manjka pa mu Kristusova samopožrtovalnost, za življenje, nad katerim se mora sodba njega, ki je Resnica, glasiti »ne poznam te«?

Na tisoče jih dela tako. Otrokom nameravajo zagotoviti prednosti evangelija, vendar zanikajo njegovega duha. Ampak tako ne gre. Tisti, ki zavračajo prednosti občestva s Kristusom v službi, zavračajo edino vzgojo, ki bi jih usposobila, da z njim sodelujejo v njegovi slavi. Zavračajo vzgojo, ki v tem življenju prinaša moč in plemenitost značaja. Mnogi očetje in matere, ki otroke prikrajšajo za nošenje Kristusovega križa, so prepozno spoznali, da so jih na ta način izročili Božjemu in človekovemu sovražniku. Zapečatili so njihovo pogubo ne samo za prihodnje, marveč tudi za sedanje življenje. Podlegli so skušnjavam. Dozoreli so za prekletstvo svetu, za bolečino in sramoto staršem.

Celo med tistimi, ki si prizadevajo pripraviti se za službo Bogu, se mnogi odvrnejo zaradi napačnih vzgojnih metod. Na življenje se preveč posplošeno gleda, kakor da je sestavljeno iz posebnih obdobj - iz obdobja učenja in obdobja delovanja - priprave in dela. V pripravi za življenje službe so mladi poslani v šolo, da bi si pridobili znanje iz knjig. Ločeni od odgovornosti vsakdanjega življenja, se zatopijo v študij in pogosto pozabijo na njegov namen. Žar njihovega mladostnega posvečenja ugasne, zato se mnogi lotijo uresničenja kakšne osebne sebične težnje. Ob koncu šolanja tisoči ugotovijo, da so izgubili stik z življenjem. Predolgo so se ukvarjali z neoprijemljivim in teoretičnim, ko pa se mora vse njihovo bitje predramiti, da bi se spopadlo z ostrimi boji resničnega življenja, niso pripravljeni. Namesto da bi se posvetili plemenitemu delu, kakor so nameravali, energijo porabijo v boju za golo preživetje. Mnogi so po večkratnem razočaranju, ko celo izgubijo upanje, da bi si pošteno služili za preživetje, potegnjeni celo v dvomljive in kriminalne dejavnosti. Svet je oropan službe, ki bi je lahko bil deležen, Bog pa je oropan ljudi, ki si jih je želel dvigniti, oplemenititi in počastiti kot svoje predstavnike.

Mnogo staršev greši, ker otrokom ne nudi enakih možnosti izobraževanja. Pripravljeni so na vse žrtve, da bi zagotovili najboljše prednosti temu, ki je bister in sposoben. Menijo pa, da teh priložnosti ni treba nuditi manj obetavnim. Sodijo, da je za opravljanje običajnih življenjskih dolžnosti dovolj povprečna izobrazba.

Toda kdo v družini med otroki lahko izbere tiste, ki bodo v življenju nosili največje odgovornosti? Kolikokrat se je človeška presoja izkazala za napačno? Spomnimo se Samuelove izkušnje, ko

[234]

je bil poslan mazilit enega izmed Jesejevih sinov za kralja Izraelu. Predenj je prišlo sedem mladeničev plemenitega videza. Ko je pogledal prvega, lepih potez, pravilno razvitega in kraljeve drže, je prerok vzkliknil: »Gotovo je Gospodov maziljenec pred njim.« (1 Sam 16,6) Toda Bog je rekel: »Ne glej njegovega lica, ne visokosti njegove postave, ker sem ga zavrgel: zakaj ne gledam, kar gleda človek. Človek namreč gleda, kar je pred očmi, Gospod pa gleda v srce.« (1 Sam 16,7) In tako je bilo rečeno za vseh sedem: »Gospod ni izvolil nobenega izmed njih.« (1 Sam 16,10) Dokler ni bil poklican David, ki je pasel ovce, prerok ni mogel izpolniti naloge.

[235] Starejši bratje, izmed katerih je hotel izbrati Samuel, niso imeli lastnosti, za katere je Bog menil, da jih mora imeti vladar njegovega ljudstva. Ponosni, samoljubni in samozavestni so se morali umakniti temu, na katerega so gledali zviška, temu, ki je ohranil mladostno preprostost in iskrenost ter ga je Bog, ker je bil majhen v svojih očeh, lahko usposobil za prevzemanje kraljevskih odgovornosti. Tako Bog danes pri mnogih otrocih, ki jih starši zapostavljajo, vidi sposobnosti, ki so veliko večje kakor pri otrocih, katere se ima za obetavne.

Kdo pa lahko, kar zadeva možnosti v življenju, oceni, kaj je veliko in kaj je majhno? Koliko delavcev na skromnih življenjskih položajih je sprožilo moči, ki so bile svetu v blagoslov, in tako doseglo sadove, katere bi jim celo kralji zavidali!

Naj torej vsak otrok dobi izobrazbo za najbolj vzvišeno službo. »Zjutraj sej svoje seme in zvečer ne daj počivati svoji roki: zakaj ne veš, katero bo raslo, ali to ali ono.« (Prd 11,6)

Posebno mesto v življenju nam je določeno na osnovi naših sposobnosti. Vsi ne dosežejo enake stopnje razvoja in vsi enakega dela ne opravijo enako učinkovito. Bog ne pričakuje, da bo izop dosegal višino cedre ali pa da bo oljka zrasla do višine veličastne palme. Toda vsak bi moral meriti tako visoko, kolikor mu omogoča združitev človeške moči z božansko.

Mnogi ne postanejo, kar bi lahko, ker ne uporabljajo moči, ki jim je dana. Ne oprimejo se Božje moči do te mere, kot bi se lahko. Mnogi zaidejo s poti, na kateri bi lahko dosegli resničen uspeh. V iskanju večje časti ali prijetnejšega opravila se lotijo nečesa, za kar niso usposobljeni. Mnogi, katerih talenti so primernejši za kateri drug poklic, se želijo ukvarjati z umskim delom; kdor bi bil lahko uspešen kmetovalec, obrtnik ali medicinska sestra, zasede položaj

pridigarja, odvetnika ali zdravnika, za kar ni primeren. So pa tudi drugi, ki bi lahko zavzeli odgovorne položaje, vendar se zaradi pomanjkanja energije, pridnosti ali vztrajnosti zadovoljijo s kakšnim lažnejšim položajem.

Skrbneje bi se morali ravnati po Božjem načrtu za življenje. Čim [236] bolje se potruditi pri delu, ki nam je najbolj pri roki, izročiti svoje poti Bogu in pozorno spremljati znamenja njegove previdnosti - to so pravila, ki služijo kot zanesljiv vodnik pri izbiri poklica.

Ta, ki je prišel z nebes, da bi bil naš vzor, je skoraj trideset let življenja opravljal običajno, rokodelsko delo, toda v tem času je proučeval Božjo besedo in njegova dela ter pomagal vsem in poučeval vse, do katerih je lahko segel njegov vpliv. Ko je nastopil javno službo, je hodil iz kraja v kraja ter zdravil bolne, tolažil žalostne in oznanjal evangelij siromašnim. To je naloga tudi vseh njegovih sledilcev.

Jezus pravi: »Največji med vami naj bo kakor najmanjši in predstojnik kakor strežnik.« Kajti »Jaz . sem sredi med vami kakor tisti, ki streže.« (Lk 22,26.27 EKU)

Ljubezen in zvestoba do Kristusa sta vir vsake resnične službe. V srcu, ki se ga dotakne njegova ljubezen, se porodi želja za delo zanj. To željo je treba spodbujati in pravilno usmerjati. Na obstoj revnih, žalostnih, neukih in nesrečnih bodisi v domu ali v soseski ali v šoli bi morali gledati ne kot na nesrečo, temveč kot na dragoceno priložnost za služenje.

Pri tem delu kakor tudi pri vsakem drugem se spretnost pridobi pri delu samem. Opravljanje običajnih življenjskih dolžnosti in služba siromašnim in trpečim zagotovita učin-kovitost. Brez tega so celo najboljše napore pogosto brezuspešni in celo škodljivi. Ljudje se naučijo plavati v vodi, ne pa na kopnem.

Druga dolžnost, ki se jo pogosto jemlje na lahko - ki jo je treba pojasniti mladim, ko začnejo dojemati Kristusove zahteve - je dolžnost pridružitve cerkvenemu občestvu.

Odnos med Kristusom in njegovo cerkvijo je zelo tesen in svet - On je ženin, cerkev pa je nevesta; On je glava, cerkev pa je telo. Torej k zvezi s Kristusom spada zveza z njegovo cerkvijo.

Cerkev je organizirana za službo, zato je v življenju službe Kris- [237] tusu zveza s cerkvijo eden prvih korakov. Zvestoba Kristusu zahteva zvesto opravljanje cerkvenih dolžnosti. Gre za pomemben del

človekovega usposabljanja; v cerkvi, ki pa je navdihnjena z Učiteljevim življenjem, bodo verniki spodbujeni, da takoj delajo za svet zunaj cerkve.

Mnogo je področij, na katerih mladi lahko najdejo priložnost za koristno delo. Naj se organizirajo v skupine za krščansko službo in to skupno delo bo dokazalo veljavnost sodelovanja in spodbude. Starši in učitelji bodo z zanimanjem za delo mladih dobili priložnost, da jim pomagajo z bogatimi izkušnjami, da bi njihovi napori obrodili sad za dobro.

Poznanstvo zbudi naklonjenost, naklonjenost pa je spodbuda za učinkovito službo. Da bi v otrocih in mladih zbudili sočutje in duha požrtvovalnosti za milijone trpečih po svetu, jih seznanimo s tujimi deželami in njihovimi prebivalci. V naših šolah lahko glede tega naredimo mnogo. Namesto da se učenci dolgo ukvarjajo z osvajanji Aleksandra Velikega in Napoleona, naj proučujejo življenje ljudi, kakršni so apostol Pavel in Martin Luter, Moffat, Livingstone in Carey, ter vsakodnevno dogajanje na področju misijonskega dela. Namesto da spomin obremenjujejo z množico imen in teorij, ki nimajo nikakršnega pomena za njihovo življenje in na katere zunaj zidov učilnice redko pomislijo, naj premišljujejo o vseh deželah z vidika misijonskega dela in naj se seznanijo z ljudmi in njihovimi potrebami.

Pri tem zaključnem delu oznanjevanja evangelija leži pred nami ogromno polje, ki ga je treba obdelati; bolj kakor kdaj prej pa je treba pridobiti pomočnike iz vrst običajnih ljudi. Mlajše in starejše bo Učitelj poklical s polja, z vinograda, iz delavnice in jih poslal oznanit njegovo sporočilo. Mnogi od teh so imeli le malo priložnosti za izobraževanje, toda Kristus v njih vidi lastnosti, ki jim bodo omogočile izpolniti njegov namen. Če se z vsem srcem lotijo dela in so se pripravljene učiti, jih bo On usposobil, da bodo delali zanj.

[238]

On, ki pozna globine bede in obupa v svetu, ve, s katerimi sredstvi je mogoče zagotoviti olajšanje. Na vseh straneh vidi ljudi v temi, ki jih mučijo greh, žalost in bolečina. Vendar vidi tudi njihove možnosti; On ve, do katere višine se lahko povzpnejo. Čeprav so ljudje zlorabili milost, ki jim je bila dana, čeprav so zapravili darove in izgubili dostojanstvo narave, podobne Božji, bo Stvarnik z njihovim odrešenjem poveličan.

Kristus polaga breme dela za ljudi v težavnih delih sveta, ki potrebujejo pomoč, na te, ki imajo sočutje do neukih in izgubljenih. On bo navzoč, da pomaga tem, ki so usmiljenega srca, čeprav so morda njihove roke grobe in nespretne. Delal bo po teh, ki so zmožni videti blagoslov v bedi in korist v izgubi. Ko nas bo obsijala Luč sveta, bomo v težavah videli prednost, v zmedi red in v navideznem porazu uspeh. Nadloge se bodo pokazale kot prikrit blagoslov, trpljenje pa kot milost. Evangeljski delavci iz vrst običajnih ljudi, ki delijo žalosti bližnjih, tako kakor je njihov Učitelj delil žalost vsega človeškega rodu, bodo z vero videli, da On sodeluje z njimi.

»Blizu je Gospodov veliki dan, blizu je in naglo prihaja.« (Zef 1,14 EKV) Svet je treba posvariti.

Na tisoče mladih in starejših bi se z usposabljanjem, kakršnega so lahko deležni, moralo posvetiti temu delu. Veliko se jih že odziva na klic Velikega Učitelja, njihovo število pa bo naraslo. Vsak krščanski vzgojitelj naj takšnim delavcem izkaže naklonjenost in sodeluje z njimi. Mlade, ki so mu zaupani, naj spodbuja in jim pomaga, da se bodo pripravili zasesti svoje mesto v vrstah delavcev.

Na nobenem drugem področju dela mladi ne bi mogli prejeti večjega blagoslova. Vsi, ki sodelujejo v oznanjevanju evangelija, so Božji pomočniki. Sodelujejo z angeli, so človeška orodja, po katerih angeli opravljajo poslanstvo. Angeli govorijo po njihovih besedah in delajo po njihovih rokah. Ljudje, ki sodelujejo z nebeškimi bitji, pa so deležni prednosti njihovega spoznanja in njihovih izkušenj. Kateri »univerzitetni študij« se lahko primerja s tem načinom vzgoje?

Kako hitro bi vojska delavcev, kakršni so naši mladi, če bi bili pravilno poučeni, lahko vsemu svetu objavila novico o križanem, vstalem Zveličarju, ki bo kmalu znova prišel! Kako hitro bi lahko potem prišel konec - konec trpljenja, žalosti in greha! Kako hitro bi naši otroci lahko namesto tukajšnjega imetja, omadeževanega z grehom in bolečino, prejeli dediščino tam, kjer bodo pravični podedovali deželo, in večno prebivali v njej, (Ps 37,29) kjer noben prebivalec ne bo več rekel: »Bolan sem,« (Iz 33,24) »in ne bo se več čul v njem glas joka«. (Iz 65,19)

[239]

Pomožni Učitelj

[240]

[241]

*»Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz pošiljam vas.«
(Jn 20,21)*

[242]

32—Priprava

[243]

*»Prizadevaj si preizkušenega se izkazati Bogu.«
(2 Tim 2,15)*

Otrokov prvi učitelj je mati. V obdobju, ko je najbolj dojemljiv in se najhitreje razvija, je njegova vzgoja v veliki meri v njenih rokah. Je prva, ki ima priložnost oblikovati otrokov značaj v dobro ali slabo. Morala bi razumeti, kako dragocena je ta priložnost, in se bolj kakor sploh kateri drug učitelj usposobiti, da jo kar najbolje izkoristi. Vendar se nobeni pripravi ne posveča tako malo pozornosti kakor tej. Za pomoč materi, katere vzgojni vpliv je najmočnejši in najdaljnosežnejši, se vlaga najmanj sistematičnih naporov.

Tisti, ki jim je zaupana skrb za majhnega otroka, prepogosto ne poznajo njegovih naravnih potreb; slabo so seznanjeni z zakoni zdravja in načeli razvoja. Nič kaj bolje niso pripravljene poskrbeti za njegov umski in duhovni razvoj. Lahko da so usposobljeni voditi posle in se izkazati v družbi; lahko da dosežajo hvale vredne dosežke v literaturi in znanosti, toda o vzgoji otrok ne vedo ničesar. Ta pomanjkljivost, posebno zapostavljanje telesnega razvoja v prvih letih, je glavni razlog, da velik del ljudi v svetu umre že v zgodnjem otroštvu, med temi, ki dosežejo zrela leta, pa je mnogim življenje le breme.

[244]

Očetje in matere nosijo odgovornost kakor za otrokov zgodnji tako tudi za poznejši razvoj, zato je nujno, da se oba starša skrbno in temeljito pripravita. Preden se odločita prevzeti dolžnost očetovstva in materinstva, se morata seznaniti z zakoni telesnega razvoja - s fiziologijo in higieno, s pomenom predrojstvenih vplivov, z zakoni dednosti, z zdravstvenimi ukrepi, z oblačenjem, s telovadbo in z zdravljenjem bolezni; morala bi razumeti zakone umskega razvoja in moralne vzgoje.

Večni Bog je to vzgojno delo imel za tako pomembno, da je s svojega prestola poslal glasnika k bodoči materi, da odgovori na njeno vprašanje: »Katero navodilo velja za dečka in kako je treba

z njim ravnati?« (Sod 13,12 EKU) in da pouči očeta glede vzgoje obljubljenega sina.

Vzgoja nikoli ne bo dosegla vsega, kar bi lahko in bi tudi morala, vse dokler ne bomo popolnoma spoznali, kako pomembno je to, kar delajo starši, in vse dokler starši ne bodo poučeni za izpolnjevanje svetih odgovornosti.

Vsesplošno velja, da se mora učitelj za opravljanje poklica pripraviti, toda malo jih razume, katera priprava je najpomembnejša. Kdor se zaveda odgovornosti, povezanih z vzgojo mladih, bo jasno spoznal, da samo šolanje na področju naravoslovja ali družboslovja ne more zadostovati. Učitelj mora dobiti izobrazbo, ki je bolj vsestranska, kakor se lahko pridobi s proučevanjem knjig. Biti mora ne le prodornega uma, marveč tudi široko razgledan; ne samo da se razdaja, temveč da je tudi širokosrčen.

Samo Bog, ki je ustvaril um in določil zakone njegovega delovanja, lahko popolnoma razume njegove potrebe ali usmerja njegov razvoj.

Vzgojna načela, ki jih je dal, so edino zanesljivo vodilo. Za vsakega učitelja je najpomembnejše ta načela spoznati in jih sprejeti tako, da postanejo vodilna moč v življenju.

Praktične življenjske izkušnje so nujno potrebne. Red, temeljitost, natančnost, samoobvladovanje, vedrost, umirjenost, požrtvovalnost, poštenost in vljudnost so najpomembnejše lastnosti.

Ker mlade obdaja takšna množica ljudi s slabim značajem in tako obilo hinavščine, je toliko bolj pomembno, da so učiteljeve besede, drža in vedenje plemeniti in iskreni. Otroci hitro zaznajo pretvarjanje ali katero koli drugo slabost ali pomanjkljivost. Učitelj si lahko pridobi spoštovanje učencev samo tako, da v življenju razodeva načela, katera jih želi naučiti. Samo če to udejanja v vsakdanjem druženju z njimi, bo nanje lahko naredil trajen vtis za dobro.

Skoraj vse druge sposobnosti, ki prispevajo k učiteljevemu uspehu, so v veliki meri odvisne od njegove telesne moči. Kolikor boljše je njegovo zdravje, toliko boljše bo njegovo delo.

Njegove obveznosti so tako utrudljive, da se mora posebno truditi, da bi ohranil čilost in svežino. Pogosto postane malodušen in živčno izčrpan ter skoraj neustavljivo nagnjen k potrnosti, ravnodušnosti in razdražljivosti. Njegova dolžnost je, da se takšnemu

[245]

razpoloženju upre in tudi da odpravi vzroke zanj. Srce mora ohraniti čisto, prijazno, polno zaupanja in sočutja. Da bi ostal vedno odločen, miren in veder, mora ohraniti moč uma in živcev.

Ker je pri njegovem delu kakovost veliko pomembnejša od količine, se mora varovati preobremenjenosti - poskusov prevzemanja prevelikih delovnih obveznosti s prejetjem drugih odgovornosti, ki bi ga onesposobile za delo, ter sodelovanja pri zabavnih in družabnih srečanjih, ki prej utrujajo, namesto da bi osveževale.

Telesna dejavnost na prostem, zlasti opravljanje koristnega dela, je najboljši način telesne in umske rekreacije, učitelj pa bo z zgledom pri učencih vzbudil zanimanje za telesno delo in spoštovanje do njega.

Učitelj mora na vseh življenjskih področjih strogo spoštovati načela zdravja. Tako mora ravnati ne le zato, ker to vpliva na njegovo učinkovitost, marveč tudi zato, ker s tem vpliva na učence. Mora biti zmeren v vsem - biti mora zgled v prehranjevanju, oblačenju, pri delu in rekreaciji.

[246] Telesno zdravje in pošten značaj morata biti združena z visoko strokovno usposobljenostjo. Kolikor več ima učitelj resničnega znanja, toliko boljše bo njegovo delo. Učilnica ni prostor za površno delo. Noben učitelj, ki je zadovoljen s površnim znanjem, ne bo dosegel visoke stopnje učinkovitosti.

Toda učiteljeva uspešnost ni toliko odvisna od dejanskega obsega njegovega znanja kakor od merila, h kateremu teži. Pravi učitelj se ne zadovolji z dolgočasnimi mislimi, umsko lenobo ali slabim spominom. Njegovo življenje je življenje stalne rasti. Pri delu takšnega učitelja se kaže svežina in poživljajoča moč, ki spodbuja in navdihuje učence.

Učitelj mora biti primeren za svoje delo. Imeti mora modrost in tankočutnost, ki je potrebna pri delu z ljudmi.

Njegovi naporji bodo zaman, če si ne pridobi spoštovanja in zaupanja učencev, ne glede na to, kako veliko znanja ima in kako izredne so njegove sposobnosti na drugih področjih.

Potrebni so učitelji, ki hitro opazijo in izrabijo vse priložnosti, da bi delali dobro; katerih navdušenje je združeno z resničnim dostojanstvom in so zmožni upravljati, poučevati, navdihovati, razvneti vnemo, vlivati pogum in življenje.

Lahko da so bile učiteljeve možnosti izobraževanja omejene, tako da morda ni tako visoko strokovno usposobljen, kakor bi bilo zaželeno; vendar če dobro pozna človeško naravo, če resnično ima rad svoje delo in se zaveda njegove pomembnosti ter je odločen izpopolniti se, če je pripravljen delati resno in vztrajno, bo razumel potrebe učencev in jih z dobrohotnim in naprednim duhom navdušil, da mu bodo sledili, ko si jih bo prizadeval voditi naprej in navzgor.

Otroci in mladi, za katere učitelj skrbi, so si med seboj zelo različni po značaju, navadah in vzgoji. Nekateri nimajo nobenega določenega cilja ali trdnih načel. Treba jim je pomagati, da se zavedo odgovornosti in možnosti. Malo otrok je bilo doma pravilno vzgojenih. Nekateri so bili domači ljubljenci. Vsa vzgoja, ki so je bili deležni, je bila površna. Ker jim je bilo dopuščeno ravnati po nagnjenjih, izogibati se odgovornostim in nošenju bremen, jim manjka trdnosti, vztrajnosti in samoodpovedi. Takšnim se pogosto vsaka disciplina zdi kot nepotrebna omejitev. Druge so grajali in jim jemali pogum. Zaradi samovoljnega omejevanja in strogosti so postali trmoglavni in kljubovalni. Delo preoblikovanja teh popačenih značajev mora v večini primerov opraviti učitelj. Da bi ga opravil uspešno, mora imeti sočutje in sposobnost opazovanja, kar mu bo omogočilo ugotoviti vzrok za hibe in napake, ki se kažejo pri učencih. Biti mora tudi tankočuten in uvideven, potrpežljiv in odločen, da lahko vsakemu ustrezno pomaga - omahljive in ljubitelje lagodnosti spodbuja in pomaga pripraviti jih do tega, da se lotijo dela; razočaranim pa izkaže sočutje in pohvalo, kar bo ustvarilo zaupanje in jih spodbudilo k vlaganju napora.

[247]

Učitelji se pogosto premalo družijo z učenci. Pokažejo premalo sočutja in prijaznosti, preveč pa vzvišenosti strogega sodnika. Čeprav mora učitelj biti trden in odločen, ne sme biti strog ali ukazovalen. Če je osoren in grajav, če je vzvišen ali ravnodušen do učencev, si zapira poti, po katerih lahko vpliva nanje za dobro.

Učitelj nikakor ne sme biti pristranski. Če je naklonjen bistrim, prikupnim učencem in je strog, nepotrpežljiv in nesočuten do teh, ki najbolj potrebujejo spodbudo in pomoč, razodeva, da ima popolnoma napačno predstavo o delu. Prav pri ravnanju s pomanjkljivimi, napornimi učenci se preskuša učiteljev značaj in se pokaže, ali je resnično sposoben za to delo.

[248]

Na njih, ki prevzamejo nalogo voditi ljudi, počiva velika odgovornost. Pravi očetje in matere imajo to za dosmrtno dolžnost. Otrok od najzgodnejših dni in do konca življenja čuti moč te vezi, ki ga povezuje s srcem staršev; dejanja, besede, celo sam pogled staršev še naprej oblikujejo otroka ali za dobro ali za hudo. Učitelj nosi del te odgovornosti, zato se mora stalno zavedati njene svetosti in imeti pred očmi cilj svojega dela. Ni tukaj samo zato, da opravi vsakodnevne naloge, da ustreže delodajalcem in ohranja ugled šole; v mislih mora imeti najvišje dobro učencev kot posameznikov, dolžnosti, ki jih čakajo v življenju, delo, ki ga bo zahtevalo življenje, pripravo, ki je za to potrebna. Delo, ki ga dan za dnem opravlja, bo na učencih in po njih na drugih zapustilo vpliv, ki se bo širil in krepil vse do konca časa. S sadovi dela se bo moral srečati na veliki dan, ko bodo vse besede in vsa dejanja preiskani pred Bogom.

Učitelj, ki se tega zaveda, ne bo menil, da je njegovo delo končano, ko je končal dnevni pouk in učenci niso več pod njegovo neposredno skrbjo. Te otroke in mlade bo nosil na srcu. Stalno bo premišljeval in se trudil zagotoviti jim najbolj vzvišeno raven znanja.

Kdor spozna priložnosti in prednosti svojega dela, ne bo ničemur dopustil, da ga ovira pri prizadevanjih za spopolnjevanje. Ne bo varčeval truda, da doseže najvišjo stopnjo odličnosti. Prizadeval si bo doseči vse, kar želi, da bi postali tudi učenci.

Kolikor bolj se zaveda odgovornosti in kolikor bolj iskreni so njegovi napor, da se spopolni, toliko jasneje bo videl in toliko iskreneje obžaloval pomanjkljivosti, ki ga ovirajo pri doseganju uspeha. Ko bo spoznal, kako veliko delo ga čaka, kolikšne težave in možnosti prinaša, bo njegovo srce pogosto zavpilo: »Kdo je zmožen za to?« (2 Kor 2,16)

Dragi učitelj, ko premišljuješ o potrebi po moči in vodstvu, ki je ne more zadovoljiti noben človeški vir, te pozivam, da premišljuješ o obljubah tega, ki je čudoviti Svetovalec.

On ti pravi: »Glej, postavil sem pred teboj odprta vrata, in nihče jih ne more zapreti.« (Raz 3,8)

»Klič me, in odgovorim ti. Jaz ti dam razumnost in kazal ti bom, po kateri poti naj hodiš, svetoval ti bom, vate upirajoč svoje oko.« (Jer 33,3; Ps 32,8)

»Jaz sem z vami vse dni do konca sveta.« (Mt 28,20)

Da bi se najbolje pripravil za delo, te usmerjam na besede, življenje in metode Kneza učiteljev. Premišljuj o njem. On je tvoj pravi vzor. Opazuj ga, premišljuj o njem, dokler ne bo Duh božanskega Učitelja zavladal v tvojem srcu in življenju. [249]

Ko boš »kakor zrcalo odseval Gospodovo veličastvo« se boš »spremenil v isto podobo.« (2 Kor 3,18 prirejeno) To je skrivnost tvojega vpliva na učence. Odsevaj Gospoda.

33—Sodelovanje

»Smo udje med seboj.«
(Ef 4,25)

Pri izoblikovanju značaja ni noben vpliv tako zelo pomemben kakor vpliv doma. Učiteljevo delo mora dopolniti delo staršev, nikakor pa ga ne more nadomestiti. Starši in učitelji se morajo truditi sodelovati pri vsem, kar je v otrokovo blaginjo.

Sodelovanje se mora najprej začeti med očetom in materjo doma. Skupno sta odgovorna za vzgojo otrok in si morata stalno prizadevati za usklajeno delovanje. Izročita naj se Bogu in ga prosita, naj jima pomaga, da se bosta medsebojno podpirala. Otroke morata naučiti, da bodo zvesti Bogu, zvesti načelom in tako tudi zvesti sebi in vsem, s katerimi so povezani. Tako vzgojeni otroci v šoli ne bodo povzročali nemira ali zaskrbljenosti. Učiteljem bodo v podporo, sošolcem pa zgled in spodbuda.

Malo verjetno je, da se bodo starši, ki tako vzgajajo, znašli med temi, ki kritizirajo učitelja. Zavedajo se, da je zaradi blaginje njihovega otroka in pravičnega odnosa do šole treba, kolikor je le mogoče, podpirati in izkazovati spoštovanje do tega, ki deli njihove odgovornosti.

[251] Mnogi starši v tem delajo napako. Zaradi pre nagljenih, neutemeljenih kritik je vpliv zvestega in požrtvovalnega učitelja pogosto skoraj izničen. Mnogi starši, ki so s popuščanjem razvadili otroke, učitelju prepustijo neprijetno nalogo popraviti to, kar so sami zanemarili; potem pa s svojim ravnanjem njegovo nalogo naredijo skoraj brezupno. Kritiziranje in obsojanje šolske uprave v otrocih spodbujata nepokornost in jih utrdita v napačnih navadah.

Če je glede učiteljevega dela potrebna kritika ali nasvet, se to mora narediti v osebni pogovoru z njim. Če to ne pomaga, je treba zadevo povedati šolskemu vodstvu. Ne sme biti izrečeno ali narejeno nič takega, kar slabi otrokovo spoštovanje do učitelja, od katerega je v tako veliki meri odvisen njegov blagor.

Starši bodo zelo pomagali učitelju, če mu bodo povedali to, kar samo oni vedo o otrokovem značaju in o njegovih telesnih posebnostih ali pomanjkljivostih. Obžalovanja vredno je, da se jih toliko tega ne zaveda. Mnogi starši ne kažejo zanimanja, da bi se seznanili z učiteljevimi sposobnostmi ali sodelovali z njim pri njegovem delu.

Ker se starši tako redko seznanijo z učiteljem, je toliko pomembnejše, da se učitelj potruzi spoznati starše. Moral bi obiskati domove učencev in spoznati vplive in okoliščine, v katerih živijo. Če pride osebno v stik z njihovim domom in življenjem, lahko okrepi vezi, ki ga povezujejo z učenci, in se nauči uspešneje ravnati z njihovimi različnimi nagnjenji in naravami.

Učitelj, ki se zanima za domačo vzgojo, naredi dvojno korist. Mnogi starši, ki so zatopljeni v delo in skrbi, spregledajo priložnosti, da bi vplivali za dobro na življenje otrok. Učitelj lahko stori mnogo, da bi te starše zbudil za njihove možnosti in prednosti. Srečal pa bo tudi takšne, za katere je občutek odgovornosti težko breme in se bojijo, ali bodo njihovi otroci postali dobri in koristni ljudje. Učitelj lahko tem staršem pogosto pomaga nositi breme, ko pa se medsebojno posvetujejo, bodo tako starši kot učitelj opogumljeni in okrepljeni.

Pri domači vzgoji mladih ima načelo sodelovanja neprecenljivo vrednost. Že od najzgodnejših let je treba otroke vzgajati tako, da se imajo za del gospodinjstva. Celo najmlajši se morajo naučiti sodelovati pri opravljanju vsakdanjih nalog in čutiti, da je njihova pomoč potrebna in cenjena. Starejši morajo pomagati staršem in biti vključeni v njihove načrte ter sodelovati pri nošenju odgovornosti in bremen. Oče in mati naj si vzameta čas za poučevanje otrok; pokažeta naj jim, da cenita njihovo pomoč, da si želita njihovega zaupanja in uživata v njihovi družbi, otroci pa se bodo hitro odzvali. Tako bo breme staršev lažje in otroci bodo deležni praktične vzgoje neprecenljive vrednosti, poleg tega pa se bodo tudi okrepile družinske vezi in poglobili sami temelji značaja.

Duh sodelovanja mora vladati v učilnici in postati zakon vsega, kar se v njej dogaja. Učitelj, ki doseže sodelovanje učencev, si zagotovi neprecenljivo pomoč pri vzdrževanju reda. Marsikateri deček, ki z nemirnostjo povzroča nered in nepokornost, bo z delom v učilnici dal duška odvečni energiji. Starejši naj pomagajo mlajšim, močnejši šibkim; od vsakega, kolikor je le mogoče, naj se

[252]

zahteva narediti kaj, za kar je nadarjen. To bo spodbudilo njegovo samospoštovanje in željo, da bi bil koristen.

Tako za mlade kot tudi za učitelje in starše bi bilo koristno, če bi proučevali nauk o sodelovanju, kakor ga uči Sveto pismo. Med mnogimi primeri, ki jih podaja, bi morali biti pozorni na gradnjo svetišča - simbol izoblikovanja značaja - pri katerem je vse ljudstvo združilo moči, »kogar koli je sililo njegovo srce, vsak, čigar duh je bil radovoljen«. (2 Mz 35,21) Berimo, kako so tisti, ki so se vrnili iz sužnosti, sredi revščine, težav in nevarnosti, ponovno gradili jeruzalemsko obzidje in uspešno dokončali nalogo, »srce ljudstva je bilo namreč vneto za delo«. (Neh 3,38 ssp) Premislimo o vlogi učencev v Zveličarjevem čudežu, ko je nahranil množico. Hrana se je pomnožila v Kristusovih rokah, toda učenci so jemali kruh in ga dajali množici, ki je čakala.

[253] »Smo udje med seboj.« Zato »kakor je vsakteri prejel dar, služite si z njim med seboj kot dobri oskrbniki Božje mnogotere milosti«. (Ef 4,25; 1 Pt 4,10)

Besede, ki so zapisane o starodavnih izdelovalcih malikov, bi lahko z vrednejšim ciljem kot geslo sprejeli današnji izoblikovalci značaja.

»Drug drugemu je pomagal in svojemu bratu govoril: Bodi srčen!« (Iz 41,6)

34—Disciplina

[254]

*»Prepričaj, kaznuj, opominjaj z vso potrpežljivostjo.«
(2 Tim 4,2)*

Med prvimi nauki, ki se jih mora otrok naučiti, je poslušnost. Preden je dovolj star, da razsoja, bi moral biti naučen ubogati. Z blagimi, vztrajnimi napori se navada utrdi. Tako se lahko v veliki meri prepreči kasnejše spopade med voljo in veljavo, ki tako mnogo prispevajo k odtujitvi in zagrenjenosti do staršev in učiteljev, prepogosto pa tudi k odporu do vsake oblasti, tako človeške kot Božje.

Cilj discipline je vzgojiti otroka, da je samostojen. Naučiti ga moramo zanašati se nase in obvladovati samega sebe. Brž ko je zmožen razumno razsojati, je treba pridobiti njegov um za poslušnost. Z njim vedno ravnajmo tako, da bo dojel, da je zahteva po poslušnosti utemeljena in razumna. Pomagajmo mu dojeti, da je vse podvrženo zakonu in da se neposlušnost konča z nesrečo in trpljenjem. Ko Bog pravi »Ne delaj tega«, nas iz ljubezni svari pred posledicami neposlušnosti, zato da bi nas obvaroval pred škodo in izgubo.

Pomagajmo otroku dojeti, da so starši in učitelji Božji predstavniki in da so, kadar ravnajo v skladnosti z njim, njihova pravila v domu in v šoli tudi njegova. Tako kakor mora biti otrok poslušen staršem in učiteljem, tako morajo biti tudi starši poslušni Bogu.

Starši in učitelji se morajo truditi usmerjati otrokov razvoj, ne da bi ga ovirali s pretiranim nadzorom. Preveč nadzora je prav tako škodljivo kakor premalo. Vsak poskus »zlomiti otrokovo voljo« je velika napaka. Vsak človek ima drugačen um. Medtem ko prisila lahko zagotovi zunanjo poslušnost, pri mnogih otrocih izzove še odločnejši upor v srcu. Čeprav staršem in učiteljem uspe pridobiti nadzor, ki ga želijo, posledice za otroka niso nič manj škodljive. Discipliniranje človeškega bitja, ki je prispelo v leta, ko lahko razumno razmišlja, se mora razlikovati od dresure neme živali.

[255]

Žival učimo le poslušnosti njenemu gospodarju. Zanjó gospodar razmišlja, presoja in odloča. Ta metoda, ki se včasih uporablja pri vzgoji otrok, jih naredi komaj kaj več kakor avtomate. Um, volja in vest so pod nadzorom koga drugega. Božji namen ni, da bi kdor koli tako vladal nad čigavim umom. Kdor oslabi ali uniči osebnost, prevzema odgovornost, ki lahko obrodi samo zlo. Ko so otroci podrejeni veljavi, se lahko zdijo kakor dobro izurjeni vojaki, toda ko nadzora ni več, se izkaže, da značaju manjka moči in trdnosti. Ker se mladi nikoli niso naučili nadzorovati sebe, ne poznajo nobenih omejitev razen zahtev staršev ali učitelja. Kadar teh ni več, ne vedo, kako naj uporabijo svojo svobodo, zato se pogosto vdajo razvadam, kar povzroči njihov propad.

Ker je podrejanje volje za nekatere učence težje kakor za druge, bi učitelj moral poskrbeti, da bi bile njegove zahteve po poslušnosti čim lažje.

Voljo je treba voditi in oblikovati, ne pa prezirati ali lomiti. Ohranite moč volje; v življenjskem boju bo potrebna.

[256] Vsak otrok bi moral razumeti resnično moč volje. Pomagajte mu dojeti, kako velika odgovornost je povezana s tem darom. Volja je vodilna sila v človekovi naravi, moč odločanja ali izbire. Vsak razumen človek ima moč odločiti se za dobro. V vseh življenjskih izkušnjah nam Bog pravi: »Izberite si danes, komu boste služili.« (Joz 24,15) Vsak lahko svojo voljo postavi na stran Božje volje, lahko si izbere, da mu bo poslušen; ko pa se tako poveže z božanskimi silami, bo lahko dosegel položaj, kjer ga nobena sila ne more prisiliti delati zla. V vseh mladih in v vseh otrocih počiva moč, da si z Božjo pomočjo oblikujejo pošten značaj in živijo koristno življenje.

Starši ali učitelji, ki s takšnimi navodili vzgajajo otroka obvladovati samega sebe, bodo dosegli največjo korist in trajen uspeh. Površnemu opazovalcu se njihovo delo morda ne bo zdelo posebno koristno; morda ne bo tako visoko cenjeno kakor delo koga, ki si je popolnoma podredil otrokov um in voljo, toda leta bodo pokazala sadove boljše vzgoje.

Modri vzgojitelj si pri delu z učenci prizadeva spodbuditi zaupanje in krepiti čut časti. Za otroke in mlade je koristno, če jim izkažemo zaupanje. Mnogi, celo majhni otroci, imajo močno razvit čut časti; vsi si želijo, da bi jim drugi zaupali in jih spoštovali, to pa

je tudi njihova pravica. Ne bi smeli dobiti občutka, da ne morejo oditi ali priti, ne da bi jih opazovali. Dvom povzroča moralni propad in obrodi ravno zla, ki jih želi preprečiti.

Namesto da učitelji stalno prežijo, kakor da slutijo zlo, naj bodo v stiku z učenci; tako bodo opazili početje nemirnega duha in uporabili vplive, ki bodo preprečili zlo. Mladi naj čutijo, da jim zaupate, in redki se ne bodo potrudili izkazati se vredni zaupanja.

Po tem načelu je bolje zaprositi kakor ukazati; na kogar smo se tako obrnili, ima priložnost, da se izkaže zvestega dobrim načelom. Njegova poslušnost je sad izbire, ne pa prisile.

Pravila v učilnici naj, kolikor je le mogoče, predstavljajo odločitev vse šole. Vsako načelo v teh pravilih mora biti učencem predstavljeno tako, da se bodo lahko prepričali o njegovi upravičenosti. Tako bodo čutili odgovornost za skrb, da se tudi spoštujejo pravila, ki so jih sami pomagali postaviti.

Pravila morajo biti maloštevilna in dobro premišljena, ko pa so enkrat določena, jih je treba uveljaviti. Ko um dojame, da nečesa ne more spremeniti, se na to navadi in se temu prilagodi; toda možnost popuščanja spodbudi željo, upe in dvomljivost, posledice pa so nemir, razdražljivost in nepokornost. [257]

Razložiti je treba, da Božja vladavina ne pozna kompromisa z zlom. Niti doma niti v šoli se ne sme trpeti neubogljivosti. Noben starš ali učitelj, ki želi dobro tem, ki so mu zaupani, ne bo delal kompromisov s trmasto in sebično voljo, ki kljubuje veljavi ali se zateka k izgovorom in izmikanju, da bi se izognil poslušnosti. Barantanje s krivičnim dejanjem, poskus, da se z laskanjem ali s podkupovanjem zagotovi privolitev, ki se na koncu zadovolji s čim drugim namesto tega, kar je zahtevano, ni ljubezen, marveč pretirana popustljivost.

»Neumni se smejejo krivdi.« (Prg 14,9) Paziti bi se morali greh jemati za nekaj nepomembnega. Ima strašno moč nad grešnikom. »Hudobneža ujamejo njegove pregrehe in z vezmi svojega greha bo zvezan.« (Prg 5,22 EKV) Največja krivica, ki jo naredimo otroku in mlademu, je dovoliti mu, da postane suženj slabe navade.

Mladim je prirojena ljubezen do svobode; hrepenijo po prostosti, ampak dojeti morajo, da lahko te neprecenljive blagoslove uživajo samo, če so poslušni Božjemu zakonu. Ta zakon je varuh resnične

svobode in prostosti. Pokaže in prepoveduje tisto, kar ponižuje in zaslužnjuje, ter tako poslušne varuje pred silami zla.

Psalmist pravi: »Neprestano bom hodil v svobodi, ker tvojih postav iščem. Tvoje odredbe so moje razveseljevanje, tvoji zakoni moji svetovalci.« (Ps 119,45; 119,24 EKU)

Pri naporih, da bi popravili zlo, se moramo varovati nagnjenja k dlakocepstvu ali grajanju. Stalno grajanje povzroči zbežnost, vendar ne pripelje do zboljšanja. Ozračje neusmiljene kritike pri mnogih, pogosto pa pri občutljivejših, ubije voljo do vlaganja truda. Cvetje se ne razcveti pod sunki uničujočega vetra.

[258] Otrok, ki je pogosto grajan zaradi neke določene napake, začne nanjo gledati kot na svojo posebnost, nekaj, proti čemur se je zaman boriti. Tako se ustvarita malodušnost in obup, ki ju pogosto prikriva videz ravnodušnosti ali drznosti.

Pravi cilj graje je dosežen šele, ko je prestopnik pripeljan do tega, da sam uvidi svojo napako in se jo prostovoljno odloči popraviti. Ko je to doseženo, ga usmerite k viru odpuščanja in moči. Prizadevajte si ohraniti njegovo samospoštovanje in ga navdihnite s pogumom in upanjem.

To je najobčutljivejše in najtežje delo, ki je bilo kdaj zaupano ljudem. Zahteva najrahločutnejšo obzirnost, najnežnejšo občutljivost, poznavanje človeške narave, vero in potrpežljivost, ki izvirata iz nebes, pripravljenost delati, bedeti in stražiti. Nič ne more biti pomembnejše od tega.

Kdor želi nadzorovati druge, mora najprej nadzorovati sebe. Nebrzdano ravnanje z otroki oziroma mladimi pri njih povzroči samo slabo voljo. Ko starši ali učitelji postanejo nepotrpežljivi in so v nevarnosti povedati kaj nerazsodnega, naj ostanejo tiho. V molku se skriva čudovita moč.

Učitelj mora pričakovati, da se bo srečal s sprijenimi nagnjenji in trdovratnimi srci. Toda pri ravnanju s takimi ne sme nikoli pozabiti, da je bil tudi sam nekoč otrok, ki je nujno potreboval disciplino. Celó sedaj, z vsemi prednostmi svojih let, izobrazbe in izkušenj, se pogosto moti in potrebuje milost in prizanašanje. Pri vzgajanju mladih naj upošteva, da ima opravek s temi, ki imajo nagnjenja k slabemu, podobna njegovim. Skoraj vsega se morajo naučiti, za nekatere pa je to mnogo težje kakor za druge. Z okornimi učenci mora biti potrpežljiv, ne sme jih grajati zaradi njihove nevednosti,

temveč izkoristiti vsako priložnost, da jih opogumi. Z občutljivimi, razdražljivimi otroki mora ravnati zelo nežno. Zavest, da je tudi sam nepopoln, bi ga morala spodbuditi k temu, da je vedno sočuten in potrpežljiv s temi, ki se tudi bojujejo s težavami.

Zveličarjevo pravilo »kakor hočete, da bi ljudje vam storili, prav tako storite tudi vi njim«, (Lk 6,31) bi moralo biti načelo vseh, ki se ukvarjajo z vzgojo otrok in mladih. To so mlajši člani Gospodove družine, skupaj z nami dediči milosti. Kristusovo pravilo bi morali sveto upoštevati pri najokornejših, najmlajših, najnespretnjših in celo pri teh, ki grešijo in so uporni.

To pravilo bo učitelja vodilo, da se, kolikor je le mogoče, izogne javnemu izpostavljanju učenčevih napak in prekrškov. Trudil se bo izogniti se karanju in kaznovanju vpričo drugih. Učenca ne bo izključil, dokler ni storjeno vse, da bi se poboljšal. Toda ko postane očitno, da učencu samemu nadaljnje prihajanje v šolo ne koristi, ko njegova kljubovalnost in zaničevanje veljave ogrozi vodstvo šole in z vplivom kvari druge, tedaj izključitev postane nujna. Vendar lahko pri mnogih sramota javne izključitve povzroči skrajno brezbržnost in propad. V večini primerov, ko je izključitev neizogibna, ni potrebno, da se to naredi javno. Po posvetu s starši in v sodelovanju z njimi naj učitelj tajno uredi vse za dijakov odhod.

V tem obdobju so mladi posebno ogroženi, skušnjave jih obdajajo na vsakem koraku; ko se je tako lahko prepustiti toku, je potreben največji napor za plavanje proti njemu. Vsaka šola bi morala biti »zavetno mesto« za preizkušane mlade, kraj, kjer bi njihove neumnosti obravnavali potrpežljivo in modro. Učitelji, ki se zavedajo odgovornosti, bodo iz srca in življenja odpravili vse, kar bi jim preprečilo, da se uspešno ukvarjajo s samovoljnimi in neposlušnimi. Ljubezen in prijaznost, potrpežljivost in obvladanje samega sebe bodo ob vsakem času pravilo njihovega izražanja. Milost in usmiljenje se bosta združila s pravičnostjo. Ko bo treba izreči grajo, njihove besede ne bodo poudarjene, marveč ponižne. Prestopniku bodo prijazno pokazali napake in mu pomagali, da se poboljša. Vsak pravi učitelj se bo zavedal, da je, če se sploh mora zmotiti, bolje zmotiti se pri izkazovanju usmiljenja kakor pa pri strogosti.

Mnogi mladi, za katere se misli, da so nepoboljšljivi, v srcu niso tako trdi, kakor je videti. Mnogi, ki jih imamo za brezupne, se lahko poboljšajo z modro disciplino. Pogosto setakšni najhitreje omehčajo

[259]

[260]

z izkazovanjem prijaznosti. Učitelj naj si pridobi zaupanje skušanih, in ko bo prepoznal in razvil dobro stran v njihovem značaju, mu bo v večini primerov uspelo popraviti zlo, ne da bi nanj pritegnil pozornost.

Božanski Učitelj ima potrpljenje s temi, ki grešijo, kljub vsej njihovi sprijenosti. Njegova ljubezen se ne ohladi; njegova prizadevanja, da bi jih pridobil, ne prenehajo. Z razširjenimi rokami čaka, da bi vedno znova z dobrodošlico sprejel te, ki grešijo in se upirajo ter celo odpadnike. Njegovo srce gane nebogljenost malega otroka, izpostavljenega grobosti. Krik človeškega trpljenja njegovega ušesa nikoli ne doseže zaman. Čeprav so v njegovih očeh vsi dragoceni, so grobi, čemerni in uporni deležni njegove najgloblje naklonjenosti in ljubezni; kajti On raziskuje od vzroka do posledice. Kdor je najlaže zapeljan in je najbolj nagnjen grešiti, je predmet njegove posebne pozornosti.

Vsak starš in vsak učitelj bi moral gojiti lastnosti njega, ki ima zadevo žalostnega, trpečega in skušanega za svojo. Moral bi biti nekdo, ki »more potrpljenje imeti z nevednimi in tavajočimi, ker je tudi sam obdan s slabostjo«. (Heb 5,2) Jezus z nami ravna veliko bolje, kakor si zaslužimo; kakor pa On ravna z nami, moramo tudi mi ravnati z drugimi. Ravnanje starša ali učitelja ni opravičljivo, če ni takšno, kakor bi v podobnih okoliščinah ravnal Zveličar.

Prenašanje Življenjske Discipline

Poleg discipline v domu in šoli se mora vsak podvreči strogi življenjski disciplini. Kako se modro spopasti z njo, je nauk, ki ga je treba pojasniti vsakemu otroku in mlademu. Drži, da nas Bog ljubi, dela za našo srečo, in nikoli ne bi poznali trpljenja, če bi vedno spoštovali njegov zakon; nič manj ne drži, da v tem svetu kot posledica greha v vsakem življenju nastopijo trpljenje, težave in bremena. Otrokom in mladim lahko naredimo dobro za vse življenje, če jih naučimo pogumno spopasti se s temi težavami in bremenami. Medtem ko jim moramo izkazovati sočutje, naj to nikoli ne bo takšno, da v njih izzove samopomilovanje. Potrebujejo nekaj, kar jih bo spodbudilo in okrepilo, namesto da bi jih oslabilo.

[261]

Naučiti jih moramo, da ta svet ni slovesen obhod, marveč bojišče. Vsi so poklicani prenašati težave kakor dobri vojaki. Biti morajo

močni in se obnašati kakor možje. Naučite jih, da je pravi preskus značaja v tem, ali smo pripravljeni nositi bremena, zdržati težave in narediti delo, ki ga je treba opravi-viti, četudi nam to ne bo prineslo priznanja ali nagrade od ljudi.

Pravi način, kako opraviti s preizkušnjo, ni poskus, da bi se ji izognili, temveč da jo preusmerimo. To se nanaša na vsako vrsto discipline kakor v zgodnjih tako v poznih letih. Zaradi zanemarjanja zgodnje vzgoje otroka se okrepijo slaba nagnjenja in je poznejša vzgoja veliko težja, disciplina pa je prepogosto boleč potek. Boleč mora biti za nižjo naravo, ker zastavi pot prirojenim željam in nagnjenjem; ampak za to bolečino se lahko ne menimo zaradi višje radosti.

Otroke in mlade naučimo, da vsaka premagana napaka, hiba in težava postane stopnica do nečesa boljšega in bolj vzvišenega. Prav zaradi takšnih izkušenj so uspeh dosegli vsi, ki so kdaj živeli življenje, ki ga je vredno živeti.

»Višin, po katerih veliki možje so segli,
niso na hitro brez truda dosegli.
Medtem ko drugi mirno so spali,
ponoči so pridno delo nadaljevali.
Dviga nas to, kar nam pod nogami stoji;
to, kar človek dobrega in koristnega osvoji,
ponos, ki se ga znebi, in strast, ki izpuhti,
premagane tegobe temačnih dni.
Običajne stvari, dogodki in pasti,
ki pridejo in jih v trenutku več ni,
vse naše trenutne radosti in žalosti
so kamenčki, na katerih se dvigamo vsi.«

Gledati moramo ne na »to, kar se vidi, marveč na to, kar se ne vidi; zakaj to, kar se vidi, je začasno, a kar se ne vidi, je večno.« [262]
(2 Kor 4,18) Odreči se sebičnim željam in nagnjenjem pomeni zamenjati to, kar je ničvredno in minljivo, za dragoceno in trajno. To ni žrtev, marveč neizmeren dobiček.

»Nekaj boljšega« je geslo vzgoje, načelo vsakega pravega življenja. Namesto vsega, k čemur nas Kristus vabi, naj se odpovemo, nam ponuja nekaj boljšega. Mladi pogosto želijo stvari, poklice

in zadovoljstva, ki se morda ne zdijo slabi, toda ne zadovoljujejo meril najvišje blaginje. Življenje preusmerijo stran od njegovega najplemenitejšega cilja. Samovoljni ukrepi ali neposredno žigosanje mladih ne morejo spodbuditi k opustitvi tega, kar imajo radi. Usmeriti jih je treba k čemu boljšemu, kakor pa je razkazovanje, častihlepnost in popuščanje nagnjenjem. Pripeljite jih v stik s pravo lepoto, z višjimi načeli in s plemenitejšimi ljudmi. Spodbudimo jih k temu, da gledajo vanj, ki je »ves očarljiv«. (Vp 5,16) Ko je pogled uprt vanj, postane On središče njihovega življenja. Navdušenje, plemenita vdanost in strastna gorečnost mladih v tem najde pravi smisel. Dolžnost postane veselje, žrtvovanje pa zadovoljstvo. Počastiti Kristusa, mu postati podoben in delati zanj je največja življenjska srčna želja in največja življenjska radost.

»Kristusova ljubezen nas priganja.« (2 Kor 5,14 EKU)

Višja Vzgoja

[263]

*»Od veka se ni slišalo, uho ni čulo, oko ni videlo, da bi kateri ...
razen tebe toliko storil za tega, ki te čaka.«
(Iz 64,3 EKV)*

[264]

35—Šola v prihodnosti

[265]

*»Gledali bodo njegovo obličje, in njegovo ime bo na njihovih čelih.«
(Raz 22,4)*

Nebesa so šola; področje, ki se tam proučuje, je veselje, učitelj v njej Večni. Podružnica te šole je bila ustanovljena v raju in ko bo načrt odrešenja dovršen, se bo nadaljevala tudi vzgoja v rajski šoli.

»Česar oko ni videlo in uho ni slišalo in kar v srce človeku ni prišlo, to je Bog pripravil tistim, kateri ga ljubijo.« (1 Kor 2,9) Spoznanje o tem lahko dobimo samo po njegovi Besedi, celo ta pa nam nudi le delno razodetje.

Prerok s Patmosa takole opisuje kraj, kjer bo stala šola v večnosti.

»Videl sem novo nebo in novo zemljo; kajti prvo nebo in prva zemlja sta bila prešla. ... Videl sem sveto mesto, novi Jeruzalem, da gre navzdol od Boga iz nebes, napravljeno kakor nevesta, odičena svojemu ženinu.« (Raz 21,1.2)

»Mesto ne potrebuje ne sonca ne meseca, da svetita v njem; zakaj Božja slava ga je razsvetlila, in njegova svetilnica je Jagnje.« (Raz 21,23)

Med šolo, ustanovljeno v raju na začetku, in šolo v prihodnosti leži vsa zgodovina tega sveta - zgodovina človeških prestopkov in trpljenja, Božjega darovanja in zmage nad smrtjo in grehom.

[266] Razmere v šoli v prihodnjem življenju pa ne bodo povsem enake kakor v prvi šoli v raju. Nobeno drevo spoznanja dobrega in hudega ne bo dajalo priložnosti za skušnjava. Tam ne bo skušnjavca, nobene možnosti za greh. Značaj vseh je zdržal preizkušnjo z zlom, zato ni nihče več podvržen njegovi moči.

Kristus pravi: »Njemu, kdor premaga, dam jesti z drevesa življenja, ki je v Božjem raju.« (Raz 2,7) Dostop k drevesu življenja v raju je bil pogojen in je bil končno preklican. Darovi prihodnjega življenja pa so neomejeni in večni.

Prerok je videl »reko žive vode, svetlo kakor kristal, ki je izvirala od Božjega in Jagnjetovega prestola«. (Raz 22,1 EKV) »Na to in

ono stran reke je drevo življenja. Obriše vse solze z njihovih oči; in smrti ne bo več, ne žalovanja ne vpitja ne bolečine ne bo več; kajti prvo je prešlo.« (Raz 22,2; 21,4) »Tvoje ljudstvo - vsi bodo pravični, za vekomaj bodo podedovali deželo, kakor mladika, ki sem jo zasadil, delo mojih rok, meni za povečanje.« (Iz 60,21)

Ko se bo človek vrnil v Božjo navzočnost, ga bo ponovno kakor v začetku poučeval Bog: »Zato bo moje ljudstvo spoznalo moje ime; zato spoznajo prav tisti dan, da sem jaz tisti, ki govori: Glej, tukaj sem!« (Iz 52,6)

»Glej, prebivališče Boga med ljudmi, prebival bo z njimi; in oni bodo njegovo ljudstvo in Bog sam bo med njimi.« (Raz 21,3 EKV)

»To so tisti, ki prihajajo iz velike stiske in so oprali svoja oblačila in jih pobelili v Jagnjetovi krvi. Zato so pred Božjim prestolom in mu služijo noč in dan v njegovem svetišču. ... Lačni ne bodo več, ne žejni več, tudi sonce jih ne zadene, ne nobena vročina; kajti Jagnje, ki sedi sredi prestola, jih bo paslo in jih vodilo k studencem voda življenja.« (Raz 7,14-17)

»Zdaj . gledamo v zrcalu, nejasno, takrat pa iz obličja v obličje. Zdaj spoznavam deloma, takrat pa bom spoznal, kakor sem bil spoznan.« (1 Kor 13,12 EKV)

»Gledali bodo njegovo obličje, in njegovo ime bo na njihovi-
vih čelih.« (Raz 22,4)

Kakšno področje raziskovanja se bo odprlo pred nami, ko bo odstranjeno zagrinjalo, ki zastira naš pogled, in bodo naše oči uzrle svet lepote, ki ga sedaj bežno vidimo pod drobnogledom, in bomo zagledali veličastnosti nebes, ki jih sedaj pozorno opazujemo v daljavi s teleskopom, ter bo madež greha odstranjen in se bo vsa zemlja prikazala v »milini Gospoda našega Boga«! (Ps 90,17) Tedaj bo znanstveni raziskovalec lahko bral poročila o stvarjenju in ne bo zaznal ničesar, kar bi ga spominjalo na zakon zla. Lahko bo poslušal glasbo glasov narave, in ne bo odkril nobenega prizvoka tarnanja ali pridušenega tona žalosti. V vsem stvarstvu bo lahko zasledil eno samo pisavo - v neizmernem vesolju bo lahko videl Božje ime, napisano z velikimi črkami; ne na zemlji ne v morju in ne na nebu pa ne bo več enega samega znaka ostanka zla.

Tam bomo živeli rajsko življenje, življenje v vrtu in na polju. »Zidali bodo hiše ter v njih prebivali, in sadili vinograde in jedli njihov sad.

[267]

Ne bodo zidali, kdo drug pa prebival, ne bodo sadili, kdo drug pa užival; zakaj kakor so dnevi drevesa, bodo dnevi mojega ljudstva, in delo svojih rok bodo dolgo uživali moji izvoljenci.« (Iz 65,21.22)

Tam ne bo nič, kar bi »škodovalo ali uničevalo na vsej moji sveti gori,« (Iz 65,25 prirejeno) govori Gospod. Človeku bo povrnjeno njegovo izgubljeno kraljevsko dostojanstvo in nižje vrste bitij bodo zopet priznavale njegovo oblast; divje živali bodo postale krotke, plašne pa zaupljive.

Tam se bo raziskovalcu odprla zgodovina neskončnega področja in neizrekljivega bogastva. Tukaj ima raziskovalec prednost, da mu Božja beseda ponuja pogled na prostrana področja zgodovine in lahko pridobi spoznanja o načelih, ki upravljajo potek dogodkov na svetu. Toda njegov pogled je še vedno zamegljen, njegovo znanje pa nepopolno. Šele ko ga bo obsijala luč večnosti, bo vse stvari videl jasno.

[268] Tedaj mu bo pokazan potek velikega boja, ki je nastal pred začetkom časa in se bo končal šele, ko bo čas prenehal. Jasno bo pokazana zgodovina nastanka greha, pogubne hinavščine pri njegovem sprijenem delovanju, zgodovina resnice, ki se je, ne da bi stopila s popolne poti, spopadla z zlom in ga premagala. Koprena, ki je stala med vidnim in nevidnim svetom, bo umaknjena in razodete bodo čudovite reči.

Šele ko bomo Božjo previdnost videli v luči večnosti, bomo razumeli, kaj vse dolgujemo skrbi in posredovanju njegovih angelov. Nebeška bitja dejavno sodelujejo v človeških zadevah. Pojavljala so se v oblačilih, ki so se svetila kakor blisk; prihajala so tudi kot ljudje, v podobi popotnika. Sprejemala so gostoljubnost človeškega doma, služila so kot vodniki potnikom, ki jih je ujela noč. Spodnesla so sovražnikove namene in odvrnila udarce pokončevalca.

Čeprav vladarji tega sveta tega ne vedo, so vendar na njihovih posvetih pogosto bili govorniki angeli. Človeške oči so jih gledale. Človeška ušesa so poslušala njihove pozive. V sodnih dvoranah so nebeški poslanci zagovarjali preganjane in zatirane. Preprečili so namene in zadržali zla, ki bi povzročila škodo in trpljenje Božjim otrokom. Vse to bo pokazano učencem v nebeški šoli.

Vsak rešen bo spoznal službo angelov v svojem življenju. Angel, ki je bil njegov varuh od njegovih najzgodnejših dni, pazil na njegove korake in ga zaščitil v dnevu nevarnosti, hodil z njim v dolini smrtne

sence, zaznamoval njegovo zadnje počivališče - ga bo prvi pozdravil na jutro vstajenja; kako neki bo, ko se bomo pogovarjali z njim in spoznavali poročilo o božanskem posredovanju v svojem življenju kot posameznika, o delovanju nebes v vsem, kar je bilo storjeno za človeštvo!

Tedaj bodo pojasnjene vse težavne življenjske izkušnje. Kjer se je nam zdelo, da je samo zmešnjava, razočaranje, uničeni nameni in prekrižani načrti, bomo videli veličastni, prevladujoči, zmagoviti namen, božansko skladnost.

Tam bodo vsi, ki so nesebično delali, videli sad svojega truda. Razumeli bomo izid vsakega dobrega načela, vsakega plemenitega dejanja. Nekaj tega vidimo že tukaj. Toda kako malo od sadu v tem življenju vidi tisti, ki opravlja najplemenitejša dela na svetu! [269]

Koliko jih nesebično in neutrudno dela za tiste, ki jih nikoli ne bodo srečali, niti spoznali. Starši in učitelji se uležejo na svoj zadnji počitek, medtem ko se zdi, da je bilo njihovo življenjsko delo zaman. Ne vedo, da je njihova zvestoba odpečatila vire blagoslova, ki ne bodo nikoli prenehali teči; samo z vero so videli, da bodo otroci, ki so jih vzgajali, postali blagoslov in navdih za bližnje, njihov vpliv pa se bo tisočkrat pomnožil. Marsikateri evangeljski delavec v svet pošilja sporočila, ki vlivajo moč, upanje in pogum, besede, ki prinašajo blagoslove ljudem v raznih deželah, sam pa, ko se tako trudi, osamljen in v zakotju, sploh ne ve, kaj so sadovi. Tako se delijo darovi, nosi breme in se opravlja delo. Ljudje sejejo seme, drugi pa žanjejo, ko oni že počivajo v grobu. Sadijo drevesa, da bi lahko drugi uživali sadove. Tukaj so zadovoljni, ker vedo, da so sprožili moči za dobro. V večnosti bomo razumeli učinek vsega, kar je bilo opravljeno.

V nebesih se hrani poročilo o vsakem daru, ki ga je Bog dal, da bi ljudi spodbudil k nesebičnemu delu. Raziskovanje tega dela na najrazličnejših področjih, srečanje s temi, ki so bili moralno dvignjeni in oplemeniteni zaradi naših naporov, opazovanje vpliva dobrih načel na njihovo življenje - to bo v nebeški šoli eden od učnih predmetov in nagrada.

Tam bomo spoznali, kakor smo bili spoznani. Tam se bosta ljubezen in naklonjenost, ki ju je Bog zasadil v srce, kazali na najpristnejši in najmilejši način. Nedolžno druženje s svetimi bitji, skladno družabno življenje z blaženimi angeli in vernimi vseh vekov,

sveto občestvo, ki povezuje »sleherno rodovino v nebesih in na zemlji« (Ef 3,15 prirejeno) - vsega tega bomo deležni v prihodnosti.

Tam bosta glasba in petje, takšna glasba in petje, kakršnih razen v videnjih od Boga ni slišalo nobeno smrtno uho niti si jih ni predstavljal noben um.

[270] »Rajali bodo in peli.« (Ps 87,7 EKU) »Povzdignili bodo svoj glas in zavriskali, nad Gospodovim veličastvom bodo šumeli kakor morje.« (Iz 24,14 ssp)

»Zakaj Gospod je potolažil Sion, potolažil je vse njegove razvaline in je naredil njegovo puščavo kakor raj in njegovo samoto kakor Gospodov vrt; veselje in radost bo na njem, zahvala in glas psalmov.« (Iz 51,3)

Tam se bodo razvile vse moči, pomnožile vse sposobnosti. Izvedeni bodo najveličastnejši podvigi, izpolnjene najbolj vzvišene težnje in uresničeni največji upi. Vendar se bodo pojavile nove višine, da bi jih dosegli, nova čudesa, da bi jih občudovali, nove resnice, da bi jih razumeli, novi cilji, da bi spodbudili telesne, umske in duševne moči.

Božji otroci bodo lahko raziskovali vse zaklade vesolja. Z neizrekljivim veseljem bomo delili radost in modrost nepadlih bitij. Deležni bomo zakladov, pridobljenih skozi mnoge veke razmišljanja o delih Božjih rok. Leta večnosti pa bodo prinašala še veličastnejša razodetja. Bog nam bo vso večnost podeljeval svoje darove, »neznansko več od tega, kar prosimo ali mislimo«. (Ef 3,20 ssp)

»Njegovi služabniki mu bodo služili.« (Raz 22,3 EKU) Življenje na zemlji je začetek življenja v nebesih; vzgoja na zemlji je uvajanje v nebeška načela; tukajšnje življenjsko delo je usposabljanje za tamkajšnje življenjsko delo. Kakšna sta sedaj naš značaj in sveta služba, zanesljivo nakazuje, kaj bomo.

»Sin človekov ni prišel, da njemu služijo, ampak da služi.« (Mt 20,28) Kar je Kristus delal na zemlji, dela tudi v nebesih, nagrada pa, ki jo bomo dobili za sodelovanje skupaj z njim na tem svetu, bo še večja moč in še večje možnosti za delo skupaj z njim v svetu, ki pride.

»Vi ste mi priče, govori Gospod, da sem jaz mogočni Bog.« (Iz 43,12) To pa bomo tudi vso večnost.

[271] Čemu je bilo dopuščeno, da je veliki boj trajal skozi veke? Zakaj ni bil Satan uničen na začetku svojega upora? Zato, da bi se lahko

vesolje pričalo o Božji pravičnosti v njegovem ravnanju z zlom; zato, da bi bil greh lahko za večno obsojen. V načrtu odrešenja obstajajo višine in globine, katerih sama večnost ne more izčrpati, čudesa, v katera želijo pokukati angeli. (1 Pt 1,12) Samo odrešeni med vsemi ustvarjenimi bitji so iz izkušnje spoznali resničnost boja z grehom; delali so s skupaj Kristusom in bili deležni njegovega trpljenja, kar ni bilo mogoče niti angelom; mar ne bodo mogli podati nobenega pričevanja o svoji izkušnji odrešenja - ničesar, kar bi koristilo nepadlim bitjem?

Celo sedaj naj se »naznani ... poglavarstvom in oblastem v nebesih po cerkvi mnogotera Božja modrost. Z njim vred nas je obudil in posadil v nebesih, . da pokaže v prihodnjih vekih presilno bogastvo svoje milosti v dobrotljivosti do nas v Kristusu Jezusu.« (Ef 3,10; 2,6.7)

»V njegovem templju vse kliče: ›Slava!‹ « (Ps 29,9) Pesem, ki jo bodo peli odkupljeni - pesem o njihovi izkušnji - pa bo razglašala Božjo slavo: »Velika in čudovita so tvoja dela, o Gospod Bog, Vsegamogočni. Pravična in resnična tvoja pota, o Kralj narodov! Kdo se te ne bi bal, Gospod, in ne slavil tvojega imena? Ker sam si svet.« (Raz 15,3.4)

V našem življenju tukaj, čeprav je zemeljsko in omejeno zaradi greha, največjo radost in najvišjo vzgojo dosežemo s služenjem. V razmerah prihodnjega življenja, ko ne bo več omejitev grešne človeške narave, bomo največje veselje in najvišjo vzgojo prav tako našli v služenju - medtem ko bomo vso večnost pričali, bomo s tem znova spoznavali, kakšno je »bogastvo slave te skrivnosti, . ki je Kristus v vas, upanje slave«. (Kol 1,27)

»Ni se še pokazalo, kaj bomo. Vemo pa, da bomo, ko se prikaže, njemu podobni, ker ga bomo videli, kakor je.« (1 Jn 3,2)

Tedaj bo Kristus v sadovih svojega dela videl nagrado za svoj trud. V tej veliki množici, ki je nihče ne bo mogel prešteti, postavljeni »brez madeža v radovanju« (Jud 24) pred njegovo veličastvo, bo On, po čigar krvi smo bili odkupljeni in iz čigar življenja smo se učili, »od nadloge svoje duše videl sad in se sitil«. (Iz 53,11)

[272]